

**POWIATOWY PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata
2017-2020**

Myślibórz 2013

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	5
1.1. FORMALNO – PRAWNE PODSTAWY DO WYKONANIA OPRACOWANIA	5
1.2. CEL I ZAKRES PROGRAMU	7
1.3. METODYKA WYKONANIA OPRACOWANIA.....	8
1.4. OKRES OBJĘTY PROGRAMEM	11
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	11
2.1. PODSTAWOWE DANE	11
2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE.....	12
2.3. UŻYTKOWANIE TERENU	12
2.4. DEMOGRAFIA POWIATU.....	14
2.5. UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE.....	17
2.6. DZIEDZICTWO KULTUROWE	21
2.7. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	22
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	24
3.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	24
3.1.1. Ujęcia wody i sieć wodociągowa	24
3.1.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków	31
3.2. GAZOWNICTWO	38
3.2.1. Gazociągi i ropociągi.....	39
3.3. CIEPŁOWNICTWO	40
3.4. ELEKTROENERGETYKA.....	41
3.4. TELEFONIZACJA.....	41
3.5. KOMUNIKACJA	41
3.6. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII.....	45
3.7. GOSPODARKA ODPADAMI	51
3.7.1. Nowy system gospodarki odpadami	55
4. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	57
4.1. RZEŹBA TERENU I GEOLOGIA.....	57
4.2. POKRYWA GLEBOWA	59
4.3. ZASOBY WODNE.....	60
4.3.1. Wody podziemne.....	60
4.3.2. Wody powierzchniowe.....	61
4.4. WARUNKI KLIMATYCZNE	67
4.5. WALORY PRZYRODNICZE	68
4.5.1. Charakterystyka szaty roślinnej.....	68
4.5.2. Lasy	71
4.5.3. Charakterystyka świata zwierząt.....	72
4.6. FORMY OCHRONY PRZYRODY	76

4.6.1. Rezerwat przyrody	76
4.6.3. Obszary Chronionego Krajobrazu	78
4.6.4. Obszary Natura 2000	80
4.6.6. Użytki ekologiczne	87
4.6.7. Ochrona gatunkowa	93
4.6.8. Zieleń urządzona	94
5. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA ORAZ JEGO ŹRÓDŁA PRZEOBRAŻEŃ	95
5.1. RZEŻBA TERENU I PRZYPOWIERZCHNIOWA WARSTWA SKORUPY ZIEMSKIEJ	95
5.1.1. Wpływ wydobycia kopalin na rzeźbę terenu	96
5.2. GLEBY	97
5.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	100
5.3.1. Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza	106
5.4. WODY PODZIEMNE	110
5.5. WODY POWIERZCHNIOWE	115
5.5.1. Ocena jakości wód rzecznych	117
5.5.2. Ocena jakości wód jeziornych	120
5.6. KLIMAT AKUSTYCZNY	122
5.7. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	130
5.8. POWAŻNE AWARIE	134
5.9. PRZYRODA OŻYWIONA	135
5.9.1. Flora powiatu	135
5.9.2. Fauna powiatu	136
5.9.3. Przyczyny degradacji szaty roślinnej i przeobrażeń fauny	136
5.10. KRAJOBRAZ	136
6. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE – POLITYKA EKOLOGICZNA	137
6.1. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	138
6.1.1. Cele i zadania Polityki ekologicznej Państwa	139
6.1.2. Limity krajowe	144
6.2. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ...	145
6.3. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	152
7. GŁÓWNE USTALENIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	157
7.1. CELE EKOLOGICZNE DLA POWIATU MYŚLIBORSKIEGO	157
7.1.1. Cele i zadania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Myśliborskiego	159
7.1.2. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych dla Powiatu Myśliborskiego	172
8. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	207
8.1. FUNDUSZE KRAJOWE	207
8.1.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	207
8.1.2. Emisja obligacji komunalnych	208

8.1.3. Finansowanie ochrony środowiska z Budżetu Powiatowego i Gminnego	209
8.1.4. EkoFundusz	210
8.1.5. Kredyty bankowe	211
8.2. FUNDUSZE UNIJNE	212
8.2.1. Fundusze strukturalne	212
8.2.2. Programy pomocowe-operacyjne	212
8.2.3. Inne instrumenty finansowe unijne wspomagające ochronę środowiska	216
8.2.4. Perspektywa finansowa na lata 2014-2020	219
9. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	226
9.1. KONCEPCJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	226
9.1.1. Instrumenty prawne	227
9.1.2. Instrumenty finansowe	228
9.1.3. Instrumenty społeczne	228
9.1.4. Instrumenty strukturalne	230
10. WDROŻENIE I MONITORING PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	230
10.1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM	230
10.2. MONITOROWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	231
10.2.1. Mierniki realizacji Programu	232
11. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	234
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	235

1. WPROWADZENIE

Ochrona środowiska naturalnego jest obowiązkiem wszystkich obywateli oraz władz publicznych, które poprzez politykę zrównoważonego rozwoju powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne oraz nieograniczony dostęp do zasobów naturalnych zarówno współczesnemu jak i przyszłemu pokoleniu. Ogólnym celem ochrony środowiska naturalnego jest właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników środowiska naturalnego. Prowadzone działania mające na celu chronić środowisko przyrodnicze powiatu polegają głównie na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i właściwym gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu powstawaniu zanieczyszczeń,
- utrzymywaniu i przywracaniu elementów środowiska przyrodniczego do stanu właściwego.

Polityka proekologiczna prowadzona przez władze Powiatu Myśliborskiego w pełni wyraża się poprzez ideę ekorozwoju, widoczną w planowaniu i realizacji zadań strategicznych. Niniejsza aktualizacja „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” stanowi podstawę realizacji strategicznych działań z zakresu ochrony środowiska naturalnego.

1.1. Formalno – prawne podstawy do wykonania opracowania

Program ochrony środowiska jest podstawowym instrumentem realizacji polityki ekologicznej Państwa. Działania z zakresu ochrony środowiska muszą być podejmowane na podstawie aktualnego programu ochrony środowiska, który opracowano zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), a w szczególności zgodnie z:

Art. 14.

1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- 1) cele ekologiczne,
- 2) priorytety ekologiczne,
- 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym, że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Art. 17.

1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

2. Projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez:

- ministra właściwego do spraw środowiska – w przypadku projektów wojewódzkich programów ochrony środowiska,
- organ wykonawczy województwa – w przypadku projektów powiatowych programów ochrony środowiska,

- organ wykonawczy powiatu – w przypadku projektów gminnych programów ochrony środowiska.

3. Uchylony.

Art. 18.

1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

2. Z wykonania Programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub Radzie Gminy.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego opracowano w oparciu o obowiązujące akty prawne, tj. :

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.),
- Ustawa o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2008r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.),
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. Nr 75, poz. 493 z późn. zm.),
- Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U. z 2012 r. poz. 145),
- Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r. Nr 32, poz. 159),
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 627 z późn. zm.),
- Ustawa o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 roku (Dz. U. z 2013r. Nr 0, poz. 21),
- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r. Nr 152, poz. 897),
- Ustawa z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013, Nr 0, poz. 228),
- Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 roku (Dz. U. z 2001r. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.),
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2009r. Nr 115, poz. 967),
- Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. Nr 90, poz. 607 z późn. zm.),
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (Dz. U. z 2012 r. poz. 647)
- Ustawa o ochronie roślin z dnia 18 grudnia 2003 roku (Dz. U. z 2008 nr 133 poz. 849 z późn. zm.)
- Ustawa o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2003r. Nr 106, poz. 1002 z późn. zm.),
- Ustawa o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (tekst pierwotny Dz. U. z 2001r. Nr 97, poz.1051 z późn. zm.),
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.),

- Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007 roku (Dz. U. z 2007r. Nr 147, poz.1033),
- Ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest z dnia 19 czerwca 1997 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2004r. Nr 3 poz. 20 z późn. zm.),
- Ustawa o substancjach zubożających warstwę ozonową z dnia 20 kwietnia 2004 roku (tekst pierwotny Dz. U. z 2004r. Nr 121, poz.1263 z późn. zm.),
- Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 112 poz. 982 z późn. zm.).

Do opracowania aktualizacji Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 przystąpiono na podstawie zlecenia Powiatu Myśliborskiego, ul. Spokojna 22, 74-300 Myślibórz dla firmy EKO-GLOBE, Os. Leśne 50 z siedzibą w Swarzędzu.

1.2. Cel i zakres programu

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016, który został przyjęty uchwałą Nr XLVI/364/2010 Rady Powiatu w Myśliborzu z dnia 28 kwietnia 2010 r.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie powiatu. Głównym celem aktualizacji programu jest dostosowanie polityki ekologicznej powiatu wynikającej ze „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego” do realizowanej polityki ekologicznej Państwa. Dokument ten definiuje podstawowe priorytety, cele oraz działania ekologiczne, które są niezbędne do realizowania polityki ekologicznej Państwa w obszarze powiatu. Pozwoli to na zarządzanie w sposób strategiczny oraz na wyeliminowanie wszystkich niekorzystnych elementów, które powstały wskutek nie zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska prezentuje aktualną sytuację ekologiczną na terenie powiatu oraz określa politykę jego zrównoważonego rozwoju. Program ochrony środowiska przekazuje społeczeństwu oraz funkcjonującym przedsiębiorcom aktualne informacje na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska. Uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, ekonomiczne oraz społeczne. Dokument prezentuje aktualny stan zagadnień z zakresu ochrony środowiska, a są to pojęcia związane z ochroną powierzchni ziemi, ochroną wód podziemnych i powierzchniowych, ochroną powietrza atmosferycznego, środowiska akustycznego ochroną przed polami elektromagnetycznymi oraz charakterystyką poszczególnych zasobów przyrodniczych na terenie powiatu.

Aktualizacja dokumentu prezentuje także główne uciążliwości dla środowiska przyrodniczego, a więc zjawiska wpływające ujemnie na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi, np. hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza itp. Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Ponadto dokument zawiera także konkretne rozwiązania w celu minimalizacji tych zagrożeń lub całkowitego ich wykluczenia. Jednym z ważniejszych celów niniejszego dokumentu jest również nakreślenie sposobów współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz instytucji i pozarządowych organizacji ekologicznych na rzecz ochrony środowiska na terenie powiatu. Opracowany program daje także możliwość do występowania o środki finansowe potrzebne

do realizacji działań ekologicznych wyszczególnionych w dokumencie. W pewnym stopniu dokument ten organizuje system informacji o stanie środowiska i działań zmierzających do jego poprawy na terenie powiatu.

Ponadto celem opracowania niniejszego programu jest nakreślenie ogólnych zasad zrównoważonego rozwoju oraz działań dla gmin Powiatu Myśliborskiego. Do prac nad programem ochrony środowiska winny być włączone wszystkie właściwe ze względu na zasięg swojej działalności instytucje, związane z ochroną środowiska i zagospodarowaniem przestrzennym oraz przedsiębiorstwa oddziaływujące na środowisko, a także przedstawiciele społeczeństwa. W celu merytorycznego przedstawienia i uszczegółowienia zapisów Programu Ochrony Środowiska w odniesieniu do konkretnych gmin powiatu należy kierować się poniższą metodyką:

- Programy gminne powinny się składać z dwóch części: zadań własnych (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy), oraz zadań koordynowanych (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).
- Gminny program ochrony środowiska powinien być skoordynowany z: lokalnym, miejscowym planem (planami) zagospodarowania przestrzennego, lokalnymi planami rozwoju infrastruktury (jeśli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię, itd.; obejmującym teren gminy programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód, jeśli takie programy (dla obszarów obejmujących teren danej gminy) zostały lub zostaną opracowane w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska (zgodnie z tą ustawą naprawcze programy ochrony powietrza opracowuje się dla obszarów, gdzie zostaną stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, natomiast programy ochrony wód – dla wchodzących w skład dorzeczy obszarów, na których nie są osiągnięte wymagane poziomy jakości wód) oraz programami ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

1.3. Metodyka wykonania opracowania

„Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” opracowany został przez firmę EKO-GLOBE z siedzibą w Swarzędzu, przy stałej współpracy z pracownikami Starostwa Powiatowego w Myśliborzu. Do realizacji opracowania wykorzystano materiały uzyskane ze Starostwa Powiatowego, przedsiębiorstw funkcjonujących na przedmiotowym terenie, urzędów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych. Dokument został przygotowany zgodnie z „Wytycznymi sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, a także z obowiązującymi przepisami prawa.

W trakcie realizacji opracowania pt. „Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” uwzględniono uwarunkowania dokumentów krajowych, tj.:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości,
- Raport o stanie lasów w Polsce,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Polityka Energetyczna Polski do roku 2030,
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej.

Nakreślone podstawowe priorytety, cele oraz działania ekologiczne dla Powiatu Myśliborskiego niezbędne do realizowania własnej polityki ekologicznej są zgodne z dokumentami regionalnymi oraz lokalnymi, tj.:

- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016 – 2019,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku,
- Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego (2010),
- Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008 -2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2015,
- Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku,
- Roczna Ocena Jakości Powietrza dla Województwa Zachodniopomorskiego, Raport za rok 2010 oraz 2011,
- Program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej w zakresie ozonu,
- Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2009,
- Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w latach 2010-2011,
- Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w 2011 roku,
- Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016,
- Raport z realizacji „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016” w latach 2010-2011
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego 2004-2013,
- Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2016,
- Informacja o stanie środowiska w powiecie myśliborskim w 2009, 2010, 2011 roku,
- Wieloletnia prognoza finansowa Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2027.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została przygotowana w oparciu o ww. dokumenty.

Program przyjmuje także podstawowe zasady ogólne, leżące u podstaw polityki ochrony środowiska UE i Polski, a są to:

- zasada zrównoważonego rozwoju,
- zasada równego dostępu do środowiska postrzegana w kategoriach:
 - ✓ sprawiedliwości międzypokoleniowej,
 - ✓ sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
 - ✓ równoważenia szans między człowiekiem i przyrodą,
- zasada przezroczności,
- zasada uspołecznienia i subsydiarności,
- zasada prewencji,
- zasada „zanieczyszczający” płaci,
- zasada skuteczności efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

W trakcie prac nad Programem:

- przeprowadzono ocenę relacji pomiędzy programami na szczeblu centralnym, wojewódzkim oraz powiatowym,
- ustalono zakres i formę opracowywanego Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego z władzami powiatu,
- przeprowadzono analizę stanu środowiska poprzez zgromadzenie aktualnych informacji na temat stanu poszczególnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz poszczególnych komponentów środowiska,
- przeprowadzono analizę do określenia podstawowych kierunków, zadań oraz celów ekologicznych, które są niezbędne do realizowania polityki ekologicznej Państwa w obszarze Powiatu Myśliborskiego,
- określono priorytetowe działania ekologiczne dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013 – 2016 i 2017 – 2020,
- określono metody oraz kierunki realizacji Programu oraz monitorowania jego wdrażania,
- zweryfikowano i skonsultowano opracowany dokument z władzami Starostwa Powiatowego w Myśliborzu w celu jego zaakceptowania.

Niniejsze opracowanie składa się z następujących części:

1. Wprowadzenie,
2. Charakterystyka powiatu,
3. Infrastruktura techniczna,
4. Charakterystyka środowiska przyrodniczego,
5. Analiza stanu środowiska oraz źródła jego przeobrażeń,
6. Uwarunkowania zewnętrzne – polityka ekologiczna,
7. Główne ustalenia Programu Ochrony Środowiska,
8. Instrumenty realizacji Programu Ochrony Środowiska,
9. System zarządzania Programem Ochrony Środowiska,
10. Wdrożenie i monitoring Programu Ochrony Środowiska,
11. Wytyczne do sporządzania gminnych Programów Ochrony Środowiska,
12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.

1.4. Okres objęty Programem

Zgodnie z ustaleniami Prawa ochrony środowiska art. 14 ust. 2, polityka ekologiczna przyjmowana jest co cztery lata, z tym, że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne cztery lata, program zawiera zatem zadania dla dwóch faz:

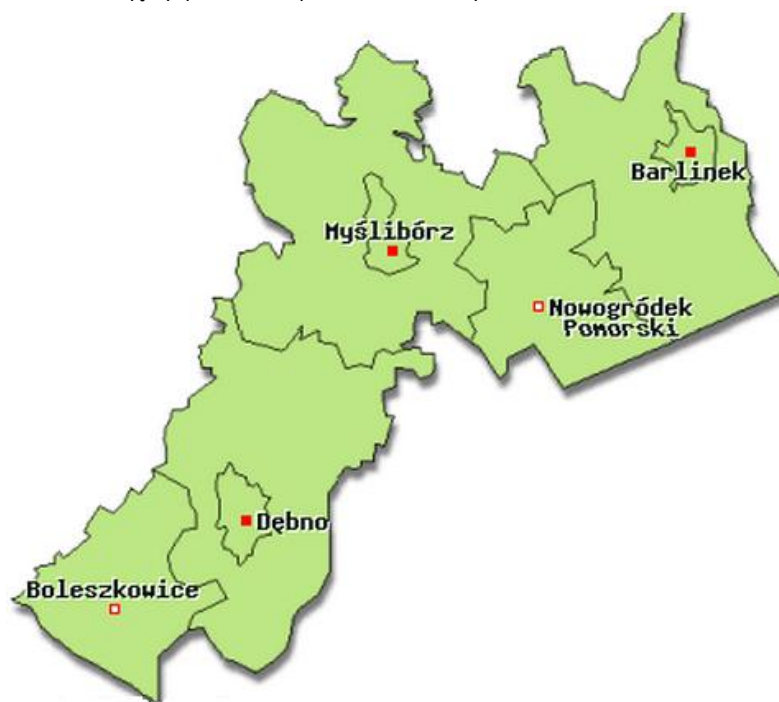
- cele krótkoterminowe - lata 2013 - 2016,
- cele długoterminowe - do roku 2020.

Ocena i weryfikacja realizacji zadań Programu dokonywana będzie zgodnie z wymogami ustawy, co 2 lata od przyjęcia Programu.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

2.1. Podstawowe dane

Powiat Myśliborski położony jest w południowej części województwa zachodniopomorskiego. Graniczy on od zachodu z terytorium Niemiec, od północy z powiatem gryfińskim, pyrzyckim i stargardzkim, od wschodu z powiatem choszczeńskim, a od południa z powiatami województwa lubuskiego (strzelecko-drezdeneckim i gorzowskim). Powiat Myśliborski tworzy łącznie 5 gmin (3 gminy miejsko – wiejskie oraz 2 gminy wiejskie), tj.: miejsko – wiejskie: Myślibórz, Barlinek, Dębno oraz wiejskie Boleszkowice, Nowogródek Pomorski. Podział administracyjny powiatu przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1. Podział administracyjny Powiatu Myśliborskiego

Źródło: www.gminypolskie.pl

Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Myśliborzu, gminy zajmują łączną powierzchnię 118,386 km² (wg stanu na 31.12.2012 r.). Jest to powiat średniej wielkości w skali województwa zachodniopomorskiego. Siedzibą powiatu jest miasto Myślibórz.

Powołując się na dane Głównego Urzędu Statystycznego Powiat Myśliborski liczy 67.996 mieszkańców (stan na 31.12.2011r.). Pod względem liczby ludności największa liczba zamieszkuje tereny Miasta i Gminy Dębno.

Powiat Myśliborski położony jest na Pojezierzu Myśliborskim stanowiącym południowy skraj Pomorza Zachodniego i częściowo na Nizinie Gorzowskiej, rozciągając się od Odry po górną Płonię. Przez teren powiatu przepływa rzeka Myśla uchodząca do Odry w okolicach wsi Chlewice.

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren powiatu należą: droga ekspresowa nr S-3 (E-65) Świnoujście – Lubawka, droga krajowa nr 23 Myślibórz – Sarbinowo, droga krajowa nr 26 Renice – Myślibórz – Krajnik Dolny oraz droga krajowa nr 31 Szczecin – Słubice.

2.2. Położenie fizyczno-geograficzne

Zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizycznogeograficzne wg Kondrackiego obszar Powiatu Myśliborskiego należy do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionów Pojezierze Zachodniopomorskie i Pojezierze Południowopomorskie.

Pojezierze Zachodniopomorskie ma powierzchnię 9.719 km² i należy do dorzecza Odry i bezpośredniego zlewiska Bałtyku, (jedynie Brda do dorzecza Wisły). W obrębie tego makroregionu wyróżniono 6 mezoregionów. Powiat Myśliborski znajduje się w obrębie mezoregionu Pojezierze Myśliborskie. Pojezierze Myśliborskie rozciąga się na obszarze około 1.813 km², pomiędzy doliną Odry, a doliną górnej Płoni. Wały morenowe (w stosunku do znajdującej się na południe Równiny Gorzowskiej) osiągają wysokości względne od 20 – 40 m i tylko w niewielu miejscach przekraczają 100 m n.p.m.

Pojezierze Południowopomorskie ma powierzchnię około 17.789 km² i w obrębie tego makroregionu wyróżniono 12 mezoregionów. Powiat Myśliborski znajduje się w obrębie mezoregionu Równina Gorzowska (Myślańska). Mezoregion ten ma powierzchnię 1.636 km². Przez środek równiny płynie dopływ Odry – rzeka Myśla, biorąca swój początek na Pojezierzu Myśliborskim.

2.3. Użytkowanie terenu

Łączna powierzchnia Powiatu Myśliborskiego zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Myśliborzu wynosi 1.118,386 km² (stan na dzień 31.12.2012r.). Powiat Myśliborski pod względem użytkowania terenu zalicza się do obszaru rolniczo-leśnego, gdzie funkcją wiodącą jest rolnictwo, leśnictwo oraz turystyka i wypoczynek. Taki sposób użytkowania gruntów, przy niewielkiej ilości przemysłu na obszarze powiatu, sprzyja rozwojowi agroturystyki oraz turystyki wiejskiej. Ogólną strukturę użytkowania gruntów na terenie Powiatu Myśliborskiego prezentuje tabela 1, natomiast szczegółowe użytkowanie gruntów na terenach poszczególnych gmin przedstawia tabela 2.

Tabela 1.

Ogólna struktura użytkowania gruntów na terenie Powiatu Myśliborskiego

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna	
	[ha]	[%]
Użytki rolne	54.124	45,73
Użytki leśne	51.532	43,54
Grunty zabudowane i zurbanizowane	4.775	4,03
Wody	3.638	3,07
Tereny inne	4.299	3,63
Powierzchnia ogólna	118.368	100,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Myśliborzu (stan na dzień 31.12.2012r.)

Tabela 2.

Szczegółowa struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna [gmina]	Powierzchnia ogółem [ha]	Użytki rolne [ha]	Lasy [ha]	Grunty zabudowane i zurbanizowane [ha]	Wody [ha]	Tereny inne [ha]
Barlinek	25.865	10.235	13.062	1.021	692	854
Boleszkowice	13.242	4.825	7.202	445	244	527
Dębno	31.815	12.565	16.538	1.285	546	882
Myślibórz	32.864	20.226	7.897	1.484	1 798	1.458
Nowogródek Pomorski	14.582	6.273	6.833	540	358	578
POWIAT MYŚLIBORSKI	118.368	54.124	51.532	4.775	3.638	4.299

Źródło: Starostwo Powiatowe w Myśliborzu (stan na dzień 31.12.2012r.)

Powyższe zestawienia obrazują, iż przeważającą część obszaru na terenie powiatu stanowią użytki rolne oraz lasy. Użytki rolne zajmują 45,73% powierzchni powiatu, świadczy to o tym, iż rolnictwo to bardzo ważny sektor gospodarki lokalnej. Powołując się na dane pozyskane na podstawie przeprowadzonego Powszechnego Spisu Rolnego prowadzonego w 2010 roku łączna ilość gospodarstw rolnych na terenie powiatu wynosiła 2.118, które zajmowały powierzchnię wynoszącą 52.439,66 ha. Największa liczba gospodarstw rolnych występuje na terenie Miasta i Gminy Myślibórz oraz Miasta i Gminy Dębno. Ogólna ilość gospodarstw rolnych na terenie Powiatu Myśliborskiego z podziałem na gminy przedstawia tabela 3.

Tabela 3.

Ilość gospodarstw rolnych na terenie powiatu z podziałem na gminy

Jednostka administracyjna [gmina]	Gospodarstwa rolne	
	Ilość [sztuk]	Powierzchnia [ha]
Barlinek	421	9.559,61
Boleszkowice	240	5.036,83
Dębno	561	10.462,14
Myślibórz	634	23.501,46
Nowogródek Pomorski	263	3.879,63
POWIAT MYŚLIBORSKI	2.118	52.439,66

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

W strukturze zasiewów na terenie powiatu dominują zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi. Dodatkowo dość znaczną powierzchnię zajmują uprawy przemysłowe oraz rzepak i rzepik. Ogólną strukturę zasiewów na terenie gospodarstw rolnych w powiecie prezentuje tabela 4.

Tabela 4.
Struktura zasiewów na terenie gospodarstw rolnych

Rodzaj zasiewu	Powierzchnia zasiewów wybranych upraw [ha]
Zboża razem	24.743,55
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	24.643,88
Ziemniaki	427,38
Uprawy przemysłowe	8.459,25
Buraki cukrowe	237,06
Rzepak i rzepik razem	8.185,14
Strączkowe jadalne na ziarno razem	7,06
Warzywa gruntowe	82,06

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Powołując się na dane uzyskane podczas prowadzenia Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku oszacowano, iż ogólna liczba zwierząt gospodarskich na terenie gospodarstw rolnych powiatu wynosiła 8.970 [DJP]. Największą ilość stanowiła hodowla drobiu oraz hodowla trzody chlewnej. Ogólną charakterystykę ilości zwierząt gospodarskich na terenie Powiatu Myśliborskiego w gospodarstwach rolnych prezentuje tabela 5.

Tabela 5.
Struktura rodzajów oraz ilości zwierząt gospodarskich [DJP]

Zwierzęta gospodarskie	Ilość [DJP]
Bydło	3.045
Trzoda chlewna	5.040
Konie	350
Drób	522
Owce	7
Kozy	6
Razem	8.970

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

2.4. Demografia powiatu

Całkowita liczba ludności zamieszkująca teren Powiatu Myśliborskiego wg stanu na dzień 31.12.2011r., zgodnie z danymi uzyskanymi z Głównego Urzędu Statystycznego wynosiła 67.996 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła około 57 osób na km². Rozmieszczenie ludności na terenie powiatu jest stosunkowo równomierne. Największa liczba ludności zamieszkuje teren Miasta i Gminy Dębno, a w dalszej kolejności: Myślibórz, Barlinek, Nowogródek Pomorski oraz Boleszkowice. Ogólne dane dotyczące demografii na terenie poszczególnych gmin Powiatu Myśliborskiego w 2011 roku prezentuje tabela 6.

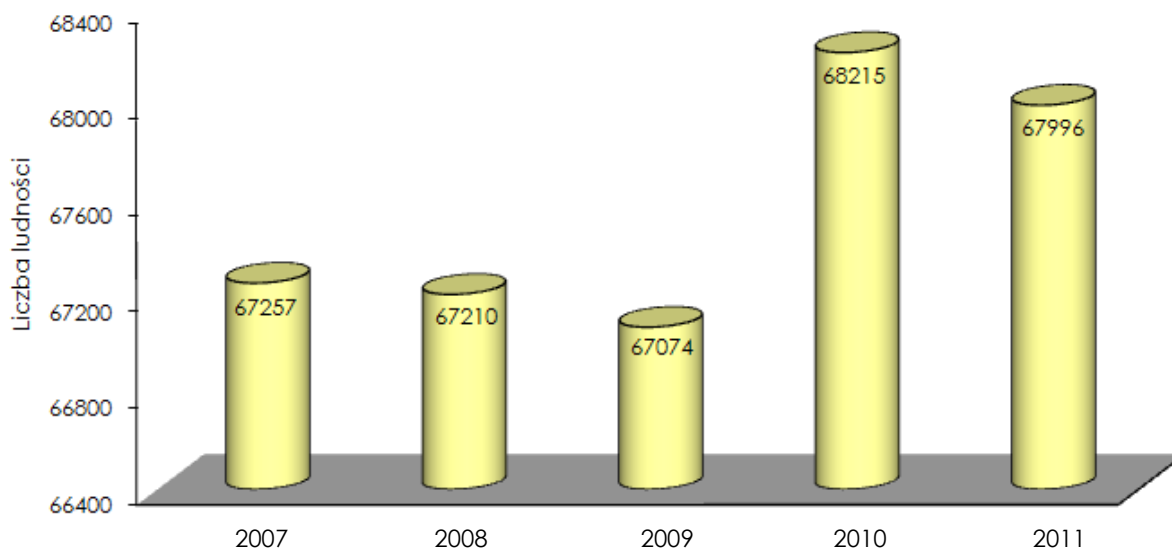
Tabela 6.

Ludność na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna [gmina]	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności	Mężczyźni	Kobiety
Barlinek	25.865	19.834	9.794	10.040
Boleszkowice	13.242	2.955	1.503	1.452
Dębno	31.815	21.068	10.362	10.706
Myślibórz	32.864	20.716	10.193	10.523
Nowogródek Pomorski	14.582	3.423	1.742	1.681
POWIAT MYŚLIBORSKI	118.368	67.996	33.594	34.402

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (stan na dzień 31.12.2011r.)

W ostatnich latach stan liczby ludności w powiecie przyjął tendencję spadkową. Dość znaczny wzrost liczby ludności zanotowano w roku 2010. W porównaniu do roku 2009 liczba ludności w 2010 roku wzrosła o 1.141 osób. Ogólną charakterystykę liczby ludności na terenie Powiatu Myśliborskiego w latach 2007 – 2011 przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Liczba ludności w latach 2007 – 2011

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Struktura ludności wg płci i wieku ma duże znaczenie dla całej sfery życia społecznego i gospodarczego powiatu. Określa ona natężenie urodzeń i zgonów, a co za tym idzie, tempo rozwoju ludności. Z kolei liczba ludności w wieku produkcyjnym jest czynnikiem warunkującym rozwój lokalnego rynku pracy. Szczegółowe dane dotyczące struktury ludności wg wieku kształtującej się na przełomie lat 2007 – 2011 prezentuje tabela 7.

Tabela 7.

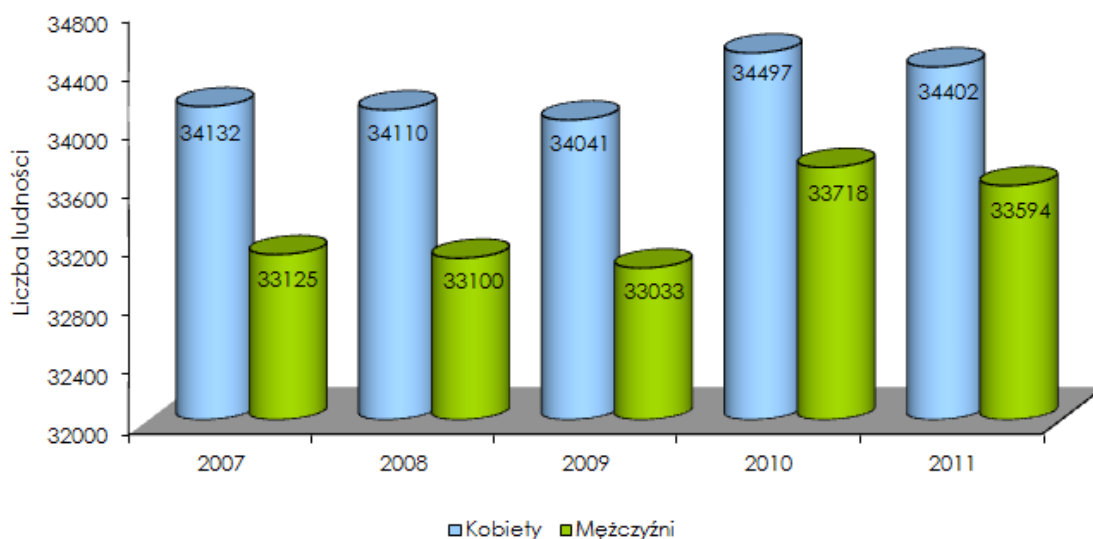
Struktura ludności wg wieku na terenie Powiatu Myśliborskiego

Rok	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2007	10.954	46.940	9.363
2008	10.819	46.846	9.545
2009	10.679	46.608	9.787
2010	10.749	47.377	10.089
2011	10.579	46.958	10.459

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

W poszczególnych latach widać wyraźną tendencję spadkową w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym. Zgodnie ze stanem z 2011 roku ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła tylko 15,56% ogólnej liczby mieszkańców, podczas gdy w roku 2007 wskaźnik ten był o prawie jeden punkt procentowy wyższy i stanowił około 16,29%. Powyższa tabela wskazuje także, iż w ostatnich latach zwiększył się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, który wynosił w roku 2007 - 13,92%, natomiast w 2011 roku – 15,38%.

Powiat Myśliborski charakteryzuje się nadwyżką liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Kobiety stanowią około 50,59 % całkowitej populacji, a mężczyźni 49,41 %. Strukturę nadwyżki kształtującej się w latach 2007 –2011 prezentuje wykres 2.

Wykres 2. Liczba ludności wg płci na terenie powiatu w latach 2007 – 2011

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Wzrost liczby ludności na terenie powiatu zależy jest od wielu czynników stałych oraz zmiennych. Stałym czynnikiem jest przyrost naturalny ludności, tj. różnica pomiędzy liczbą urodzeń, a liczbą zgonów w danym okresie na obszarze powiatu. Na przestrzeni ostatnich lat w powiecie kształtował się dodatni przyrost naturalny tzn. liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. Charakterystykę kształtowania się przyrostu naturalnego w ostatnich latach przedstawia tabela 8.

Tabela 8.

Ruch naturalny na terenie Powiatu Myśliborskiego w latach 2007 - 2011

Rok	Przyrost naturalny	Urodzenia	Zgony
2007	101	709	608
2008	69	782	713
2009	64	724	660
2010	120	779	659
2011	48	679	631

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Migracje obejmują ruch wędrowski ludności w ciągu roku, związany ze zmianą miejsca zamieszkania. W ostatnich latach w powiecie obserwuje się ujemną wartość salda migracji – przewaga wymeldowań nad zameldowaniami. Przyczyną tego zjawiska jest brak miejsc pracy na rynku lokalnym oraz niedostatek lokali mieszkaniowych, w tym komunalnych. Charakterystykę kształtowania się procesu migracyjnego w ostatnich latach przedstawia tabela 9.

Tabela 9.

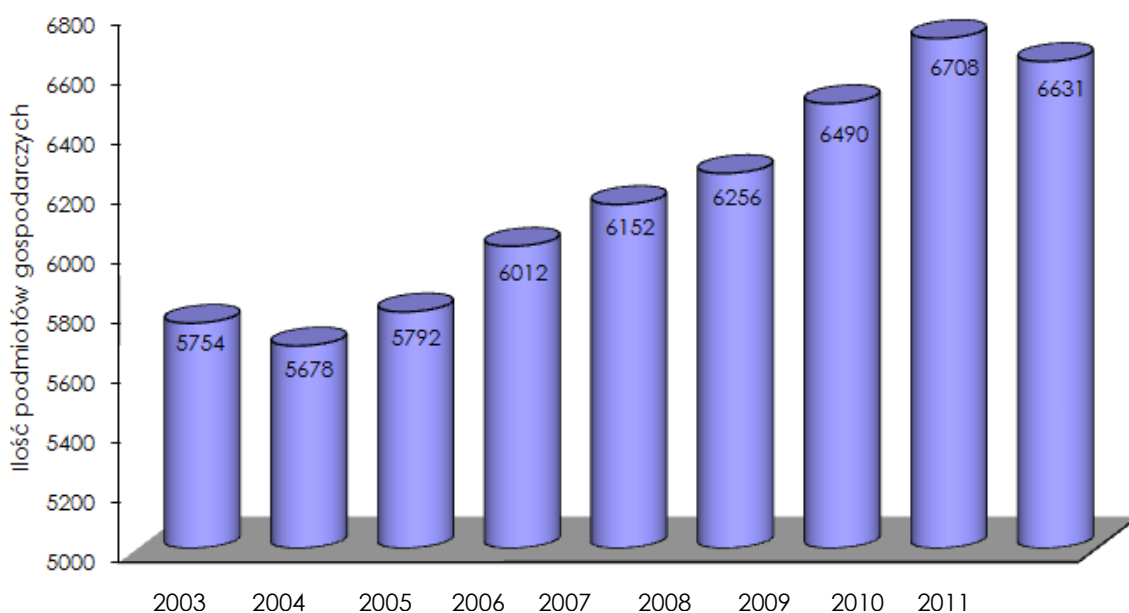
Procesy migracyjne na terenie Powiatu Myśliborskiego w latach 2007 - 2011

Rok	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
2007	922	1.065	-143
2008	760	867	-107
2009	818	877	-59
2010	705	927	-222
2011	713	980	-267

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

2.5. Uwarunkowania gospodarcze

W Powiecie Myśliborskim na koniec 2011 roku zarejestrowanych w rejestrze REGON było 6.631 podmiotów gospodarczych, z czego 321 w sektorze publicznym, a 6.310 w sektorze prywatnym. W latach 2003 - 2011 liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych na terenie powiatu systematycznie wzrastała. Spadek funkcjonujących podmiotów zanotowano w roku 2011. Charakterystykę ilości funkcjonujących podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie powiatu w latach 2003-2011 prezentuje wykres 3.

Wykres 3. Ilość podmiotów gospodarczych w latach 2003-2011

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w powiecie dominują podmioty działające w handlu hurtowym i detalicznym, budownictwie oraz w przetwórstwie przemysłowym. Charakterystykę funkcjonujących podmiotów gospodarczych wg rodzaju branży na terenie Powiatu Myśliborskiego w 2011 roku prezentuje tabela 10.

Tabela 10.

Ilość podmiotów gospodarczych wg rodzaju branż (stan na dzień 31.12.2011r.)

Rodzaj branży	Ilość podmiotów
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	346
Górnictwo i wydobywanie	5
Przetwórstwo przemysłowe	683
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	11
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	28
Budownictwo	977
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1.584
Transport i gospodarka magazynowa	437
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	184
Informacja i komunikacja	61
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	175
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	611
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	305
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	121
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	44
Edukacja	162
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	432
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	103
Inne	362

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Najważniejszym gospodarczo zakładem przemysłowym na terenie powiatu jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział Zielonogórski Baza Sulistaw. Wykaz największych podmiotów gospodarczych na terenie powiatu z podziałem na poszczególne gminy przedstawia tabela 11.

Tabela 11.

Wykaz największych podmiotów gospodarczych na terenie powiatu

Gmina	Podmiot gospodarczy
Dębno	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział Zielonogórski, Baza Sulistaw, ✓ „DEPOL” UL. Piłsudskiego 1, Dębno 1 – Martin Thinnisen sp. z o.o., ✓ Firma „BEETEX” ul. Kościuszki 15, Dębno sp. z o.o. – Werner Christian Gustaw Lehmann, ✓ Firma „EURO-FENSTER” Sp. z o. o., Dębno – Berndt Morstedt, ✓ Przedsiębiorstwo Budowlano – inżynieryjne „KORIMEX” ul. Kosynierów 2, Dębno – Józef Korzeniowski, ✓ Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego „EBUD” ul. Piaseczna 1, Dębno – Edward Korzeniowski, ✓ Zakład „JANPOL” ul. Grunwaldzka 1a, Jan Kiełbasa, ✓ Zakład Produkcji Drzewnej „ANTA”, ul. Słowackiego 46- Tadeusz Idziak, Andrzej Dawidowicz, ✓ Zakład Produkcyjno – Handlowy „KAMA”, ul. Mickiewicza 45, Dębno Jan Kuśmierowski, ✓ P.H.P. „CEDRUS” Sp. Jawna ul. Demokracji 24, Dębno
Nowogródek Pomorski	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zakład ogólnobudowlany - Czesław Klemeński, Nowogródek Pomorski, ✓ FARM EQUIPMENT INT Karsko, ul. Gorzowska, ✓ Zakład ślusarski Bronisław Zmarzlik, ✓ PAWMET Zakład Produkcyjno-Uługowy Paweł Zmarzlik
Barlinek	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Barlinek Inwestycje Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 1, ✓ HaCon Sp. z o.o., ul. Fabryczna 6, ✓ Klaus Borne Fabryka Drzwi, ul. Lipowa 21, ✓ Int. Transport Production Wind Energy Jens Ch. Siig , ul. Pełczycka 17 ✓ Gaspol S.A. Rozlewnia Barlinek ul. Okrętowa 1 ✓ CAPARO Forging: ZUO BOMET S.A. ul Okrętowa 2 ✓ Holding Zremb Gorzów S.A. - Oddział „METPOL” Barlinek, ul. Fabryczna 2, ✓ ESTO sp. z o. o. ul. Moniuszki 21 ✓ GO-METAL Goryński ul. Szosa do Lipian 20 ✓ PPHU Marketing Niewiadomski ul. Dworcowa 5 ✓ PYRMO Hyży ul. Pełczycka 23 ✓ WATEX sp. z o. o. ul. Pełczycka 3A ✓ Przedsiębiorstwo Budowlano – Remontowe „PBR” Sp. z o.o., ul. Św. Bonifacego 40 ✓ Zakład Usług Budowlanych „ATEX”, ul. Pełczycka 3a
Boleszkowice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ PPUH STALMEX Łuczak Jerzy 74-407 Boleszkowice, ul. Wojska Polskiego 3A, ✓ Mechanika Pojazdowa i Transport, Łoś Grzegorz, Boleszkowice, ul. Osadników, ✓ FIDAG POLSKA Sp. z o.o. Kaleńsko, ✓ Przedstawiciel Usług TAG, Stasiak Tadeusz, Boleszkowice, ul. Domańskiego 4
Myślibórz	<ul style="list-style-type: none"> ✓ PPHU „MALDROBUD” Myślibórz ul. Spokojna 11, ✓ „MEGAFRUCHT” Myślibórz ul. Łużycka 23, ✓ PGKiM Sp. z o.o. Myślibórz ul. Celna, ✓ „EUROMET” Myślibórz ul. Łużycka 35, ✓ PPUH „ESBUD” Myślibórz ul. Lipowa 6. ✓ „AGRO-SYSTEM” Myślibórz ul. Łużycka 35

Źródło: Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Od kwietnia 2011 r. w Starostwie Powiatowym w Myśliborzu, jako pierwszym na poziomie powiatu w województwie zachodniopomorskim funkcjonuje komórka zajmująca się między innymi współpracą z przedsiębiorcami i pozyskiwaniem informacji na temat lokalnego rynku inwestycyjnego. Komórka ściśle współpracuje z Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Głównym celem komórki jest ułatwienie dotarcia do wszelkich informacji dotyczących działalności na rynku krajowym, współpracy z inwestorami spoza powiatu, wyszukania potencjalnych kontrahentów zagranicznych oraz wskazania potencjalnych rynków zbytu dla produktu lub usługi, informowania o targach i misjach gospodarczych, jak również o możliwościach dofinansowania działalności gospodarczej ze środków publicznych oraz UE. Ponadto komórka zajmuje się zbieraniem ofert inwestycyjnych dotyczących gruntów i hal na sprzedaż lub wynajem, które są umieszczane w Bazie Ofert Inwestycyjnych Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów w Szczecinie oraz w bazie danych Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych w Warszawie, co wielokrotnie zwiększa szanse na znalezienie potencjalnego inwestora.

2.5.1. Aktywność ekonomiczna ludności

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu w dniu 31 grudnia 2012r. w Powiecie Myśliborskim zarejestrowanych było 4.097 osób bezrobotnych, w tym 2.197 kobiet. W porównaniu do końca 2011r. liczba osób bezrobotnych wzrosła o 435 osób. Stopa bezrobocia na dzień 31.12.2012r. r. wynosiła 17,9 % i wzrosła o 1,4 % w porównaniu do końca 2011r. (16,5 %). Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2012r. w województwie zachodniopomorskim wynosiła 18,1 %. Szczegółową liczbę bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu prezentuje tabela 12.

Tabela 12.

Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach Powiatu Myśliborskiego

Gmina	Liczba bezrobotnych na dzień 31.12.2012 r.	Liczba bezrobotnych na dzień 31.12.2011 r.	Spadek/wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych
M iG Myślibórz	1.338	1.296	+ 42
M iG Dębno	1.255	936	+ 319
M iG Barlinek	1.127	1.084	+ 43
Gm. Boleszkowice	151	124	+ 27
Gm. Nowogródek	226	222	+ 4
Ogółem	4.097	3.662	+ 435

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy w powiecie myśliborskim na dzień 30.09.2011r., Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu

Dane przedstawione w powyższej tabeli wykazują, iż największa ilość bezrobotnych osób na koniec 2012 roku zarejestrowana była na terenie Miasta i Gminy Myślibórz oraz Miasta i Gminy Dębno. Charakterystykę ilości osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2012 roku na terenie powiatu zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy przedstawia tabela 13.

Tabela 13.

Liczba bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2012 roku

Bezrobotni	31.12.2012 r.	31.12.2011 r.	Wzrost/ spadek
Długotrwale	1.999	1.806	+ 193
Do 25 roku życia	817	773	+ 44
Powyżej 50 roku życia	1.041	901	+ 140
Bez kwalifikacji zawodowych	1.341	1.307	+ 34
Bez doświadczenia zawodowego	970	925	+ 45
Bez wykształcenia średniego	2.679	2.373	+ 306
Samotnie wychowujących dziecko	629	551	+ 78
Po odbyciu kary pozbawienia wolności	72	60	+ 12
Niepełnosprawni	230	208	+ 22

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy w powiecie myśliborskim na dzień 31.12.2012r., Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu

Analizując powyższe dane zaobserwować można zjawisko znacznego wzrostu liczby osób bezrobotnych we wszystkich grupach. Wielu osobom wydłuża się okres długotrwałości w rejestracji, dochodzą nowi bezrobotni do tej grupy, natomiast wyrejestrowania są nieliczne. Nastąpił znaczny wzrost osób bezrobotnych w grupie bez wykształcenia średniego. Oznacza to, że na lokalnym rynku trudności w zatrudnieniu mają nadal bezrobotni o niskich kwalifikacjach. Większość tych osób była już obejmowana kilkakrotnie różnymi formami aktywizacji zawodowej. Świadczone są również podstawowe usługi rynku pracy (pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, szkolenia, zajęcia w klubie pracy z zakresu aktywnego poszukiwania pracy).

Istniejące bezrobocie to głównie niekorzystny skutek przemian strukturalnych w rolnictwie, a także niechęć podjęcia pracy w zakładach pracy oferujących niskie wynagrodzenie. Główne przyczyny bezrobocia to także restrukturyzacja gospodarki, regres gospodarczy w sektorze rolniczym i innych gałęziach gospodarki, brak kapitału inwestycyjnego zarówno własnego, jak i obcego oraz zasobów pieniężnych. Na stan bezrobocia bezpośredni wpływ ma również stopień wykształcenia ludności. Dodatkowym problemem bezrobocia jest niewystarczająca ilość miejsc pracy na terenie powiatu oraz w jego otoczeniu. Przy obecnym niedoborze ofert pracy stałej dla wielu bezrobotnych lub nieodpowiednich warunkach płacowych, wiele osób decyduje się na wyjazdy zagraniczne, gdzie często pracują bez legalnego zatrudnienia, utrzymując zasiłek w kraju. Ożywienie gospodarcze terenów wiejskich oraz tworzenie nowych miejsc pracy powinny być najważniejszymi celami działania w zakresie obniżenia bezrobocia. Proces przechodzenia od polityki rolnej do wielofunkcyjnego rozwoju wsi jest szansą dla ludności wiejskiej.

2.6. Dziedzictwo kulturowe

Najstarszymi zabytkami w powiecie są budowle późnoromańskie i gotyckie. Można je podzielić ze względu na materiał budowlany na: granitowe i ceglane. Budowle granitowe to najczęściej kościoły w mniejszych miejscowościach. Do ich budowy wykorzystywano gązdy narzutowe przyniesione w te okolice przez łądogłód. Część z nich została przebudowana, zostały dobudowane wieże i zmienione wejścia. Do najciekawszych budowli tego typu zaliczyć można kościoły w: Cychrach, Czernikowie, Derczewie, Dziedzicach, Dzikowie, Karsku, Nowogródku Pomorskim, Roślinie, Rychnowie, Smolnicy, Wysokiej. Gotyckie budownictwo ceglane występuje w Powiecie Myśliborskim jedynie w Myśliborzu (Kościół św. Jana Chrzyciela, Klasztor Dominikanów, bramy Nowogródzka i Pyrzycka, baszta Prochowa, kaplice św. Gertrudy i św. Duchy) i Chwarszczanach (kaplica Templariuszy).

W XVIII wieku na terenie powiatu powstało wiele barokowych i rokokowych budowli sakralnych, a są to kościoły w: Golenicach, Dolsku, Nawrocku, Renicach, Rościnie, Różańsku, Sulimierzu. Budowane były są także pałace i dwory. W wieku XVIII i na początku wieku XIX na terenie powiatu powstało ich bardzo wiele. Można je podzielić, ze względu na sposób budowania na: ceglane i konstrukcji ryglowej (drewniany szkielet wypełniony cegłami lub gliną). Niestety do dnia dzisiejszego pozostało ich niewiele. Pałace ceglane zachowały się w: Czernikowie, Karsku, Rościnie. Jedyne pałace konstrukcji ryglowej zachowały się w Niepołocku (obecnie w bardzo złym stanie). W XVIII wieku powstał także późnobarokowy ratusz w Myśliborzu, kuźnia konstrukcji ryglowej w Dolsku oraz neogotycki pałac w Dolsku (ruina). W wieku XIX i na początku wieku XX powstało wiele kościołów neogotyckich: Dębno, Głazów, Gudysz, Ławy, Kierzków, Mostkowo, Myślibórz, Namyslin, Trzcinna. W tym samym czasie powstało także wiele domów, dworków i zabudowań gospodarczych zarówno konstrukcji ryglowej jak i ceglanych z wykorzystaniem ciosów granitowych. Można je oglądać na terenie całego Powiatu Myśliborskiego. Na rzece Myśli wybudowano kilka elektrowni wodnych (zabytki techniki).

W zdecydowanej większości zabytki nieruchome stanowią obiekty budowlane. Wsi, w których znajdują się obiekty zabytkowe mają zabudowę ulicową, dlatego przyjęto, że oprócz nielicznych wszystkie zabytki znajdują się w zwartej zabudowie. Zabytki znajdujące się w gminie Barlinek i Nowogródek Pomorski zlokalizowane są w północnej ich części. W pozostałych gminach, z wyjątkiem miast, zabytki zlokalizowane są równomiernie na terenie całego powiatu.

Wśród obiektów zabytkowych, mogących stanowić przedmiot zainteresowania zarówno turystów, jak i osób zajmujących się zawodowo dziedzictwem kulturowym wyróżniają się:

- ✓ wczesnogotycki kościół p.w. św. Stanisława Kostki, uważany za najstarszą budowlę ceglana na tych terenach, zbudowany jako kaplica zamkowa - w 1250 r. w Chwarszczanach, gm. Boleszkowice,
- ✓ secesyjne kamieniczki przy ul. Mickiewicza oraz ul. Armii Krajowej w Dębnie,
- ✓ kościół p.w. św. Krzyża – Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Myśliborzu,
- ✓ dwór barokowy z 1755 r w Karsku, . gmina Nowogródek Pomorski,
- ✓ zespół kąpieliska miejskiego nad Jeziorem Barlineckim przy ul. Sportowej w Barlinku.

Ogółem na terenie Powiatu Myśliborskiego w ewidencji znajduje się 1.967 zabytków nieruchomości. Szczegółowy wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego z terenu Powiatu Myśliborskiego przedstawiono w dokumencie pn. „Powiatowy program opieki nad zabytkami powiatu myśliborskiego na lata 2012-2016”.

2.7. Edukacja ekologiczna

Każdy człowiek korzysta ze środowiska przyrodniczego otrzymując z niego nie tylko surowce czy energię, ale także czerpiąc inspiracje i doznania, które wyływają z piękna natury. Korzysta również z dóbr środowiska społecznego i kulturowego - wytworzonych przez ludzi i dla ludzi. Mimo to, niewiele osób rozumie, jaki wpływ na stan i jakość tych środowisk mają zachowania poszczególnych osób, rodzin i grup społecznych jak również ich przyzwyczajenia, style życia, mody, sposoby wypoczynku lub odżywiania. Dlatego też edukacja ekologiczna, wspomagająca zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą, obejmować musi wszystkich ludzi bez wyjątku - w pierwszej kolejności najmłodszych, którzy mogą skutecznie przekazywać osobom starszym wzorce zachowań proekologicznych.

Edukacja ekologiczna w potocznym rozumieniu to wszelkie formy działalności skierowanej do społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, które mają na celu wpływanie na poziom świadomości ekologicznej, propagowanie konkretnych zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego, upowszechnianie wiedzy o przyrodzie. Działania te prowadzone są przez szkoły, przez specjalistyczne placówki edukacyjne zarówno publiczne jak i niepubliczne, a także przez liczne organizacje ekologiczne.

Poszczególne gminy znajdujące się na terenie powiatu prowadzą działania z zakresu edukacji ekologicznej mieszkańców. Celem prowadzenia edukacji jest zintegrowanie wszystkich mieszkańców wokół działań służących ochronie środowiska przyrodniczego a to doprowadzi m.in. do:

- ✓ ogólnego rozwoju poczucia odpowiedzialności i potrzeby szybkiej reakcji mieszkańców na problemy ekologiczne,
- ✓ właściwego kształtowania postaw człowieka wobec środowiska,
- ✓ kształtowania świadomości zagrożeń ekologicznych,
- ✓ zrozumienia zależności istniejących w przyrodzie i związku człowieka z naturą.

Gminy Powiatu Myśliborskiego prowadzą szereg ekologicznych przedsięwzięć:

- ✓ organizacja Dnia Ziemi, Akcji Sprzątania Świata,
- ✓ prowadzenie wraz z placówkami oświatowymi licznych konkursów, akcji oraz programów ekologicznych związanych z tematyką poprawy systemu gospodarki odpadami oraz ochroną środowiska przyrodniczego, np.:
 - program ekologiczny na terenie Gminy Dębno „żyj z przyrodą w zgodzie” realizowany w Zespole Ekonomiczno- Administracyjnym Szkół w Dębnie w ramach którego realizuje się treści dotyczące optymalizacji zużycia wody oraz poprawy jakości środowiska,
 - placówki oświatowe uczestniczą w akcjach ekologicznych pn. „Zielona szkoła” organizowanej przez Celowy Związek Gmin CZG-12, polegającej na zbieraniu surowców wtórnych przez młodzież i propagowanie selektywnego zbierania odpadów,
 - na terenie placówek oświatowych działają także Szkolne Koła Ligi Ochrony Przyrody współpracujące z Celowym Związkiem Gmin CZG-12,
- ✓ prenumerowanie czasopism ekologicznych oraz przyrodniczych,
- ✓ utrzymywanie ścisłej współpracy z placówkami oświatowymi poprzez zapewnienie im możliwości do prowadzenia edukacji ekologicznej (wspieranie szkół w potrzebne pomoce naukowe wykorzystywane podczas realizacji przedsięwzięć),
- ✓ udział pracowników samorządowych w licznych zajęciach terenowych organizowanych przez placówki oświatowe oraz koła przyrodnicze,
- ✓ udostępnianie oraz popularyzowanie informacji związanych z działaniami poszczególnych gmin na rzecz poprawy środowiska przyrodniczego,
- ✓ tworzenie ścieżek edukacyjnych o tematyce przyrodniczej, np.

Ponadto działania edukacyjne na terenie poszczególnych gmin powiatu prowadzą także Nadleśnictwa na nim funkcjonujące, tj. Nadleśnictwo Barlinek, Nadleśnictwo Dębno, Nadleśnictwo Różańsko, Nadleśnictwo Myślibórz oraz Nadleśnictwo Choszczno. Przykładowo Nadleśnictwo Barlinek prowadzi edukację leśną (szczególnie wśród dzieci i młodzieży) w różnej formie np.:

- ✓ organizacja spotkań z leśnikiem w salach szkolnych np.: prelekcji tematycznych,
- ✓ pogadanek bezpośrednio w terenie lub na szkółce leśnej,
- ✓ wiosennych spotkań przy sadzeniu drzew i krzewów,

- ✓ wspólnym sprzątnięciu terenów leśnych np. z okazji Dnia Ziemi,
- ✓ okazjnych wystaw przyrodniczych w Muzeum Regionalnym w Barlinku,
- ✓ konkursów szkolnych o tematyce przyrodniczej i leśnej, corocznych zawodów zrywkarzy konnych.

Dodatkowo na terenie Powiatu Myśliborskiego w przyszłości planuje się utworzenie Powiatowego Centrum edukacji Ekologicznej. Jest to jedno z zadań zapisanych w dokumencie pn. „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego na lata 2004 – 2013” przyjętym przez Radę Powiatu Uchwałą Nr XXII/161/04 z dnia 22 września 2004 roku. Jednak zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Myśliborzu projekt ten w przyjętej formie i w okresie obowiązywania „Strategii...” nie zostanie zrealizowany. Działania z zakresu edukacji ekologicznej są już realizowane na terenie powiatu poprzez gminy i nadleśnictwa, tj. audiowizualne sale edukacji przyrodniczo leśnej, ścieżki ekologiczne na terenach leśnych, pracownie edukacyjne. Dodatkowo Starostwo Powiatowe w Myśliborzu oraz samorządy gminne w ostatnich latach wspierały organizacyjnie i finansowo edukację ekologiczną. W tym celu przekazywano co roku środki z Budżetu Powiatowego na edukację ekologiczną prowadzoną w szkołach (konkursy, seminaria, warsztaty i wycieczki ekologiczne) oraz na poprawę stanu środowiska w Powiecie Myśliborskim. Dlatego też budowa Powiatowego Centrum Edukacji Ekologicznej zostanie zrealizowana w okresie późniejszym.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

3.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Powiat Myśliborski należy do obszarów o dość wysokim stopniu scentralizowanego zaopatrzenia w wodę z lokalnych sieci wodociągowych. Do sieci wodociągowej podłączonych jest około 93% mieszkańców powiatu. Brak jest natomiast dostatecznej infrastruktury kanalizacyjnej służącej odprowadzaniu ścieków.

3.1.1. Ujęcia wody i sieć wodociągowa

Zaopatrzenie ludności w wodę na terenie Powiatu Myśliborskiego odbywa się z wodociągów: miejskich, komunalnych, wiejskich i zakładowych oraz z urządzeń własnych. Na obszarze powiatu, zarówno do celów komunalnych jak i przemysłowych, wodę ujmuje się z ujęć podziemnych. Wody podziemne należą do głównych źródeł wody pitnej na terenie Powiatu Myśliborskiego. W tabeli 14 przedstawiono spis większych ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego, natomiast tabela 15 prezentuje spis użytkowanych ujęć wód podziemnych na terenach poszczególnych miejscowości w gminach Powiatu Myśliborskiego.

Tabela 14.

Ujęcia wód podziemnych na terenie Powiatu Myśliborskiego

Lokalizacja	Właściciel/ użytkownik	Nr studni	Głębokość [m]	Wyd. [m ³ /h]	Obsługiwany teren
Szpital w Dębnie	Szpital Dębno Sp. z o. o.	1	38,5	50	Szpital
Kotłownia miejska w Barlinku	PEC Barlinek	1 2	33,5 31,5	11 40,5	Kotłownia
Teren zakładu, Barlinek	„BARLINEK” S.A.	1 2 3	115 120 123	21 30 72	Zakład
Rów, gm. Myślibórz	R.S. Produkcyjna „Jedność” w Rowie	1 2	52 55	59 39	Wodociąg wiejski w Rowie
Teren zakładu, Barlinek	HaCon Sp. z o. o.	b.d.	-	-	Zakład
Teren zakładu, Barlinek	ZUO „BOMET” S.A. Barlinek	1 2 3	60 60 66	57,5 53 56,4	Zakład
Gorzelnia w Płonnie, gm. Barlinek	Przeds. Prod.-Rolne „HERO” Płonno	1 2	-	5,4 18,8	gorzelnia
Ekspedyt Kolejowy w Barnówku, gm. Dębno	PGNIG S.A. – Oddział w Zielonej Górze	1	21	14	Ekspedyt
Ośrodek Administracyjny w Sulistawiu, gm. Dębno	PGNIG S.A. – Oddział w Zielonej Górze	1 2	41 42,5	17 25	Ośrodek
Ośrodek Centralny w Barnówku, gm. Dębno	PGNIG S.A. – Oddział w Zielonej Górze	1 2	30 24	43,8 42,3	Ośrodek Centralny
Szpital w Barlinku	Szpital Barlinek Sp. z o. o.	1	31	9,6	Szpital
Nowa Dziedzina, gm. Barlinek	GPH „BROCKI” w Strąpiu, gm. Barlinek	1 2	43 44	46 46	Wodociąg w Nowej Dziedzinie i Strąpiu
GR Wyszyna 8, gm. Boleszkowice	Osoba fizyczna	1	64	8,4	Gospodarstwo rolne
Ferma Norek w Giżynie, gm. Nowogródek Pom.	FARM EQUIPMENT INT. Karsko,	1	28	4,5	Ferma Norek

Źródło: Starostwo Powiatowe w Myśliborzu

Tabela 15.

Ujęcia wód podziemnych na terenach poszczególnych miejscowości w gminach Powiatu Myśliborskiego

Lokalizacja	Właściciel/ użytkownik	Nr studni	Głębokość [m]	Wydajność [m ³ /h]	Obsługiwane miejscowości
Miasto i Gmina Barlinek					
Barlinek	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	2	42,0	70,0	Barlinek
		3	50,0	73,0	
		4	40,0	70,0	
		5	49,0	73,0	
		6	41,0	70,0	
		7	48,0	70,0	
		8	53,0	90,0	
Podgórze	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	40,0	40,0	Podgórze, Pustać
		2	48,0	16,0	
Mostkowo	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	46,0	36,0	Mostkowo
		2	47,0	27,0	
		3	53,0	40,0	
Moczkowo	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	2/1	51,0	40,0	Moczkowo, ½ Dzikówko
		3	50,0	48,0	
Płonno	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	38,0	17,0	studnia nieczynna
		2	40,0	66,0	Płonno, Krzynka
Wilcze	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	42,3	0,7	Wilcze
Wiewiórki	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	19,3	6,0	Wiewiórki, Swadzim
Dzikowo	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	37,0	45,0	Dzikowo, Ożar, ½ Dzikówko
		2	33,0	45,0	
Lutówko	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1a	61,0	84,0	Lutówko, Janowo, Osna, Równno, Rówenko, Moskowo
		2a	60,0	48,0	

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Lokalizacja	Właściciel/ użytkownik	Nr studni	Głębokość [m]	Wydajność [m ³ /h]	Obsługiwane miejscowości
Brunki	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	47,0	12,0	Brunki
		2	47,0	18,0	
Stara Dzielcina	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	2	32,0	18,0	St. Dzielcina, Żelice, Dzielcice, Jarząbki Wieś, Jarząbki Kol.
Rychnów	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	2	29,6	73,0	Rychnów, Kinice
		4z	43,0	46,0	
Nowa Dzielcina	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	2	44,0	46,0	Nowa Dzielcina, Strąpe
		1	43,0	46,0	
Laskówko	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	37,0	6,0	Laskówek
		2	46,0	14,0	Niepołtcko
Niepołtcko	Przedsiębiorstwo Wodociągowo- Kanalizacyjne "PŁONIA" Spółka z o.o.	1	2	2-3,0	Niepołtcko
Barlinek	OW "Janowo" w Barlinku	1	20,0	5,0	Barlinek
Gmina Boleszkowice					
Boleszkowice	Gmina	1a	57,0	44,0	Boleszkowice, Wierutno
		2	52	67,0	
Chwarszczany	Gmina	1	107,0	66,0	Chwarszczany, Reczyce, Gudzisz
Namyślin	Gmina	1	23,0	49,0	Namyślin, Porzecze, Kaleńsko
		2	19,0	30,0	
Wysoka	Gmina	2	48,0	33,0	Wysoka, Kolonia Wyszyna
		3	51,0	85,0	
Miasto i Gmina Dębno					
Dębno	PWiK w Dębnie	7 studni	30,0 – 42,2	330	Dębno
Dolsk	PWiK w Dębnie	2 studnie	41,0 – 44,0	12,3	Dolsk
Dyszno	PWiK w Dębnie	2 studnie	30,0 – 32,0	18,0	Dyszno
Barnówko	PWiK w Dębnie	2 studnie	19,0 – 25,4	22,0	Barnówko
Cychry	PWiK w Dębnie	2 studnie	56,0 – 59,0	35,9	Cychry

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Lokalizacja	Właściciel/ użytkownik	Nr studni	Głębokość [m]	Wydajność [m ³ /h]	Obsługiwane miejscowości
Grzymiradz	PWiK w Dębnie	2 studnie	98,0 – 100,0	24,5	Grzymiradz
Krześnica	PWiK w Dębnie	2 studnie	70,0 – 75,0	8,1	Krześnica
Oborzany	PWiK w Dębnie	2 studnie	35,0 – 52,0	34,0; 24,0	Oborzany
Różańsko	PWiK w Dębnie	2 studnie	62,0 – 67,0	15,0	Różańsko
Sarbinowo	PWiK w Dębnie	2 studnie	90,0 – 96,5	9,4	Sarbinowo
Smolnica	PWiK w Dębnie	2 studnie	62,0 – 62,5	11,9	Smolnica
Warnice	PWiK w Dębnie	2 studnie	66,2 – 67,3	8,5 (1st.) i 18,0 (2st.)	Warnice
Więctaw- Mostno	PWiK w Dębnie	b.d.	b.d.	b.d.	Więctaw- Mostno
Miasto i Gmina Myślibórz					
Myślibórz	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1D	70,0	46,5	Myślibórz, Klicko Myśliborzyce, Dąbrowa Czołnów
		1E	74,5	48,0	
		6B	52,0	26,4	
		8B	158,0	34,0	
		10A	156,0	47,0	
Listomie	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	43,0	36,0	Myślibórz (ujęcie awaryjne dla Myśliborza)
		2	100,0	95,0	
Głazów	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	35,0	55,0	Głazów, Renice
		2	35,0	55,0	
Nawrocko (Wierzbnica)	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	52,0	50,0	Nawrocko, Czerników, Dalsze, Gryżyna, Pszczelnik, Wierzbnica, Zgoda, Sobienice, Utonie,
		2	102,0	40,0	
Ławy	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	33,0	30,0	Ławy, Trzcino, Świątki, Rataje,
		2	35,0	49,0	
Sulimierz	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	28,5	22,0	Sulimierz
		3	52,0	54,0	
Sarbinowo	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	37,0	14,5	Sarbinowo
Golenice	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	2	31,5	10,3	Golenice
Kruszwini	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	58,0	18,0	Kruszwini, Listomie
		2	62,2	28,0	
Otanów	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	109,0	15,0	Otanów
		2	98,0	21,0	
Tarnowo	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1	24,0	53,0	Tarnowo, Kierzków
		2	32,0	41,0	
Rościni	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	3	125,0	67,0	Rościni, Pszów, Chłopowo,

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Lokalizacja	Właściciel/ użytkownik	Nr studni	Głębokość [m]	Wydajność [m ³ /h]	Obsługiwane miejscowości
Golczew	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1A	b.d.	22,0	Golczew
Sitno	PWiK Sp. z o. o. w Myśliborzu	1A	b.d.	46,0	Sitno
		4	b.d.	35,0	
Gmina Nowogródek Pomorski					
Golin	Zakład Usług Komunalnych w Nowogrodku Pomorskim	1	43,0	b.d.	Golin
		2	43,0	b.d.	
Karsko	Zakład Usług Komunalnych w Nowogrodku Pomorskim	1a	b.d.	42,0	Karsko, Nowogródek Pomorski, Sumiak, Karlin, Łubianka
		3	40	55,0	
Giżyn	Zakład Usług Komunalnych w Nowogrodku Pomorskim	1	58	43,0	Giżyn
		2	54	16,7	

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016, Urzędy Gmin Powiatu Myśliborskiego, RZGW Poznań

Na terenie Powiatu Myśliborskiego ustanowiono strefę ochronną komunalnego ujęcia wody podziemnej w Barlinku (ul. Strzelecka), eksploatowanego przez Przedsiębiorstwo Wodociągowo – Kanalizacyjne „PŁONIA” Sp. z o. o. w Barlinku. Strefa ta została ustanowiona przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Rozporządzeniem Nr 1/2009 z dnia 28 stycznia 2009 roku (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego Nr 7, poz. 221 z dn. 27.02.2009r.).

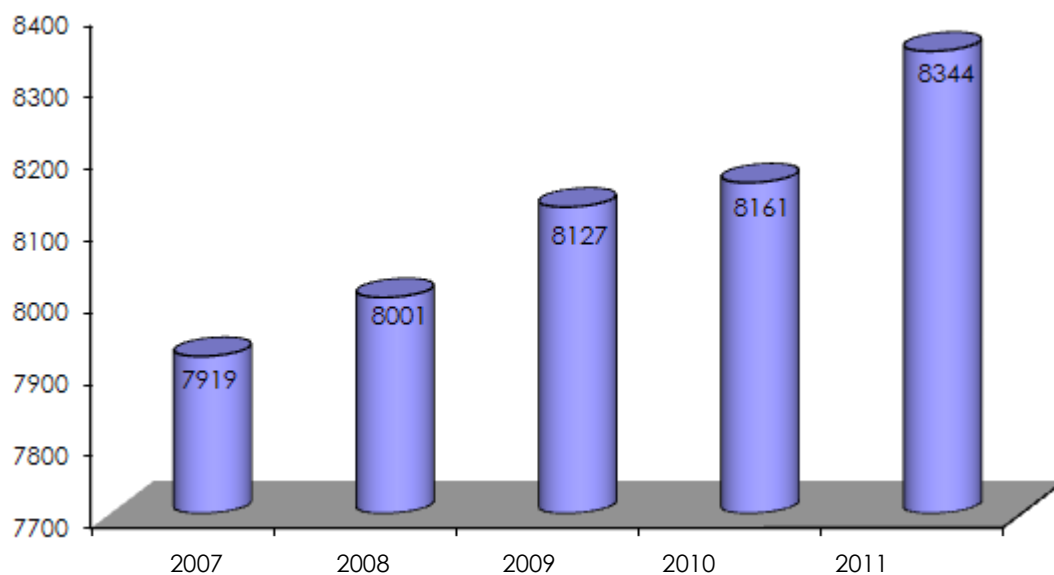
Woda na terenie powiatu dostarczana jest poprzez scentralizowaną sieć wodociągową o łącznej długości 618,00 km (stan na 31.12.2012r.). Zgodnie z danymi Urzędów Miast i Gmin Powiatu Myśliborskiego w 2012 roku około 64.484 mieszkańców powiatu korzystało z sieci wodociągowej. Szczegółowe informacje dotyczące długości sieci wodociągowej oraz stopnia zwodociągowania na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego (stan na dzień 31.12.2012r.) prezentuje tabela 16.

Tabela 16.
Systemy wodociągowe na terenie Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna [gmina]	Długość sieci wodociągowej [km]	Liczba połączeń do budynków mieszkalniowych i zbiorowego zamieszkania	Stopień zwodociągowania terenu [%]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej
Barlinek	141,2*	1.812*	95,79*	19.000*
Boleszkowice	54,0	710	94,00	2.800
Dębno	190,8	2.505	99,90	19.683*
Myślibórz	177,70	2.502	98,00	19.909
Nowogródek Pomorski	54,3	797	90,1	3.092
POWIAT MYŚLIBORSKI	618,00	8.326	95,56	64.484

* Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.),
Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Myśliborskiego

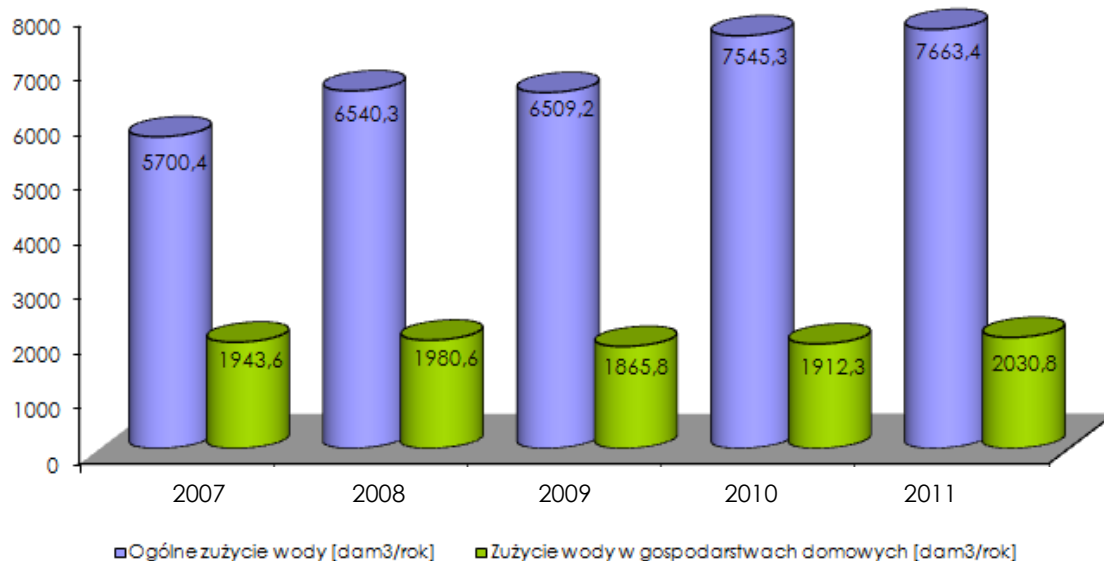
W ostatnich latach nastąpił wzrost ilości podłączeń do sieci wodociągowej. Przyrost ilości podłączeń budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania do sieci wodociągowej na terenie Powiatu Myśliborskiego w latach 2007 – 2011 obrazuje wykres 4.

Wykres 4. Przyrost podłączeń [szt.] do sieci wodociągowej w latach 2007-2011

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

W latach 2007-2011 na terenie Powiatu Myśliborskiego zaobserwowano zwiększenie zużycia wody co obrazuje wykres 5. Przyczyną wzrostu może być rozwijający się przemysł na terenie powiatu. Ogólne dane dot. zużycia wody [tys. m³/rok] w latach 2007-2011 przedstawia wykres 5.

Wykres 5. Zużycie wody w powiecie [tys. m³/rok]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.) wynika, że wójt, burmistrz, prezydent miasta jest zobowiązany do informowania mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (art. 12 ust. 5). Badania jakości ujmowanych wód na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Myśliborzu. Prowadzi ona ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach nadzoru sanitarnego w okresach kwartalnych. Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny stwierdza przydatność wody w przypadku urządzeń wodociągowych dostarczających wodę na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2010 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2010 r., Nr 72 poz. 466). Prowadzone badania kontrolne przez Państwową Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Myśliborzu w ostatnich latach wykazały, iż woda spełniała wymagania wody do spożycia przez ludzi zgodnie z ww. rozporządzeniem.

3.1.2. Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Ścieki z terenu Powiatu Myśliborskiego odprowadzane są za pomocą systemów kanalizacji sanitarnej. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest około 57,74% ludności, a długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wynosi 181,3 km (stan na dzień 31.12.2012r.). Zgodnie z danymi Urzędów Miast i Gmin Powiatu Myśliborskiego w 2012 roku około 45.262 mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej. Szczegółowe informacje dotyczące długości sieci kanalizacyjnej oraz stopnia skanalizowania Powiatu Myśliborskiego (stan na dzień 31.12.2012r.) przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17.
Systemy kanalizacyjne na terenie Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna [gmina]	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Liczba połączeń do budynków mieszkaniowych i zbiorowego zamieszkania	Stopień skanalizowania terenu [%]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej
Barlinek	35,1*	1.127*	81,30*	16.125*
Boleszkowice	24,30	321	50,00	1.500
Dębno	91,2	1.560	79,00	14.078*
Myślibórz	29,30	1.222	65,00	13.102
Nowogródek Pomorski	1,4	17	13,4	457
POWIAT MYŚLIBORSKI	181,3	4.247	57,74	45.262

* Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.),
Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Myśliborskiego

Na terenie **Miasta i Gminy Myślibórz** eksploatowanych jest pięć oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia ścieków w Myśliborzu jest główną i największą oczyszczalnią w Powiecie Myśliborskim. Jest to oczyszczalnia ścieków typu mechaniczno – chemiczno - biologicznego o przepustowości $Q = 6.400\text{m}^3/\text{d}$, obsługująca teren miasta oraz przyjmującą ścieki przywożone beczkowozami z całej gminy Myślibórz oraz częściowo z gminy Nowogródek Pomorski. Obiekt posiada nowoczesną stację zlewczą, wyposażoną w sito i prasę do skratek, z możliwością pomiaru ilości i jakości zrzucanych ścieków oraz identyfikacją dostawcy ścieków. Oczyszczalnia jest niedociążona. Logicznym rozwiązaniem byłoby przystosowanie istniejącej oczyszczalni ścieków w Myśliborzu, do funkcji oczyszczalni gminnej. Warunkiem umożliwiającym przyjęcie takiego rozwiązania, jest modernizacja kanalizacji ogólnospławnej na rozdzielczą sanitarną i deszczową, co zmniejszy w znaczny sposób obciążenie oczyszczalni w trakcie intensywnych opadów. Dodatkowo na terenie gminy eksploatowane są trzy mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków w miejscowościach: Sitno (przepustowość: $60\text{ m}^3/\text{d}$), Sulimierz (przepustowość: $100\text{ m}^3/\text{d}$) i Golenice (przepustowość: $150\text{ m}^3/\text{d}$), oraz oczyszczalnia ścieków w miejscowości Golczew (przepustowość: $34\text{ m}^3/\text{d}$). Stan techniczny oczyszczalni ścieków w Golenicach jest dobry, natomiast stan oczyszczalni w Sitnie, Sulimierzu i Golczewie oceniany jest jako dostateczny, wymagana jest ich modernizacja (bądź likwidacja).

Główną oczyszczalnią ścieków funkcjonującą na obszarze **Miasta i Gminy Dębno** jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków typu „HYDROCENTRUM” o przepustowości średnio dobowej $6.200\text{ m}^3/\text{d}$. Oczyszczone ścieki są odprowadzane do rzeki Kosy wylotem brzegowym w $0 + 760\text{ km}$. Oczyszczalnia ścieków w Dębnie składa się z dwóch części, pierwsza to oczyszczalnia mechaniczna położona na działce nr 902/2 przy ulicy Ofiar Katynia, a druga to oczyszczalnia biologiczna położona na działce nr 53 przy ulicy Kostrzyńskiej. Zarządzającym ww. oczyszczalnią jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Dębnie, ul. Droga Zielona 1. W 2006 roku dokonano modernizacji oczyszczalni, a dotyczyła ona przebudowy nieczynnego reaktora typu „BIOXYBLOK”, wyłączonego z eksploatacji w roku 2002 na reaktor biologiczny typu „HYDROCENTRUM”. W wyniku dokonanej przebudowy, wzrosła przepustowość oczyszczalni oraz zwiększyła się równoważna liczba mieszkańców i obecnie wynosi 41.500 RLM . Pozwolenie wodnoprawne dla funkcjonującej oczyszczalni obowiązuje do dnia 31 stycznia 2016 roku. Na terenie gminy

eksploatowana jest dodatkowo jedna oczyszczalnia ścieków. Jest to oczyszczalnia biologiczna BIOCLER w miejscowości Różańsko. To oczyszczalnia bez przeróbki osadu o przepustowości $Q = 35 \text{ m}^3/\text{d}$. Użytkownikiem tej oczyszczalni jest Nadleśnictwo Różańsko. Dodatkowo do lipca 2012 na terenie gminy funkcjonowała jeszcze oczyszczalnia ścieków typu BIBLOK Mu – 50 funkcjonująca w miejscowości Barnówko. Oczyszczalnia bez przeróbki osadu wstępnej posiadająca przepustowość $50 \text{ m}^3/\text{d}$. W lipcu 2012 roku administrator oczyszczalni (PWik Sp. z o. o. w Dębnie) poinformował Starostę Myśliborskiego o zamknięciu oczyszczalni w m. Barnówko i podłączeniu tej miejscowości do sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w m. Dębno.

Dodatkowo w 2011 roku w ramach dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 zakończono budowę nowej oczyszczalni ścieków w Różańsku w technologii Aqua Prim o wydajności $240 \text{ m}^3/\text{d}$. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna oparta o proces niskoobciążonego osadu czynnego, pracująca wg znanej metody SBR – sekwencyjny reaktor biologiczny. Przepustowość pozwala w przyszłości na podłączenie okolicznych miejscowości: Warnic, Dyszna, Grzybna i Krężelina.

Obszar **Miasta i Gminy Barlinek** jest obsługiwany przez cztery oczyszczalnie ścieków, tj. trzy mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków ze wspomaganiami chemicznymi oraz jedna mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków. Główna miejska oczyszczalnia ścieków w Barlinku posiada mechaniczno-biologiczny system oczyszczania z redukcją związków biogenych o maksymalnej przepustowości $7.930 \text{ m}^3/\text{d}$ ($Q_{\text{śred}} = 6\ 100 \text{ m}^3/\text{d}$). Przepustowość oczyszczalni jest wykorzystywana w 54 %. Pozostałe eksploatowane oczyszczalnie ścieków w gminie to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ze wspomaganiami chemicznymi w miejscowości Lutówko o maksymalnej przepustowości $37 \text{ m}^3/\text{d}$, mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ze wspomaganiami chemicznymi w miejscowości Rychnów o maksymalnej przepustowości $71,5 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia w miejscowości Mostkowo o maksymalnej przepustowości $191,0 \text{ m}^3/\text{d}$.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje przedsiębiorstwo „HaCon” Sp. z o.o. przy ul. Fabrycznej, które posiada oczyszczalnię mechaniczną, dwukomorową z kręgów betonowych $\varnothing 1500$ dla ścieków sanitarnych oraz łapacz tłuszczów i olejów. Do rzeki Płoni rowami otwartymi trafiają ścieki nieoczyszczone (przemysłowe). Są one silnie rozcieńczone wodami źródłanymi z czterech studni kopanych z samowypływem dochodzącym do $Q = 80 \text{ m}^3/\text{h}$.

Na terenie **Gminy Boleszkowice** eksploatowana jest jedna gminna oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna z usuwaniem biogenów. Oczyszczalnia została oddana do użytku w 1999 r. a jej przepustowość wynosi $225 \text{ m}^3/\text{d}$. W skład urządzeń oczyszczalni wchodzi: przepompownia ścieków surowych, punkt zlewny ścieków dowożonych, krata workowa, zbiornik retencyjny ścieków surowych, 9 reaktorów biologicznych typu SBR firmy BIOVAC, dwa zbiorniki osadu nadmiernego, przepompownia ścieków oczyszczonych, stacja dozowania PIX, stacja mechanicznego odwadniania osadu typu „DRAIMAD”. Ścieki z oczyszczalni w ilości $100 \text{ m}^3/\text{d}$ odprowadzane są do rowu melioracyjnego, a następnie do rzeki Myśli zgodnie z aktualnym pozwoleniem wodno-prawnym.

Teren **Gminy Nowogródek Pomorski** obsługiwany jest przez jedną mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków w Karsku. Oczyszczalnia ta została zmodernizowana w 2004 roku i obsługuje część miejscowości (zabudowa wielorodzinna). Ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do gruntu na podstawie ważnego pozwolenia wodno – prawnego poprzez rozsączkowanie na powierzchni ok. 10 ha. Eksploatacją oczyszczalni ścieków w Karsku, zajmuje się jednostka budżetowa Samorządu Województwa Lubuskiego pn. Melioracja Lubuska z Gorzowa Wielkopolskiego.

Powołując się na dane Głównego Urzędu Statystycznego całkowita ilość wytworzonych osadów ścieków z komunalnych oczyszczalni ścieków funkcjonujących na terenie Powiatu Myśliborskiego w roku 2011 wynosiła 545 Mg, z czego 93 Mg były wykorzystane w rolnictwie, natomiast 228 Mg było zastosowanych do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne. Dodatkowo 135 Mg wytworzonych osadów było czasowo magazynowanych.

Procesy oczyszczania ścieków w eksploatowanych oczyszczalniach na terenie Powiatu Myśliborskiego przebiegają bez zakłóceń, a osiągnięte parametry spełniają wymagania postawione w pozwoleniu wodno-prawnym i w rozporządzeniu Ministra Środowiska dotyczącego jakości ścieków oczyszczonych. Charakterystykę ilości ścieków odprowadzanych z oczyszczalni zlokalizowanych na terenie Powiatu Myśliborskiego w latach 2007-2011 prezentuje wykres 6.

Wykres 6. Ilość ścieków oczyszczonych [tys. m³]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Ścieki z terenów powiatu gdzie brak jest funkcjonującej sieci kanalizacyjnej gromadzone są w indywidualnych zbiornikach bezodpływowych, skąd są okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi na stacje zlewcze. W wielu przypadkach nieszczęsne zbiorniki lub ich brak, stanowią duże zagrożenie dla wód gruntowych (infiltracja odcieków), wód powierzchniowych i gleby. Duże zagrożenie jezior stanowią spływy ścieków bytowych z nieskanalizowanych terenów zabudowy rekreacyjnej funkcjonującej i rozbudowanej nad ich brzegiem.

Traktat Akcesyjny przewiduje, iż przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych będą w Polsce w pełni obowiązywały od dnia 31 grudnia 2015 r. Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2.000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji

infrastruktury sanitacji na ich terenach. Zgodnie z danymi czwartej Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010, na terenie Powiatu Myśliborskiego ustanowiono 3 aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, tj. aglomeracja Dębno (PLZA023), aglomeracja Barlinek (PLZA027), aglomeracja Myślibórz (PLZA021) oraz 2 aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia Traktatu Akcesyjnego, tj. aglomeracja Karsko (PLZA098N), aglomeracja Mostkowo (PLZA102N). Charakterystykę aglomeracji Powiatu Myśliborskiego prezentuje tabela 18 oraz tabela 19.

**Tabela 18.
Agglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego na terenie Powiatu Myśliborskiego**

		I_d aglomeracji	PLZA021	PLZA023	PLZA027	
		nazwa aglomeracji	Myślibórz	Dębno	Barlinek	
Agglomeracje - dane podstawowe		gminy w aglomeracji	Myślibórz, Nowogródek Pomorski, Lubiszyn	Dębno	Barlinek	
		RLM aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym aglomeracje	17 051	19 670	19 045	
		RLM planowane przez aglomeracje	21 039	19 243	-	
		RLM rzeczywiste	21 039	21 217	19 199	
		liczba rzeczywistych Mk w aglomeracji, stan na 31.12.2010 r.	21 039	19 243	16 343	
		liczba Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego	14 070	16 777	15 028	
		długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji [km]	29	79	30	
Systemy kanalizacyjne	stan na 31.12.2010 r.	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wg RLM rzeczywistego	14 070	18 751	17 884	
		% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wg RLM rzeczywistego	66,88	88,38	93,15	
		wskaźnik koncentracji	480	212	501	
		Ogółem lata 2011-2015	przyrost Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego w latach 2011-2015	0	1 974	1 315
			liczba Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego, stan na 31.12.2015 r.	14 070	18 751	16 343
	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2015 r. wg RLM rzeczywistego		14 070	20 725	19 199	
	Spełnienie warunku wyposażenia % RLM		0	1	1	
	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2015 r. wg RLM rzeczywistego		66,88	97,68	100,00	
	wskaźnik koncentracji przyrostu Mk 2011-2015 [Mk/km] przyrost Mk/dł. sieci planowanej do budowy		0	66	68	
	długość sieci planowana do budowy [km]		0,0	29,7	19,4	
	długość sieci planowana do modernizacji [km]	0,0	11,0	3,0		
	Oczyszczalnie ścieków	Stan na 31.12.2010 r.	I_d oczyszczalni ścieków	PLZA0210	PLZA0230	PLZA0271
			nazwa oczyszczalni	Myślibórz	Dębno	Barlinek
			przepustowość istniejącej oczyszczalni, [m ³ /d] średnia	4 510	6 200	3 159
wydajność istniejącej oczyszczalni [RLM]			43 900	17 343	12 466	

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Planowane na 31.12.2015 r.	łączna wydajność oczyszczalni w aglomeracji	43 900	17 343	12 466
	rodzaj istniejącej oczyszczalni	PUB2	PUB2	PUB2
	rodzaj planowanej oczyszczalni	PUB2	PUB2	PUB2
	rodzaj inwestycji	I	I	RM
	przepustowość oczyszczalni, [m ³ /d] docelowa	4 510	6 200	6 100
	wydajność oczyszczalni [RLM]	43 900	17 343	17 483
	łączna wydajność oczyszczalni w aglomeracji	43 900	17 343	17 483
Osady	ilość suchej masy osadów powstających na oczyszczalni, stan na 31.12.2015 r. [kg s.m./d]	1 128	1 550	1 525
Efekty ekologiczne propozycja aglomeracji - wartość dla celów informacyjnych	termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	I	I	2015
	termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	I	2013	2015
	termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej	I	2016	2015
Nakłady inwestycyjne planowane na lata 2011-2015 [tys. zł]	na sieci kanalizacyjne	0,0	21 950,0	10 916,8
	na oczyszczalnie ścieków wraz z przeróbką osadu	0,0	0,0	18 626,3
	na zagospodarowanie osadu	0,0	0,0	928,0
	na oczyszczalnie ścieków wraz z przeróbką osadu i jego zagospodarowaniem	0,0	0,0	19 554,3
	ogółem	0,0	21 950,0	30 471,1
Weryfikacja długości kanalizacji do budowy do 31.12.2015 r.	Korekta długości kanalizacji planowanej do budowy przez aglomerację uwzględniająca cel osiągnięcia przez nią wskaźnika koncentracji na poziomie 120 M/km na 31.12.2015 r.	n.d.	16,5	11,0
	Planowana do budowy sieć po weryfikacji	0,0	13,3	8,4
	Koszty budowy kanalizacji niewłaściwie zaplanowanej przez aglomeracje - do odjęcia od planów aglomeracji	n.d.	5 445,0	3 460,8

I – istniejąca oczyszczalnia, która spełnia wymagania i nie wymaga inwestycji.

PUB2 – oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji $\geq 15\ 000$ RLM < 100 000 RLM.

Źródło: IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, www.kzgw.gov.pl

Tabela 19.

Agglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego na terenie Powiatu Myśliborskiego

		I_d aglomeracji	PLZA098N	PLZA102N
		nazwa aglomeracji	Karsko	Mostkowo
		gminy w aglomeracji	Nowogródek Pomorski	Barlinek
Agglomeracje - dane podstawowe		RLM aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym aglomeracje	3 016	2 881
		RLM planowane przez aglomeracje	2667	-
		RLM rzeczywiste	1400	2 138
		liczba rzeczywistych Mk w aglomeracji stan na 31.12.2010 r.	1400	2 133
Systemy kanalizacyjne	stan na 31.12.2010 r.	liczba Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego	586	519
		długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji, [km]	1,4	4

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

		RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wg RLM rzeczywistego	586	524
		% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wg RLM rzeczywistego	41,86	24,51
		wskaźnik koncentracji	418,5714286	148
	Ogółem lata 2011-2015	przyrost Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego w latach 2011-2015	577	0
		liczba Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego, stan na 31.12.2015 r.	1163	519
		RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2015 r. wg RLM rzeczywistego	1163	524
		Spełnienie warunku wyposażenia % RLM	1	0
		% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2015 r. wg RLM rzeczywistego	83,07	24,51
		wskaźnik koncentracji przyrostu Mk 2011-2015 [Mk/km] przyrost Mk/ dł. sieci planowanej do budowy	85	0
		długość sieci planowana do budowy [km]	6,75	0,0
długość sieci planowana do modernizacji [km]	0	0,0		
Oczyszczalnie ścieków	Stan na 31.12.2010 r.	L_d oczyszczalni ścieków	PLZA0980N	PLZA1020N
		nazwa oczyszczalni	Karsko	Mostkowo
		przepustowość istniejącej oczyszczalni, [m ³ /d] średnia	200	100
		wydajność istniejącej oczyszczalni [RLM]	1033	250
		łączna wydajność oczyszczalni w aglomeracji	1033	250
		rodzaj istniejącej oczyszczalni	B	nonB
	Planowane na 31.12.2015 r.	rodzaj planowanej oczyszczalni	B	B
		rodzaj inwestycji	R	M
		przepustowość oczyszczalni, [m ³ /d] docelowa	260	100
		wydajność oczyszczalni [RLM]	1333	250
łączna wydajność oczyszczalni w aglomeracji	1333	250		
Osady		ilość suchej masy osadów powstających na oczyszczalni, stan na 31.12.2015 r. [kg s.m./d]	65	25
Efekty ekologiczne propozycja aglomeracji - wartość dla celów informacyjnych		termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	2016	2017
		termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	2016	2017
		termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej	2016	2017
Nakłady inwestycyjne planowane na lata 2011- 2015 [tys.]		na sieci kanalizacyjne	5100	0,0
		na oczyszczalnie ścieków wraz z przeróbką osadu	1300	772,7
		na zagospodarowanie osadu	0	0,0
		na oczyszczalnie ścieków wraz z przeróbką osadu i jego zagospodarowaniem	1300	772,7
		ogółem	6400	772,7
Weryfikacja długości kanalizacji do budowy do 31.12.2015 r.		Korekta długości kanalizacji planowanej do budowy przez aglomerację uwzględniająca cel osiągnięcia przez nią wskaźnika koncentracji na poziomie 120 M/km na 31.12.2015 r.	n.d.	n.d.
		Planowana do budowy sieć po weryfikacji	6,8	0,0
		Koszty budowy kanalizacji niewłaściwie zaplanowanej przez aglomerację - do odjęcia od planów aglomeracji	n.d.	n.d.

Źródło: IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, www.kzgw.gov.pl

Dodatkowo w latach 2012-2013 uchwałami Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego wprowadzono zmiany dot. aglomeracji wyznaczonych na terenie Powiatu Myśliborskiego. Dane te zostaną zawarte w kolejnej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Zgodnie z Uchwałą Nr XVII/221/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Dębno oraz likwidacji aglomeracji Dębno wyznaczonej rozporządzeniem Nr 42/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 2 lipca 2007 r., określono, iż wyznacza się aglomerację Dębno o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 19.974, położoną w powiecie myśliborskim, w województwie zachodniopomorskim, z oczyszczalnią ścieków w Dębnie, której obszar obejmuje miejscowości: Dębno, Cychry, Oborzany, Bogustaw, Dargomyśl, Dolsk, Ostrowiec, Barnówko, Więctaw, Łazy, Mostno. Ponadto Uchwałą Nr XXII/296/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Myślibórz oraz likwidacji aglomeracji Myślibórz wyznaczonej rozporządzeniem Nr 90/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2006 roku określono, iż wyznacza się aglomerację Myślibórz o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 8.274, położoną w powiecie myśliborskim, w województwie zachodniopomorskim, z oczyszczalnią ścieków w Myśliborzu, której obszar obejmuje miejscowości: Myślibórz i Klicko.

Ponadto zgodnie z założeniami AKPOŚK 2010 następujące miejscowości: Sitno, Sulimierz i Golenice – wchodzi w skład aglomeracji Myślibórz z oczyszczalnią ścieków Myślibórz; Lutówko – wchodzi w skład aglomeracji Barlinek z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Barlinek; Rychnów i Mostkowo – wchodzi w skład aglomeracji Mostkowo z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Mostkowo; Barnówko – wchodzi w skład aglomeracji Dębno z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Dębno. Aktualizacja ww. dokumentu zakłada, iż do końca 2015 roku oczyszczalnie znajdujące się w ww. miejscowościach winny zaprzestać działalności i ulec zamknięciu, a dana miejscowość powinna zostać podłączona do oczyszczalni ścieków w aglomeracji. Zadania do zrealizowania założone w KPOŚK mogą ulec ewentualnemu opóźnieniu, które mogą wynikać głównie z: przewlekłych procedur administracyjnych przygotowania inwestycji, trudności w uzyskaniu praw własności gruntów pod inwestycje, długotrwałych postępowań przetargowych, przewlekłych procedur przygotowania i podpisywania memorandów o dofinansowanie projektów z funduszy unijnych, braku środków finansowych na realizację inwestycji oraz obecny kryzys gospodarczy. Opóźnienia te są na ogół niezależne od gmin. Opóźnienia w realizacji inwestycji, a co za tym idzie osiągnięcia efektu ekologicznego oczyszczania ścieków mają negatywny wpływ na realizację celów pośrednich w zakresie postanowień dyrektywy 91/271/EWG.

3.2. Gazownictwo

Siecią gazową zarządza Wielkopolska Spółka Gazownicza sp. z o.o., która świadczy usługi dystrybucyjne na terenie województwa zachodniopomorskiego, a tym samym na terenie Powiatu Myśliborskiego. Spółka dostarcza gaz GZZ50 (E) do powiatu od strony Gorzowa Wielkopolskiego poprzez gazociąg wysokiego ciśnienia. Na terenie gmin powiatu rozmieszczone są stacje redukcyjno pomiarowe dostarczających gaz do mieszkańców. Charakterystykę długości sieci gazowej na terenie powiatu przedstawia tabela 20.

Tabela 20.

Sieć gazowa na terenie Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna [gmina]	Długość czynnej sieci gazowej [m]	Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Odbiorcy gazu
Barlinek	121.639	1.389	4.732
Boleszkowice	20.360	b.d.	b.d.
Dębno	106.461	1.586	4.542
Myślibórz	71.121	394	320
Nowogródek Pomorski	-	-	-
POWIAT MYŚLIBORSKI	319.581	3.369	9.594

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Część mieszkańców Powiatu Myśliborskiego korzysta z gazu ziemnego dla celów grzewczych. Mieszkańcy, którzy nie posiadają przyłączy gazu sieciowego, do celów kuchennych korzystają z gazu propan-butan, dowożonego w butlach.

Dodatkową działalność na terenie powiatu w zakresie dostarczania gazu świadczy spółka KRI S.A. Gaz dostarczany jest do miasta Myśliborza oraz całej gminy. Źródło zasilania gazociągów dystrybucyjnych stanowi stacja redukcyjno-pomiarowa pierwszego stopnia o przepustowości Q_{max} 6.000 Nm³/h. Zasilanie stacji w gaz pochodzi z gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Wołdowo – Przelewice – Sulimierz – Lipiany - Klicko, będącego własnością KRI S.A. Dostawy gazu realizowane do punktu pomiarowego we Wołdowie realizowane są przez OGP – Gaz System S.A. Wiek gazociągów: 8-10 lat. Ilość czynnych przyłączy gazowych – 371 sztuk. Zgodnie z danymi dokumentu pn. „Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.” w 2009 roku wielkość dostaw gazu na terenie Myśliborza była następująca: 4.520 tys. m³, w tym gospodarstwa domowe 7,5%, handel i usługi 11,6%, odbiorcy przemysłowi 72,8%.

3.2.1. Gazociągi i ropociągi

Na terenie powiatu znajduje się wiele instalacji przesyłowych. Służą one do transportu ropy, gazu i płynu złożowego. Duża ilość tego typu obiektów spowodowana jest dobrze rozwiniętym na tym terenie przemysłem wydobywczym. Ponadto przez północną część powiatu przebiega rurociąg „Przyjaźń”. Głównym zarządcą linii przesyłowych oraz pozostałej infrastruktury związanej z wydobyciem surowców kopalnych jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział Zielonogórski Zakład Górnictwa Nafty i Gazu. Na terenie powiatu głównym złożem eksploatowanym jest złożo Barnówko – Mostno – Buszewo. Kolejnym jest złożo Cychry. Eksploatacja złóż odbywa się przez następujące odwierty, leżące na terenie powiatu: Barnówko – 3, Barnówko – 4, Mostno – 2, Mostno – 3, Różańsko – 1, Różańsko – 3 oraz Różańsko – 4.

Powyższe odwierty zaliczane są do II kategorii zagrożenia siarkowodorowego. Dla instalacji tego typu mają zastosowanie przepisy Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. „w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi” (Dz. U. z 2002 r. nr 109 poz. 961 z późn. zm.) Zgodnie z tymi wytycznymi, większość odwiertów znajduje się w odpowiednich odległościach od zabudowy mieszkalnej, to jest:

- ✓ 100 metrów dla pojedynczego domu mieszkalnego,
- ✓ 500 metrów dla budynków mieszkalnych.

Trzy otwory: „Barnówko 2”, „Barnówko 9” i „Barnówko 3” znajdują się poniżej wyznaczonych bezpiecznych odległości.

Pozostałe czynne odwierty, nie zaklasyfikowane do tej kategorii zagrożenia, zlokalizowane są w odległości minimum 500 m od budynków mieszkalnych. Ropa naftowa i gaz ziemny transportowane są z odwiertów za pomocą rurociągów. Rurociągi technologiczne poprowadzone są ze złoża Cychry do Ośrodka Centralnego w Barnówku. Podobne przebiegają na odcinku od Ośrodka Centralnego Barnówko do Ekspedytu Barnówko. Posiadają one wyznaczoną 30 metrową strefę ochronną, której środkiem jest oś rurociągu. Strefa ta jest zgodna z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. „w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie” (Dz. U. z 2005 r. Nr 243 poz. 2063 z późn. zm.). Poza rurociągami do transportu ropy naftowej, na terenie powiatu znajdują się też gazociągi. Głównymi są dwie nitki łączące Kopalnię Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego (KRNiGZ) Zielin z Ośrodkiem Centralnym Barnówko. Posiadają one przekroje 150 mm (dwie nitki) i 100 mm (jedna nitka). We wszystkich nitkach (poza rurociągiem Barnówko-Gorzów dla elektrociepłowni) utrzymywane jest ciśnienie gazu rzędu 11 MPa.

Strefy ochronne dla poszczególnych nitek gazociągów zostały ustalone na etapie projektowania i mają rozmiary zgodne z podstawowymi wymaganiami zawartymi w (aktualnie uchylonym) Rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 roku „w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe” (Dz. U. Nr 139/95). Odległości te ustalane są w zależności od występujących w pobliżu obiektów terenowych.

Na terenie powiatu występują również rurociągi służące do przesyłania płynu złożowego, który może zawierać siarkowodór w stężeniu większym niż 2% objętości. Rurociągi te posiadają strefy ochronne zgodne z ww. Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. (Dz. U. Nr 109 z 2002r.). Zgodnie z tym rozporządzeniem obowiązują następujące strefy ochronne:

- ✓ 50 metrów od wolnostojących domów mieszkalnych,
- ✓ 200 metrów od terenów zwartej zabudowy.

3.3. Ciepłownictwo

Na obszarze Powiatu Myśliborskiego dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających obiekty, w które są wbudowane kotły ciepłownicze bądź, które umieszczone są na zewnątrz budynków. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe, jak i płynne. Gospodarkę ciepłą na potrzeby komunalne prowadzi Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Myśliborzu, Barlinku oraz Dębnie. Główną działalnością PEC jest produkcja i sprzedaż ciepła na potrzeby mieszkańców. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na terenie powiatu funkcjonuje łącznie 51 kotłowni. Ponadto analizowany teren wyposażony jest w centralne źródła ciepła. Całkowita długość sieci ciepłej przesyłowej wynosi 24,1 km, a długość połączeń sieci ciepłej do budynków i innych obiektów wynosi 21,3 km (stan na dzień 31.12.2011r.).

3.4. Elektroenergetyka

Powiat Myśliborski zasilany jest liniami wysokiego napięcia (110 kV) o łącznej długości 112 km pracującymi w układzie pierścieniowym dającym wysoki współczynnik pewności zasilania. Główne punktu zasilania (GPZ), których w rejonie jest 5, dysponują mocą wyjściową 146 MVA, a na transformatorach 110/15 kV. Wszystkie GPZ posiadają moc, którą można ocenić jako wystarczającą. W przypadku pojawienia się zwiększonego zapotrzebowania można stosunkowo niskimi nakładami zapewnić pokrycie potrzeb. W sieciach i stacjach transformatorowych średniego napięcia regionu Dębno (829 km napowietrznej sieci energetycznej średniego napięcia i 131 km kablowej oraz 637 stacji transformatorowych 15/0,4 kV) również istnieje rezerwa i praktycznie Zakład Energetyczny jest w stanie pokryć każde zapotrzebowanie w tym zakresie. Sieci niskiego napięcia (700 km linii napowietrznych i 285 km linii kablowych) posiadają mniejsze rezerwy w zakresie pokrycia zwiększonego zapotrzebowania mocy. W miastach na ogół sieci niskiego napięcia spełniają warunki obciążeniowe i napięciowe. Gorsza sytuacja występuje na niektórych obwodach wiejskich ze względu na długość obwodów. Tam mogą występować trudności z pokryciem zwiększonego zapotrzebowania na dostawę energii. Powiat Myśliborski obsługiwany jest przez spółkę energetyczna ENEA z siedzibą w Gorzowie Wlkp. rejon Dębno.

3.4. Telefonizacja

Największy dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej mają mieszkańcy dużych miast powiatu, natomiast stosunkowo mało przyłączy telefonicznych jest w gminach Boleszkowice i Nowogródek Pomorski. Przyłącza telefoniczne oraz serwery TP SA stwarzają możliwość każdemu abonentowi telefonicznemu korzystania z sieci Internet. Szybko rozwijająca się telefonia komórkowa, która coraz bardziej staje się konkurencyjna w stosunku do telefonii kablowych poprawia sytuację w dostępie do usług telekomunikacyjnych mieszkańców powiatu.

W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie. Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w powiecie i regionie.

3.5. Komunikacja

Na terenie Powiatu Myśliborskiego istnieje dość dobrze rozbudowana sieć dróg. Główne powiązania z województwem i krajem zapewnia sieć dróg krajowych oraz wojewódzkich. Przez powiat przebiega bezpośrednio droga ekspresowa S-3 krajowa nr 3 (E65) Świnoujście – Lubawka, droga krajowa nr 23 Myślibórz – Sarbinowo, droga krajowa nr 26 Renice – Myślibórz – Krajnik Dolny oraz droga krajowa nr 31 Szczecin – Słubice. Sieć dróg krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych przebiegających przez teren powiatu przedstawia tabela 21.

Tabela 21.

Sieć dróg na terenie Powiatu Myśliborskiego

Nr drogi	Opis odcinka	
	Długość [km]	Nazwa odcinka
Drogi krajowe		
3 (E65)	14,6	Świnoujście – Lubawka
23	33,0	Myślibórz – Sarbinowo
26	20,4	Renice – Myślibórz – Krajnik Dolny
31	17,8	Szczecin – Słubice
Drogi wojewódzkie		
121	5,4	Pniewo – Banie – Rów
126	9,8	Osinów Dolny – Mieszkowice – Smolnica – Dębno
127	20,1	Porzecze – Namyślin – Chwarszczany – Dębno
128	28,1	Rów Kierzków – Otańów – Myślibórz – Ławy
129	2,0	Sarbinowo – Dabroszyn
130	5,1	Barnówko – Tarnów – Baczyna
151	25,3	Świdwin – Gorzów Wlkp.
156	18,4	Lipiany – Barlinek – Strzelce Kraj.
Drogi powiatowe		
1565Z	8,5	/Mielęcín/ granica pow. -Sitno-Kierzków
1556Z	4,6	/Derczewko/ gr. pow. -Derczewo-Sitno
2102Z	3,1	Derczewo - gr. pow. /Lipiany/
2103Z	4,9	Sitno – Otańów
1375Z	1,3	/Swobnica/ gr. pow. – Rów
2104Z	5,6	Niestusz – Kierzków
2105Z	0,8	Myślibórz – Zgoda
2106Z	4,7	Kierzków – Golenice
2107Z	7,5	Tarnowo – Sobienice
2108Z	8,1	Sulimierz - Rokitno – Giżyn
2109Z	9,2	Sulimierz - Giżyn - Nowogródek Pom.
2110Z	5,2	Czółnów - Głazów – PKP
2111Z	20,2	Ławy - Nowogródek Pom. – Barlinek
1408Z	1,5	Rów - gr. pow. /Dobropole
2112Z	7,0	Głazów - Nowogródek Pom.
2113Z	12,1	Nowogródek Pom. - Karsko – Łubianka
2114Z	3,1	Głazów – Renice
2115Z	3,9	Golenice – Czerników
2116Z	27,7	Staw - Karsko – Płonno
2117Z	4,5	Myślibórz - Staw – Wysoka
2118Z	2,5	Nowogródek Pom. - Świątki – Trzcinna
2119Z	10,7	Czerników - Roścín – Pszczelnik
2120Z	7,6	Czerników - Nawrocko – Roścín
2121Z	9,4	Wierzbica - Zarzecze – Myśliborzyce
2122Z	10,9	Wierzbica -Pniów- gr. pow.-/Piaseczno/
2123Z	0,7	PKP Świątki – Świątki
2124Z	8,8	Ławy - Trzcinna – Sołacz
2125Z	6,4	Dalsze - Mysłki - PKP Ściechów
2126Z	6,4	Chłopowo – Rózańsko
2127Z	10,2	Barnówko - Dolsk – Staw
1384Z	5,5	/Trzcínsko/-gr. pow.- Warnice –Smolnica
2128Z	3,7	PKP Barnówko - Więctaw – Mostno
1409Z	2,0	/St. Łysogórki/ - gr. pow. – Warnice
2129Z	8,9	Krężelin - Dyszno – Ostrowiec
2130Z	7,8	Dyszno – Rózańsko
1418Z	10,6	/Troszyn/-gr. pow.- Grzymiradz –Dębno
2131Z	3,4	Wyszyna – Wysoka
2132Z	4,8	Dębno – Mostno

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

2133Z	2,0	/Sitno/ - gr.pow. – Boleszkowice
2134Z	5,9	Dębno - Mosina – Witnica
2135Z	12,5	Dębno - Cychry – Dąbroszyn
2136Z	10,0	Boleszkowice – Dębno
2137Z	4,3	Krępno – Boleszkowice
2138Z	5,6	/Kłosów/ - gr. pow. - Krępno – Namyślin
2139Z	10,3	Dargomyśl - Cychry - Kamień Mały
2140Z	5,2	Sarbinowo-Kamień Wielki –Mościczki
2141Z	3,1	Chlewice – Namyślin
2142Z	6,1	Namyślin - Kaleńsko – Kostrzyn
2143Z	2,3	Karlin – Sumiak
2144Z	2,6	Reczyce – Gudzisz
2145Z	4,1	Kinice – Karsko
2146Z	12,4	Warnice - Różańsko – Dolsk
2147Z	2,7	m. Głazów
2148Z	11,5	Jarząbki - Strąpie – Dzikowo
1575Z	10,5	/Jesionowo/gr. pow. –Mostkowo –Sulimierz
1576Z	6,4	/Jesionowo/ gr. pow. – Barlinek
2151Z	7,6	/Laskowo/gr. pow. – Barlinek
2152Z	6,0	Strąpie - Ożar – Barlinek
2153Z	6,5	Laskówko – Żydowo
1586Z	2,6	Dobrzystaw -gr. pow.- Jagów – Pełczyce
2155Z	5,1	Chrapowo -gr. pow.- Żydowo –Barlinek
2156Z	2,9	Dzikowo – Rychnów
2157Z	11,6	Krzyńka - Moczydła – Lubocierz
2158Z	1,5	Płonno-Sarnik- Niesporowice –Krzyńki
2159Z	1,5	Płonno – Niesporowice
2160Z	4,4	Jarząbki - Żelice – Dzedzice

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Starostwo Powiatowe

Uzupełnienie układu dróg wojewódzkich i powiatowych stanowią drogi gminne, zapewniające obsługę wewnętrzną gminy. Układ dróg gminnych dopełniony jest przez drogi wewnętrzne pełniące w systemie komunikacyjnym gmin rolę dojazdów do wsi, siedlisk i pól. Gęstość dróg znaczenia lokalnego jest wystarczająca dla zapewnienia wewnętrznej obsługi komunikacyjnej całego powiatu. Głównym mankamentem tych dróg są ich parametry, przede wszystkim szerokości pasa drogowego i jezdni oraz nie zawsze zadowalający stan techniczny nawierzchni.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, co 5 lat prowadzi badania dotyczące pomiaru natężenia ruchu na drogach województwa zachodniopomorskiego. Ostatni pomiar natężenia ruchu przeprowadzony był w roku 2010. Dane dotyczące natężenia ruchu i jego struktury przedstawione przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad w odniesieniu do wybranych dróg krajowych przechodzących przez teren powiatu określają, iż największe natężenie ruchu kształtowało się na drodze krajowej nr 26 relacji Myślibórz /Przejście/ o długości 1,2 km. Na wskazanym odcinku natężenie ruchu w 2010 roku kształtowało się na poziomie 11.831 pojazdów/dobę. Najmniejsze natężenie pojazdów zanotowano na odcinku drogi krajowej nr 31 relacji Mieszkowice – Boleszkowice. W wyniku przeprowadzonych pomiarów określono, iż natężenie pojazdów na ww. odcinku wynosiło 1.719 pojazdów/dobę. Szczegółowe dane dotyczące natężenia ruchu wg pomiarów przeprowadzonych w 2010 roku na przykładowych odcinkach dróg krajowych przechodzących przez teren Powiatu Myśliborskiego przedstawiono w tabeli 22.

Tabela 22.

Natężenie ruchu na przykładowych drogach krajowych Powiatu Myśliborskiego (SDR)

Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych						
Pojazdy samochodowe ogółem	Motocykle	Samochody Osobowe Mikrobussy	Lekkie Samochody ciężarowe (dostawcze)	Samochody ciężarowe	Autobusy	Ciągniki rolnicze
Droga Krajowa Nr 23: MYŚLIBÓRZ - BARNÓWKO (16,5 KM)						
2.941	16	2.285	259	358	19	4
Droga Krajowa Nr 23: DĘBNO/PRZEJŚCIE (0,7 KM)						
7.262	83	6.194	533	423	20	9
Droga Krajowa Nr 26: MYŚLIBÓRZ/PRZEJŚCIE (1,2 KM)						
11.831	162	9.583	1.052	816	167	51
Droga Krajowa Nr 26: MYŚLIBÓRZ - RENICE (6,0 KM)						
4.061	24	3.045	379	546	58	9
Droga Krajowa Nr 31: MIESZKOWICE – BOLESZKOWICE (5,5 KM)						
1.719	45	1.347	144	154	16	13

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, SDR 2010

W gestii samorządów leży utrzymanie dróg na terenie powiatu. Stan techniczny wielu odcinków dróg jest niezadowolający. Większość z nich jest zbyt wąska, a ich nawierzchnie są bardzo zużyte i wymagają remontów i modernizacji. W najbliższych latach jednym z priorytetów winna być poprawa infrastruktury drogowej.

Infrastrukturą kolejową na terenie powiatu zarządzają Oddziały Regionalne Polskich Kolei Państwowych (Zakłady Linii Kolejowych) w Szczecinie i Gorzowie Wielkopolskim. Ruch na drogach kolejowych zarządzanych przez PKP ZLK w Szczecinie jest zawieszony. Ponadto odcinki dróg numer 410 i 411 posiadają decyzję o likwidacji. Na terenie całego Powiatu Myśliborskiego czynne są tylko dwa odcinki, które są zarządzane przez ZLK w Gorzowie Wielkopolskim. Wykaz czynnych dróg kolejowych przedstawia tabela 23.

Tabela 23.

Wykaz czynnych dróg kolejowych na terenie powiatu myśliborskiego

PKP ZLK Szczecin						
Nr linii	Nazwa linii	Od km	Do km	Długość linii	Rodzaj linii	Status linii
410	Grzmiąca - Kostrzyn	217,6	234,145	16,545	niezelektryfikowana	czynna
273 - magistrala	Wrocław Gł. - Szczecin	262,163	274,02	11,857	zelektryfikowana	czynna

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Obecność niezelektryfikowanych linii kolejowych na terenie powiatu może stanowić dość duże zagrożenie dla powietrza atmosferycznego w przypadku intensywnego wykorzystywania tych linii. Sieć kolejowa oddziałuje też negatywnie na środowisko akustyczne. W przypadku linii likwidowanych należy rozważyć ich wykorzystanie do innych celów infrastrukturalnych (obwodnice miejscowości np. Myśliborza, ścieżki rowerowe).

3.6. Odnawialne źródła energii

W ostatnich latach można zaobserwować coraz szybszy rozwój techniki, a co za tym idzie również przemysłu. Głównym motorem tego rozwoju miało być podniesienie standardu życia człowieka poprzez masową produkcję urządzeń powszechnego użytku. Ponadto rozwój przemysłu stał się równoznaczny ze wzrostem zapotrzebowania na paliwa kopalne - węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropę naftową i gaz ziemny. Intensywna ich eksploatacja oraz zanieczyszczenia, jakie powodują zmusiły ludzkość do poszukiwań nowych źródeł energii, które nie byłyby tak bardzo uciążliwe dla środowiska naturalnego. Źródłami takimi są: promieniowanie słoneczne, energia wiatru, energia wodna, energia pozyskiwana ze spalania biomasy, energia rozszczepienia pierwiastków promieniotwórczych, energia geotermalna, energia przyływów i odpływów mórz oraz różnicy temperatury wody powierzchniowej i głębinowej. Wszystkie wymienione źródła do środowiska naturalnego.

Na szczycie Rady Europejskiej 8-9 marca 2007 r. przyjęto Plan Działań integrujący politykę klimatyczną i energetyczną Wspólnoty, aby ograniczyć wzrost średniej globalnej temperatury o więcej niż 2°C powyżej poziomu sprzed okresu uprzemysłowienia oraz zmniejszyć zagrożenie wzrostem cen i ograniczoną dostępnością ropy i gazu. Główne planowane działania to:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do 2020r. co najmniej o 20 % w porównaniu do 1990 r.,
- racjonalizacja wykorzystania energii i w konsekwencji ograniczenie jej zużycia o 20 %,
- zwiększenie udziału energii produkowanej z OZE do 20 % całkowitego zużycia energii średnio w UE w 2020 r.,
- osiągnięcie co najmniej 10 % udziału biopaliw w sprzedaży paliw transportowych w 2020 r.

Jedną z form energetyki odnawialnej wykorzystywanej na terenie Powiatu Myśliborskiego jest energetyka wiatrowa. Ta forma energetyki pozwala na wytwarzanie energii elektrycznej bez emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych. Elektrownia wiatrowa o łącznej mocy 0,17 MW zlokalizowana jest na północny-zachód od granicy Dębna. W skład elektrowni wchodzi dwa wiatraki o wysokości 24m każdy. Produkowana energia kupowana jest przez Zakład Energetyczny w Gorzowie Wlkp. Obecnie w eksploatowanej elektrowni funkcjonuje jeden wiatrak. Dodatkowo na terenie powiatu, zwłaszcza na terenie gmin Boleszkowice i Dębno, planowana jest budowa dużych farm wiatrowych (etap: wydane pozwolenia na budowę).

Ponadto na terenie powiatu wykorzystywana jest energetyka wodna. Cechy elektrowni wodnych sprawiają, że są one istotnym elementem środowiska naturalnego, które między innymi poprawiają retencję powierzchniową i gruntową wody, dodatkowo wpływają na zróżnicowanie ekosystemów. Ponadto stabilizują funkcjonowanie sieci elektroenergetycznej oraz przyczyniają się do redukcji emisji gazów cieplarnianych. Zgodnie z danymi Ogólnopolskiego Samorządowego Serwisu Energii Odnawialnej na terenie Powiatu Myśliborskiego aktualnie eksploatowanych jest 6 Małych Elektrowni Wodnych (MEW) o mocy do 0,3MW, tj. cztery zlokalizowane są w gminie Boleszkowice oraz dwie w gminie Dębno. Mała Elektrownia Wodna (MEW) w Namyslinie (gm. Boleszkowice) zlokalizowana jest na ok. 6km licząc od ujścia rzeki Myśli i powstała w 1998 r. Do jej budowy wykorzystano zaniedbany stopień wodny na odnodze rzeki Myśli o wysokości 2,9 m. Obecnie w elektrowni

są czynne 2 turbiny o docelowej mocy ogólnej 120 kW. Elektrownia włączona jest w ogólną sieć energetyczną.

Mała Elektrownia Wodna (MEW) w miejscowości Reczyce (gm. Boleszkowice) zlokalizowana jest na ok. 12 km licząc od ujścia rzeki Myśli. Obecna MEW wykorzystuje zabudowę istniejącej przed laty elektrowni dostarczającej prąd do dużych zakładów metalurgicznych mieszczących się w miejscowości Reczyce. Obiekt ten działał już przed II Wojną Światową. MEW w Reczycach uruchomiono ponownie w 1946r. Ogólna moc wytwarzana przez turbiny to 180 kW. Elektrownia włączona jest w ogólną sieć energetyczną.

Mała Elektrownia Wodna (MEW) w miejscowości Gudzisz (gm. Boleszkowice) zlokalizowana jest na ok. 13 km licząc od ujścia rzeki Myśli. Obiekt ten powstał w latach 1921-22 na bazie wcześniejszych urządzeń hydrograficznych i bez przerw działa do dnia dzisiejszego. Ogólna moc osiągnięta to 170 kW. MEW w Gudziszu prezentuje oryginalny reprezentatywny dla lat 20 -tych XX w. model hydroelektrowni przepływowej o wybitnych walorach historyczno-technicznych. Elektrownia włączona jest w ogólną sieć energetyczną.

Mała Elektrownia Wodna w m. Chwarszczany (gm. Boleszkowice) położona jest w km 15+350 rzeki Myśli. Ogólna moc elektrowni to 105 kW. Elektrownia włączona jest w ogólną sieć energetyczną.

Na terenie gminy Dębno znajdują się dwie Małe Elektrownie Wodne. Jedna z eksploatowanych elektrowni znajduje się na rzece Myśli w km 19 + 370 w miejscowości Dargomyśl, wysokość stopnia 2, 44, moc 104 kW. Druga funkcjonująca elektrownia wodna zlokalizowana jest na rzece Myśli w km 39 + 340 w miejscowości Barnówko, wysokość stopnia 2, 25, moc 30 kW.

Jednym z popularniejszych źródeł energii odnawialnej w powiecie jest biomasa. Wykorzystywanie biomasy do celów energetycznych jest najbardziej rozpowszechnioną metodą produkcji czystej energii w Polsce. Jedną z możliwych dróg pozyskiwania dużych ilości biomasy jest uprawa roślin energetycznych na gruntach rolniczych. Możliwe jest także wykorzystanie nie użytkowanych spożywczo elementów produkcji rolnej. Wierzbowy surowiec energetyczny ma tę właściwość, że jest w zasadzie niewyczerpywalnym i samo odtwarzającym się źródłem.

Na terenie powiatu istnieją możliwości wykorzystania biomasy na cele energetyczne ze względu na występowanie gleb o niskiej bonitacji, która dla upraw energetycznych nie jest istotna. Przykładem może być uprawa wierzby energetycznej na terenie Gminy Dębno we wsi Różańsko. Uprawa wierzby prowadzona jest od 2005 roku na działce nr 478,4, a powierzchnia tej uprawy wynosi 1,31 ha. Wyprodukowana wierzba energetyczna może być wykorzystywana w postaci:

- ✓ zrębków, brykietów, pelet – jako energetyczne wykorzystanie biomasy,
- ✓ paliwa gazowe (gaz drzewny) i płynne (biometanol) – jako wtórne nośniki energii,
- ✓ do rekultywacji terenów przemysłowych,
- ✓ w biologicznych oczyszczalniach ścieków,
- ✓ wyrobów płyt pilśniowych, wiórowych, sklejek oraz mas celulozowych (wykorzystanie w przemyśle drzewnym i papierniczym).

Na terenie powiatu stosowanych jest wiele form wykorzystania energii biomasy. Szczegółowe informacje dot. wykorzystywanej energii biomasy prezentuje tabela 24.

**Tabela 24.
Energia biomasy na terenie Powiatu Myśliborskiego**

Lp.	Urządzenie/ Instalacja	Opis
1.	Kocioł na biomasę (odpad drzewny, trociny)	Energia zgromadzona w biomasie wykorzystywana jest w kotłowni Zakładu "SKM Warsztaty Meblowe" SP. z o.o. w Myśliborzu. Data produkcji - listopad 2007 r. Jest to kocioł na ciepło w systemach ciepłowniczych o mocy 500 kW. Piec na odpady drzewne i trociny, ogrzewający powierzchnie 3000 metrów kwadratowych
2.	Kotły na biomasę w celu pozyskiwania energii cieplnej zużywanej w systemie ciepłowniczym (ciepło do celów produkcyjnych c.o. i c.w.u.)	Należące do "Barlinek Inwestycje" Sp. z o.o. kotły na biomasę zlokalizowane są na terenie należącym do firmy - przy ul. Przemysłowej 1 w Barlinku. Spółka Barlinek posiada 3 kotłownie wyposażone w: - 4 kotły WR-5/21 o mocy 5,81 MW każdy (kotłownia "stara") - 2 kotły RETU-7000 o mocy 7 MW każdy (kotłownia "nowa") - 1 kocioł HWTB-9000 o mocy 9MW (kotłownia 9MW). Kotłownia "stara" powstała w 1973r. Na przełomie lat 70/80 XX wieku, dwa z czterech kotłów WR-5/21 przystosowane zostały do spalania biomasy. Dwa kolejne modernizację przeszły w latach 2003-2007. Kotłownia "nowa" powstała w 2001 r. i od początku przeznaczona jest tylko do produkcji ciepła z biomasy. Kotłownia 9MW - również na biomasę - 2008r. Zakładowe kotłownie są instancjami do spalania biomasy w celu pozyskania energii cieplnej zużywanej w systemie ciepłowniczym (ciepło do celów produkcyjnych, c.o. i c.w.u.)
3.	Kotły na biomasę	Spółdzielnia Mieszkaniowa „ LUKARY” w Barlinku posiada: - 1 kotłownię w miejscowości Lutówko opalaną biomasą przez firmę ZPU EKO- ENERGIA S. Waraksa w Barlinku. Poprzednio kotłownia opalana była olejem opałowym. Modernizacja została przeprowadzona w 2006 r. i ogrzewa 1. 961, 6 m ² , powierzchni lokali mieszkalnych oraz produkuje miesięcznie ok. 135m ³ wody. Moc kotła 200 W, -2 kotłownia w miejscowości Rychnów opalane biomasą przez ww. firmę. Poprzednio kotłownie opalane były olejem opałowym. Modernizacja została przeprowadzona w 2006 r. Jedna kotłownia ogrzewa 1. 649, 9 m ² powierzchni lokali mieszkalnych i podgrzewa ok. 75 m ³ wody miesięcznie. Moc kotła 200W. Druga kotłownia ogrzewa 1.342,24 m ² powierzchni lokalnych mieszkalnych. Moc kotła 200 W, -1 kotłownię w miejscowości Karsko opalaną biomasą i obsługiwaną przez ZPU EKO-ENERGIA. Wytwarza ona tylko ciepło do celów grzewczych i ogrzewa 836,9 m ² powierzchni lokali mieszkalnych. Moc kotła 100 W
4.	Kocioł na trociny	Kocioł na trociny o mocy 120 kW, ogrzewający halę o powierzchni 3.000 m kwadratowych z 2007r.
5.	Kotłownia C.O.	Kotłownia C.O. budynku Szkoły Podstawowej w Mostkowie Rok budowy 2001, moc cieplna – 100 kW
6.	Kotłownia ciepłej wody	Kotłownia ciepłej wody użytkowej dla potrzeb Szpitala Powiatowego w Barlinku. Rok budowy 2006, moc cieplna – 100 kW
7.	Kotłownia - Dębno	Moc zainstalowana: 0,5 MWt. Używana biomasa: odpad poprodukcyjny z obróbki drewna. Moc:110KW. Wykorzystywany do spalania trocin (odpad produkcyjny) w celu uzyskania ciepła do ogrzewania hali produkcyjnej o łącznej powierzchni 1100m ²
8.	Kominiek nr 9 – Barlinek	W domu jednorodzinnym w miejscowości Barlinek zlokalizowany jest kominiek o mocy 22 kW służy do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 105 m ²
9.	Kotłownia	Moc: 2 kotły po 200 kW każdy. Wykorzystywane do ogrzewania hali produkcyjnej, suszarni oraz pomieszczeń biurowych o łącznej powierzchni 1400 m ² .
10.	Kotłownia	Moc zainstalowana: 0,8 MWt. Używana biomasa : Drewno 7,0 Mg

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

11.	Kotłownia - Dębno	Moc: 120 kW. Używana biomasa : Drewno- odpad poprodukcyjny Powierzchni ogrzewania: 1400 m ²
12.	Kotłownia - Myślibórz	Piec 60 kW ogrzewający halę produkcyjną i pomieszczenia biurowe o łącznej powierzchni 600 m ² . Do opalania służą odpady poprodukcyjne - trociny
13.	Kominiek nr 1- Sulmierz	Kominiek zlokalizowany w domu jednorodzinnym na terenie Gminy Myślibórz w miejscowości Sulmierz. Kominiek o mocy 10kW służy do całorocznego ogrzewania pomieszczenia o powierzchni 29 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe
14.	Kominiek nr 3 – Myślibórz	Kominiek zlokalizowany jest w domu jednorodzinnym w miejscowości Myślibórz. Kominiek o mocy 1,4 kW służy do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 70 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe
15.	Kominiek nr 4 – Myślibórz	Kominiek zlokalizowany jest w domu jednorodzinnym w miejscowości Myślibórz. Kominiek o mocy 1,4 kW służy do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 70 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe
16.	Kominiek nr 5 – Myślibórz	W domu jednorodzinnym w Myśliborzu zlokalizowany jest kominiek o mocy 24 kW, który służy do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 180 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe
17.	Kominiek nr 6 – Cychry	W domu jednorodzinnym na terenie Gminy Dębno w miejscowości Cychry zlokalizowany jest kominiek o mocy 25 kW, który służy do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 140 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe
18.	Kocioł na biomasę	Kocioł na biomasę w domu jednorodzinnym w miejscowości Cychry (Gmina Dębno), moc: 25 kW. Używana biomasa: pelet
19.	Kocioł na odpady poprodukcyjne - trociny	Kocioł o mocy 110 kW, spalarka o mocy 100 kW ogrzewający powierzchnię 645 m ² .
20.	Plantacja wierzby energetycznej 3	Uprawa wierzby energetycznej na powierzchni 0,30 ha
21.	Plantacja wierzby energetycznej 4	Uprawa wierzby energetycznej na powierzchni 0,90 ha
22.	Kominiek nr 7 – Myślibórz	W domu jednorodzinnym w Myśliborzu zlokalizowany jest kominiek o mocy 18 kW, który ogrzewa pomieszczenia o powierzchni 200 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe
23.	Piec na biomasę – Suchlica	Moc: 87 kW, Używana biomasa : Drewno- odpad poprodukcyjny Powierzchni ogrzewania: 1700 m ²
24.	Kotłownia	Moc: 16 kW. Używana biomasa : Drewno. Powierzchnia ogrzewania: 160 m ²
25.	Kominiek nr 10 – Dębno	Zlokalizowany na terenie Gminy Dębno kominiek o mocy 12 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 60m ²
26.	Kominiek nr 11 – Dębno	Zlokalizowany na terenie Gminy Dębno kominiek o mocy 18 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 90 m ² .
27.	Kominiek nr 12 – Dębno	Zlokalizowany na terenie Gminy Dębno kominiek o mocy 16 kW opalany drewnem, ogrzewa pomieszczenia o powierzchni 140 m ² .
28.	Kominiek nr 13 – Myślibórz	Zlokalizowany na terenie Gminy Myślibórz kominiek o mocy 20 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenia o powierzchni 180 m ² .
29.	Kominiek nr 14 - Dębno	Zlokalizowany na terenie Gminy Dębno kominiek o mocy 8 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 210 m ² .
30.	Kominiek nr 15 - Barlinek	Zlokalizowany na terenie Gminy Barlinek kominiek o mocy 10 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenia o powierzchni 50 m ² .
31.	Kominiek nr 18 - Dębno	Zlokalizowany na terenie Gminy Dębno kominiek o mocy 18 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 60 m ² .
32.	Kominiek nr 19 - Rów	Moc: 26 kW, ogrzewana powierzchnia:120 m ² , typ urządzenia: kominiek z płaszczem wodnym, rodzaj opału: drewno
33.	Kominiek nr 20 – Kierzków	W domu jednorodzinnym na terenie Gminy Myślibórz zlokalizowany jest kominiek o mocy 12 kW, który służy do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 120 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

34.	Plantacja wierzby energetycznej 3	W Gminie Dębno znajdują się plantacja wierzby energetycznej o powierzchni 1,50 ha
35.	Kocioł na biomasę	Kocioł o mocy 2 kW na biomasę- żyto, zlokalizowany w Gminie Dębno. Wykorzystywany jest do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 150 m ² oraz na potrzeby ciepłej wody użytkowej
37.	Kominek nr 21 - Myślibórz	Kominek zlokalizowany w Gminie Myślibórz o mocy 14 kW ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 60 m ² . Do ogrzewania wykorzystywane jest drewno opałowe.
38.	Kocioł na biomasę	Zlokalizowany na terenie Gminy Myślibórz piec o mocy 13,5 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 49 m ² .
39.	Kocioł grzewczy	Zlokalizowany w Gminie Barlinek kocioł grzewczy wodny niskotemperaturowy Vigas- 25 opalany drewnem w systemie dwu stopniowym 25 kW. Wykorzystywany do ogrzewania pomieszczeń o powierzchni 150 m ² oraz na potrzeby ciepłej wody użytkowej.
40.	Kocioł na biomasę	Zlokalizowany na terenie Gminy Myślibórz piec o mocy 13,5 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 37 m ²
42.	Plantacja robinii akacjowej	Plantacja robinii akacjowej o powierzchni 150 ha
43.	Kocioł na biomasę	Zlokalizowany na terenie Gminy Myślibórz piec o mocy 13,5 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 77 m ²
44.	Kocioł na biomasę	Zlokalizowany na terenie Gminy Myślibórz piec o mocy 13,5 kW opalany drewnem ogrzewa pomieszczenie o powierzchni 34 m ²
45.	Kocioł na biomasę - Cychry	Kocioł c.o. wodny-stalowy UKSG, 33 kW, sprawność cieplna >80%, pow. ogrzewana – 200 m ² . Potwierdzone certyfikatem ekologicznym Nr 0187/24. Opalany biomasą – drewnem. Zlokalizowany w Obwodzie Drogowym Cychry
46.	Instalacja C.O. – Holzgas	Kocioł na gaz drzewny o mocy 7 kW zlokalizowany jest w Gminie Barlinek w miejscowości Moczkowo. Wykorzystywany jest do ogrzewania domu jednorodzinnego o powierzchni 180 m ²
47.	Kocioł opalany drewnem	Kocioł (ul. Wiosenna) opalany drewnem. Ogrzewa powierzchnię mieszkaniową 143 m ² , moc pieca 19 kW
48.	Kominek opalany drewnem	Kominek (ul. Wiosenna) opalany drewnem. Ogrzewa powierzchnię 170 m ² . Moc kominka 19 kW
49.	Kocioł na biomasę - Karsk	W Karsku znajduje się kotłownia na biomasę obsługująca Szkołę Podstawową w Karsku, Gimnazjum i Przedszkole . Kotłownia zmodernizowana w 2007 roku. Moc 200 kW.

Źródło: www.eo.org.pl

Na terenie powiatu funkcjonuje także instalacja wykorzystująca energię geotermalną. Energia ta polega na wykorzystaniu energii cieplnej ziemi do produkcji energii cieplnej i elektrycznej. Uzyskiwana jest ona poprzez odwierty do naturalnie gorących wód podziemnych. Jedną z form wykorzystywana energii geotermalnej w powiecie są pompy ciepła. W ostatnich latach wzrosła liczba instalacji wykorzystujących pompy ciepła w celu zaspokojenia potrzeb cieplnych. Pompa ciepła umożliwia wykorzystanie energii cieplnej ze źródeł o niskich temperaturach. Jej rola polega na pobieraniu ciepła ze źródła o niższej temperaturze (tzw. źródła dolnego) i przekazywaniu go do źródła o temperaturze wyższej (tzw. źródła górnego). Pompy ciepła wykorzystują ciepło niskotemperaturowe (o niskiej energii) (w praktyce 0°C - 60°C), trudne do innego praktycznego wykorzystania. Najczęstszym wariantem zastosowania pompy ciepła w Polsce jest wykorzystanie ciepła gruntu poprzez tzw. kolektor gruntowy (kolektor ziemny). Na terenie Powiatu Myśliborskiego pompa ciepła zlokalizowana jest na osiedlu „Górny Taras” w Barlinku (osiedle Spółdzielni Mieszkaniowej „DOM”). Pompa o mocy cieplnej 64 kW (wymennik gruntowy 40 kW i agregat „Danhop 24 kW) zostały wybudowane w 2001 r.

Dodatkowo na terenie powiatu wykorzystywana jest energia słoneczna. Najpopularniejszym i najtańszym urządzeniem jest obecnie zastosowanie kolektorów

słonecznych. Pochłania on promieniowanie i następnie przekazuje energię ciepłą wodzie, która przepływając przez niego ogrzewa się do temperatury 40-65°C. System ten najczęściej wykorzystuje się w rolnictwie i do podgrzewania wody do celów gospodarczych głównie w domkach jednorodzinnych. Prawidłowo dobrana instalacja słoneczna zapewniająca 95% absorpcji promieniowania słonecznego może zaspokoić 50-60% zapotrzebowania na energię ciepłą. Na terenie powiatu wykorzystuje następujące kolektory słoneczne, tj.:

- ✓ 2 kolektory słoneczne zainstalowane na budynku Szkoły Podstawowej w Mostkiewie. Zainstalowane kolektory mają moc ciepłą 3kW, powierzchnię 4,9 m². Zostały one wybudowane w 2001 r. Energia słoneczna ogrzewa wodę w toaletach szkolnych (2000l pojemnik wody ogrzewanej energią słoneczną),
- ✓ Kolektory słoneczne (instalacja solarna) zainstalowane na Osiedlu Spółdzielni Mieszkaniowej „DOM” „Górny Taras” w Barlinku. Zostały wybudowane w 2001 roku. Posiadają moc ciepłą 30 kW i powierzchnię 107 m².
- ✓ 5 kolektorów słonecznych o mocy 2000 W/sz., zlokalizowane na ziemi przy ścianie południowej domu jednorodzinnego w m. Trzcinna. Rok budowy 1998. Grzanie wody użytkowej wspomaganie c.o. - 1000 m²,
- ✓ 6 Kolektorów słonecznych zlokalizowanych na dachu stacji paliw - 16 szt. po 1000W; 74-304 Trzcinna, dz. nr 54/20. Przeznaczenie: przygotowanie ciepłej wody użytkowej, Powierzchnia czynna 15,36 m². Główne elementy instalacji solarnej: pole kolektorów, stacja solarna - Solar – Divicon, podgrzewacz solarny biwalentny V - 1000 dm³ - szt. 2, regulator S.C. 20,
- ✓ 2 kolektory słoneczne w Gminie Myślibórz o powierzchni 1,82 m² każdy i mocy 525 kWh/m² wykorzystywane do ogrzewania c.w.u. w domu jednorodzinnym,
- ✓ instalacja ciepłej wody użytkowej w oparciu o system solarny w budynku Domu Pomocy Społecznej w Myśliborzu – zamontowana instalacja solarna przewiduje wspomaganie procesu przygotowania ciepłej wody użytkowej za pośrednictwem systemu solarnego, a tym samym częściowe zastąpienie energii pozyskiwanej ze źródeł konwencjonalnych, w tym przypadku z oleju opałowego lekkiego, energią słoneczną, pozyskiwaną przez system solarny. System solarny złożony z kolektorów słonecznych, będzie pozyskiwał energię, która zostanie wykorzystana do podgrzewania wody zgromadzonej w nowo projektowanych zasobnikach pojemnościowych systemu solarnego, zasilając istniejący system przygotowania ciepłej wody użytkowej dla obiektu. Ciepło wytworzone przez kolektory będzie odbierane przez dwa zamontowane w pomieszczeniu kotłowni zasobniki c.w.u. o łącznej pojemności 1500 dm³. Główne elementy instalacji solarnej to: zespół 36 kolektorów słonecznych, grupa pompowa, naczynie przeponowe solarne, zasobniki ciepła,
- ✓ Odnawialne źródła energii w wybranych budynkach należących do SP ZOZ w Barlinku - montaż kolektorów słonecznych na budynkach Szpitalnych SP ZOZ Szpital Powiatowym w Barlinku. Instalacja przewiduje wspomaganie procesu przygotowania ciepłej wody użytkowej i instalacji centralnego ogrzewania za pośrednictwem systemu solarnego, a tym samym częściowe zastąpienie energii pozyskiwanej ze źródeł konwencjonalnych, w tym przypadku z podgrzewania ciepłej wody za pomocą tradycyjnego kotła c.o. na pelet drzewny, energią słoneczną, pozyskiwaną przez system solarny. System solarny złożony z kolektorów słonecznych, będzie pozyskiwał energię, która zostanie wykorzystana do podgrzewania wody zgromadzonej w nowo projektowanych zasobnikach pojemnościowych systemu solarnego, zasilając istniejący system przygotowania ciepłej wody użytkowej dla obiektu, a także wspomagał będzie system centralnego ogrzewania budynków

szpitalnych.

Zastosowana została instalacja płaskich kolektorów solarnych typ HEWALEX o powierzchni czynnej 1.82 m²/szt. z zasobnikami buforowymi c.w.u.. Energia słoneczna przekształcona w ciepło w instalacji kolektorów słonecznych zostaje oddana przez płytowe wymienniki ciepła buforowym zasobnikiem c.w.u. Woda podgrzana w projektowanych buforach o łącznej pojemności 12 000 l zasila istniejące zbiorniki c.w.u. o łącznej pojemności 2 320 l. W razie niedostatecznej temperatury uzyskanej z projektowanych zbiorników buforowych woda w istniejących zbiornikach c.w.u. w okresie zimowym zostanie podgrzana poprzez węzeł cieplny. W okresie letnim zostanie podgrzana poprzez istniejący kocioł na pelety drzewne. Solary zostały umieszczone na dachu budynku „ B” (87 sztuk kolektorów) i Budynku Hotelowym (96 sztuk kolektorów). Łącznie na budynkach SP ZOZ Szpitala Powiatowego w Barlinku umieszczono 183 szt. kolektorów słonecznych. Główne elementy instalacji solarnej to: zespół 333.00 m² kolektorów słonecznych, każdy kolektor o pow. 1.82 m², grupa pompowa, naczynie przeponowe solarne – 2 szt., zasobniki ciepła o pojemności 12 000 l (4 szt. po 3 000 l). Łączna moc instalacji kolektorów słonecznych wynosi: 152,9 kW.

3.7. Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami oparty jest na zbiórce odpadów komunalnych gromadzonych selektywnie i nieselektywnie. Zbiórka odpadów komunalnych na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego jest zorganizowana. Odpady gromadzone w pojemnikach, boksach oraz kontenerach są wywożone na składowisko odpadów w m. Dalsze oraz na stację przetwarzającą Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych (ZUOK) w Długoszynie. Odpady komunalne oraz zebrane selektywnie dostarczane przez Gminę Dębno do ZUOK przekazywane są na linie sortowniczą, na której odzyskiwane są surowce wtórne. Odpady nie nadające się do recyklingu (tzw. balast posortowniczy) przekazywane są na składowisko.

W 2011 roku z terenu Powiatu Myśliborskiego zebrano łącznie 16,8 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, które następnie zostały przewiezione i zdeponowane na składowisku w m. Dalsze (Gmina Myślibórz) oraz na składowisko ZUOK Długoszyń (woj. lubuskie).

We wszystkich gminach powiatu funkcjonuje selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych (papier i tektura, szkło oraz tworzywa sztuczne). W 2011 roku na terenie Powiatu Myśliborskiego zebrano łącznie 869 Mg odpadów opakowaniowych, w tym 152 Mg papieru i tektury, 522 Mg szkła oraz 195 Mg tworzyw sztucznych.

Gminy powiatu realizują także działania w zakresie zbiórki odpadów innych niż opakowaniowe. Na terenie Gminy Barlinek funkcjonują punkty zbiórki akumulatorów, baterii, złomu metali, gruzu, odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Gmina Boleszkowice organizuje na swoim terenie kwartalne zbiórki odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, baterii oraz akumulatorów. Dodatkowo na terenie gminy zorganizowano też zbiórkę opon. Na terenie Gminy Dębno zbiórka odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego odbywa się okresowo (raz na dwa miesiące) lub po indywidualnym uzgodnieniu przedsiębiorstwem wywozowym. Na terenie Gminy Nowogródek organizuje się zbiórkę odpadów wielkogabarytowych. Natomiast w Gminie Myślibórz przeprowadzono jednorazową zbiórkę odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Dodatkowo na terenie powiatu odbiór odpadów elektrycznych i elektronicznych był prowadzony przez sklepy znajdujące się na terenie analizowanego obszaru. Przeterninowane baterie zbierane były w szkołach, natomiast przeterninowane leki można było oddawać do wyznaczonych aptek.

Wytworzone oraz zebrane odpady z terenu Powiatu Myśliborskiego w 2011 roku zostały przekazane na składowisko odpadów w m. Dalsze oraz na składowisko ZUOK Długoszyn (woj. lubuskie). Obecnie na terenie powiatu zlokalizowanych jest siedem składowisk odpadów, z których sześć jest wyłączonych z eksploatacji. Charakterystykę wszystkich czynnych oraz nieczynnych składowisk odpadów komunalnych znajdujących się w powiecie prezentuje tabela 25.

Tabela 25.

Składowiska odpadów komunalnych na terenie Powiatu Myśliborskiego

Miejscowość	Faza eksploatacji	Uszczelnienia podłoża	Powierzchnia ogólna [ha]	Drenaż odciekowy powyżej podłoża	Monitoring	Zarządzający obiektem
Gmina Barlinek						
Strąpie	nieczynne 1994-2003	glina	0,94	tak	tak	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. Barlinek
Rychnów	nieczynne 1990-2003	glina	1,17	tak	tak	
Gmina Boleszkowice						
Boleszkowice	zrekultywowane	brak	2,69	brak	nie	Urząd Gminy Boleszkowice
Gmina Dębno						
Dębno	zrekultywowane	brak	8,49	brak	tak	Celowy Związek Gmin CZG-12 - Długoszyn
Gmina Myślibórz						
Dalsze (nowe)	od 2001 roku	izolacja PEHD, geowłóknina	78,2	tak	tak	EKO-MYŚL Sp. z o. o. – Myślibórz
Dalsze (stare)	nieczynne 1987-2002	brak	2,03	brak	nie	Urząd Miasta i Gminy - Myślibórz
Gmina Nowogródek Pomorski						
Nowogródek Pomorski	nieczynne 1985-2008	geomembrana	1,40	tak	tak	Urząd Gminy Nowogródek Pomorski

Źródło: Informacja o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

W chwili obecnej eksploatowane jest nowoczesne składowisko w miejscowości Dalsze. Podłoże składowiska uszczelnione geomembraną, wyposażone jest w drenaż zbierający odcieki oraz studnie odgazowujące. W przyszłości planowana jest budowa sortowni, kompostowni tunelowej odpadów organicznych, wydziału gromadzenia surowców wtórnych, bazy transportowej i magazynowej oraz zakładowej oczyszczalni ścieków. Eksploatowane składowisko wyposażone jest w niezbędny sprzęt techniczny oraz instalację do odzysku energii z gazu składowiskowego o mocy 181 kW/h. Na składowisku wydzielona jest kwatera do składowania odpadów azbestowych. Obiekt posiada wszystkie niezbędne pozwolenia do eksploatacji, w tym pozwolenie zintegrowane. Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych w 2011 roku wokół składowiska w miejscowości Dalsze, wskazują iż stężenia większości badanych wskaźników kształtowały się w zakresie wartości charakterystycznych dla wód o dobrym stanie chemicznym (I-III klasa jakości wód podziemnych). Podwyższone wartości stężeń, przekraczające wartości odpowiadające III klasie i charakterystyczne dla wód o słabym stanie chemicznym (IV-V klasa) stwierdzono

w zakresie przewodności elektrolitycznej, ogólnego węgla organicznego i jednorazowo odczynu.

Pomimo funkcjonowania na terenie powiatu zorganizowanego systemu gospodarki odpadami, część z wytworzonych odpadów trafia na tzw. dzikie wysypiska odpadów. Na takich wysypiskach najczęściej deponowane są oprócz zmieszanych odpadów komunalnych, odpady budowlane, zużyte opony, nieprzydatny sprzęt gospodarstwa domowego itd.

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Systemu Odpadowego na terenie Powiatu Myśliborskiego w 2011 roku wytworzono łącznie 236 tys. Mg odpadów z sektora gospodarczego, stanowiących 2,7% odpadów wytworzonych w całym województwie zachodniopomorskim. Charakterystycznymi odpadami z powiatu są odpady z przemysłu drzewnego, odlewnictwa żelaza, odpady z oczyszczania i transportu gazu ziemnego, żużle paleniskowe, odpady z oczyszczalni ścieków oraz odpadowa tkanka zwierzęca. Do największych wytwórców odpadów na terenie powiatu należą następujące zakłady:

- ✓ w Barlinku („Barlinek Inwestycje” Sp. z o. o., Klaus Borne Fabryka Drzwi Sp. z o. o., Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. Barlinek, Przedsiębiorstwo Wodociągowo – Kanalizacyjne „Płonia” Sp. z o. o., Zakład Urządzeń Okrętowych „Bomeł” Sp. z o. o.),
- ✓ w Dębnie (Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego w Dębnie i Sulistawiu, Energetyka Ciepła Opolszczyzna S.A., Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, PPH „Kama” Sp. z o. o.),
- ✓ w Myśliborzu (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o., Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o.),
- ✓ w Nowogrodzku Pomorskim (Farm Equipment International Sp. z o. o. z siedzibą w Karsku).

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Systemu Odpadowego około 87,62% wytworzonych odpadów w 2011 roku poddano odzyskowi (w instalacjach – 83,93%, poza instalacjami – 3,09%, osobom fizycznym przekazano do wykorzystania – 0,6%). Do unieszkodliwiania poprzez składowanie przekazano około 12,38% wytworzonych w 2011 roku odpadów.

Zgodnie z danymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego aktualnie na terenie Powiatu Myśliborskiego funkcjonują 3 stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, tj.:

- Stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji prowadzona przez Spółkę Transportowo – Handlową „Ikar” S.C. M. Widerpelc, J. Szmit, R. Romanowski, Kruszwin 7, 74-300 Myślibórz, stacja zlokalizowana jest na ul. Królewieckiej 45, 74-300 Myślibórz. Podmiot wykonuje usługi demontażowe zgodnie z posiadaną decyzją SR-Ś-4-6621/16/04/05 ważną do 31 lipca 2015 roku. Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Systemu Odpadowego ogólna masa pojazdów w 2011 roku wynosiła 36,265 Mg.
- Stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji prowadzona przez Przedsiębiorstwo Budowlano – Inżynieryjne „KORIMEX” Józef Korzeniowski, ul. Orła 6, 74-400 Dębno, stacja zlokalizowana jest w m. Więctaw, gm. Dębno (dz. Nr 457/10, obręb Barnówko). Podmiot wykonuje usługi demontażowe zgodnie z posiadaną decyzją WOŚ-II.7243.4.8.2011.AS ważną do 29 lipca 2021 roku. Zgodnie z danymi

Wojewódzkiego Systemu Odpadowego ogólna masa pojazdów w 2011 roku wynosiła 8,185 Mg.

- Stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji prowadzona przez Zakład Blacharsko-Lakierniczy Mechanika Pojazdowa Andrzej Palicki, ul. Gorzowska 9, 74-320 Barlinek, stacja zlokalizowana jest na ul. Szosa do Lipian w Barlinku, działka nr 184, obręb 1 Barlinek. Podmiot wykonuje usługi demontażowe zgodnie z posiadaną decyzją WRiOŚ.II.7243.10.2011.WR ważną do 22 maja 2021r.

Dodatkowo na terenie powiatu zlokalizowany jest 1 punkt zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji, tj.

- Punkt zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji prowadzony przez „ZłOMIX” Skup złomu i metali kolorowych, ul. Tartaczna 2, 74-400 Dębno. Punkt znajduje się na ul. Tartacznej 2 w Dębnie. Podmiot wykonuje usługi dot. prowadzenia punktu zgodnie z posiadaną decyzją BOŚ.6223.10.2011.RL. Podmiot na podstawie uzyskanej decyzji przekazuje zebrane pojazdy do stacji demontażu w woj. lubuskim: PW GEOMET Piotr Borowski, ul. Białkowska 1, 69-108 Cybinka.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie w 2011 roku prowadził kontrole stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, tj.:

- Stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji prowadzona przez Zakład Blacharsko-Lakierniczy Mechanika Pojazdowa Andrzej Palicki, ul. Gorzowska 9, 74-320 Barlinek – podczas kontroli stwierdzono naruszenie przepisów pod względem gospodarki odpadami zgodnie z art. 331 ustawy Prawo ochrony środowiska. Na właściciela nałożono mandat.
- Stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji prowadzona przez Spółkę Transportowo – Handlową „Ikar” S.C. M. Widerpelc, J. Szmit, R. Romanowski, Kruszwin 7, 74-300 Myślibórz - podczas kontroli stwierdzono naruszenie przepisów pod względem gospodarki odpadami.

Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami na terenie regionu szczecińskiego, w którego skład wchodzi Powiat Myśliborski, EKO-MYŚL Sp. z o.o. rozpoczął budowę trzech stacji przetwarzających odpadów: w Chojnie na terenie rekultywowanego składowiska, Pyrzycach i Barlinku, które docelowo zostaną włączone do systemu zagospodarowywania odpadów komunalnych. Maksymalna zdolność przetwarzająca odpadów na stacji w Barlinku wynosić będzie 500 Mg/dobę.

Do roku 2010 na terenie powiatu (Gmina Dębno) znajdowały się dwa mogilniki. Pierwszy z nich zlokalizowany był w miejscowości Więctaw, natomiast drugi zlokalizowany był w obrębie ew. Dębno-1 (k. Smolnicy). Mogilnik w miejscowości Więctaw został zlikwidowany w II połowie 2010 roku przez firmę SEGI-AT Sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie, natomiast mogilnik w Smolnicy zlikwidowano w I połowie 2011 roku przez firmę SAVA GmbH & Co. KG z siedzibą w Niemczech. Całość zdeponowanych odpadów, w postaci przeterminowanych środków ochrony roślin przekazano do spalarni odpadów niebezpiecznych w celu ich termicznego unieszkodliwiania. Odpady zostały przekazane do spalarni „SAPRI” Dąbrowa Górnicza Sp. z o. o. oraz „PORT SERVICE” Sp. z o. o. w Gdańsku. Zanieczyszczony gruz betonowy oraz odpady zanieczyszczonego gruntu wywieziono na składowisko odpadów niebezpiecznych (ZUO w Koninie i Gorzowie Wlkp.). Teren po zlikwidowanych mogilnikach został zrehabilitowany. Dodatkowo na terenie wokół usuniętych mogilników zainstalowano piezometry do monitorowania jakości wód podziemnych. Środki na realizację zadania pochodziły z Narodowego Funduszu Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

W 2011 roku zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu przeprowadzono badania jakości wód podziemnych wokół usuniętego mogilnika w miejscowości Więctaw. Celem wykonanych badań było określenie jakości wód podziemnych pod względem zawartości pestycydów oraz metali ciężkich. Dodatkowo oznaczono zawartość azotynów w piezometrze zlokalizowanym powyżej mogilnika, w którym bezpośrednio po likwidacji obiektu stwierdzono wysokie stężenia tych związków (V klasa jakości). Wyniki badań przeprowadzonych w 2011 roku wykazały, iż wartości większości oznaczonych stężeń wskaźników kształtowały się na poziomie I klasy jakości (wody bardzo dobrej jakości). Stężenia charakterystyczne dla klasy II (wody dobrej jakości) zanotowano dla cynku, arsenu oraz azotynów.

Na terenie Miasta i Gminy Myślibórz funkcjonuje instalacja do unieszkodliwiania odpadów komunalnych, pochodzących z terenu gminy zlokalizowana w miejscowości Dalsze. Zarządzającym składowiskiem odpadów jest firma EKO-MYŚL Sp. z o.o. z siedzibą Dalsze 36, 74-300 Myślibórz. Całkowita powierzchnia składowiska wynosi 78,2280 ha. Zgodnie z decyzją Starosty Myśliborskiego z dnia 14 maja 2009r. Nr GKN.III.6018R-2/09 wymieniona firma lub jej następca prawny ma obowiązek przeprowadzenia rekultywacji gruntów o powierzchni 2,99 ha, kwatery numer 1 i 2 na części działki numer 2/3, położonej w obrębie Dalsze, gmina Myślibórz, w miarę jak grunty stają się zbędne całkowicie lub częściowo do prowadzenia działalności oraz zakończyć rekultywację najpóźniej w terminie 5 lat od zaprzestania eksploatacji. W niniejszej decyzji określono leśny kierunek rekultywacji. Powierzchnia działki nr 2/3 obręb Dalsze wynosi 66,3911 ha.

3.7.1. Nowy system gospodarki odpadami

Do kluczowych wymagań UE w zakresie gospodarki odpadami, jakie należy ująć w planowanym systemie gospodarowania odpadami należą:

- I. ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz ich zagospodarowania zgodnego z przyjętą hierarchią postępowania z odpadami w systemie zbierania i zagospodarowania wytwarzanych odpadów,
- II. ograniczenie ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów,
- III. osiągnięcie określonych przez UE poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych

Konieczność dostosowania prawodawstwa polskiego do przepisów obowiązujących w UE spowodowała, że do polskiego systemu prawnego wprowadzono nowe regulacje dotyczące postępowania z odpadami. Zapisy zostały zawarte w aktach prawnych, takich jak:

- ✓ ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 r. poz. 21, z późn. zm.),
- ✓ ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r., poz. 391),

Nowe przepisy dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi wprowadziła ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897).

Teren województwa zachodniopomorskiego został podzielony na nowe regiony gospodarki odpadami. Przy podziale województwa na regiony kierowano się znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012

r., poz. 391) oraz ustawą o odpadach wg której podstawą gospodarki odpadami komunalnymi powinny stać się regiony gospodarki odpadami komunalnymi, w których liczba mieszkańców nie powinna być mniejsza niż 150 tys. Zgodnie z powyższymi ustaleniami województwo zachodniopomorskie zostało podzielone na 4 cztery regiony gospodarki odpadami komunalnymi.

Zgodnie z tym obszar 4 gmin (Boleszkowice, Balinek, Myślibórz, Nowogródek Pomorski) Powiatu Myśliborskiego został przypisany do Regionu Szczecińskiego (województwo zachodniopomorskie). Gmina Dębno została przydzielona do Regionu Centralnego utworzonego na terenie województwa lubuskiego.

Region szczeciński obejmuje 38 gmin. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego region w 2010 roku zamieszkiwało 836 745 mieszkańców, z czego większa część zasiedlała obszary miejskie (w tym 405 606 w samym mieście Szczecinie oraz 69 633 w Stargardzie Szczecińskim). Na terenie regionu istnieją dwa porozumienia międzygminne: „Związek Gmin Dolnej Odry” (ZGDO) oraz Porozumienie zawarte pomiędzy 15 gminami: Stargard Szczeciński (M), Stargard Szczeciński (G), Choszczno, Dobrzany, Kobylanka, Krzęcin, Marianowo, Stara Dąbrowa, Suchań, Ińsko, Goleniów i Recz. Do „Związku Gmin Dolnej Odry” należy 17 gmin: Banie, Barlinek, Bielice, Boleszkowice, Cedynia, Chojna, Dolice, Kozielice, Lipiany, Moryń, Nowogródek Pomorski, Pełczyce, Przelewice, Stare Czarnowo, Trzcianko-Zdrój, Warnice oraz Widuchowa.

W oparciu o wskaźniki wytwarzania odpadów zawarte w KPGO 2014 obliczono ilość wytworzonych w regionie odpadów komunalnych w 2010 r., która wynosi ponad 293 tys. Mg. Według danych GUS w 2010 roku zebrano w regionie ok. 257 tys. Mg odpadów komunalnych z czego ok. 88% było składowanych na składowiskach, co stanowi ponad 226 tys. Mg.

Zgodnie z danymi dokumentu pn. „Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku”, region centralny utworzony na terenie województwa lubuskiego, do którego została przypisana Gmina Dębno obejmuje łącznie 16 gmin. Region w 2010 roku zamieszkiwało 167.804. mieszkańców. Na terenie regionu centralnego istnieje związek międzygminny - Celowy Związek Gmin CZG-12 z siedzibą w Długoszynie obejmujący gminy: Bledzew, Cybinka, Dębno, Górzycy, Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Lubniewice, Łagów, Międzyrzecz, Osno Lubuskie, Rzepin, Słońsk, Sulęcín, Torzym i Witnica. Wszystkie gminy należące do związku zadeklarowały przekazywanie wytworzonych odpadów komunalnych, w celu ich zagospodarowania, do instalacji w Długoszynie. Na terenie regionu centralnego istnieją obecnie 2 składowiska i 1 kompostownia, które spełniają warunki definicji dla regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Na terenie regionu funkcjonują instalacje zastępcze do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, które będą przyjmowały odpady komunalne do czasu uruchomienia instalacji regionalnej w Słubicach i Długoszynie. Funkcję instalacji zastępczych w regionie centralnym pełnić będą: sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w Kunowicach oraz sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w Długoszynie.

Zamierzeniem gmin Powiatu Myśliborskiego jest branie czynnego udziału w tworzeniu struktur regionalnych związanych z uporządkowaniem systemu gospodarki odpadami. Główne działania gmin związane z uporządkowaniem systemu gospodarowania odpadami na ich terenie polegać będą na:

- ✓ prowadzeniu działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami,

- ✓ bieżącej likwidacji miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikich składowisk odpadów),
- ✓ kontrolę zgodności ustaleń zawartych w wydanych wpisach do rejestru działalności regulowanej podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- ✓ tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi.

4. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1. Rzeźba terenu i geologia

Obszar Powiatu Myśliborskiego leży na terenie Pojezierza Myśliborskiego, położonego pomiędzy doliną Odry, a doliną górnej Płoni. Pod względem morfologicznym teren ten zaliczyć należy do dość urozmaiconych. Jego powierzchnię stanowi zespół równin poprzecinanych wałami morenowymi o względnej wysokości w stosunku do położonej na południu sandrowej równiny Gorzowskiej około 20-40m. W poszczególnych miejscach wysokości te dochodzą do 100m. Przez powiat w położeniu równoleżnikowym przechodzi wał pojezierza, na którym usytuowane jest miasto Myślibórz. Rzeźba terenu tego obszaru powstała podczas recesji lądolodu bałtyckiego. Na terenie powiatu można spotkać następujące formy ukształtowania terenu: wysoczyzna morenowa, sandry, wytopiska, moreny czołowe oraz rynny glacialne.

Różnice wysokości na terenie powiatu mające odzwierciedlenie w wartościach rzędnych bezwzględnych, są niewielkie. Na obszarach poszczególnych gmin wynoszą one:

- ✓ Myślibórz - najniższy położony punkt to: ok. 53 m. n. p. m. (ujście rzeki Myśli do gminy Lubiszyn), a najwyższy położony punkt to 95,0 m n.p.m. (na wsch. od Myśliborza),
- ✓ Barlinek - najniższy położony punkt to: 23,0 m n.p.m. (rz. Płonia, obręb Równy), a najwyższy położony punkt to: 115,6 m n.p.m. (m. Równy, obręb Równy),
- ✓ Dębno – najniższy położony punkt to: ok. 28m n.p.m. (ujście rzeki Myśli), a najwyższy położony punkt to 70,8 m n.p.m. (koło Młyńska),
- ✓ Boleszkowice - najniższy położony punkt to 8,5 m n.p.m. (Łąki Pobrzeże Wiel.), a najwyższy położony punkt to: 81,3 m n.p.m. (Las Wyszyna - Wysocka),
- ✓ Nowogródek Pomorski - najniższy położony punkt to: 49,8 m n.p.m. (rz. Kłodawka), a najwyższy położony punkt to: 98,0 m n.p.m. (Góra Natęcz).

Najwyższy położony punkt w powiecie ma 115,6m n.p.m. (punkt w m. Równy, gm. Barlinek), a najniższy położony punkt ma natomiast około 8m n.p.m. (ujście Myśli do Odry).

Teren powiatu położony jest na terenie monokliny przedsudeckiej. Na terenie tym znajdują się liczne skały permsko – mezozoiczne leżące niezgodnie na połażonym podłożu paleozoicznym. Tektonika monokliny ukształtowana została w fazach kimeryjskiej i laramijskiej. Ku południowemu wschodowi utwory górnego permu, triasu i jury cienieją lub wyklinowują się. Morfologia ukształtowała się w wyniku deglacjacji strefowej. Dodatkowo północno – wschodnia część w okolicach Barlinka położona jest na terenie stadiatu pomorskiego zlodowacenia bałtyckiego. W budowie geologicznej osadów powierzchniowych biorą udział:

- ✓ piaski i żwiry wodnolodowcowe budujące równiny sandrowe Chłopowa i Myśli oraz sandr moreny mielecińskiej,
- ✓ piaski, żwiry i głązy oraz gliny wałów czołowomorenowych fazy pomorskiej i subfazy mielecińskiej,

- ✓ gliny zwałowe oraz piaski i żwiry lodowcowe oraz piaski i mułki kemów na równinie moreny dennej, rozwiniętej na zapleczu wałów moreny czołowej,
- ✓ ility, mułki i piaski jeziorno – zastoiskowe niecki myśliborskiej oraz ility zastoiskowe w niecce Jeziora Sitno,
- ✓ piaski i mułki rzeczne w dolinie Myśli,
- ✓ namuły, torfy, gytie i kreda jeziorna w obrębie zagłębień wytopiskowych i jeziornych na wysoczyźnie i w obrębie zastoiska myśliborskiego.

Na terenie Powiatu Myśliborskiego występują znaczne ilości złóż gazu ziemnego, azotowego gazu ziemnego, ropy naftowej, siarki (razem ze złożami ropy i gazu), kredy oraz piasków i żwirów. Aktualny stan zagospodarowania złóż na terenie Powiatu Myśliborskiego na podstawie „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2011r.” prezentuje tabela 26.

Tabela 26.
Zasoby surowców naturalnych Powiatu Myśliborskiego

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		wydobywalne bilansowe	przemysłowe	
Gaz ziemny [mln m³]				
BMB (Barnówko - Mostno - Buszewo)	E	4 719.88	1 555.79	344.52
Gajewo	P	18,30	-	-
Namyślin	R	24,72	-	-
Różańsko	T	2 231.52	744.49	-
Azotowy gaz ziemny [mln m³]				
Cychry	E	11 552.83	966.73	4.94
Ropa naftowa [tys. t]				
BMB (Barnówko - Mostno - Buszewo)	E	8 165.60	5 702.14	340.95
Cychry	E	1 314.40	58.83	0.38
Gajewo	P	53,25	-	-
Namyślin	R	16,96	-	-
Siarka [tys. t]				
BMB*	E	524	179	21
Cychry*	E	39	3	0
Kreda [tys. t]				
Łubianka	P	1.508	-	-
Piaski i żwiry [tys. t]				
Chlewice**	E	5 889	5 431	122
Chłopowo**	R	26 786	-	-
Dyszno	R	346	-	-
Golin	E	2.331	2.331	118
Gudzisz**	Z	1.268	-	-
Kaleńsko**	Z	4.848	-	-
Kaleńsko – Pole Zachodnie I**	T	391	391	-
Kaleńsko – Pole Zachodnie II**	T	71	-	-
Namyślin**	R	31.028	-	-
Namyślin – Wielopole**	R	24	-	-
Nowogródek Pomorski	Z	819	-	-
Otanów	Z	153	-	-

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Płonno	R	9.926	-	-
Płonno I	R	1.548	1.548	-
Trzcinna	R	362	-	-
Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno - piaskowej [tys. m³]				
Barlinek	Z	1.024	-	-

* złoża siarki towarzyszące złożom ropy naftowej i gazu ziemnego, ** złoża zawierające piasek ze żwirem

Źródło: www.pig.gov.pl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

E - złoża eksploatowane; T - złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo; R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C₁, a dla ropy i gazu – w kat. A+B); Z - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane.

Obecnie na terenie powiatu eksploatowane jest siedem złóż, tj. jedno złożo gazu ziemnego BMB (Barnówko - Mostno - Buszewo) w którym wydobywanie w 2011 roku wyniosło 344,52 mln m³. Dodatkowo w 2011 roku na terenie powiatu eksploatowano złożo Cychry, z którego w 2011 roku wydobyto łącznie 4,94 mln m³ azotowego gazu ziemnego. Ponadto w 2011 roku eksploatowano dwa złoża ropy naftowej, tj. BMB (Barnówko - Mostno - Buszewo) oraz Cychry z których łącznie w 2011 roku wydobyto 341,33 tys. t; dwa złoża siarki, tj. BMB oraz Cychry z których łącznie w 2011 roku wydobyto 21,0 tys. t oraz dwa złoża piasków i żwirów, tj. Chlewice i Golin, z których łącznie wydobyto w 2011 roku 240 tys. t. Dodatkowo na terenie powiatu znajdują się 3 złoża, które są eksploatowane okresowo, tj. złożo gazu ziemnego – Różańsko oraz dwa złoża piasków i żwirów, tj. Kaleńsko – Pole Zachodnie I oraz Kaleńsko - Pole Zachodnie II.

4.2. Pokrywa glebowa

Pokrywe glebową Powiatu Myśliborskiego tworzą dwa rodzaje kompleksów rozmieszczonych równoleżnikowo na tym obszarze. Przez środek powiatu przebiegają kompleksy gleb bielcowych, rdzawych i brunatnych wytworzonych z piasków słabo gliniastych i gliniastych. Na północ i na południe od nich ciągną się dwa pasy utworzone przez kompleksy gleb bielcowych, płowych i opadowo-glejowych. Szczegółową klasyfikację gleb powiatu z uwzględnieniem podziału na poszczególne gminy, pod względem ich jakości bonitacyjnej przedstawiono w tabeli 27. Dane przedstawione są w hektarach i nie zawierają gleb wyłączonych z użytkowania.

Tabela 27.

Bonitacja gleb na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna	Klasa bonitacyjna										
	I	II	III	IIIA	IIIB	IV	IVA	IVB	V	VI	VIZ
Dębno m.	0	0	3,81	22,047	74,097	67,51	157,89	113,18	333,47	125,46	7,41
Dębno gm.	0	30,99	138,77	1338,93	2110,85	907,39	2744,62	1371,14	1932,81	686,67	32,19
Myślibórz gm.	0	161,98	472,12	1539,08	3954,3	2239,87	4581,82	2822,83	3694,66	1069,27	41,76
Myślibórz m.	0	2,66	7,23	7,23	106,13	104,71	62,35	88,53	71,02	55,6	17,44
Barlinek gm.	0	1,63	271,65	595,32	2266,25	766,28	6169,65	1102,45	1642,36	477,02	13,87
Barlinek m.	0	0	5,05	91,92	77,71	21,56	79,13	26,45	112,55	39,80	2,35
Boleszkowice gm.	0	0	83,74	1217,87	936,08	391,06	734,31	313,05	952,93	583,46	5,93
Nowogródek Pomorski gm.	0	0	165,59	107,11	272,71	1352,10	1298,06	994,98	1847,95	685,77	2,01
SUMA:	0	197,26	1147,97	4919,52	9798,13	5850,50	15827,85	6832,62	10587,76	3723,07	122,96

Źródło: Starostwo Powiatowe w Myśliborzu

Na terenie Powiatu Myśliborskiego przeważają gleby klas bonitacyjnych średniej jakości (IVa) oraz średnio dobrej jakości (klasa IIIb). Gleby bardzo dobre zajmują niewielką powierzchnię, zaledwie 197,26 ha. Gleby orne najlepsze na omawianym terenie nie występują.

4.3. Zasoby wodne

4.3.1. Wody podziemne

Na terenie Powiatu Myśliborskiego eksploatowane są zwykłe wody podziemne z utworów czwartorzędowych, trzeciorzędowych, kredowych i jurajskich. Zróżnicowanie zasobów jest efektem nie tylko zmienności budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych lecz także wielu innych przyczyn, między innymi zależy od zakresu zrealizowanych dotychczas prac i badań geologicznych, rozwoju gospodarczego terenu itd. Na obszarze powiatu wody podziemne ujmowane są przede wszystkim z utworów czwartorzędowych. Podyktowane to jest ich szerokim rozprzestrzenieniem, względnie niewielkimi kosztami wykonania studni, oraz korzystnymi na ogół warunkami zasilania. Utrudnieniem w poborze wody ze wspomnianych utworów jest możliwość niekiedy bardzo łatwego zanieczyszczenia i związana z tym konieczność ustanowienia - czasami na znacznej powierzchni - stref ochronnych. Ponadto w zdecydowanej większości ujęć, wody z utworów czwartorzędowych, muszą być uzdatniane z uwagi na zwiększoną zawartość związków żelaza i manganu. Lokalnie istotne zagrożenie dla jakości ujmowanych wód stanowi zwiększona mineralizacja chlorkowa, stanowiąca niekiedy przyczynę wyłączenia ujęć z eksploatacji. Zasoby wód podziemnych występujące w utworach trzeciorzędowych, kredowych i jurajskich na obszarach działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW) w Szczecinie i w Poznaniu, na terenie których położony jest powiat są wielokrotnie niższe. Stanowią one około 10 % udokumentowanych zasobów wód. Podstawę zaopatrzenia regionu w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze stanowią ujęcia wód podziemnych. Główne zbiorniki wód podziemnych w granicach Powiatu Myśliborskiego przedstawia tabela 28.

Tabela 28.

Główne zbiorniki wód podziemnych w granicach Powiatu Myśliborskiego

Nr zbiornika	Nazwa zbiornika	Rodzaj ochrony	
134	Zbiornik Dębno	ONO	OWO
135	Zbiornik Barlinek	ONO	OWO

Źródło: Starostwo Powiatowe w Myśliborzu

Zbiornik Dębno (GZWP Nr 134) – całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 174,4 km² i jest to zbiornik o stratygrafii Q oraz Ng (czwartorzęd, neogen). Niewielki obszar zbiornika położony jest także w powiatach sąsiednich, tj. w Powiecie Gorzowskim oraz niewielki skrawek w Powiecie Gryfińskim). Dla zbiornika opracowano „Dokumentację hydrogeologiczną określającą warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 134 Dębno”, która została przyjęta zawiadomieniem Ministra Środowiska z dnia 30.09.2011r. (znak: DGiKGhg-4731-23/6870/44390/11/MJ). W dokumentacji tej dla zbiornika GZWP nr 134 zaproponowano obszar ochronny o powierzchni 44,9 km² (całkowicie w granicach Powiatu Myśliborskiego). Wyznaczony obszar będzie podstawą do ustanowienia przez Dyrektora RZGW, w drodze aktu prawa miejscowego, obszaru ochronnego zbiornika (zgodnie z art. 60 ustawy Prawo wodne). Dotychczas obszaru chronionego jeszcze nie ustanowiono.

Zbiornik Barlinek (GZWP nr 135) – całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 170 km² i jest to zbiornik czwartorzędowy (Q), dotychczas nie został on udokumentowany. Położony jest częściowo w granicach Powiatu Myśliborskiego (zachodnia część zbiornika) oraz częściowo w granicach Powiatu Choszczeńskiego i Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego.

Główne zagrożenia jakości wód podziemnych wynikają z braku kanalizacji sanitarnej (zwłaszcza na terenach zaopatrzonych w sieć wodociągową, gdzie zużycie wody jest największe) oraz z prowadzonej gospodarki rolnej (nawadnianie pól ściekami). Ogniska zanieczyszczeń koncentrują się wokół budynków gospodarskich (kurniki, obory, chlewy, szamba, gnojowniki, śmietniki). Ponadto zagrożenie stanowi nadmierna chemizacja terenów uprawnych, powodująca migrację toksycznych związków z wodami opadowymi w głąb gruntu.

4.3.2. Wody powierzchniowe

Powiat Myśliborski w całości leży w obszarze dorzecza Odry. Obszar dorzecza Odry obejmuje, oprócz dorzecza Odry znajdującego się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, również dorzecza Regi, Parsęty, Wieprzy oraz pozostałych rzek uchodzących bezpośrednio do Morza Bałtyckiego na zachód ujścia Stupi, a także wpadających do Zalewu Szczecińskiego. Największą rzeką analizowanego regionu jest Odra. Największe dopływy Odry w regionie to: Pliszka (59,5 km), Ilanka (54,2 km), Myśla (95,6 km), Kurzyca (22,3 km), Słubia (30,2 km), Rurzyca (44,4 km), Tywa (44,6 km), Płonia (74,3 km), Ina (129,1 km), Gunica (24,4 km), Gowienica (47,8 km). Prócz wspomnianego jedenastokilometrowego (622,5-633,5 km) odcinka Odry, w powiecie znajdują się następujące rzeki:

- ✓ Rzeka Kłodawka - ma ok. 27,3 km całkowitej długości; dopływ Warty w km 55,9 – Gorzów Wlkp.
- ✓ Rzeka Kosa - 13,6 km na terenie powiatu; 21 km całkowitej długości, dopływ rzeki Myśli.
- ✓ Rzeka Sienica - 16,0 km na terenie powiatu.
- ✓ Rzeka Ścieniawica – przepływa w dolnym biegu przez stawy rybne Buszów-Wyrąb w rejonie miejscowości Mostno znajdujące się na granicy województw. Uwaga: na terenie woj. lubuskiego rzeka w górnym biegu (od źródeł do dopływu spod Mosiny) posiada drugą nazwę „Łąkomianka”.
- ✓ Rzeka Płonia – 15,0 km na terenie powiatu. Jej zlewnia leży w strefie ochronnej ujęcia wody z Jeziora Miedwie dla miasta Szczecina. Jest ona prawobrzeżnym dopływem Odry, do której odprowadza wody poprzez jezioro Dąbie. Swój bieg rozpoczyna z jeziorka bez nazwy, położonego na Pojezierzu Myśliborskim w odległości 1,5 km od Barlinka. Rzeka o całkowitej długości 74,3 km zbiera wody z obszaru 1 171,2 km². W swoim biegu przepływa przez jeziora: Płoń, Miedwie, Żelewo, Płonno.
- ✓ Rzeka Myśla - 72,8 km na terenie powiatu; 95,6 km całkowitej długości; Jest to prawobrzeżny dopływ Odry, do której wpada w 629,5 km. Za początek rzeki Myśli przyjmuje się ciek wypływający spod Rychnowa w gm. Barlinek.

Powiat Myśliborski prawie w całości leży na Pojezierzu Myśliborskim, które rozciąga się od Odry po górną Płonię. Krajobraz urozmaicają piękne, duże jeziora. W Powiecie Myśliborskim jest prawie 3.700 ha wód, co stanowi 3% powierzchni powiatu, w tym ponad 40 jezior (powyżej 10 ha) o łącznej powierzchni ponad 2.600 ha. Największym i najgłębszym z nich jest Jezioro Myśliborskie o powierzchni 617,7 ha i głębokości maksymalnej 22,3 m. Na terenie powiatu myśliborskiego znajdują się ok. 102 jeziora o powierzchni 1 ha. Jest to

niedoceniane bogactwo naturalne tej ziemi i winno podlegać szczególnej ochronie. Ochrona dotyczy całej biocenozy oraz sposobów korzystania ze środowiska.

Miasto i Gmina Myślibórz: największym jeziorem gminy jest Jezioro Myśliborskie, będące również największym jeziorem powiatu i Pojezierza Myśliborskiego. Zasoby wodne jezior są dużym, walorem przyrodniczym i gospodarczym gminy. Główną funkcją użytkową większości jezior jest gospodarka rybacka (z wyjątkiem jeziora Tchorzyno (Tarnowskiego), które jest rezerwatem przyrody). Według typologii rybackiej dominują tu jeziora linowo – szczupakowe i sandaczowe. Trzy jeziora: Sulimierskie, Golenickie i Sitno, wykorzystywane są przez gospodarkę komunalną, jako odbiorniki ścieków z mechaniczno – biologicznych oczyszczalni. Badane było tylko Jezioro Golenickie. Natomiast dotychczasowe wykorzystanie jezior, poza Jezioro Myśliborskim, do rozwoju funkcji rekreacyjnej jest bardzo skromne. Jeziora na terenie Miasta i Gminy Myślibórz prezentuje tabela 29.

Tabela 29.

Jeziora na terenie Miasta i Gminy Myślibórz

Lp.	Nazwa	Uprawniony do rybactwa	ha	G _{max}	Zlewnia
1.	Białe	ZO PZW Gorzów Wlkp.	30,1	14,0	Myśła
2.	Celno (Mały Chłtop)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	17,9	4,2	Myśła
3.	Czarne	b.d.	8,5	4,0	Myśła
4.	Czernikowskie	ZO PZW Gorzów Wlkp.	72,5	11,2	Myśła
5.	Czerników	b.d.	14,5	b.d.	Myśła
6.	Czółtów	osoba fizyczna	32,4	4,3	Myśła
7.	Dalesz (Dalsze)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	12,5	7,0	Myśła
8.	Derczewskie (Park)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	15,9	1,4	Myśła
9.	Golenickie Małe (Pacynowo)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	12,0	b.d.	b.d.
10.	Golenickie (Dobropolskie)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	68,0	b.d.	b.d.
11.	Jasne (Jasne Derczewskie)	osoba fizyczna	17,5	8,8	Myśła
12.	Jezierzyce	ZO PZW Gorzów Wlkp.	61,3	10,9	Myśła
13.	Kozie Jezioro	b.d.	50,0	0,7	Myśła
14.	Królewskie (Księżę)	Myśliborskie Towarzystwo Wędkarskie	11,0	11,4	Myśła
15.	Leśne (Leśne, Okolica)	b.d.	16,4	8,2	Myśła
16.	Linowo (Linowe)	osoba fizyczna	3,1		Myśła
17.	Łubie (Łubno; Głazów)	osoba fizyczna	182,2	8,8	Myśła
18.	Małe (Mostkowo)	osoba fizyczna	11,5	1,9	Myśła
19.	Myśliborskie	osoba fizyczna	617,7	22,3	Myśła
20.	Paweł (Pował)	Gospodarstwo Rolne Sulimierz	9,726	b.d.	Myśła
21.	Przednie Sulimierskie	osoba fizyczna	18,47	1,9	Myśła
22.	Sulimierskie Małe	osoba fizyczna	8,99		Myśła
23.	Sulimierskie Duże	osoba fizyczna	99,05		Myśła
24.	Renickie (Ławy)	osoba fizyczna	51,1	8,3	Myśła
25.	Rościńskie (Rościn)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	31,0	2,2	Myśła
26.	Rzeczyca Długa (Duża)	osoba fizyczna	17,5	5,5	Myśła
27.	Rzeczyca Mała	osoba fizyczna	1,9	b.d.	Myśła
28.	Sitno (Sitno Wielkie)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	186,0	9,0	Myśła
29.	Tarnowskie (Tchorzyno)	wyłączone z dzierżawy	29,5	8,8	Myśła
30.	Wierzbnickie	osoba fizyczna	25,0	3,2	Myśła
31.	Zbrzyca	b.d.	8,2	8,5	Myśła
32.	Bn	b.d.	2,8	b.d.	Myśła
33.	Bn	b.d.	4,1	b.d.	Myśła
34.	Bn	b.d.	2,9	b.d.	Myśła
35.	Bn	b.d.	1,1	b.d.	Myśła
Razem powierzchnia:			1752,3		

Bn – brak nazwy, b.d. – brak danych

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Ogólnodostępne tereny zagospodarowania rekreacyjnego znajdują się jedynie nad Jez. Myśliborskim w Myśliborzu [kąpielisko, plaża, przystań żeglarska, pole biwakowe]. Nad jeziorami: Białe (wschodni brzeg), Chłop (południowo – wschodni brzeg), Myśliborskie (północno – zachodni brzeg) znajdują się leśne pola biwakowe.

Podział kompetencji dot. badań jezior wynikający z położenia akwenu w jednej gminie (powiecie) a obrzeży w drugiej (poza powiatem myśliborskim) dotyczy jezior Sitno (Wielkie), Mały Chłop, Duży Chłop, Grodzkie (Grochacz). Na jeziorze Golenickim (Dobropolskie) wyznaczono granicę przecinającą jezioro. Może utrudniać to działania ochronne dot. tego jeziora.

Miasto i Gmina Dębno: największe zbiorniki wodne Gminy to:

- ✓ Jezioro Postne - położone we wschodniej części gminy, poniżej wsi Dolsk. Zlewnia przeważnie o charakterze leśnym, na jej obszarze liczne eksploatowane odwierty ropne.
- ✓ Jezioro Ostrowieckie - północna część gminy, duża część zlewni o charakterze leśnym, na wyspie rezerwat ornitologiczny. Do jeziora wpływają wody z zmeliorowanych terenów rolniczych.
- ✓ Jezioro Warnickie (Promień) - zlewnia leśna, niebezpieczeństwo wpływu ścieków bytowych z miejscowości Warnice na stan sanitarny wód. Brak zagrożeń ze strony terenów górniczych,
- ✓ Stawy rybne Buszów – Wyrąb na rzece Ścieniawicy.

Jeziora na terenie Miasta i Gminy Dębno prezentuje tabela 30.

Tabela 30.

Jeziora na terenie Miasta i Gminy Dębno

Lp.	Nazwa	Uprawniony do rybactwa	ha	G _{max}	Zlewnia
1.	Babino	b.d.	2,2	b.d.	Myśla
2.	Barnówko	b.d.	15,4	b.d.	Myśla
3.	Czaple (Smolnica)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	30,7	18,6	Myśla
4.	Dolskie (Dolsk)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	32,4	4,9	Myśla
5.	Duszatyń (Dusza)	b.d.	6,8	10,5	Myśla
6.	Dzikie Gęsi (Czarne)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	4,2	2,0	Warta
7.	Gęsi	b.d.	6,9	2,5	Warta
8.	Lipowo – Bielawy	ZO PZW Gorzów Wlkp.	12,5	8,3	Myśla
9.	Łąbędzie	b.d.	2,7	2,5	Warta
10.	Miałkie	ZO PZW Gorzów Wlkp.	17,7	b.d.	Myśla
11.	Ostrowiec (Ostrowieckie)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	121,1	7,5	Myśla
12.	Postne (Śniegoszewo)	osoba fizyczna	51,4	3,3	Myśla
13.	Sarbinowo	b.d.	4,7	7,2	Warta
14.	Smolnica Mała	ZO PZW Gorzów Wlkp.	b.d.	b.d.	Myśla
15.	Warnickie (Promień)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	36,0	4,4	Myśla
16.	Wirek (Witek)	b.d.	6,6	2,7	Warta
17.	Zielin (Pszczelnik)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	18,0	10,7	Myśla
18.	Bn	b.d.	1,3	b.d.	Myśla
19.	Bn	b.d.	2,6	b.d.	Myśla
20.	Bn	b.d.	6,6	b.d.	Myśla
21.	Bn	b.d.	2,6	b.d.	Myśla
22.	Bn	b.d.	3,6	b.d.	Warta
23.	Bn	b.d.	1,2	b.d.	Myśla
24.	Bn	b.d.	1,6	b.d.	Myśla
25.	Bn	b.d.	1,9	b.d.	Warta
26.	Bn	b.d.	1,5	b.d.	Warta
Razem powierzchnia:			83,5		

Bn – brak nazwy, b.d. – brak danych

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Odrębną sprawą jest sprawowanie kontroli ochrony środowiska obrzeży i samego Jeziora Postne. Granica gminy Dębno i Lubiszyn przebiega wzdłuż wschodniego brzegu tego jeziora. Zabudowa letniskowa znajduje się wobec tego w gminie Lubiszyn (powiat gorzowski) a kąpielisko - w gminie Dębno (powiat myśliborski).

Prócz problemów, z jakością wód, występuje też konflikt interesów dotyczący wyznaczenia linii brzegu dla cieków naturalnych, jezior oraz innych naturalnych zbiorników wodnych. Kolejną sprawą są znajdujące się tuż przy zachodnich brzegach granicznych zbiorników, 8-10 odwiertów Kopalni Nafty i Gazu. Ochrona akwenów przed skażeniem węglowodorami ropopochodnymi winna stanowić dla tego terenu ważny element ochrony środowiska. Należy pamiętać, że strefa przyodwiertowa nie jest tożsama z rzeczywistym oddziaływaniem i przeciwdziałaniem katastrofom ekologicznym.

Miasto i Gmina Barlinek: większość jezior gminy znajduje się w obszarze Barlinecko – Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Na 25.877 ha pow. gminy, aż 10.698 ha znajduje się parku i 10.181 w otulinie parku. Tereny chronione w ramach B-G PK zajmują 80,7 % pow. gminy. Na powierzchni wód powierzchniowych gminy składa się również powierzchnia jezior (od 594 do 620 ha), powierzchnia stawów i zbiorników 188,30 ha oraz powierzchnie wód płynących. Jeziora na terenie Miasta i Gminy Barlinek prezentuje tabela 31.

Tabela 31.
Jeziora na terenie Miasta i Gminy Barlinek

Lp.	Nazwa	Uprawniony do rybactwa	ha	G _{max}	Zlewnia
1.	Barlineckie (Barlińskie)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	267,5	18,0	Płonia
2.	Czarne (Dąbrowa)	b.d.	4,6	b.d.	Santoczna
3.	Elżbietka	b.d.	2,6	b.d.	Płonia
4.	Głębokie	b.d.	8,5	12,2	Płonia
5.	Głębokie (Martwe)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	4,6	b.d.	Płonia
6.	Gostyń	b.d.	21,3	1,9	Myśla
7.	Karskie Małe	b.d.	16,8	7,1	Myśla
8.	Libenka (Płotkowe)	b.d.	6,0	b.d.	Santoczna
9.	Suche Lubieszewko (Portki)	b.d.	51,9	11,8	Santoczna
10.	Listek (Płaskie)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	4,9	b.d.	Santoczna
11.	Lutowo	ZO PZW Gorzów Wlkp.	8,5	9,8	Płonia
12.	Małe (Małe Mostkowo)	b.d.	7,0	b.d.	Myśla
13.	Mokre (Herbowe)	b.d.	16,0	7,7	Santoczna
14.	Moskowo	b.d.	9,7	5,2	Płonia
15.	Nierybno	b.d.	11,3	3,8	Myśla
16.	Okunie (Okunino, Okno)	b.d.	40,1	18,5	Santoczna
17.	Piaskowe	b.d.	4,9	b.d.	Santoczna
18.	Sitno Moczydelskie	b.d.	28,1	10,3	Santoczna
19.	Spalone (Sitnik)	b.d.	4,0	b.d.	Płonia
20.	Strąpie	b.d.	21,0	8,0	Myśla
21.	Stycko (Zauklejowe)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	4,7	b.d.	Płonia
22.	Suche (Portki)	b.d.	21,5	8,6	Santoczna
23.	Trzcinnno	b.d.	3,3	b.d.	Płonia
24.	Uklejno (Uklejowe, Uklejewo)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	12,9	3,2	Płonia
25.	Wapienne	b.d.	4,2	1,8	Santoczna
26.	Żydowo	b.d.	4,41	b.d.	Płonia
27.	Bn	b.d.	5,5	b.d.	Myśla
28.	Bn	b.d.	2,6	b.d.	Myśla
29.	Bn	b.d.	6,1	b.d.	Płonia
30.	Bn	b.d.	1,5	b.d.	Płonia
31.	Bn	b.d.	1,5	b.d.	Płonia
32.	Bn	b.d.	1,2	7,5	Płonia
33.	Bn	b.d.	1,1	b.d.	Santoczna
Razem powierzchnia:			613,81		

Bn – brak nazwy, b.d. – brak danych

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Problemem wymagającym koordynacji na szczeblu powiatu jest współpraca gmin dotycząca ochrony Jeziora Karsko Małe, którego akwen znajduje się w granicach gminy Barlinek a obrzeża znajdują się w granicach gminy Nowogródek Pomorski.

Gmina Nowogródek Pomorski: Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy zajmuje tylko 567 ha z 14.610 ha ogólnej powierzchni gminy. Otulina parku zajmuje jednak 6.362 ha. Razem powierzchni podlegających ochronie w tej gminie znajduje się 47 %. Jeziora na terenie Gminy Nowogródek Pomorski prezentuje tabela 32.

Tabela 32.

Jeziora na terenie Gminy Nowogródek Pomorski

Lp.	Nazwa	Uprawniony do rybactwa	ha	G max	Zlewnia
1.	Blade	ZO PZW Gorzów Wlkp.	3,3	b.d.	Myśla
2.	Ciche	b.d.	10,1	7,7	Kłodawka
3.	Karskie Wielkie	ZO PZW Gorzów Wlkp.	150,6	17,6	Myśla
4.	Kinickie (Kinice, Wolne)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	12,5	3,6	Myśla
5.	Parzeńsko	b.d.	12,5	12,6	Kłodawka
6.	Somin (Trzcinna)	b.d.	6,6	10,0	Myśla
7.	Sumiatyckie (Surmiackie, Cymbaty, Sumiak)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	12,8	4,5	Myśla
8.	Ściegienko (Ściegieńsko, Bukowiec)	b.d.	21,1	5,7	Kłodawka
9.	Uklejno (Ulejno, Rokitno)	ZO PZW Gorzów Wlkp.	84,2	9,0	Myśla
Razem powierzchnia:			317,7		

Bn – brak nazwy, b.d. – brak danych

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Problemy związane m.in. z ustaleniem linii brzegu, budownictwa letniskowego występują głównie w rejonie Jeziora Karskie Wielkie – największym akwenu gminy. Obok małej wysepki widoczne są w wodzie olbrzymie głazy. Jezioro ma dwa odpływy, w części południowej rzekę Kłodawkę odprowadzającą wody do Warty i odpływ północny o nazwie Dopływ z Jeziora Karsko Wielkie odprowadzający wody do zlewni rzeki Myśli.

Gmina Boleszkowice: na terenie gminy znajduje się 1 jezioro o powierzchni pow. 5 ha. Jeziora na terenie Gminy Boleszkowice prezentuje tabela 33.

Tabela 33.

Jeziora na terenie Gminy Boleszkowice

Lp.	Nazwa	Właściciel / użytkownik	ha	G max	Zlewnia
1.	Staw Wysoka	ZO PZW Gorzów Wlkp	5,0	b.d.	Myśla
2.	Kaleńsko- jezioro pokopalnianie (pożwirowe)	Lasy Państwowe	15,0	b.d.	-
Razem powierzchnia:			20,0		

b.d. – brak danych

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Na terenie Powiatu Myśliborskiego znajdują się liczne stawy hodowlane, a ich ogólną charakterystykę prezentuje tabela 34.

Tabela 34.

Stawy hodowlane na terenie Powiatu Myśliborskiego

Lokalizacja	Właściciel / użytkownik	Powierzchnia [ha]
Miasto i Gmina Barlinek		
Żydowo, wieś	osoba fizyczna	3,74
Barlinek, Leśny Młyn	osoba fizyczna	3,32
Janowo	osoba fizyczna	22,15
Barlinek, Leśny Młyn	osoba fizyczna	7,39
Barlinek, ul. Bonifacego	osoba fizyczna	22,89
Lućkówko, przy J. Lućkówko	osoba fizyczna	6,50
Moczkowo	osoba fizyczna	3,63
Niepołtcko	osoba fizyczna	1,74
Niepołtcko	osoba fizyczna	0,37
Niepołtcko	osoba fizyczna	5,35
Moczydło	osoba fizyczna	22,00
Okno	osoba fizyczna	0,96
Barlinek, dz. 782	osoba fizyczna	4,59
Niepołtcko	osoba fizyczna	5,34
Śródborów	osoba fizyczna	0,40
Żydowo, J. Sitnik	osoba fizyczna	4,71
Żydowo	osoba fizyczna	4,02
Równo	osoba fizyczna	9,21
Lućkówko	osoba fizyczna	20,92
Barlinek, rz. Płonia km 23+300	osoba fizyczna	5,15
Barlinek, przy J. Trzcinnio	osoba fizyczna	2,59
Mostkowo	osoba fizyczna	13,52
Strąpie, przy J. Nierybno	osoba fizyczna	7,30
Mostkowo, rz. Myśla	osoba fizyczna	8,00
Barlinek, Leśny Młyn	osoba fizyczna	4,61
Łubianka	osoba fizyczna	2,39
Strąpie, przy J. Moskowo	osoba fizyczna	7,2
Moczydło i Łubianka	osoba fizyczna	14,56
Barlinek, Leśny Młyn	osoba fizyczna	1,24
Barlinek, Leśny Młyn	osoba fizyczna	5,40
Barlinek	osoba fizyczna	4,36
obręb Równo	osoba fizyczna	12,63
Gmina Boleszkowice		
Staw Wysoka	PZW ZO Gorzów Wlkp.	0,05
Namyślin	osoba fizyczna	1,23
Namyślin	osoba fizyczna	1,53
Miasto i Gmina Dębno		
Prusiec	osoba fizyczna	13,60
Grzymiradz, rz. Kosa	AWRSP OT Gorzów Wlkp. GRSP - Barlinek	10,85
Barnówko, obiekt: Ścieniawica	AWRSP OT Gorzów Wlkp. Zakład Rybacki w Barnówku	72,51
obiekt: Barnówko	AWRSP OT Gorzów Wlkp. Zakład Rybacki w Barnówku	53,73
Grzymiradz, rz. Sienica	osoba fizyczna	1,03
Oborzany	osoba fizyczna	0,3
Dargomyśl	osoba fizyczna	0,00756
Barnówko	Gospodarstwo Rybackie Stanisław Janicki	43,55
Dolsk	osoba fizyczna	0,083
Barnówko	osoba fizyczna	0,65
Barnówko	osoba fizyczna	0,48
Miasto i Gmina Myślibórz		
Jezierzyce	osoba fizyczna	22,36
Jezierzyce (Otanów)	osoba fizyczna	12,70
Myślibórz	osoba fizyczna	0,05
Nawrocko	osoba fizyczna	0,0394

Gmina Nowogródek Pomorski		
Karsko	AWRSP OT Gorzów Wlkp.	24,45
Rataje	osoba fizyczna	0,138

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

4.4. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne panujące na terenie powiatu klasyfikowane są do klimatu umiarkowanego. Według regionalizacji R. Gumińskiego powiat myśliborski położony jest w obrębie regionu dzielnicy bydgoskiej. Na terenie tym przenikają się wpływy oceanizmu atlantyckiego i kontynentalizmu wschodnioeuropejskiego. Dość duży jednak wpływ na ten teren mają cechy klimatu morskiego, co jest związane z intensywnym przemieszczaniem się i dużą aktywnością północnoatlantyckich niżów ośrodka barycznego.

Dane dotyczące klimatu Powiatu Myśliborskiego, opracowano na podstawie obserwacji prowadzonych w stacji meteorologicznej w Trzcińsku Zdroju i w Gorzowie Wielkopolskim. Stacje te znajdują się poza obszarem powiatu jednak w jego niedalekim sąsiedztwie, dlatego reprezentują również panujące na jego terenie warunki klimatyczne. Pomocny przy wyznaczaniu parametrów klimatycznych powiatu był komentarz do map sozologicznych nr N-33-114-C Dębno oraz nr N-33-103-C Przelewice oraz „Geografia fizyczna Polski” J. Kondrackiego.

Parametry meteorologiczne charakteryzujące warunki klimatyczne tego obszaru, będące wynikami wieloletnich obserwacji (1957-1971 dla temperatur i opadów, oraz 1956-1981 dla pozostałych czynników) opracowane dla stacji Trzcińsko Zdrój, oddalonej od Myśliborza o ok. 17 km w kierunku północno – zachodnim, przedstawiają się następująco:

- ✓ średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,9°C a w okresie wegetacyjnym, który trwa tu 215 – 224 dni wynosi 13,7°C, natomiast w okresie VI-VIII 16,6°C,
- ✓ najcieplejszym miesiącem jest lipiec [17,4°C], najzimniejszym styczeń [-1,9°C],
- ✓ średnia liczba dni gorących [t_{max} powyżej 25°C] wynosi 25, a mroźnych [t_{max} poniżej 0,0°C] wynosi 32,
- ✓ średnia roczna suma opadów atmosferycznych wahała w granicach 341 – 736 mm (I - XII) i 247 – 656 mm (IV – IX); średnie opady z wielolecia wynosiły 536 mm (I – XII) i 355 mm (IV – IX),
- ✓ średnia liczba dni z pokrywą śniegową wynosi 42,
- ✓ średnia długość okresu bezprzymrozkowego wynosi 165 – 135 dni,
- ✓ średni roczny niedosyt wilgotności powietrza wynosi 3,0 hPa [max V, VII 6,5 hPa],
- ✓ średnia roczna wilgotność względna powietrza wynosi 81 %, w okresie wegetacyjnym 76 %. Najwyższe wartości notuje się w XII – 90 %, najniższe w V – 72 %.

Podstawowe parametry klimatyczne z lat 2004-2008 ze stacji meteorologicznej w Gorzowie Wielkopolskim, charakteryzujące klimat przedstawia tabela 35.

Tabela 35.

Parametry klimatyczne ze stacji meteorologicznej w Gorzowie Wielkopolskim w latach 2004-2008

Parametr	Wartość
Ciśnienie powietrza	1007,0 hPa
Zachmurzenie	66% pokrycia nieba
Temperatura powietrza	8,7°C
Wilgotność powietrza	79%
Suma opadów atmosferycznych	548 mm
Prędkość wiatru	3,1 m/s
Roczna suma usłonecznienia	1629 h

Źródło: www.gorzow.pios.gov.pl

Dane pochodzące z wielolecia różnią się nieznacznie od danych z lat 2004-2008 podanych w tabeli powyżej. Prezentują się one następująco. Analizując temperatury zanotowane w Gorzowie w ostatnim pięcioleciu zauważyć można bardzo dużą zmienność występujących warunków termicznych. W całym pięcioleciu średnie temperatury roczne były wyższe od średniej wyznaczonej z wielolecia, przy czym ostatnie trzy lata były cieplejsze przynajmniej o 1°C od średniej wieloletniej. Rok 2007 ze średnią temperaturą powietrza wynoszącą 10,1°C, okazał się podobnie jak rok 2000 najcieplejszym w całym powojennym okresie pomiarów. Najchłodniejszym miesiącem w Gorzowie w ciągu pięciu lat (2004-2008) był styczeń w 2006 r. Średnia temperatura tego miesiąca wyniosła -5,6°C. Najniższą temperaturę powietrza, -23,4°C zanotowano w dniu 23 stycznia 2006 r., w tym dniu temperatura przy powierzchni gruntu była jeszcze niższa i wyniosła -26,4°C. Najcieplejszym miesiącem w omawianym okresie był lipiec 2006 r., ze średnią temperaturą miesięczną wynoszącą 23,9°C i był to najcieplejszy miesiąc w powojennej historii Gorzowa. Najwyższa temperatura zarejestrowana w ciągu ostatnich pięciu lat osiągnęła wartość 36,8°C.

W ostatnim pięcioleciu, poza rokiem 2006, kiedy suma opadów wyniosła jedynie 443,3 mm (81% normy wieloletniej), analizowany obszar charakteryzował się wysokimi sumami opadów. W pozostałych latach norma była przekraczana, szczególnie 2007 r. był w tym zakresie wyjątkowo "łaskawy" (120% normy wieloletniej). Warto zwrócić uwagę na wilgotny lipiec 2005 r., kiedy w spektakularny sposób miasto wyróżniło się w skali całego kraju, a także na suszę 2006 r., kiedy niewielkim opadom towarzyszyły bardzo wysokie temperatury oraz wyjątkowo duże usłonecznienie.

4.5. Walory przyrodnicze

4.5.1. Charakterystyka szaty roślinnej

Według podziału geobotanicznego Polski dokonanego przez Pawłowskiego i Szafera (1973 r.) obszar powiatu położony jest na terenie Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Pomorskiego, Okręgi: Myśliborski i Brzegu Pradoliny Noteckiej, Pododdział Pas Równin Przymorskich i Wysoczyzn Pomorskich w Dziale Bałtyckim. Obszar powiatu jest bardzo zróżnicowany pod względem potencjalnej roślinności naturalnej. Do siedlisk występujących na terenie powiatu możemy zaliczyć: suboceaniczne acidofilne lasy bukowo - dębowe typu pomorskiego z dębem bezszypułkowym (Fago – Quercetum petraeae), suboceaniczne grądy typu „pomorskiego” (Melico – Fagetum), subkontynentalne bory mieszane dębowo – sosnowe (Querco – Pinetum), żyzne buczyny niżowe typu „pomorskiego” (Melico – Fagetum), środkowoeuropejskie grądy w postaci nizinno- wyżynnej (Galio – Carpinetum (colium), subkontynentalne bory mieszane dębowo – sosnowe (Querco Pinetum), łągi jesionowo –

olszowe (Circaeo – Alnetum), suboceaniczne grądy typu „pomorskiego” (Stellario – Carpinetum), łągi jesionowo – olszowe (Circaeo – Alnetum). Występujące na tym obszarze gatunki roślin chronionych przedstawia tabela 36.

Tabela 36.

Wykaz roślin chronionych występujących na terenie Powiatu Myśliborskiego

Gatunek	Występowanie
Miasto i Gmina Barlinek	
Bagno zwyczajne	rezerwat „Markowe Błota”
Barwinek pospolity	rezerваты, parki i cmentarze na terenie gminy
Bluszcz pospolity	rezerваты, parki i cmentarze na terenie gminy
Bobrek trójlistkowy	torfowisko koło Moczydła, koło jez. Listek
Cebulica dwulistna	park w Janowie i przy leśniczówce (1,5 km na północ od Barlinka)
Centuria nadobna	okolice jeziora Gostyń
Centuria pospolita	rezerwat „Skalisty Jar Libberta”
Cis pospolity	parki i cmentarze na terenie gminy
Gnieźnik leśny	rezerwat „Skalisty Jar Libberta”
Goździk kartyzek	na krawędziach Doliny Płoni od Żydowa do Laskówka, Murawa koło Moczydła, Przydroża koło Niepołocka
Goździk pyszny	około 500 metrów na wschód od przewidzianego rezerwatu „Janowskie Murawy”
Grązel żółty	jeziora i przewidziane rezerваты na terenie gminy
Grzybień północny	jeziro Listek
Grzybień biały	jeziora i przewidziane rezerваты na terenie gminy
Jarząb szwedzki	park w Dziedzicach, Barlinek park i ulice Staromiejska, Niepodległości i Gorzowska; cmentarz w Barlinku
Kalina koralowa	lasy nadleśnictwa Barlinek, okolice jezior i rezerwat „Skalisty Jar Libberta”
Kocanka piaskowa	murawy przy drodze do Moczydła
Konwalia majowa	rezerwat „Skalisty Jar Libberta”
Kruszczyk błotny	przewidziany rezerwat „Buczyny Barlineckie”
Kruszczyk szerokolistny	300 metrów na zachód od Niepołocka
Kruszyna pospolita	przewidziane rezerваты, oraz lasy i zarośla gminy
Kukułka krwista	łąka z peńnikiem na zachód od przewidzianego rezerwatu „Jezioro Siłno – Lubieszewko” i 200 metrów na zachód od przewidzianego rezerwatu „Wąwozy pod Żydowem”
Kukułka szerokolistna	200 metrów na zachód od przewidzianego rezerwatu „Wąwozy pod Żydowem”
Lilia złotogłów	200 metrów na południe od Moczydła
Marzanka wonna	las i zarośla oraz istniejące rezerваты na terenie gminy
Naparstnica purpurowa	rezerwat „Markowe Błota”
Obrazki plamiste	rezerwat „Skalisty Jar Libberta”, park w Niepołocku
Orlik pospolity	rezerwat „Buczyny Barlineckie”
Ostródka kosmata	300 metrów na zachód od Rówienka
Peńnik europejski	400 metrów na zachód od przewidzianego rezerwatu „Janowskie Murawy”, łąka koło Moczydła (Markowe Błota)
Paprotka zwyczajna	przewidziane rezerваты na terenie gminy
Pierwiosnek lekarski	istniejące i przewidziane rezerваты i w rozproszeniu na terenie całej gminy
Porzeczka czarna	przewidziane rezerваты, oraz łąki nad Płonią, Wyspa Nadziei i Wyspa Sowa na jez. Barlineckim
Przylaszczka pospolita	istniejący rezerwat „Skalisty Jar Libberta” oraz park w Janowie
Rosiczka okrągłolistna	przewidziany rezerwat „Lilie Wodne” i „Jezioro Siłno – Lubieszewsko” oraz jezioro Listek
Sasanka takowa	przewidziany rezerwat „Janowskie Murawy”
Śniadek baldaszkowy	przewidziany rezerwat „Jezioro Siłno – Lubieszewsko”
Śnieżyczka przebiśnieg	przewidziane rezerваты „Janowskie Murawy” i „Wilcze Jary” oraz park w Janowie

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Gatunek	Występowanie
Turówka leśna	przewidziany rezerwat „Jezioro Siłno – Lubieszewko”
Wężymord stepowy	przewidziany rezerwat „Janowskie Murawy”
Wiciokrzew pomorski	park w Żydowie
Widłak goździsty	rezerwat „Markowe Błota”
Widłak jałowcowy	rezerwat „Markowe Błota”
Wilżyna ciemista	przewidziany użytek ekologiczny „Rynna Jeziora Głębokiego”
Gmina Boleszkowice	
Grąźel żółty	powszechne na Pojezierzu
Kruszyna pospolita	powszechne na Pojezierzu
Grzybień biały	powszechne na Pojezierzu
Turzyca piaskowa	powszechne na Pojezierzu
Miasto i Gmina Dębno	
Śnieżyczka przebiśnieg	pospolita w lasach
Barwinek pospolity	okolice Mostna
Bluszcz posp.	tereny parków wiejskich i cmentarzy
Wiciokrzew pomorski	Krężelin, nad jeziorem Warnickim w Warnicy
Rosiczka okrągłolistna	Mostno, Grzymiradz
Mącznica lekarska	Mostno
Grąźel żółty	Dębno- j. Lipowo
Grzybień biały	Dębno- j. Lipowo
Pełnik europejski	Różańsko
Widłak goździsty	k. Smolnicy
Paprotka zwyczajna	Mostno
Purchawica olbrzymia	Dyszno
Smardz stożkowaty	nad j. Duszałyń
Szyszkowiec łuskowaty	nad rz. Kosą
Chrobotek – reniferowy, koralowy	pospolicie występujące
Kocanki piaskowe	pospolicie występujące
Goździk kartuzek	pospolicie występująca
Bagno zwyczajne	pospolicie występujące
Konwalia majowa	pospolicie występujące
Bobrek trójlistny	Dębno , Barnówko, Mostno i k. Grzymiradza
Przytulia wonna	pospolicie występujące
Porzeczka czarna	nad rz. Kosą
Płonnik pospolity	pospolicie występujące
Torfowiec	Mostno
Miasto i Gmina Myślibórz	
Orlik pospolity	Derczewo
Storczyk krwisty	łąki i pastwiska
Storczyk plamisty	łąki i pastwiska
Rosiczka okrągłolistna	lasy i łąki
Barwinek pospolity	lasy liściaste, zarośla
Bluszcz pospolity	tereny parków wiejskich i cmentarzy, lay leśnictwa Rów
Centuria pospolita	łąki, miedze, widne polany i nastonecznione stoki wzgórz
Cis pospolity	parki i cmentarze na terenie gminy
Goryczka błotna	Rezerwat torfowiskowy „Tchórzyno”
Gółka długoostrogowa	Rezerwat torfowiskowy „Tchórzyno”
Grąźel żółty	powszechne na Pojezierzu
Grzybienie białe	jezióra na terenie gminy
Kalina koralowa	Lasy Leśnictwa Rów
Konwalia majowa	pospolicie występujące
Kruszczyk błotny	Rezerwat torfowiskowy „Tchórzyno”
Kruszczyk szerokolistny	Lasy Leśnictwa Rów
Kruszyna pospolita	powszechne na Pojezierzu
Lipiennik Loesela	Rezerwat torfowiskowy „Tchórzyno”
Marzanka wonna	Lasy Leśnictwa Rów
Paprotka zwyczajna	Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz

Gatunek	Występowanie
Porzeczka czarna	Lasy Leśnictwa Rów
Widłak jałowcowy	lasy
Gmina Nowogródek Pomorski	
Bluszcz pospolity	Rokitno, Trzcinna
Cis pospolity	Rokitno, Karsko
Czermień błotna	1 km na pn.zach. od Rokitna
Dąbrówka kosmata	300 m na wschód od Trzciny
Grązel żółty	jeziora na terenie gminy
Grzybień biały	jeziora na terenie gminy
Kocanka piaskowa	liczne w centralnej cz. gminy
Konwalia majowa	lasy Nadleśnictwa Barlinek
Kukułka krwista	nad J. Karskie Wielkie – pd. wsch. brzeg, poblize d. st. PKP w Świętkach
Kruszczyk błotny	nad J. Karskie Wielkie – pd. wsch. brzeg, nad J. Cichym – pd. brzeg
Krwawnik panoński	300 m na wschód od Trzciny
Parzydło leśne	300 m na pn. od Karska
Widłak jałowcowaty	lasy Nadleśnictwa Barlinek

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

4.5.2. Lasy

Lasy zajmują 43,54% powierzchni powiatu, co w porównaniu do średniej województwa(35,30%) jest dużym zalesieniem. Ich powierzchnia wynosi około 51.532,0 ha (stan w dniu 31.12.2011r.). Lasy zarządzane są przez pięć nadleśnictw: Barlinek, Dębno, Różańsko, Myślibórz, Choszczno. Największe zalesienie notuje się w gminach: Boleszkowice-51,5%, Barlinek 48,8 i Dębno-49,9%, Nowogródek Pom.-44,8%. Jedynie w gminie Myślibórz lasy zajmują 22,5% powierzchni. Największymi kompleksami leśnymi w powiecie są Puszcza Barlinecka oraz kompleks leśny w okolicach Dębna. W większości lasów prowadzi się intensywną gospodarkę leśną. Skład gatunkowy drzew zdeterminowany jest przez warunki siedliskowe, przy czym drzewa iglaste zajmują ok. 70% powierzchni.

W występującym naturalnym drzewostanie przeważają siedliska: bór mieszany, bór świeży, a we wschodniej części powiatu również las świeży. Panującym gatunkiem jest sosna, a wśród pozostałych gatunków najwięcej jest buka i dębu. Lasy zajmują w większości siedliska na glebach ubogich, piaszczystych, o zróżnicowanej rzeźbie, nieatrakcyjnej dla użytkowania rolniczego. Stan zdrowotny lasów na terenie powiatu określany jest jako dobry. Ogólną powierzchnię gruntów leśnych wg struktury użytkowania na terenie Powiatu Myśliborskiego przedstawia tabela 37.

Tabela 37.

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]				
	Lasy [ha]	Grunty leśne publiczne [ha]	Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa [ha]	Grunty leśne prywatne [ha]	Lesistość [%]
Barlinek	13.062	12.879,5	12.841,5	47,4	48,80
Boleszkowice	7.202	6.931,5	6.931,5	14,3	51,90
Dębno	16.538	16.375,8	16.357,8	73,4	49,90
Myślibórz	7.897	7.409,1	7.400,3	170,7	22,50
Nowogródek Pomorski	6.833	6.567,6	6.567,6	119,8	44,80
POWIAT MYŚLIBORSKI	51.532	50.163,6	50.098,8	425,6	43,54

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

Na terenie Powiatu Myśliborskiego ustanowiono także lasy ochronne:

- ✓ w Nadleśnictwie Barlinek na powierzchni 5.616,91 ha wyodrębniono lasy wodochronne – 5.208,30 ha, glebochronne – 169,20 ha, lasy stanowiące ostoję zwierząt chronionych – 150,02 ha i lasy cenne przyrodniczo – 88,9 ha.
- ✓ w obrębie Nadleśnictwa Dębno na powierzchni 10.928,89 ha wyodrębnione zostały lasy wodochronne – 9.925,42 ha, lasy w obrębie granic administracyjnych miasta – 546,21 ha, lasy stanowiące ostoję dla zwierząt chronionych – 423,53 ha, lasy cenne przyrodniczo – 20,12 ha i drzewostany nasienne – 13,59 ha.
- ✓ na terenie Nadleśnictwa Myślibórz ochroną jako lasy ochronne objęto lasy wodochronne – 226,94 ha.
- ✓ w Nadleśnictwie Różańsko na powierzchni 391 ha ochroną objęto lasy wodochronne – 271,68 ha i ostoje zwierząt chronionych – 119,32 ha.

4.5.3. Charakterystyka świata zwierząt

Według podziału zoogeograficznego Polski A.S., Kostrowickiego (1999r.) powiat należy do Okręgu Centralnego należącego do Podregionu Środkowego w Regionie Środkowoeuropejskim. Teren ten charakteryzuje się ośmioma gatunkami wyróżniającymi i nie można jednoznacznie wyodrębnić go wśród innych okręgów zoogeograficznych. Do gatunków charakterystycznych należą m.in. jeź europejski (*Erinaceus europaeus* L.), gęś gęgawa (*Anser anser* L.), i motyl przestrojnik (*Pyronia tithonus* L.). Gatunki chronione występujące na tym terenie przedstawia tabela 38.

Tabela 38.

Wykaz zwierząt chronionych występujących na terenie Powiatu Myśliborskiego

Gatunek	Występowanie
Miasto i Gmina Barlinek	
Bąk	kompleks mokradeł na północ od Swadzimia, staw rybny na północny – wschód od Barlinka, rezerwat „Markowe Błota”
Błotniak stawowy	kompleks mokradeł na północ od Swadzimia, staw rybny na północny – wschód od Barlinka, jez. Gostyń, mokradło 1 kilometr na południe od Lutówka, staw 1 kilometr na zachód od Lutowa , mokradła śródlądowe 2 kilometry na południe od m. Brunki
Błotniak zbożowy	pola koło Barlinka i Karska
Bocian czarny	przy zachodnim brzegu jez. Głębokiego
Brodziec piskliwy	jeziro Barlineckie
Brodziec samotny	mokradła śródlądowe 2 kilometry na południe od m. Brunki, rezerwat „Markowe Błota”
Brzęczka	rezerwat „Markowe Błota”, jez. Listek
Cyraneczka	rezerwat „Markowe Błota”
Czajka	pola w rejonie Swadzimia
Czernica	staw rybny na północny – wschód od Barlinka, kompleks niewielkich stawów w lesie na północny – wschód od Barlinka
Derkacz	łąki na południe od osady Sucha, łąki na wschód od Łubianki, łąki nad Płonią 2 kilometry na północ od Niepołtka, łąki na południowy – wschód od Lasówka, łąki nad Płonią 1 kilometr na północny – wschód od Janowa
Dudek	okolice Moczydła
Dzierzba gąsiorek	łąki na południe od osady Sucha, łąki na wschód od Łubianki, łąki nad Płonią 2 kilometry na północ od Niepołtka
Dzierzba rokosz	łąki nad Płonią 2 kilometry na północ od Niepołtka
Dzięcioł czarny	buczyny na południowym brzegu jeziora Barlineckiego, buczyny na południowym brzegu jeziora Okunie
Dzięcioł zielony	okolice Moczydła

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Gatunek	Występowanie
Dziwonia	łąki na Płonią 2 kilometry na północ od Niepołtka
Gągol	jez. Libenka, jez. Lutowo, staw 2 kilometry na północ, północny-zachód od Lubociesz
Gęgawa	staw 1 kilometr na zachód od Lutowa, rezerwat „Markowe Błota”
Głowienka	staw rybny na północny-wschód od Barlinka, staw 2 kilometry na północ, północny-zachód od Lubociesz
Jastrząb gołębiarz	buczyny na południowym brzegu jez. Barlineckiego
Kania czarna	rejon jez. Barlineckiego, na północ od Lubociesz
Kobuz	buczyny na południowym brzegu jez. Barlineckiego
Kokoszka wodna	staw rybny na północ od Barlinka
Krakwa	staw rybny na północ od Barlinka
Krogulec	na wschód od Łubianki
Kruk	południowy brzeg jez. Jez. Barlineckiego, 2 kilometry na północ od Lubociesz
Kszyk	kompleks mokradeł na północ od Swadzimia, łąki na południe od osady Sucha, łąki na wschód od Łubianki
Kuropatwa	na północ od Swadzimia, na południe od Strąpi
Lelek kozodój	kompleks żwirowni koło m. Krzynka
Łabędź niemy	południowy brzeg jez. Barlineckiego, staw - źródła Płoni, jez. Nierybno, jez. Gostyń, staw 1 kilometr na północny-zachód od Barlinka, staw rybny na wschód od Barlinka, staw rybny 2 kilometry na północ od Niepołtka, kompleks stawów na północ od Niepołtka, staw 2 kilometry na północ, północny-zachód od Lubociesz
Mewa pospolita	jez. Barlineckie
Mewa śmieszka	staw rybny na północny-wschód od Barlinka
Muchotówka mała	buczyny na południowym brzegu jez. Barlineckiego
Nurogęś	jez. Barlineckie
Orlik krzykliwy	na północny-wschód od Niepołtka
Ortolan	na północ od Niepołtka
Orzeł bielik	teren gminy
Perkoz dwuczuby	jez. Lklejno, jez. Barlineckie, kompleks mokradeł na północ od Swadzimia, jez. Nierybno, jez. Siłno Moczydelskie, jez. Suche
Perkoz rdzawoszyi	rezerwat „Markowe Błota”
Perkozek	śródpolne mokradło 1 kilometr na południowy-zachód od Osiny, staw rybny 2 kilometry na północ, północny-zachód od Lubociesz, rezerwat „Markowe Błota”
Pliszka górska	Plonia koło Niepołtka
Płomykówka	Niepołtcko
Jarzębatka	na wschód od Łubianki
Gmina Boleszkowice	
Kormoran czarny	teren gminy
Bocian czarny	teren gminy
Bocian biały	teren gminy
Bąki	teren gminy
Gęś gęgawa	teren gminy
Kania ruda	teren gminy
Miasto i Gmina Dębno	
Bocian czarny	Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Kozioróg dębosz	Dolsk
Motyle-modraszkowate	pospolicie występ. na łąkach
Trzmiel	łąki, miedze
Żółw błotny	rz. Kosa, Myśla
Traszka	małe zbiorniki leśne, jez. Lipowo
Jaszczurka zwinka	Pola
Żmija zygzakowata	las koło Mostna
Zaskroniec zwyczajny	pospolity w lasach
Padalec zwyczajny	lasy sosnowe
Orzeł bielik	teren gminy
Sierpówka	teren gminy

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Gatunek	Występowanie
Turkawka	teren gminy
Kukułka	teren gminy
Kania ruda	teren gminy
Puszczyk	teren gminy
Płomykówka	teren gminy
Lelek	teren gminy
Jerzyk	teren gminy
Żimorodek	teren gminy
Dudek	teren gminy
Kreć	pospolicie występujące
Nietoperze	pojedyncze sztuki pospolicie występujące
Wiewiórka	pojedyncze sztuki pospolicie występujące
Wydra	rz. Myśla i Kosa
Norka	rz. Myśla i Kosa
Łasica europejska	rz. Myśla i Kosa
Bóbr europejski	rz. Myśla
Miasto i Gmina Myślibórz	
Bocian czarny	Rezerwat krajobrazowy „Długogóry”, Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Kania ruda	teren gminy
Orlik krzykliwy	teren gminy
Orzeł bielik	teren gminy
Traszka zwyczajna	teren gminy
Ropucha szara	teren gminy
Żółw błotny	Rezerwat krajobrazowy „Długogóry”
Jaszczurka zwinka	teren gminy
Padalec	teren gminy
Kormoran czarny	Wyspa na jeziorze Sitno
Błotniak stawowy	Wyspa na jeziorze Dobropole (Golenickie), nieużytek ekologiczny „Chtopowo”
Bąk	nieużytek ekologiczny „Chtopowo”, Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Gęś gęgawa	nieużytek ekologiczny „Chtopowo”, Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Czernica	Wyspa na jeziorze Dobropole (Golenickie)
Czajka	nieużytek ekologiczny „Chtopowo”
Remiz	nieużytek ekologiczny „Chtopowo”
Śmieszka	Wyspa na jeziorze Dobropole (Golenickie)
Bażant	nieużytek ekologiczny „Chtopowo”
Żuraw	nieużytek ekologiczny „Chtopowo”, Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Wiewiórka	pojedyncze sztuki pospolicie występujące
Kreć	pospolicie występujące
Czapla siwa	Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Żimorodek	Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Kowalik	Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz
Kuna leśna	teren gminy
Lis	teren gminy
Zajac szarak	teren gminy
Zaskroniec	teren gminy
Jeź zachodni	teren gminy
Piżmak	teren gminy
Sarna	teren gminy
Jeleń Europejski	teren gminy
Dzik	teren gminy
Gmina Nowogródek Pomorski	
Bąk	rozległe trzcinowiska
Bekas kszyc	k. J. Sulimierskiego
Biegacze: złoty, skórzasty, fioletowy, gajowy, ogrodowy, granulowany	teren gminy

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017-2020**

Gatunek	Występowanie
Błotniak stawowy	J. Karskie Wielkie – str. pd., J. Kozie, Łąki k. Trzciny, Chocienia i Stawna
Bocian biały	teren gminy
Brzegówka	koło Nowogrodka i Karska
Brzęczka	3 miejsca: J. Karskie Wielkie, k. Jastrzębca, k. Stawna
Cyranka	k. drogi Nowogrodek – Karsko
Czajka	okolice Trzciny, Nowogrodka
Derkacz	k. J. Sulimierskiego
Dzierżba srokosz	k. Nowogrodka, Smolar i Trzciny
Dzięcioł zielony	rozlewiska Marwicy k. Jastrzębca
Dzięcioł czarny	koło Nowogrodka i Prostek
Gągoł	gnieździ się na zb. wodnych
Gołąb siniak	koło Prostek
Grzebiuszka ziemna	6 miejsc – zbiorniki k. Nowogrodka, Kinic i przy drodze Nowogrodek – Karsko
Jastrząb gołębiarz	na pn. od J. Karskiego Wielkiego
Jaszczurka zwinka	suche środowiska – koło PGR Sumiak i koło J. Sulimierskiego
Jaszczurka żyworodna	wilgotne biotopy koło d. PGR Sumiak i na torfowisku k. Kinic
Kania rdzawa	k. Chocienia
Kormoran czarny	J. Karskie Wielkie
Kruk	jeziro Karskie Wielkie
Kumak nizinny	zarośnięte wody stojące – 15 stanowisk
Mewa pospolita	J. Karskie Wielkie
Mewa śmieszka	J. Karskie Wielkie, J. Sulimierskie (granica z gm. Myślibórz)
Orlik krzykliwy	teren gminy
Padalec	las k. jeziora Parzeńskiego
Perkoz	koło d. PGR Sumiak
Perkoz dwuczuby	13 stanowisk, zwł. J. Karskie Wielkie
Perkoz rdzawoszyi	J. Karskie Wielkie
Pliszka górska	stanowisko łęgowe – rz. Kłodawka k. Prostek
Remiz	koło PGR Sumiak
Ropucha szara	stwierdzono 57 miejsc – zbiorniki wodne zwł. k. b. PGR Sumiak i przy drodze Nowogrodek – Karsko
Rzekotka drzewna	8 stanowisk rozrodu, najliczniej k. b. PGR Sumiak
Skójką malarską (mięczak)	szeroko rozpowszechniony
Traszka grzebieniasta	zarośnięte zbiorniki wodne - okolice Rokitna, b. PGR Sumiak, Karska
Traszka zwyczajna	zbiorniki wodne
Trzciniak	J. Karskie Wielkie, okolice Stawna
Trzmięta: ziemny, kamienny, ogrodowy, leśny	teren gminy
Zaskroniec	koło PGR Sumiak, torfowisko k. Kinic, okolice J. Karskiego Wielkiego
Żaba jeziorkowa	34 stanowiska
Żaba trawna	32 stanowiska
Żaba moczarowa	39 stanowisk
Żaba wodna	zbiorniki wodne na terenie gminy
Żuraw	k. Nowogrodka, J. Ulejno, Karskie, k. Ławina

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

4.6. Formy ochrony przyrody

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 627 z późn. zm.), formami ochrony przyrody są w Polsce parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Dodatkowo zgodnie z ww. ustawą ochrona objęto określone gatunki roślin, zwierząt i grzybów. Na terenie Powiatu Myśliborskiego zlokalizowanych jest wiele form ochrony przyrody i krajobrazu.

4.6.1. Rezerwat przyrody

Na terenie Powiatu Myśliborskiego znajduje się siedem rezerwatów przyrody, tj.: Markowe Błota, Skalisty Jar Libberta (Gmina Barlinek), Cisy Boleszkowickie (Gmina Boleszkowice), Czaplí Ostrów (Gmina Dębno), Tchórzyno, Długogóry, Jezioro Jasne (Gmina Myślibórz).

Rezerwat przyrody „Markowe Błota” (Gmina Barlinek) to rezerwat ornitologiczny zajmujący obszar około 193,4 ha. Rezerwat stanowi kompleks lasów i terenów podmokłych z bogatą ornitofauną, licznymi populacjami roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich takich jak: turzyca bagienna, konwalia majowa, rosiczka okrągłolistna, nawodnik okótkowy, kruszyna pospolita, marzanka wonna, bagno zwyczajne, widłak goździsty, widłak jałowcowaty, grązel żółty, grzybień biały, starzec bagienny, pływacz zwyczajny, kozłek dwupienny, (widłaki, rosiczka, grązel żółty – Bieńkowski 1998) roślinność torfowiskowa, bagienna, zaroślowa i leśna. (Rozporządzenie Nr 41/2005 Wojewody zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Markowe Błota”).

Rezerwat przyrody „Skalisty Jar Libberta” (Gmina Barlinek) znajduje się na terenie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, zajmuje powierzchnię około 33,21 ha i jest to rezerwat krajobrazowy. Ochronie podlega tu fragment morenowego zbocza rynny polodowcowej, z głębokim wąwozem, w którym znajduje się jedyne na Pomorzu Zachodnim stanowisko skał wapiennych, zlepieńców, piaskowców i gładów narzutowych, z których największe osiągają 4 m wysokości. Dnem wąwozu okresowo sączy się strumień, ponadto w rezerwacie znajdują się liczne zagłębienia okresowo lub stale wypełnionych wodą. Wąwóz porasta las dębowo-bukowy. (Rozporządzenie Nr 69/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Skalisty Jar Libberta”).

Rezerwat przyrody „Cisy Boleszkowickie” (Gmina Boleszkowice) jest to obszar lasu i bagien o powierzchni 9,38 ha. Jest to rezerwat leśny i na jego terenie znajduje się 439 cisów naturalnie rosnących pod okapem 150-letnich sosen. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska cisów w jego różnych formach rozwojowych. W wyniku weryfikacji pomiarów geodezyjnych i wyłączenia dróg z rezerwatu powierzchnia została określona na 9,16 ha. Do gatunków chronionych na obszarze rezerwatu, poza cisem należy paprotka zwyczajna, bluszcz pospolity, kruszyna, konwalia majowa. (Rozporządzenie nr 37/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie”).

Rezerwat przyrody „Czaplí Ostrów” (Gmina Dębno) jest rezerwatem typu faunistycznego i stanowi go wyspa o powierzchni 16,45 ha położona na Jeziorze Ostrowieckim. Wyspa pokryta jest wielogatunkowym lasem liściastym z bardzo liczną kolonią czaplí siwej. Kolonia znajduje się w części centralnej wyspy na starych dębach i brzożach. Na

terenie wyspy gniazduje już od wielu lat para bielików. Do osobliwości rezerwatu zaliczyć można również dąb zrosnięty z trzech pni o obwodzie 585 cm oraz bluszcz o obwodzie 54 cm, pnący się po dębie. Z bogatej flory wymienić można listerę jajowatą, bluszcz pospolity, kalinę koralową. Rezerwat jest objęty ochroną częściową. Zagrożenia dla obiektu wynikają z presji wywieranej przez turystykę, płoszenia ptactwa i degradacji zbiornika wodnego. Obiekt położony na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dębno-Gorzów. (Rozporządzenie Nr 71/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Czapli Ostrów”).

Rezerwat przyrody „Tchórzyno” (Gmina Myślibórz) to rezerwat obejmujący obszar jeziora Tchórzyno i śródleśnego torfowiska. Głównym przedmiotem ochrony jest flora terenów torfowisk powstałych w kredzie jeziornej. Na jego terenie występuje rzadka roślinność zarastająca jezioro i tworząca podwodne łąki, złożone głównie z kredotwórczych glonów – ramienic Charales. Na podstawie rozporządzenia Nr 46/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 sierpnia 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Tchórzyno” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 91, poz. 1564) całkowita powierzchnia rezerwatu wynosi 37,18 ha.

Rezerwat przyrody „Długogóry” (Gmina Myślibórz) rozciąga się na obszarze 120,36 ha i głównym przedmiotem jego ochrony jest buczyna pomorska oraz mieszany morenowy krajobraz. Na terenie rezerwatu występują liczne oczka wodne, z roślinnością wodną i przejściowo-torfowiskową. Z roślinności wodnej najciekawsze są: zespół płycaczka drobnego i wątrobowca. Do osobliwości rezerwatu należą liczne głazy narzutowe z różnych skał, z których część jest uznana za pomniki przyrody. Największy głaz, zwany "Stołem" ma ok. 10 m. obwodu.

Rezerwat przyrody „Jezioro Jasne” (Gmina Myślibórz) to rezerwat typu florystycznego. Na jego obszarze ochronie podlega krajobraz z zespołami roślinności wodnej – wulfii bezkorzeniowej, strome zbocza dochodzą do 25 m wysokości. Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 77/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Jasne” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 113, poz. 1933) powierzchnia rezerwatu wynosi 14,7900 ha.

4.6.2. Parki krajobrazowe

Na terenie Powiatu Myśliborskiego znajdują się dwa parki krajobrazowe, tj.: część Barlinecko - Gorzowskiego Parku Krajobrazowego oraz część Parku Krajobrazowego „Ujście Warty”.

Barlinecko – Gorzowski Park Krajobrazowy (część) – powierzchnia parku wynosi około 23.982,91 ha (w tym 10.698,90 ha na terenie gminy Barlinek i 567,39 ha na terenie gminy Nowogródek Pomorski), a powierzchnia otuliny to około 31.768,19 ha. Utworzony został w 1991 roku. Na mocy porozumienia zawartego w dniu 14 grudnia 2004 r. pomiędzy Wojewodą Zachodniopomorskim i Wojewodą Lubuskim cały Park, w tym część położona na terenie województwa zachodniopomorskiego, zarządzany jest przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego. O wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych parku decydują bardzo bogate i różnorodne lasy oraz wody - strumienie i małe rzeczki meandrujące przez kompleksy leśne i przepływające przez liczne i malownicze jeziora. W granicach parku i otuliny położonych jest 55 jezior, z których największe to: Dankowskie (88 ha), Lubie (78 ha) i Chtop (63 ha). Przeważającą część powierzchni Parku zajmują lasy (87%). Są to głównie bory mieszane, lasy mieszane, bory świeże i wilgotne, olsy i olsy jesionowe. Największy udział w drzewostanie lasów ma sosna, a następnie buk, dąb, olsza, świerk, brzoza i modrzew. W lasach Parku występuje wiele wiekowych drzew, głównie dębów, uznanych za pomniki przyrody. Najcenniejsze obszary o wyjątkowych walorach

przyrodniczych i krajobrazowych objęte są ochroną rezerwatową. Szata roślinna Parku charakteryzuje się dużą różnorodnością zbiorowisk roślinnych, z których szczególnie cenne są zbiorowiska szuwarowe. Występuje również wiele gatunków chronionych jak np. bluszcz pospolity, widłak goździsty, orlik pospolity, rosiczka okrągłolistna lilia złotogłów i inne. W licznych jeziorach żyje ciekawa roślinność wodna. Różnorodność siedliskowa Parku gwarantuje występowanie bogatej fauny. Na obszarze tym żyje wiele ssaków, gadów i owadów. Szczególnie różnorodna jest awifauna, ze 142 gatunkami ptaków, wśród których są takie jak: bielik, rybołów, orlik krzykliwy, kania rdzawa, kania czarna, puchacz, bocian czarny, gągoł, żuraw i zimorodek. Na obszarze Parku znajduje się 6 użytków ekologicznych, 18 pomników przyrody oraz proponowane jest utworzenie kilku rezerwatów przyrody, m.in. rezerwatu „Bukowiec”.

Park Krajobrazowy „Ujście Warty” (część) – powierzchnia parku w Powiecie Myśliborskim wynosi 1.798,49 ha. Park nie posiada otuliny. Położony jest w dolinie Odry w Gminie Boleszkowice. Pozostała część znajduje się w województwie lubuskim, w przyujściowym odcinku Warty. Głównym zadaniem parku jest zachowanie walorów nieprzekształconego obszaru doliny dużych rzek wraz z otaczającymi je krawędziami wysoczyzn. Tereny parku znajdujące się w Gminie Boleszkowice podlegają Zespołowi Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego z siedzibą w Szczecinie. Część parku w granicach woj. lubuskiego zarządzana jest przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego z siedzibą w Gorzowie Wlkp. – Park Krajobrazowy „Ujście Warty” w Lipach (gmina Kłodawa). Na terenie Parku Krajobrazowego Ujście Warty występuje szereg cennych zbiorowisk roślinnych, charakterystycznych dla dolin rzecznych. Znajdują się tu zbiorowiska bagiennej roślinności z przewagą turzycowisk, wśród których miejscami występują płaty szuwarów trzcinowych, mannowych oraz mozgowych. Obszary te stanowią miejsce występowania szeregu gatunków roślin chronionych oraz typowych dla dolin rzecznych, między innymi rzadkiego wilczomlecza błotnego *Euphorbia palustris*. Interesujące zarówno pod względem przyrodniczym, jak i krajobrazowym są tu wyspy mineralne, głównie piaszczyska z charakterystyczną roślinnością psammofilną (rośnie tu m.in. chroniona turzyca piaszkowa *Carex arenaria* i liczne porosty). Znajduje się tu także cenny drzewostan dębowy na siedlisku łągowym (o charakterystycznym pokroju drzew). Tworzą go kilkudziesięcioletnie dęby szypułkowe *Quercus robur* o krótkim pniu i krzaczastej formie korony. Niektóre z drzew osiągają wymiary pomnikowe. Teren stanowi ponadto miejsce rozmnażania się, żerowania i odpoczynku licznych gatunków zwierząt, w tym rzadkich i zagrożonych jak: bóbr europejski *Castor fiber*, bielik *Haliaeetus albicilla*, nurogęs *Mergus merganser*, gągoł *Bucephala clangula*, czapla siwa *Ardea cinerea*, bocian biały *Ciconia ciconia*, kuna leśna *Martes martes*. Ponadto występują tu licznie ptaki wodno-błotne, a rozległe równiny są żerowiskiem ptaków drapieżnych. Ważnym elementem są również oczka wodne stanowiące potencjalne miejsce rozrodu i przebywania bobra oraz wielu chronionych gatunków płazów.

4.6.3. Obszary Chronionego Krajobrazu

Zgodnie z art. 23 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 627 z późn. zm.), Obszary Chronionego Krajobrazu (OChK) tworzy się dla ochrony wyróżniających się krajobrazowo terenów o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. W szczególnych przypadkach obszary chronionego krajobrazu mogą spełniać rolę otuliny dla parków narodowych, krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody. Na terenie Powiatu Myśliborskiego zlokalizowane są 3 Obszary Chronionego Krajobrazu, powołane z mocy rozporządzenia

Wojewody Gorzowskiego. Obecnie ich status, położenie i powierzchnię określa uchwała Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Zacho. Nr 66 poz. 1804 ze zm.)

Obszar Chronionego Krajobrazu „A” Dębno-Gorzów: zajmuje 11.060 ha powierzchni i obejmuje swoimi granicami terytorium gmin: Boleszkowice i Dębno. Obszar rozciąga się wzdłuż dolin rzecznych Myśli i Kosy. Charakteryzuje się ponadregionalnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi Równiny Gorzowskiej z prawobrzeżnym dopływem Odry - malowniczą doliną i zboczami rzeki Myśli oraz łąączącą się z nią rzeką Kosą. Występują tutaj liczne zbiorniki wodne (rynnowe jeziora dystroficzne i mezotroficzne), mokradła, torfowiska mszarne z mało przekształconą antropogenicznie szatą roślinną, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz stanowiska unikalnej flory i fauny. Celem utworzenia obszaru była również ochrona jednej z największych ostoi żółwia błotnego, ochrona stanowisk lęgowych ptaków wodno-błotnych i drobnych ptaków wróblowatych, lasu i dolin rzecznych oraz ochrona siedlisk ptaków chronionych ochroną strefową. Na terenie Gminy Dębno, Obszar Chronionego Krajobrazu „A” Dębno – Gorzów obejmuje doliny rzeki Kosy do NW granicy gminy biegnącej wzdłuż drogi Dębno-Warnice w kierunku SE i SW, aż do przedmieść miasta Dębna oraz ekosystem Jeziora Ostrowieckiego z doliną rzeki Myśli na odcinku od miejscowości Barnówko do SW granicy gminy. W granicach gminy Dębno znajduje się 1.610 ha tego obszaru.

Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz: zajmuje obszar 21.564,3 ha i obejmuje swoimi granicami terytorium gmin: Myślibórz, Nowogródek Pomorski oraz Dębno. Utworzenie tego obszaru zapewniło ochronę wartościowych ekosystemów przyrodniczych i przyrodniczo-rekreacyjnych Pojezierza Myśliborskiego. Teren Obszaru Chronionego Krajobrazu rozciąga się na ekosystem doliny Myśli oraz akweny polodowcowych jezior rynnowych (jeziro Zielen, Dolskie, Postne) połączone ciekami wodnymi. Występują tutaj duże deniwelacje terenu oraz malownicze formy krajobrazowe i geomorfologiczne (sandry, moreny czołowe i denne, równiny jeziorne). Obszar obejmuje swoimi granicami obszary górnego biegu rzeki Myśli razem z licznymi torfowiskami i jeziorami, w tym największym na terenie Pojezierza – Jeziorem Myśliborskim. Celem utworzenia było zachowanie naturalnego ciągu rynnowego jeziornobagiennego z mozaiką zbiorowisk roślinności leśnej o niepowtarzalnych walorach krajobrazowych i wysokiej wartości kulturowej, zachowanie różnorodności ekosystemów wodnych, bagiennych i lądowych, naturalnych zbiorowisk bagiennych lasów, stanowisk gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych, fitocenozy siedlisk objętych prawną ochroną krajową i Dyrektywą Siedliskową, stanowisk lęgowych ptaków wodno-błotnych oraz siedlisk ptaków chronionych ochroną strefową.

Obszar Chronionego Krajobrazu „C” Barlinek: obszar ten obejmuje powierzchnię 13.172 ha i znajduje się na terenie gminy Barlinek, Myślibórz, Nowogródek Pomorski oraz Pełczyce. W granicach gminy Nowogródek Pomorski znajduje się fragment północno – zachodniej części Obszaru Chronionego Krajobrazu „C” Barlinek, obejmujący 3.987 ha, co stanowi 11,8% obszaru chronionego i 27,3% powierzchni gminy. W granicach obszaru znajduje się kilka istniejących oraz proponowanych użytków ekologicznych i pomników przyrody. Obszar ten stanowi otulinę Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje urozmaicony teren z licznymi bezodpływowymi jeziorami i rynnami polodowcowymi. Ekosystemy rozmieszczone są mozaikowo, z przewagą użytków rolnych. Spotykamy tu również mokradła, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz godne zachowania stanowiska unikalnej flory i fauny. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: ramienica zwyczajna, grąźel żółty, grzybienie białe, kruszczyk błotny, rosiczka okrągłolistna, pierwiosnek lekarski, kalina koralowa. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak

i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych, siedliska gatunków chronionych objętych ochroną strefową.

4.6.4. Obszary Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 na terenie Polski jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemno-morskiego, stepowego i czarnomorskiego). W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96% powierzchni kraju) i alpejski (4% powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 627 z późn. zm.), Sieć Natura 2000 określa następujące typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków- **OSO** – tworzone na podstawie Dyrektywy Ptasiej dla ochrony siedlisk.
- specjalne obszary ochrony siedlisk – **SOO** - tworzone na podstawie Dyrektywy Siedliskowej dla ochrony: typów siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt,
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty - **OZW** - projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk (zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt. 3 ustawy o ochronie przyrody).

Do chwili obecnej Rząd Polski ustanowił w drodze rozporządzenia 983 obszary ochrony, w tym 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) i 845 specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO). Ponadto powołując się na decyzję wykonawczą Komisji UE z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie przyjęcia piątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny, na Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z dnia 4 lutego 2011 r.) oraz na dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, na terenie powiatu ustanowiono 7 specjalnych obszarów ochrony siedlisk mających znaczenie dla wspólnoty oraz 3 obszary specjalnej ochrony ptaków, tj.:

- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006,
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolna Odra PLH320037,
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Gogolice – Kosa PLH320038,
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Kozie PLH320010,
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Barlinecka PLH080071,
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Myśliborskie PLH320014,
- obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Dobropolskie PLH320070,
- obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Odry PLB320003,

- obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Witnicko – Dębniańska PLB320015,
- obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Barłinea PLB080001.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006:

zajmuje obszar około 20.744 ha. Obszar w powiecie zajmuje teren Gminy Barlinek. Obejmuje doliny: rzeki Płoni od źródeł w rejonie Barlinka do miejscowości Kołbacz i jej dwóch dopływów: Strzelicy i Krzekny. Ostoja jest istotnym korytarzem ekologicznym o dużej bioróżnorodności i wyróżniających się dwóch jednostkach: - "źródłiskowa dolina Płoni" - przełom górnego odcinka Płoni przez morenę czołową porośnięty grądami środkowoeuropejskimi, kwaśnymi buczynami oraz lasami mieszanymi sąsiadującymi z murawami kserotermicznymi i płacami ciepłych dąbrów. Występują tu także suche, piaszczyste wzgórza zajęte przez zbiorowiska borów mieszanych i łąki mezofilne (Arrhenatherion). Wokół bogatych w węglan wapnia źródeł utworzyły się trawertyny i torfy źródłiskowe. Torfowisko w dnie doliny z udziałem łąk wilgotnych (Calthion) i zmiennowilgotnych (Molinion) obfitujących w osobliwości florystyczne, typowe dla siedlisk zasobnych w wapń wykorzystywane jest jako użytki zielone. - "Basen Pra-Miedwia - równiny o bardzo żyznych glebach (czarne ziemie pyrzyckie) powstałe po sztucznym obniżeniu (w roku 1770) poziomu wody wielkiego jeziora tzw. Pra-Miedwia. W głębszych partiach do dziś pozostały jeziora (typu ramienicowego) np. Miedwie, Płoń, Będgoszcz, Zaborsko, Żelewo i Żelewko. W rejonie jeziora Płoń rozwinęły się kompleksy bagiennych olsów i łąk, a na skłonach doliny: żyznych łąk wiązowych (także nad Miedwiem k. Wierchłądu) i łąk. Na eksponowanych zboczach występują murawy kserotermiczne (m.in. koło Przywodzia, Gardźca, Oćwieki, St. Przylepu, Grędźca, Turzego). Stwierdzono tu występowanie 17 rodzajów siedlisk załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 11 gatunków załącznika II tej Dyrektywy. Do najważniejszych biotopów należą mokradła węglanowe (Caricion davallianae), wyszatłcone w wodach i na brzegach jezior, lokalnie wzbogacone o gatunki halofilne (Wierzbno). Występują tu największe powierzchnie w Polsce szuwarów kłociowych, najbogatsza w Polsce populacja storczyka błotnego oraz jedno z nielicznych w Polsce stanowisk turzycy Buxbaumia i marzycy czarniawej. Do walorów obszaru należy dobrze zachowany pasmowy układ biotopów, obejmujący pełną gamę typowych zbiorowisk roślinnych z charakterystycznymi gatunkami. Wody śródlądowe (stojące i płynące) zajmują 21% obszaru, siedliska łąkowe i zaroślowe - 35%, a siedliska leśne 16 %. Obszar jest wykorzystywany rolniczo - 24%, a także podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Jezioro Miedwie wykorzystywane jest jako rezerwuuar i miejsce poboru wody pitnej dla miasta Szczecina. Z zagrożeń, jakim podlega ten obszar wymienić należy: antropopresja związana z gospodarką rolną (zmiany intensywności użytkowania łąk, rozszerzenie arealu gruntów ornych, zaniechanie tradycyjnego, ekspansywnego użytkowania łąk, eutrofizacja, m.in. bezściółkowy chów świń; melioracje, spadek poziomu wód gruntowych, budowa stawów rybnych, eksploatacja kredy jeziornej i torfu; zalesianie muraw kserotermicznych lub ich spontaniczne zarastanie. Obszar w większości nie jest chroniony; obejmuje dwa rezerваты przyrody: Brodogóry (5,24ha) i Stary Przylep (2,13ha); fragment Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego z rezerwatem Skalisty Jar Libberta (33,21ha) oraz fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Barlinek (12949,4ha). Projektuje się utworzenie 15 rezerwatów przyrody: Źródła Płoni, Grądowa Dolina, Wilcze Jary, Janowskie Murawy, Wąwozy pod Żydowem, Łęgi źródłiskowe pod Chrapowem, Włodowo, Lubiatowskie Łęgi, Kluki, Łąki storczykowe nad jeziorem Szybel, Łąki ramienicowe jeziora Koryto, Modre Kłociowisko, Turze, Miedwiański Brzeg, Koszewo.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolna Odra PLH320037: zajmuje obszar 29.536,0 ha. Obszar w powiecie zajmuje teren Gminy Boleszkowice. Dolina Odry (dwa główne

kanaty: Wschodnia Odra i Zachodnia Odra), to przepłatające się wzajemnie: tereny podmokłe z torfowiskami i łąkami zalewanymi wiosną, lasy olszowe i łąkowe, starorzecza, liczne odnogi rzeki oraz wysepki. Duży udział w obszarze stanowią naturalne tereny zalewowe. Obszar ten obejmuje także odcinki strefy krawędziowej Doliny Odry z miejscami porośniętymi roślinnością sucholubną (łącznie z murawami kserotermicznymi oraz lasami). Tereny otaczające ostoję są użytkowane rolniczo. Na niewielkiej części prowadzona jest gospodarka łąkowa, jak również wypas bydła. W otoczeniu można spotkać także liczne zakłady przemysłowe. Mimo tego znajduje się tu 14 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG dobrze zachowanych, rzadkie i zagrożone gatunki zwierząt, w tym 17 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ciekawym obiektem jest Międzyodrze, tzn. wyspa torfowa położona pomiędzy Odrą Wschodnią i Odrą Zachodnią. Jest to obszar największego w Europie torfowiska fluwiogenicznego o miąższości do 10 m, poprzecinanego siecią kanałów, starorzeczy, rowów i rozlewisk o długości łącznej ok. 200 km. Dzięki temu wykształciła się tu charakterystyczna szata roślinna i osiedliły liczne gatunki zwierząt. Rezerwat Bielinek znajdujący się na zboczach doliny to słynne stanowisko gatunków kserotermicznych i jedyne stanowisko w Polsce świetlistej dąbrowy z okazami dębu omszonego o szerokich i nisko rozgałęzionych koronach. Z punktu widzenia ornitologicznego jest to ważna ostoja ptasia o randze europejskiej E006, zwłaszcza dla migrujących i zimujących gatunków ptaków wodno-błotnych.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Gogolice – Kosa PLH320038: zajmuje powierzchnię ok. 1 425 ha. Położony jest na terenie gminy Dębno i Trzcianko Zdrój. Obejmuje m.in. m. Dębno oraz doliny dwóch małych rzek Kosy i Myśli o długości 19 km; w jego skład wchodzi także kompleksy eutroficznych zbiorników wodnych, szuwały, łąki i torfowiska niskie; w północnej części obszaru występują również zarośla olszowe i nadrzeczne zalewane olsy; obszar zaproponowany dla ochrony największej populacji żółwia błotnego na Pomorzu Zachodnim – liczebność dorosłych żółwi szacuje się tu na ok. 30 osobników

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Kozie PLH320010: zajmuje obszar 179,36 ha. Ostoją usytuowaną jest na terenie Pojezierza Myśliborskiego. Obszar w powiecie zajmuje teren Gminy Myślibórz oraz Nowogródek Pomorski. Obszar obejmuje jezioro kredowe z pokładami kredy jeziornej - rzadki w Polsce typ zbiornika wodnego. Wokół jeziora występuje wiele różnorodnych przybrzeżnych zespołów roślinnych, spośród których najcenniejsze są zarośla chronionej w Polsce brzozy niskiej i szuwar z rzadko występującą w Polsce, wapniolubną rośliną - kłocią wiechowatą. Szuwar kłociowy znajduje się na południowym i południowo - wschodnim brzegu jeziora i sukcesywnie rozrasta się w stronę lustra jeziora. Natomiast na obrzeżu jeziora występują liczne kalcyfilne zbiorowiska roślinności łąkowo - pastwiskowej. Na terenie ostoi występują 4 rodzaje siedlisk ważnych w ochronie bioróżnorodności w Europie, m.in. łąki użytkowane ekstensywnie i priorytetowe torfowiska nakredowe. Ostoją jest miejscem rozrodu wielu ptaków, w tym kumaka nizinnego - gatunku cennego z europejskiego punktu widzenia. Lęgi odbywa tu również wiele gatunków ptaków wodno-błotnych, natomiast w okresie przelotów odpoczywają tu stada gęsi i kaczek. Spośród ważnych dla Europy ptaków występują tu: żuraw, bąk, błotniak stawowy. Z zagrożeń, jakim podlega ten obszar wymienić należy: budowa małych stawów rybnych na obrzeżu jeziora w miejsce użytków zielonych, brak ekstensywnych form gospodarki łąkowej i pastwiskowej i związana z tym sukcesja zmierzająca w kierunku wykształcenia trwałych ekosystemów leśnych, brak odbudowy systemu melioracyjnego powodującego wtórne zabagnienie gleb (wszczynające procesy bagienne – mułotwórcze i torfotwórcze); dla utrzymania struktury roślinności łąkowej i pastwiskowej jest wymagana regulacja stosunków wodnych (remont rowów, modernizacja przepustów i zastawek, zdrenowanie terenu). Obszar w całości położony jest na terenach Obszaru Chronionego Krajobrazu B Myślibórz i III Obszaru

Chronionego Krajobrazu woj. lubuskiego. Obejmuje użytek ekologiczny pozostający w zarządzie Nadleśnictwa Różańsko.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Barlinecka PLH080071: zajmuje obszar 26.596,40 ha. Obszar w powiecie zajmuje teren Gminy Barlinek. Obszar obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Teren ma bogatą sieć hydrograficzną, przecinają go dopływy Noteci Polka i Santoczna oraz dopływ Warty Kłodawka. Na terenie obszaru znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha). Liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródeł - łągi.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Myśliborskie PLH320014: zajmuje powierzchnię około 4.296 ha. Położony jest na terenie gminy Myślibórz, Kozielice i Lipiany. Znaczna część obszaru wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu "Myślibórz", Pojezierze Myśliborskie cechuje urozmaicony krajobraz wzniesień morenowych i jezior, szczególną wartością obszaru jest bogactwo siedlisk - należy tu wymienić przede wszystkim żyzną buczynę o naturalnym charakterze ze starymi drzewostanami oraz rzadkie zbiorowiska torfowiskowe i dobrze zachowane podwodne łąki ramienic,

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Dobropolskie PLH320070: zajmuje powierzchnię około 397,9 ha. Misa jeziora Dobropolskiego wraz z kompleksem łąk i lasów, leży w południowej części województwa zachodniopomorskiego, na pograniczu powiatów gryfińskiego i myśliborskiego oraz gmin Trzcianko Zdrój i Myślibórz. Obszar obejmuje jezioro wraz z przyległymi torfowiskami oraz otaczającymi je wilgotnymi łąkami, będące siedliskiem cennych gatunków flory i fauny. W jej granicach znajduje się część kompleksu leśnego Leśnictwa Rów Nadleśnictwa Myślibórz. Większość włączonych do ostoi lasów liściastych to łągi olszowo-jesionowe. Na terenach wyżej położonych znajdują się grądy i buczyny. Jezioro o charakterze degenerującego jeziora mezotroficznego zachowało płyty podwodnych łąk ramienic oraz jezierz. W bagiennej części nad jeziorami znajdują się osady gytii jeziornej. Duże powierzchnie zajmują płyty szuwarów, turzycowiska, oraz wilgotne łąki. Na niewielkich wyniesieniach zachowały się fragmenty muraw kserotermicznych. W obszarze odnotowano obecność 6 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W granicach obszaru występują duże płyty łągów olszowo-jesionowych z dominacją jesionu, łąk olszyn źródłkowych zbliżonych do naturalnych oraz płyty dobrze zachowanego grądu powstałego spontanicznie. Dużą część obszaru zajmuje rynnowe jezioro twardo wodne z zachowanymi łąkami ramieniowymi.

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Odry PLB320003: to obszar o powierzchni 60.207,1 ha. Obszar w powiecie zajmuje teren Gminy Boleszkowice. Obszar obejmuje dolinę Odry, pomiędzy Kostrzynem a Zalewem Szczecińskim, wraz z Jeziorem Dąbie. Rozciąga się na długości około 150 km. Wody śródlądowe (stojące i płynące) zajmują 14% obszaru, torfowiska, bagna, siedliska łąkowe i zaroślowe i roślinność przybrzeżna - 35%, a siedliska leśne 31 %. Obszar jest wykorzystywany rolniczo, a także podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. W części ujściowej Odra dzieli się na dwa główne rozgałęzienia - Odrę Wschodnią i Regalicę. Międzyodrze, czyli obszar pomiędzy głównymi odnogami (kanałami), jest płaską równiną z licznymi jeziorkami i mniejszymi ciekami. Jest on okresowo zalewany. Jezioro Dąbie jest rozległym, płytkim zbiornikiem (5600 ha, o głębokości maksymalnej 4 m) zasilanym przez wody opadowe i rzeczne oraz przez wody morskie

(zjawisko cofki). Jezioro od nurtu Odry oddzielają wyspy: Czapli Ostrów, Sadlińskie Łąki, Mienia, Wielka Kępa, Radolin, Czarnołęka, Dębina, Kacza i Mewia. W Jeziorze Dąbie występuje bogata roślinność wodna, a wzdłuż brzegu duże powierzchnie zajmują szuwały (głównie trzciny i oczerety), łąki i mokradła, łągi i zarośla wierzbowe. Na wyspach rosną olsy i łągi jesionowo-olszynowymi. Obszar charakteryzuje bogata flora roślin naczyniowych z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi oraz zróżnicowane zbiorowiska roślinne. Cały obszar jest ostoją ptaków o randze europejskiej. Teren szczególnie ważny dla ptaków wodno-błotnych (zarówno w okresie lęgowym, wędrownym i zimowiskowym), które występują tu w olbrzymich koncentracjach, np. na jesiennym zlotowisku zbiera się do 9000 żurawi. Występują tu, co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Szczególne znaczenie mają populacje takich gatunków jak: podróżniczek, czapla siwa, bielik, kania czarna, kania ruda, krakwa, rybitwa białoczelna i rybitwa czarna, batalion, bąk, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, błotniak zbożowy, gąsiorek, kropiatka, puchacz, rybołów, sowa błotna, trzmielojad, derkacz, jarzębatka, wodniczka i zielonka, zimorodek i żuraw. Występuje tu również bogata fauna innych zwierząt kręgowych (w tym łosie i bobry). Największe zagrożenie dla tego obszaru to zanieczyszczenia wód produktami pochodzenia rolniczego, przemysłowego i komunalnego oraz kłusownictwo. Na tym obszarze występują następujące formy ochrony: Rezerваты Przyrody (Kanał Kwiatowy, Kurowskie Błota, Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem, Wrzosowiska Cedyńskie), Park Krajobrazowy (Cedyński, Dolina Dolnej Odry, Ujście Warty).

Obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Witnicko – Dębniańska PLB320015: to obszar o powierzchni 46993,07 ha. Obszar w powiecie zajmuje teren Gminy Dębno, Myślibórz oraz Boleszkowice. Ostoja położona jest w mezoregionach Pojezierze Myśliborskie i Równina Gorzowska. Wyróżnia się ona znaczną lesistością. Duży fragment lasów położonych w strony krawędziowej, na północ od doliny Warty, łączy się z większym kompleksem, który ciągnie się szerokim pasem w kierunku Dębna i Trzcina Zdroju. Przeważają tam bory sosnowe, ale również są tam połacie buczyn, dębów i olsów. Większe obszary pól, łąk oraz pastwisk znajdują się w północnej części ostoi. Licznie występują małe jeziora, oczka wodne, bagna i torfowiska. Największym jeziorem jest Ostrowieckie z dużą wyspą porośniętą drzewami. W środkowej części ostoi przepływa największa rzeka Myśla. Rzekom towarzyszą niewielkie starorzecza i rozległe kompleksy stawów rybnych. Teren jest w małym stopniu zurbanizowany i przekształcony antropogenicznie. Stwierdzono tu występowanie co najmniej 32 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebność 4 gatunków: kani rudej, bielika, żurawia i derkacza kwalifikują ostoję do międzynarodowych ostoi ptaków. 13 gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Ostoja jest jednym z 10 najważniejszych w Polsce miejsc lęgowych żurawia, kani rudej i bielika. Występują tu takie rzadkie gatunki jak: bąk, bączek, kania czarna, orlik krzykliwy, rybołów, siewka złota, biegus zmienny, batalion, łączak, puchacz i podróżniczek. Z zagrożeń jakim ulega ten teren wymienić należy: gospodarkę leśną, wydobywanie ropy i gazu na północ od obszaru, procesy odwadniania ekosystemów torfowisk niskich, mszarnych przejściowych oraz wysokich. Rybacka penetracja jezior dzierzawionych przez PZW oraz spływ nawozów z pól nasila procesy eutrofizacji zbiorników dystroficznych i powoduje wydeptywanie stale tych samych fragmentów fitocenoz mszarnych; natomiast łowiectwo i kłusownictwo jest przyczyną penetrowania siedlisk. Poważnym zagrożeniem jest rozbudowana kopalnia ropy i jej pola eksploatacyjne położone w pobliżu ostoi. Na terenie występują następujące formy ochrony: rezerwat przyrody (Bogdaniec I II III, Czapli Ostrów, Długogóry), Obszar Chronionego Krajobrazu „A” Dębno-Gorzów, Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz, Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy Jezioro Wielkie.

Obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Barlinecka PLB080001: zajmuje obszar 26505,63 ha. Obszar w powiecie zajmuje teren Gminy Barlinek. Obszar obejmuje fragment równiny sandrowej porośniętej zwartym kompleksem lasów sosnowych Puszczy Gorzowskiej (Lasów Barlineckich) z udziałem buczyn i dąbrów. W zagłębieniach terenu (ryny polodowcowe i wytopiska) występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródeł - łąki (lasy zajmują 91% powierzchni). Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Obszar charakteryzuje bogata sieć hydrograficzna: rzeki - np. Polka, Santoczna, Kłodawka, kilkadziesiąt jezior różnych typów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha) oraz licznymi niewielkimi oczkami wytopiskowymi i torfowiskami (wody śródlądowe zajmują 3,63 % obszaru). Na terenie ostoi występują licznie chronione i rzadkie gatunki 1 gatunek ptaków migrujących, 8 gatunków ssaków, 10 płazów, 4 gadów, 2 ryb, 11 roślin flory naczyniowej, w tym np. roślina wodna - krasnorost. W okresie lęgowym obszar zasiedlają ptaki: puchacz, bielik, orlik, dzięcioł czarny, kania czarna, kania ruda, rybołów, bocian czarny, trzmielojad, zimorodek i żuraw. Stwierdzono tu występowanie 14 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 4 gatunki z załącznika II, w tym: 1 gatunek ssaka, 3 gatunki płazów i gadów (w tym żółt błotny) i 1 gatunek rośliny oraz 20 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej i nie wymienione w Dyrektywie - 5 gatunków ptaków cennych i zagrożonych. Z zagrożeń, jakim podlega ten obszar wymienić należy: wycinanie starych drzewostanów, osuszanie terenów, zanieczyszczenia wód, presja turystyczna, bezpośrednie zagrożenie na skutek penetracji siedlisk (płoszenie, niszczenie gniazd), niszczenie ich przez wydeptywanie. Na obszarze występują następujące formy ochrony: rezerваты przyrody (Buki Zdroiskie, Dębina, Markowe Błota, Rzeka Przytężek, Wilanów), park krajobrazowy Barlinecko-Gorzowski, obszary chronionego krajobrazu (Barlinek, II i III OChK woj. lubuskiego).

4.6.5. Pomniki przyrody

Pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywieryska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie nazywane są pomnikami przyrody. Na terenie powiatu występują 424 pomniki przyrody, zgrupowane w 40 stanowiskach. Najliczniej występują drzewa pomnikowe, których jest 393 sztuki. W tym: dąb 367 sztuki, lipa drobnolistna – 12 sztuk oraz buk – 7 sztuk. Ponadto znajdują się na tym obszarze gniazda orła bielika (8 sztuk) i bociana czarnego (4 sztuki). Do pomników przyrody na tym obszarze zalicza się także 16 skał oraz torfowisko, roślinność wodną i źródliśko. Wykaz pomników przyrody Powiatu Myśliborskiego prezentuje tabela 39.

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

Tabela 39.

Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Myśliborskiego

Gmina	Przedmiot ochrony	Polożenie
Barlinek	Flora	
	25 dębów szypułkowych	Leśnictwo Moczkowo
	12 dębów szypułkowych	Leśnictwo Moczydło
	lipa drobnolistna	Leśnictwo Moczkowo
	7 dębów szypułkowych	Leśnictwo Okno
	19 dębów bezszypułkowych	Leśnictwo Okno
	buk pospolity	Leśnictwo Okno
	Fauna	
	1 gniazdo orła bielika	Leśnictwo Moczydło
	1 gniazdo bociana czarnego	Leśnictwo Moczydło
	Przyroda nieożywiona	
	źródło wody o średnicy 1,5 m, głęb. 1 m, tzw. „Boży Dar”	Leśnictwo Okno
	2 skały piaskowe „Czarcie okno” w wąwozie, na nich głazy narzutowe o obj. 3 m	Leśnictwo Barlinek
formy odstonień na zboczu piaskowca, wys. 4 m	Leśnictwo Barlinek	
lipa amerykańska	Barlinek – przy ul. Fabrycznej	
Głaz narzutowy	Barlinek – przy ul. Kombatantów	
Boleszkowice	Flora	
	dąb szypułkowy	Namyślin
	lipa szerokolistna	Namyślin
	Przyroda nieożywiona	
2 głazy narzutowe	Koryto rzeki Myśla, Reczyce	
Dębno	Flora	
	Buk zwyczajny odm. Purpurowa	wieś Dyszno, park wiejski
	dąb szypułkowy	wieś Barnówko, Leśnictwo Barnówko
	dąb szypułkowy	wieś Mostno, Leśnictwo Muchocin
	dąb szypułkowy	wieś Dolsk, działka rolna nr 186/1
	topola czarna	miasto Dębno, ul. Kosynierów
	lipa drobnolistna	wieś Barnówko, park wiejski PGR
	sosna pospolita	wieś Bogustaw, Leśnictwo Bogustaw
	2 dęby szypułkowe	wieś Barnówko, przy drodze krajowej nr 129 (Dębno – Myślibórz)
	18 dębów szypułkowych	wieś Dyszno, Zakład Rolny Chłopowo
	3 lipy drobnolistne	wieś Dyszno, przy drodze Dyszno - Chłopowo
	2 lipy drobnolistne	wieś Dyszno, przy drodze Dyszno – Chłopowo
	2 dęby szypułkowe	wieś Dyszno, Leśnictwo Dyszno
	2 dęby szypułkowe	wieś Ostrowiec, park wiejski
	2 dęby szypułkowe	Wieś Ostrowiec, wyspa Czaplí Ostrów na J. Ostrowieckim
	3 lipy drobnolistne	wieś Ostrowiec, park wiejski
	aleja 262 dębów szypułkowych	wieś Ostrowiec, aleja do Dyszna
	Roślinność wodna	miasto Dębno, zachodni odcinek jeziora Lipowo
	Fauna	
	1 gniazdo orła bielika	wieś Barnówko, Leśnictwo Barnówko-
2 gniazda orła bielika	wieś Borne, Leśnictwo Borne	

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	1 gniazdo bociana czarnego	wieś Borne, Leśnictwo Borne
	1 gniazdo bociana czarnego	wieś Barnówko, Leśnictwo Barnówko
	Przyroda nieożywiona	
	1 głąz narzutowy	wieś Mostno, Leśnictwo Mostno
Myślibórz	Flora	
	Jezioro z wyspą torfowców wraz z pasem brzegowym szer. 10 m	Teren gminy, rezerwat przyrody „Długogóry”
	2 dęby bezszypułkowe 1 dąb szypułkowy	teren gminy
	5 buki pospolite	teren gminy
	2 lipy drobnolistne	teren gminy
	9 głązów narzutowych	teren gminy, rezerwat przyrody „Długogóry”
	Przyroda nieożywiona	
	8 głązów narzutowych	teren gminy
Nowogródek Pomorski	Flora	
	wiąz	Las Nadleśnictwo Barlinek
	klon	Las Nadleśnictwo Barlinek
	jesion	Las Nadleśnictwo Barlinek
	9 dębów	Las Nadleśnictwo Barlinek
	lipa	Karsko
	dąb	Karsko
	Przyroda nieożywiona	
	skały zlepieńcze	-

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

4.6.6. Użytki ekologiczne

Na terenie Powiatu Myśliborskiego występuje szereg użytków ekologicznych. Występują one głównie w obrębie Lasów Państwowych, a także na jeziorach jako wyspy. Na Jeziorze Barlineckim objęto ochroną 4 wyspy, na Jeziorze Ostrowieckim – 3, na Jeziorze Sitno Wielkie – 2 oraz po jednej na Jeziorze Golenickim i Karskim Wielkim.

Na terenie **Gminy Barlinek** zostało powołanych dziewięć użytków ekologicznych, jeden z nich został powołany rozporządzeniem Nr 15 Wojewody Gorzowskiego z dnia 26.11.1993 r. (użytek ekologiczny „Wyspy na Jez. Barlineckim”), natomiast pozostałe osiem zostało powołanych rozporządzeniem Nr 9 Wojewody Gorzowskiego z dnia 28.08.1995 r. w sprawie uznania niektórych powierzchni za użytki ekologiczne. Wykaz powołanych użytków ekologicznych Gminy Barlinek:

- ✓ „Mochortowskie Mokradła”, obiekt położony pomiędzy Dzikowem a Rychnowem, Nadleśnictwo Barlinek. Przedmiotem ochrony jest zachowanie półnaturalnych i unaturalniających się ekosystemów wodnych, bagiennych i zaroślowych, w rynnie polodowcowej z zagłębieniami wytopiskowymi na obszarze moreny dennej.
- ✓ „Wyspy na Jez. Barlineckim”, obiekt obejmujący cztery wyspy na jeziorze Barlineckim o pow. 3,7 ha. Przedmiotem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych typowych leśnych i wodnych zbiorowisk roślinnych i ostoi zwierząt.
- ✓ „Rychnowskie Bagno”, położone jest na północ od drogi Rychnów – Barlinek, Nadleśnictwo Barlinek. Przedmiotem ochrony jest zachowanie unaturalniających się ekosystemów bagiennych i zaroślowych w rynnie polodowcowej z zagłębieniami wytopiskowymi na obszarze moreny czołowej.
- ✓ „Okuńska Rynna”, położona na północ od wsi Okunie, Nadleśnictwo Barlinek. Przedmiotem ochrony jest zachowanie półnaturalnych i unaturalniających się ekosystemów wodnych, bagiennych i zaroślowych w środkowej rynnie roztopowej na obszarze sandrowym.

- ✓ „Mochordowskie Mokradło”, położone koło leśniczówki Machardów, Nadl. Barlinek. Przedmiotem ochrony jest zachowanie unaturalniających się ekosystemów wodnych, bagiennych, torfowiskowych i leśnych w obrębie śródleśnego zagłębienia.
- ✓ „Mokradło Okno”, położone na ptn.-zach. od leśniczówki Okno, Nadl. Barlinek o powierzchni 2,1ha. Przedmiotem ochrony jest zachowanie śródleśnego mokradła, ostoja fauny.
- ✓ „Zadrzewienia Rychnowskie”, położone na południe od Rychnowa, Nadl. Barlinek o powierzchni 1,04 ha. Przedmiotem ochrony jest zadrzewienie na terenie dawnych śródleśnych łąk.
- ✓ „Łubianka”, położona jest na ptn.-wsch. od Łubianki, Nadl. Barlinek o powierzchni 0,5ha. Przedmiotem ochrony jest zachowanie śródleśnego mokradła.
- ✓ „Roztopowa rynna”, położona na południe od jeziora Libenka, Nadl. Barlinek o powierzchni 1,38ha. Przedmiotem ochrony jest zachowanie śródleśnego mokradła.

Uchwałą Nr XII/111/2003 Rady Miejskiej w Barlinku z dnia 28.08.2003r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne gruntów Nadleśnictwa Barlinek powołano użytek ekologiczny „Okunie i Moczydło”, położony na terenie gminy w obrębach ewidencyjnych: Okunie i Moczydło, o powierzchni 9,86 ha. Przedmiotem ochrony są pozostałości ekosystemów zachowujących unikatowe zasoby genowe – bagna.

Na terenie **Gminy Dębno** istnieje 18 użytków ekologicznych. Utworzone one zostały na mocy Rozporządzenia nr 9/95 Wojewody Gorzowskiego (Dz. U. Woj. Gorzowskiego nr 6, poz. 58 z dn. 2.10.1995r.). Obiekty te są położone na terenie obszarów leśnych Nadleśnictwa Różańsko. Do najważniejszych użytków ekologicznych na terenie gminy Dębno zaliczyć można:

- ✓ „Śródleśne zapadlisko” - obiekt położony na terenie OChK A Dębno-Gorzów, Nadl. Różańsko, pow. 2,47 ha. Naturalny ekosystem śródleśny z inicjalnym procesem torfotwórczym. Znaczenie hydrologiczne, biocenotyczne i krajobrazowe; ostoja zwierzyny; ostoja bioróżnorodności; fitocenozy siedlisk objętych prawną ochroną krajową i Dyrektywą Siedliskową.
- ✓ „Olchowy las”, obiekt położony na terenie OChK B Myślibórz, Nadl. Różańsko, pow. 1,62 ha. Obiekt o znaczeniu biocenotycznym i hydrologicznym w kompleksie ekosystemów leśnych urozmaicających lokalną bioróżnorodność przyrodniczą flory i fauny; stanowisko rośliny prawnie chronionej, ostoja zwierzyny.
- ✓ „Brzezina bagienna pod Sulistawiem”, po ptd. Stronie m. Sulistaw; Nadl. Różańsko pow. 23,93 ha. Celem jest ochrona fitocenozy siedlisk objętych prawną ochroną krajową i Dyrektywą Siedliskową; stanowiska roślin prawnie chronionych i rzadkich.
- ✓ „Dolski mszar”, obiekt położony na terenie OChK B Myślibórz, Nadl. Różańsko, pow. 1,54 ha. Inicjalne stadium rozwoju torfowiska przejściowego z nieco zaburzoną naturalną sukcesją szaty roślinnej; fitocenozy siedlisk objętych prawną ochroną krajową i Dyrektywą Siedliskową; stanowiska roślin prawnie chronionych i rzadkich; ekosystem o znaczeniu biocenotycznym i hydrologicznym regulujący stosunki wodne sąsiadujących lasów.

Na obszarze **Gminy Nowogródek Pomorski** znajdują się 22 użytki ekologiczne. Uchwałą Nr XXIX/179/06 Rady Gminy w Nowogrodku Pomorskim z dnia 31 marca 2006 r. ustanowiono użytek ekologiczny „Torfianki przy Sumiaku” - część działki nr 454/54 o całkowitej powierzchni 5,51 ha, obręb Nowogródek Pomorski, będący własnością Skarbu Państwa zarządzany przez Nadleśnictwo Różańsko. Ten użytek ekologiczny to teren zarastających zbiorników wodnych powstałych po eksploatacji torfu, miejsce bytowania i gniazdowania wielu gatunków ptaków

oraz występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin. Akwen o powierzchni ponad 2 ha powstał w wyrobisku potorfowym, otoczony lasem mieszanym oraz podsuszoną olszyną. Na jego środku znajduje się wyspa porośnięta szuwarem narecznicowo-pałkowym z domieszką trzciny oraz gatunków błotnych, m.in. przytulii bagiennej, gorysza błotnego, turzycy nibyciborowatej, mięty nadwodnej. Brzegi jeziora otoczone są wąskim pasem różnogatunkowego szuwaru z przewagą trzciny. W toni wodnej występują łąki ramieniowe - Chara fragilis, Chara vulgaris oraz niewielkie płyty nymfeidów z grzybieniami białymi.

Użytki ekologiczne obejmują zróżnicowane siedliska przyrodnicze: naturalną wyspę na jeziorze, śródleśne bagna, torfowiska, trzcinowiska, zabagnione łąki i olsy. Ochrona tych obiektów ma na celu zachowanie różnorodności biologicznej obszaru i zapewnienie harmonijnego funkcjonowania krajobrazu zwłaszcza tam, gdzie pozostałości cennych, naturalnych ekosystemów znajdują się w otoczeniu terenów użytkowanych i przekształcanych przez człowieka. Łączna powierzchnia użytków ekologicznych na obszarze Gminy Nowogródek Pomorski wynosi 157,0215 ha. Wykaz użytków ekologicznych na obszarze Gminy Nowogródek Pomorski prezentuje tabela 40.

Tabela 40.

Użytki ekologiczne na obszarze Gminy Nowogródek Pomorski

Lp.	Lokalizacja	Pow. (ha)	Opis	Podstawa prawna	Cel ochrony
1.	Rokitno, 1 km SW, Oddz. 184c, Nadl. Różańsko Obręb Giżyn działka nr 184/1	1,16	Fragmenty olesu, zarośla wierzbowe i leszczynowe	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
2.	Rokitno, 1 km SSW, Oddz. 182j, Nadl. Różańsko, Obr. Giżyn, Dz. nr 182/3	1,04	Torfowisko niskie; turzycy, trzcina, na obrzeżach wierzby	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Zachowanie zasobów genowych i różnych typów środowisk.
3.	1 km SE od Renic, Oddz. 200i, Nadl. Różańsko, Obr. Nowogródek, dz. nr 200/1	4,15	Zdegradowane o niewielkiej wartości florystycznej torfowisko niskie (wycięte wiązy).	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Ostoja zwierzyny, rezerwuuar wody.
4.	Giżyn, 1,5 km S, Oddz. 209h Nadl. Różańsko, Obr. Nowogródek, dz. nr 209/2	0,44	Zarośla wierzbowe z Salix cinerea otoczone olszą.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Zachowanie zasobów genowych i różnych typów środowisk.
5.	Nowogródek P. 1,2 km S Oddz. 225h, Nadl. Różańsko Obr. Giżyn, dz. nr 225/1	2,34	Torfowisko przejściowe, wraz ze zbiornikiem polihumusowym, częściowo zarośnięte przez zarośla wierzbowe.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny
6.	Wyspa na Jeziorze Karskie Wielkie, Obr. Kinice, Dz. 216/4	0,26	Olsza czarna; wierzby. Wyspa otoczona szuwarem trzcin.-pałk.	Rozp. nr 15/93 Woj. Gorz. z dn. 26.11.1993r.	Zachowanie cennych biotopów wyspy.

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

7.	Trzcinna, 3 km WWS, Oddz. 248g, Nadl. Różańsko, Obr. Trzcinna, dz. nr 248/1	4,60	Zarastający zbiornik wodny z przyległym olsem Caricielon- gatae-Alnetum.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Rzadki w skali kraju szuwar kłociowy i coraz rzadziej zachowane olesy, ostoja ptactwa.
8.	Stawno 1,2 km W od Łubianki, Działka nr 929, Obr. Karsko	95,38	Głównie łąki długotrwale zalane wodą, szuwar złożony z turzyc, móżgi trzcinowej i traw. Rozlewiska Kłodawki.	Rozp. nr 12/97 Woj. Gorz. z dn. 23.07.1997r.	Ostoja zwierzyny, rezerwuar wody.
9.	Parzeńsko, 2,5 km SE, Oddz.479g, Nadl. Barlinek Obr. Karsko (Polana) dz. nr 479/1	0,70	Oles, Gleba -mursz: mursz na pias. Pokrywa gleby zdziczała; śmiałek pogięty, turzyca sina.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
10.	Parzeńsko 2,6 km SE, Oddz. 479f, Nadl. Barlinek Obr. Karsko (Polana) dz. nr 479/1	0,70	Oles, Gleba -mursz: mursz na pias. Pokrywa gleby zdziczała; śmiałek pogięty, turzyca sina.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
11.	Polana 2 km SW o Łubianki , Oddz. 523d Nadl. Barlinek, Obr. Karsko dz. nr 523/1	1,75	Oles, Gleba-mursz: mursz na pias. Pokrywa gleby silnie zadarniona: sit; turzyce.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
12.	Polana 2,2 km S od Łubianki, Oddz. 570c, Nadl. Barlinek Obr. Karsko dz. nr 570/1	1,27	Torfowisko niskie; turzyce, trzcina, sił rozpierzchły, tojeść pospolita, wierzbówka błotna.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Zachowanie zasobów genowych i różnych typów środowisk.
13.	Prostki, 2 km E, Oddz. 390f Nadl. Barlinek, Obr. Karsko, (Szable) dz. nr 390	1,64	Mocno podsuszony torfowisko, porośnięte głównie przez turzyce, z domieszką sita i trzciny.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
14.	Prostki, 0,8 km SW, Oddz. 488c, Nadl. Barlinek, Obr. Karsko (Ławin), Dz. nr 488	8,00	Podsuszony oles, zarośnięty trzcina Bór mieszany wilgotny	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Zachowanie wartości przyrodnicz., ostoja zwierzyny.
15.	Prostki 2,5 km ES, Oddz. 53, Nadl. Barlinek, Obr. Karsko (Polana), Dz. nr 530/1	3,20	Oles, Gleba-torf: torf niski gleb. Pokrywa gleby silnie zadarniona: trzcina.; obiekt przesuszony.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08. 1995r.	Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
16.	Szable - 1,5 km N od Jastrzębca, Oddz. 445c,446d, 446b, Nadl. Barlinek, Obr. Karsko, Dz. nr 445/1, 446	3,34	Bór mieszany wilgotny, Gleba-bielic: pias. sł. glin. z przew. utw. moc.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Zachowanie wartości przyrodnicz., ostoja zwierzyny .
17.	Szable - 1 km NNW od Jastrzębca, Oddz. 447d, Nadl. Barlinek, Obr. Karsko, Dz. nr 447	4,43	Zalany oles, leżący w dolinie rzeki Marwicy. Bór mieszany wilgotny, Gleba-torf: torf wys. płyt. na pias.	Rozp. Nr 9/95 Woj. Gorz. z dn. 28.08.1995r.	Zachowanie wartości przyrodnicz., ostoja zwierzyny.

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

18.	Nowogródek Pom. 1,5 km NE, cz. dz. nr 454/54	5,5115	„Torfianki przy Sumiaku” - Akwen o powierzchni ponad 2 ha powstały w wyrobisku potorfowym, otoczony lasem mieszanym oraz podsuszoną olszyną.	Uchwała Rady Gminy Nowogródek z 31 marca 2006 r. Nr XXIX/179/06 Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopo- morskiego z dnia 30.06.2006 r. Nr 82, poz. 1447 Zmiana pow.: Uchwała RG z dnia 14.03.2007 Nr VI/26/07 Dz. Urz. W. Z Nr 68 poz. 1071 z dnia 31.05.2007r.	Teren zarastających zbiorników wodnych powstałych po eksploatacji torfu, miejsce bytowania i gniazdowania wielu gatunków ptaków oraz występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin
19.	Stawno 1,2 km W od Łubianki Część Dz. Nr 425/1 obręb Karsko Oddz.425 c	1,73	„Pastwisko koło Stawna”, znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego użytku ekologicznego zajmującego teren oznaczony w ewidencji gruntów nr działki 929. Pastwisko koło Stawna stanowi ważne miejsce bytowania i rozwoju szczególnie bezkręgowców	Uchwała Rady Gminy Nowogródek z 12.11.2008Nr XVIII/127/08 Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopo- morskiego z dnia 22.01.2009 r. Nr 3, poz. 118	Teren pastwiska, miejsce bytowania i występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt Siedliska i gatunki wymienione na listach Dyrektywy Siedliskowej oraz chronione Konwencją Berneńską
20.	Kinice, część działki nr 283 (1,50ha) i 17/21 (13,88ha) Oddz. 32a 32k, 32s, 32 A t, 32A g, 32A m	15,38	„Mokradła koło Ulejna” Stanowią one naturalne elementy krajobrazu, będące pozostałościami występujących niegdyś na danym terenie zbiorników – bagna przy ciekach wodnych, użytkowane kiedyś łąki i pastwiska, które na dzień dzisiejszy „zdziczałe” i okresowo podtapiane stanowiące miejsce bytowania wielu organizmów żywych.	Uchwała Nr XXXIV/243/10 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopo- morskiego z dnia 21.03.2011 r. Nr 30, poz. 476	Występują tu w szczegółności bezkęgowce

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

21.	Część dz. Nr 1013 adres leśny 385n i 385l oraz część dz. nr 1023 adres leśny 435c, 435i, 435h i 435b, obręb Karsko, gmina Nowogródek Pomorski	14,15	„Łąki Młyńskie” stanowią bagna przy rzece Kłodawce i są ostoją i miejscem bytowania chronionych gatunków zwierząt i roślin szczególnie bezkręgowców.	Uchwała Nr XV/103/12 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 02.08.2012 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 1.10.2012 r. poz. 2057)	Tereny bagienne, łąki i pastwiska, miejsce bytowania i występowania prawnie chronionych gatunków roślin i zwierząt. Gatunki wymienione na listach Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej oraz chronione Konwencją Berneńską
22.	Część dz. Nr 1012 obręb Karsko, gmina Nowogródek Pomorski, adres leśny 384d, 384f, 384c	6,79	„Łąki Parzeńskie” stanowią bagna, podmokłe łąki i pastwiska i są ostoją i miejscem bytowania chronionych gatunków zwierząt i roślin. Stanowią ważne miejsca bytowania i rozwoju szczególnie bezkręgowców (pająki, trzmiele, szarańczaki), płazów a także ptaków (żurawi).	Uchwała Nr XV/102/12 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 02.08.2012 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 1.10.2012 r. poz. 2056)	Tereny bagienne, łąki i pastwiska, miejsce bytowania i występowania prawnie chronionych gatunków roślin i zwierząt. Gatunki wymienione na listach Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej oraz chronione Konwencją Berneńską

Źródło: Urząd Gminy Nowogródek Pomorski (stan na dzień 31.01.2013r.)

Prawie wszystkie użytki ekologiczne położone są na terenach zalesionych lub na polanach śródleśnych i z tego powodu są mniej narażone na bezpośrednie, szkodliwe działanie czynników antropogenicznych. Największym zagrożeniem tych użytków, zwłaszcza ekosystemów bagiennych, jest zakłócenie stosunków wodnych (obniżanie się poziomu wód gruntowych). Na obszarze użytków ekologicznych zabrania się m.in. zmiany ich przeznaczenia na inne cele, niezgodne ze spełnianymi funkcjami ekologicznymi; wydobywania kopalin, niszczenia gleby, szaty roślinnej, stanowisk bytowania zwierząt, zmiany stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, zanieczyszczania środowiska. W odniesieniu do UE 6 (wyspa na jeziorze Karskie Wielkie) dodatkowo obowiązuje zakaz wstępu, przebywania, polowania, wędkowania (dopuszcza się polowanie i wędkowanie w okresie od 1.07. do 15. 02.). Uchwałą nr XLV/347/2006 Rady Powiatu Myśliborskiego z dnia 27 września 2006 r. m.in. na Jeziorze Karsko Wielkie wprowadzono zakaz poruszania się jednostek pływających napędzanych silnikami spalinowymi.

Na terenie **Gminy Boleszkowice** znajduje się jeden użytek ekologiczny. Jest to Torfowisko Gudzisz, ustanowione w 1998 roku, obszar chroniony znajduje się na południe od wsi Gudzisz. Powierzchnia użytku ekologicznego „Torfowisko Gudzisz” wynosi 15,73 ha. Celem ochrony jest

zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych torfowiska ze zbiorowiskami o charakterze naturalnym, z rzadko spotykanymi, zagrożonymi i chronionymi gatunkami roślin. Przedmiotem ochrony jest proces sukcesji pierwotnej (zarastanie zbiornika wodnego, rozwój torfowiska), fitocenozy torfowiskowe i leśne. Użytek stanowi kompleks mokradeł i niewielkich oczek wodnych pokrytych płatami osoki aloesowej i grążela żółtego, z otaczającymi je torfowiskami i płatami nieużytkowanej roślinności wodnej, szuwarowej, mszarnej, zaroślowej z wierzbą i olsem porzeczkowym, z licznymi, rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin i zwierząt. Ze względu na przylegające od wschodu grunty orne użytek jest zagrożony wpływem biogenów z pól uprawnych i eutrofizacją obiektu.

Na mocy ustawy o ochronie przyrody, na terenie **Gminy Myślibórz** objęto ochroną w formie użytków ekologicznych chroniących ekosystemy wodne i bagienne 26 oddziałów leśnych. Do najciekawszych pod względem przyrodniczym wymienić należy:

- ✓ Dwie wyspy na jeziorze Siłno – o łącznej powierzchni 2,21 ha. Użytek składa się z dwóch wysp. Jezioro leży w zlewni rzeki Myśli. Użytek utworzono w celu ochrony przed degradacją w wyniku wzmożonej penetracji turystycznej cennych biotopów obu wysp. Wyspy porośnięte są zwartym drzewostanem, drzew, krzewów liściastych z bogatą warstwą zieloną (olsza czarna, brzoza osika, wierzba biała, bez czarna, kruszyna, chmiel, brzoza brodawkowata). Na jednej z wysp znajduje się miejsce gniazdowania kormoranów, zalatuje też bielik.
- ✓ Wyspa na jeziorze Dobropole (Golenickie) – powierzchnia 0,20 ha. Użytek utworzono w celu ochrony przed degradacją w wyniku wzmożonej penetracji turystycznej cennych biotopów wyspy. Wyspa porośnięta zwartymi kępami drzew i krzewów liściastych z bogatą warstwą zieloną (olsza czarna, topola szara, jesion, brzoza, bez czarna, kalina koralowa, wierzba iwa, róża dzika). Na brzegach szuwar występuje m. in. trzcina pospolita, pałka szerokolistna, manna mielec. Na jeziorze gniazdują m. in. błotniak stawowy, wodnik, śmieszka, czernica, łyska.
- ✓ Olsy w Leśnictwie Lipiany. Celem ochrony jest roślinność zarastającego mezotroficznego jeziora, olsy z towarzyszącą im roślinnością wodną, szuwarową i przejściowo-torfowiskową: turzyca gniazdkowata, wierzba uszata, fiołek błotny. Występują tu rzadkie i chronione gatunki roślin m. in.: grzybienie białe, kruszyna pospolita, porzeczka czarna, kalina koralowa, konwalia majowa.
- ✓ Chłopowo, przedmiotem ochrony jest szata roślinna mezotroficznego zbiornika wodnego reprezentującego ostatnie fazy zarastania akwenu. Występuje tutaj: wierzba uszata, grzybienie białe, grązel żółty. W zasięgu plaży i stanowisk wędkarskich wykształciły się zespoły m.in.: turzycy prosowatej, kropidła wodnego, sitowia leśnego, oczeretu jeziornego. Bogaty świat fauny: ostoja ptaków wróblowatych i wodno-błotnych: gęgawa, bąk, błotniak stawowy, wodnik, łyska, żuraw, czajka, bażant, remiz.

4.6.7. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt i ich siedlisk w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie bioróżnorodności. W zakresie ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów obowiązują:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2012 r., poz. 81),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765).

Szczegółowy spis chronionych, zagrożonych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt Powiatu Myśliborskiego przedstawiono w rozdziale 4.5.1. Charakterystyka szaty roślinnej oraz 4.5.3. Charakterystyka świata zwierząt.

4.6.8. Zieleń urządzona

Zieleń urządzona jest elementem przyrody mającym na celu polepszenie walorów krajobrazowych lub zapobieganie erozji danych terenów, jest również czynnikiem kształtującym stosunki wodne na użytkach rolnych. Do terenów zagospodarowanych w taki sposób zaliczamy parki miejskie, kompleksy pałacowo-dworskie oraz zieleń śródpolną. Mówiąc o przyrodzie nie sposób pominąć około 50 parków podworskich, które powstały na przełomie XVIII i XIX wieku. Wchodzą one, wraz z zieleńcami, w skład zieleni urządzonej. Większość z nich wpisana jest do rejestru zabytków. Na szczególną uwagę zasługują parki w Derczewie, Karsku, Dolsku, Golenicach i Smolnicy. Wykaz obiektów zieleni urządzonej na terenie Powiatu Myśliborskiego przedstawia tabela 41.

Tabela 41.

Wykaz obiektów zieleni urządzonej na terenie Powiatu Myśliborskiego

Miasto i Gmina Dębno	
Barnówko	park z II połowy XVIII wieku, usytuowany w południowej części wsi nad brzegiem rzeki Myśli; w skład kompleksu wchodzi ruiny pałacu
Dolsk	zabytkowy kompleks parkowo – pałacowy pochodzący z XVII wieku;
Dyszno	park z charakterystycznymi dużymi polanami, łąką parkową i małymi stawami ozdobnymi
Grzymiradz	kompleks parkowo – pałacowy z XIX wieku
Ostrowiec	starodrzew w dawnym parku pałacowym o charakterze leśno – krajobrazowym
Smolnica	park pałacowy z XIX wieku leżący w środku zabudowy wsi
Warnice	park dworski z zachowanym pałacem i fragmentami układu komunikacyjnego
Miasto i Gmina Barlinek	
Stara Dziejzina	park przypałacowy
Strąpie	zespół podworski, w którego skład wchodzi również park
Gmina Nowogródek Pomorski	
Giżyn	kompleks parkowo-dworski z XVIII wieku
Karsk	element kompozycji przestrzennej zespołu rezydencyjno – parkowo – folwarcznego z kościołem z początku XX wieku
Miasto i Gmina Myślibórz	
Chtëpowo	park krajobrazowo – pałacowy z 2 połowy XVIII wieku
Czerników	park pałacowy z 2 połowy XIX wieku
Czółnów	park dworski z przełomu XVIII/XIX wieku
Dalsze	park krajobrazowy z 2 połowy XIX wieku
Dąbrowa	park podworski z przełomu XVIII/XIX
Darczewo	park pałacowy nad jeziorem z przełomu XVIII/XIX wieku
Gołczew	park dworski z XIX wieku
Golenice	park dworski nad jeziorem Golenickim z XVIII wieku
Kierzków	park dworski z XIX wieku
Klicko	park dworski z 2 połowy XIX wieku
Kruszwini	park dworski z 2 połowy XIX wieku
Ławy	park dworski z 1 połowy XIX wieku
Nawrocko	park pałacowo – krajobrazowy z przełomu XVIII/XIX wieku

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

Otanów	park dworski krajobrazowy z 1 połowy XIX wieku
Pniów	park dworski barokowo – krajobrazowy z końca XVIII wieku
Renice	park powstały w końcu XVIII wieku
Rościen	park założony w 2 połowie XVIII wieku
Sitno	park dworski – krajobrazowy z XVIII wieku
Sulimierz	park dworski o krajobrazowy położony nad jeziorem Sulimierskim z 1 połowy XIX wieku
Sulimierz – Kolonia Dzierzgów	park podworski z 1 połowy XIX wieku
Tarnowo	park dworski – krajobrazowy z 1 połowy XIX wieku
Zgoda	park dworski – krajobrazowy z 1 połowy XIX wieku

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Charakterystykę powierzchni terenów zielonych zlokalizowanych na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego w 2011 roku przedstawia tabela 42.

Tabela 42.

Powierzchnia terenów zieleni na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego

Jednostka administracyjna [gmina]	Parki spacerowo – wypoczynkowe	Zieleńce	Zieleń uliczna	Tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze
Barlinek	3,0	2,3	20,0	10,8	10,4
Boleszkowice	-	-	-	-	2,8
Dębno	17,7	5,0	2,4	6,3	24,7
Myślibórz	94,1	24,1	-	6,7	13,7
Nowogródek Pomorski	-	-	-	0,3	7,4
POWIAT MYŚLIBORSKI	114,8	31,4	22,4	24,1	59,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl (stan na dzień 31.12.2011r.)

5. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA ORAZ JEGO ŹRÓDŁA PRZEOBRAŹEŃ

5.1. Rzeźba terenu i przypowierzchniowa warstwa skorupy ziemskiej

Cały obszar Powiatu Myśliborskiego należy zaliczyć pod względem morfologicznym do terenów urozmaiconych. Jego powierzchnię stanowi zespół równin poprzecinanych wałami morenowymi o względnej wysokości w stosunku do położonej na południu sandrowej równiny Gorzowskiej około 20-40m. W poszczególnych miejscach wysokości te dochodzą do 100m. Przez powiat w położeniu równoleżnikowym przechodzi wał pojezierza, na którym usytuowane jest miasto Myślibórz. Rzeźba terenu tego obszaru powstała podczas recesji lądolodu bałtyckiego. Na terenie powiatu można spotkać następujące formy ukształtowania terenu: wysoczyzna morenowa, sandry, wytopiska, moreny czołowe oraz rynny glacialne.

Teren powiatu ukształtowany jest wyżynnie. Głównymi czynnikami mającymi wpływ na zmiany krajobrazu i przypowierzchniowej skorupy ziemskiej są kopalnie oraz związana z nimi infrastruktura (odwierty, rurociągi).

5.1.1. Wpływ wydobywania kopalin na rzeźbę terenu

W większości przypadków wydobywanie kopalin zaliczone zostało do tzw. przedsięwzięć mogących oddziaływać lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 71-72 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Dotyczy to głównie odkrywkowego wydobywania kopalin na obszarze powyżej 2ha, a w pewnych sytuacjach nawet na obszarze do 2ha. Oznacza to, że inwestor ubiegający się o uzyskanie koncesji musi najpierw uzyskać decyzję w sprawie środowiskowych uwarunkowań przedsięwzięcia, przeważnie poprzedzoną raportem o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i podejmowaną z udziałem społeczeństwa (postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko). Wspomniana decyzja staje się wówczas elementem wniosku o uzyskanie koncesji, a określone nią wymagania są wiążące dla przyszłej decyzji koncesyjnej. Rozwiązanie to pozwala dowiedzieć się czy zamierzone wydobywanie kopalin pozostanie w zgodzie z wymaganiami szeroko pojmowanej ochrony środowiska, a w razie potrzeby pozwala ono na wprowadzenie do treści decyzji koncesyjnej szczególnych warunków zmierzających zarówno do ochrony złoża kopaliny, jak i ochrony przed skutkami związanego z wydobywaniem kopaliny oddziaływania na środowisko. Pozwala to na identyfikację wszystkich zagrożeń dla środowiska, do których może dojść w toku wydobywania kopalin, a tym samym na podjęcie stosownych środków prewencyjnych.

Obecnie na terenie powiatu eksploatowanych jest siedem złóż, tj. jedno złożo gazu ziemnego BMB (Barnówko - Mostno - Buszewo) w którym wydobyte w 2011 roku wyniosło 344,52 mln m³. Dodatkowo w 2011 roku na terenie powiatu eksploatowano złożo Cychry, z którego w 2011 roku wydobyto łącznie 4,94 mln m³ azotowego gazu ziemnego. Ponadto w 2011 roku eksploatowano dwa złoża ropy naftowej, tj. BMB (Barnówko - Mostno - Buszewo) oraz Cychry z których łącznie w 2011 roku wydobyto 341,33 tys. t; dwa złoża siarki, tj. BMB oraz Cychry z których łącznie w 2011 roku wydobyto 21,0 tys. t oraz złoża piasków i żwirów, tj. Chlevice i Golin, z których łącznie wydobyto w 2011 roku 5.549 tys. t. Dodatkowo na terenie powiatu znajdują się 3 złoża, które są eksploatowane okresowo, tj. złożo gazu ziemnego – Różańsko oraz dwa złoża piasków i żwirów, tj. Kaleńsko – Pole Zachodnie I oraz Kaleńsko - Pole Zachodnie II. Czynnikiem o pierwszorzędym znaczeniu w likwidowaniu ujemnych skutków prowadzonej eksploatacji jest właściwe i sukcesywne wykonywanie zabiegów rekultywacyjnych.

W świetle art. 29 ustawy Prawo geologiczne i górnicze do odmowy udzielenia koncesji może dojść, jeżeli zamierzona działalność narusza wymagania ochrony środowiska, w tym związane z racjonalną gospodarką złożami kopalin (również w zakresie wydobywania kopalin towarzyszących), bądź uniemożliwia wykorzystanie nieruchomości zgodnie z ich przeznaczeniem. Natomiast uzyskana koncesja zobowiązuje użytkownika do:

- przestrzegania przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, a w szczególności przepisów w zakresie bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska,
- prowadzenia działalności objętej koncesją zgodnie z projektem zagospodarowania złoża i zatwierdzonym planem ruchu zakładu górniczego,
- prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,
- zapobiegania i likwidacji zagrożeń oraz szkód górniczych,
- utworzenie funduszu likwidacji zakładu górniczego.

Zagrożenia dla środowiska powodowane wydobywaniem prowadzonym na podstawie koncesji podlegają stałemu nadzorowi górniczemu. Bieżący nadzór nad taką działalnością, obejmujący m.in. problematykę wpływu na środowisko, sprawuje dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego. Tereny na których prowadzono prace związane z wydobywaniem surowców naturalnych po zakończeniu procesu eksploatacji poddawane są procesom rekultywacji, w celu nadania lub przywrócenia gruntom wartości użytkowych lub przyrodniczych.

5.2. Gleby

Gleby powiatu narażone są na procesy degradacji. Degradacja to proces prowadzący do spadku żyzności gleb wskutek niszczenia ich wierzchniej warstwy próchnicznej (np. erozji gleby, niewłaściwej uprawy, pożarów, zbyt dużego odwodnienia) zanieczyszczenia substancjami szkodliwymi (np. metalami ciężkimi) lub zmiany drzewostanów liściastych na iglaste, które powodują zakwaszenie. Degradację gleb możemy podzielić na naturalną oraz chemiczną.

Degradacja naturalna gleb może być wywołana czynnikami środowiskowymi takimi jak: klimat czy ukształtowanie terenu oraz dobór odpowiednich roślin uprawnych i ich usytuowanie do spadku terenu. Na terenie powiatu gleby narażone są na degradację naturalną związaną przede wszystkim z intensywnym użytkowaniem rolniczym. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne i leśne. Istotne znaczenie ma dobór roślin uprawnych (od niego zależy ostoną, jaką zapewniają glebie rośliny), a także częstotliwość orki i innych zabiegów agrotechnicznych. Rośliny wieloletnie (np. trawy) zabezpieczają nawet przed silnym sptywem powierzchniowym. Mniej chronią glebę rośliny ozime jak żyto, rzepak, jeszcze mniej zboża jare, osłaniające przed sptywem letnim. Szczególne zagrożenie stwarza również uprawa roślin, które w okresie silnych opadów nie osłaniają wystarczająco gleb np. kukurydza, tytoń, buraki cukrowe, ziemniaki, przyczyniając się do znacznych sptywów powierzchniowych z tych terenów.

Degradacja chemiczna gleb objawia się w postaci podwyższonej kwasowości i jest ona ważnym wskaźnikiem degradacji gleb uprawnych. Nadmierna kwasowość najczęściej powodowana jest przez naturalne czynniki klimatyczno – glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotwórcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektóre nawozy. Nadmierne zakwaszenie wpływa na produktywność gleb, a przede wszystkim na pogorszenie jakości plonów. W glebach kwaśnych obniża się przyswajalność niektórych mikroelementów (Cu, Mn, Zn oraz Fe). Dla zmniejszenia kwasowości gleb niezbędne jest prowadzenie systematycznych działań zmniejszających zakwaszenie gleb, polegające na regularnym wapnowaniu terenów, na których występuje największa kwasowość. Gleby występujące na terenie Powiatu Myśliborskiego charakteryzują się lekką kwasowością. Ostatnie badania jakości gleb na terenie gmin Powiatu Myśliborskiego były prowadzone w latach 2009-2012 przez Stację Chemiczno – Rolniczą w Gorzowie Wielkopolskim. Zbadano odczyn gleb użytkowanych rolniczo oraz potrzebę ich wapnowania. Zestawienie odczynu gleb powiatu oraz potrzebę ich wapnowania na podstawie badań prowadzonych w latach 2009-2012 przedstawia tabela 43.

Tabela 43.

Odczyn gleb użytkowanych rolniczo oraz potrzeby wapnowania
(w % powierzchni badanych gleb)

Jednostka administracyjna	ODCZYN GLEBY (pH)					POTRZEBA WAPNOWANIA				
	bardzo kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
Powiat Myśliborski	6%	20%	30%	22%	22%	9%	10%	14%	16%	51%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gorzowie Wlkp. (badania próbek gleby w okresie od 01.01.2009 – 31.12.2012r.)

Zgodnie z badaniami jakości gleb przeprowadzonymi w latach 2009-2012 roku na terenie Powiatu Myśliborskiego wykazano, iż 50% gleb charakteryzowało się odczynem kwaśnym i lekko kwaśnym. Potrzeby przeprowadzenia procesu wapnowania tylko w 19% były konieczne oraz potrzebne. Proces wapnowania jest ograniczony w przypadku 16% gleb znajdujących się na terenie powiatu, natomiast zbędny w przypadku 51% gleb. Zestawienie odczynu gleb powiatu z podziałem na poszczególne gminy oraz wskazanie potrzeby ich wapnowania na podstawie badań prowadzonych w 2012 roku przedstawia tabela 44.

Tabela 44.

Odczyn gleb użytkowanych rolniczo oraz potrzeby wapnowania z podziałem na poszczególne gminy (w % powierzchni badanych gleb)

Jednostka administracyjna	ODCZYN GLEBY (pH)					POTRZEBA WAPNOWANIA				
	bardzo kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
Barlinek	7%	9%	26%	34%	24%	8%	6%	6%	7%	74%
Boleszkowice	0%	17%	56%	21%	6%	2%	12%	25%	25%	37%
Dębno	7%	26%	38%	16%	13%	11%	13%	17%	22%	36%
Myślibórz	3%	9%	21%	24%	42%	3%	4%	8%	10%	75%
Nowogródek Pomorski	32%	9%	9%	32%	18%	36%	5%	0%	0%	59%
POWIAT MYŚLIBORSKI	5%	12%	25%	24%	34%	6%	6%	10%	12%	67%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gorzowie Wlkp. (badania próbek gleby w okresie od 01.01.2012 – 31.12.2012r.)

Analizując dane przedstawione w powyższej tabeli można wywnioskować, iż kwasowość gleb w 2012 roku w stosunku do badań prowadzonych w latach poprzednich spadła. Najwyższą kwasowość zanotowano na terenie Gminy Nowogródek Pomorski, gdzie gleby charakteryzowały się odczynem bardzo kwaśnym w 32%. Dodatkowo gleby Miasta i Gminy Dębno charakteryzowały się podwyższoną kwasowością. Odczynem bardzo kwaśnym oraz kwaśnym charakteryzowało się 33% gleb. Najniższą kwasowością wg badań prowadzonych w 2012 roku charakteryzowały się gleby Miasta i Gminy Myślibórz, gdzie gleby o odczynie obojętnym oraz zasadowym stanowiły 66% wszystkich gleb gminy. Badania gleb prowadzone w 2012 roku wykazały, iż w przypadku 67% gleb powiatu potrzeba przeprowadzenia procesu wapnowania była zbędna w 67%.

Zasoby gleby do produkcji rolnej są ograniczone i nieodnawialne, z tego właśnie powodu powinny one podlegać szczególnej ochronie. Degradacja gleb jest wynikiem gospodarczej działalności człowieka. Najwięcej zanieczyszczeń dostaje się do gleb wraz ze ściekami, pyłami oraz stałymi i płynnymi odpadami wytwarzanymi przez przemysł. Zanieczyszczeniami gleb są związki chemiczne, pierwiastki promieniotwórcze, a także mikroorganizmy, które występują w glebach w zwiększonych ilościach. Do najczęściej spotykanych zanieczyszczeń w glebach zaliczamy: związki organiczne - pestycydy, detergenty, metale ciężkie - ołów, miedź, rtęć, nikiel oraz sole - azotany, siarczany i chlorki. Do głównych przyczyn degradacji gleb zaliczamy także pożary roślinności w okresie wiosennym, osuszanie terenów podmokłych, regulację stosunków wodnych większych kompleksów, intensywne nawożenie mineralne, niewłaściwą irygację pól nawozami naturalnymi - gnojówką, gnojowicą, osadami ściekowymi itp., brak stosowania płodozmianu na glebach użytkowanych rolniczo, zmiany sposobu dotychczasowego użytkowania gruntów.

Stan zasobności gleb w przyswajalne makro i mikroelementy jest w znacznym stopniu związany ze składem geochemicznym gleby, ale równocześnie jest wskaźnikiem poziomu produkcji roślinnej i wielkości nawożenia. Znajomość zawartości tych składników w glebie jest podstawą do prowadzenia zrównoważonego nawożenia, zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej, uwzględniając jego optymalizację ekonomiczną i ekologiczną. Charakterystykę zasobności gleb Powiatu Myśliborskiego w makroelementy na podstawie badań prowadzonych w 2012 roku przez Okręgową Stację Chemiczną – Rolniczą w Gorzowie Wielkopolskim prezentuje tabela 45.

Tabela 45.
Zasobność gleb w makroelementy na terenie Powiatu Myśliborskiego
(w % powierzchni badanych gleb)

Jednostka administracyjna	Zawartość fosforu					Zawartość potasu					Zawartość magnezu				
	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
Powiat Myśliborski	2%	20%	38%	23%	17%	5%	27%	46%	17%	5%	9%	30%	39%	16%	6%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczna – Rolnicza w Gorzowie Wlkp. (badania próbek gleby w okresie od 01.01. – 31.12.2012r.)

Zgodnie z powyższą tabelą 58% gleb powiatu wykazuje średnią oraz wysoką zawartość fosforu. Natomiast niską oraz bardzo niską zawartością fosforu charakteryzuje się około 22% powierzchni gleb analizowanego obszaru. Bardzo niską i niską zawartością potasu (K₂O) cechuje się około 22% badanych gleb powiatu, a 32% wykazuje wysoką i bardzo wysoką zasobność w potas. Wysoką i bardzo wysoką zawartością magnezu charakteryzuje się 22% gleb, natomiast niską i średnią zawartością 69% powierzchni przebadanych gleb analizowanego obszaru.

Dodatkowo Okręgowa Stacja Chemiczna – Rolnicza w Gorzowie Wlkp. przebadła gleby powiatu pod względem zawartości mikroelementów. Charakterystykę zasobności gleb Powiatu Myśliborskiego w mikroelementy na podstawie badań prowadzonych w 2012 roku prezentuje tabela 46.

Tabela 46.

**Zasobność gleb w mikroelementy na terenie Powiatu Myśliborskiego
(w % powierzchni badanych gleb)**

Zawartość mikroelementów	B (bor)	Mn (mangan)	Cu (miedź)	Zn (cynk)	Fe (żelazo)
Niska	78%	0%	15%	5%	10%
Średnia	20%	98%	76%	61%	90%
Wysoka	3%	2%	8%	34%	0%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gorzowie Wlkp. (badania próbek gleby w okresie od 01.01. – 31.12.2012r.)

Analizując dane przedstawione w tabeli 46 można wywnioskować, iż gleby powiatu charakteryzują się w większości średnią zawartością manganu, miedzi, cynku oraz żelaza i dodatkowo niską zawartością boru.

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych wyróżnia się podstawowe kierunki ochrony gruntów rolnych i leśnych:

- ochronę ilościową polegającą na ograniczaniu przeznaczenia tych gruntów na inne cele,
- ochronę jakościową polegającą na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji, szkodom powstającym w wyniku działalności nierolniczej i nieleśnej, przywracaniu i poprawianiu ich wartości,
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- poprawianie wartości użytkowej gruntów leśnych oraz zapobieganie obniżaniu ich produktywności,
- ograniczenie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne można dokonać jedynie w planach zagospodarowania przestrzennego. Ochronie podlegają użytki rolne o wysokiej bonitacji, tzn. klas I-III, wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego oraz użytki rolne klas IV-VI - jeśli zostały wytworzone z gleb pochodzenia organicznego oraz lasy. W tych przypadkach zagospodarowanie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne łączy się z uzyskaniem zgody na wyłączenie ich z produkcji rolniczej i leśnej. Inwestorzy w znacznej mierze wykorzystują grunty najmniej przydatne dla rolnictwa, dla swych zamierzeń inwestycyjnych.

5.3. Powietrze atmosferyczne

O jakości powietrza na danym obszarze decyduje zawartość w nim różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa od warunków naturalnych. Poziomy stężenie zanieczyszczeń w powietrzu wynikają bezpośrednio z wielkości emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz warunków meteorologicznych. Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego możemy podzielić na:

- a) źródła naturalne – wulkany, pożary lasów, bagna wydzielające m.in. metan, gleby i skały ulegające erozji, tereny zielone z których pochodzą pyłki roślinne, pył kosmiczny;
- b) źródła antropogeniczne – wywołane działalnością człowieka, tj.:
 - ✓ procesy energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych, odprowadzających substancje do powietrza emitorem (kominem) w sposób zorganizowany. Są to tzw. punktowe źródła emisji,

- ✓ emisje ze źródeł ruchomych związanych z transportem pojazdów samochodowych i paliwami, tzw. emisja liniowa,
- ✓ emisje związane z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno – bytowym tzw. emisja powierzchniowa.

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ocena jakości powietrza oparta jest na klasyfikacji stref w województwie. Mechanizm ten ma na celu utrzymać dotychczasową jakość powietrza na obszarach, gdzie jest ona dobra oraz pomóc w osiągnięciu standardów jakości powietrza poprzez działania techniczne i organizacyjne tam, gdzie jakość powietrza jest zła.

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 1031), rocznej ocenie podlegają następujące substancje:

- SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM 2,5, Pb – dla tych związków obowiązują poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu,
- Ozon oraz zawarte w pyłe (PM₁₀) zanieczyszczenia: As, Cd, Ni oraz B(a)P – dla tych związków obowiązują poziomy docelowe substancji w powietrzu,
- Ozon podlegający ocenie pod kątem poziomu celu długoterminowego.

Na terenie Województwa Zachodniopomorskiego ocenie podlegają następujące zanieczyszczenia : SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, Pb, PM₁₀, PM 2,5, ozon oraz zanieczyszczenia zawarte w pyłe tj. As, Cd, Ni, B(a)P. Klasyfikację stref dokonuje się oddzielnie dla następujących stref:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostałego obszaru województwa.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas, tj.:

- **Klasy A** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **Klasy B** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- **Klasy C** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomu celów długoterminowych,
- **Klasy D1** – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- **Klasy D2** - jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów:

- określonych w celu ochrony zdrowia (dla terenu kraju i uzdrowisk),
- określonych w celu ochrony roślin (dla terenu kraju).

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowi dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego. Dla strefy, w której poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub przekracza poziom dopuszczalny w przypadku gdy margines tolerancji nie został określony, wymagane jest przypisanie jej klasy C. Takowa klasyfikacja stanowi podstawę do podejmowania decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w danej strefie (opracowanie programów ochrony powietrza).

Podstawą oceny dla wszystkich substancji jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 1031).

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie co roku dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach, a następnie klasyfikacji stref. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i powinna skutkować podjęciem działań powodujących zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie. Stwierdzone stężenia nie powinny przekraczać wartości dopuszczalnej po tym terminie.

W związku z powyższym Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie dokonał oceny jakości powietrza województwa zachodniopomorskiego wg nowego układu stref, tj.:

- ✓ aglomeracja Szczecińska – miasto Szczecin,
- ✓ miasto Koszalin – miasto o liczbie ludności powyżej 100 tys.,
- ✓ strefa zachodniopomorska – stanowiąca pozostały obszar województwa niewchodzący w skład aglomeracji szczecińskiej i miasta Koszalin.

Nowy podział kraju na strefy reguluje ustawa z dnia 13 kwietnia 2012 roku – o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012r. poz. 460.)

Ocenę jakości powietrza względem ochrony zdrowia prowadzi się dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, C₆H₆, CO, As (PM₁₀), B(a)P (PM₁₀), Cd (PM₁₀) oraz Ni (PM₁₀). Dla ww. zanieczyszczeń ocenę jakości powietrza na terenie Powiatu Myśliborskiego pod względem ochrony zdrowia określa jakość powietrza na terenie „strefy zachodniopomorskiej”. Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego na terenie ww. strefy odniesiono do kryterium względem ochrony zdrowia przedstawia tabela 47.

Tabela 47.

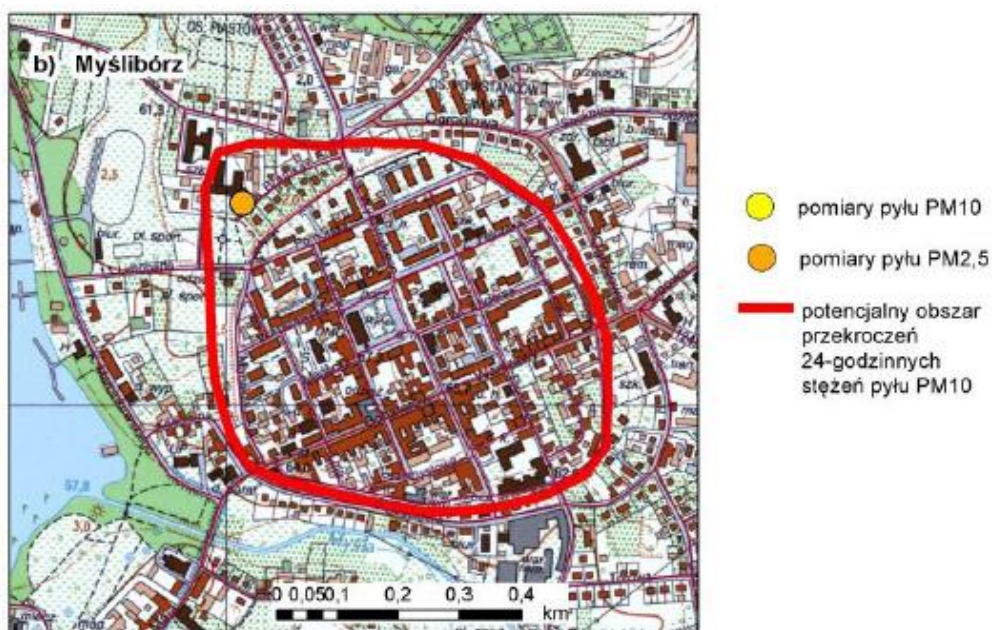
Ocena zanieczyszczeń pod kątem ochrony zdrowia

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie zachodniopomorskiej – ochrona zdrowia										
	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	C ₆ H ₆	CO	BaP (PM ₁₀)	As (PM ₁₀)	Cd (PM ₁₀)	Ni (PM ₁₀)
2010	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A	A
2011	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2010 oraz 2011, WIOŚ Szczecin

Zgodnie z oceną jakości powietrza atmosferycznego, dla większości powyższych zanieczyszczeń, jakość powietrza na terenie Powiatu Myśliborskiego, która należy do „strefy zachodniopomorskiej” została opisana symbolem klasy A, tj. stężenia większości powyższych związków nie przekraczają poziomów dopuszczalnych oraz docelowych. Wyjątek stanowiło stężenie pyłu PM₁₀ oraz stężenie benzo(a)pirenu w latach 2010 - 2011. Dla tych dwóch zanieczyszczeń strefa zachodniopomorska otrzymała klasę C, skutkującą koniecznością opracowania przez Marszałka Województwa programów ochrony powietrza (POP). Przypisanie strefie zachodniopomorskiej klasy C dla pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu nie oznacza, że przekroczenia dla tych zanieczyszczeń występują w całej strefie. Oznacza to jedynie, że w strefie występują obszary wymagające podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza w celu przywrócenia obowiązujących standardów.

Ze względu na przekraczanie poziomów dopuszczalnych dla 24-godzinnej stężenia pyłu PM₁₀ strefa zachodniopomorska została zaliczona do klasy C. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu (wyższe w okresie zimnym, niższe w sezonie letnim). Można więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca na wyraźne pogorszenie warunków aerosanitarnych. Opisanie strefy zachodniopomorskiej klasą C pod względem przekroczenia stężeń pyłu PM₁₀, do której należy Powiat Myśliborski, nie znaczy, że przekroczenie występuje na całym obszarze przedmiotowej strefy. Aktualnie na terenie powiatu nie są prowadzone pomiary stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ (pył o średnicy ziaren poniżej 10 mikrometrów), jednak WIOŚ w Szczecinie, w rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2011 wskazał, obszar miasta Myślibórz jako obszar z potencjalnymi przekroczeniami standardu jakości powietrza przez 24-godzinne stężenia pyłu PM₁₀. Kierowano się przy tym wysokimi stężeniami pyłu PM_{2,5} zmierzonymi przy ul. Za Bramką, przyjmując udział pyłu PM_{2,5} w pyłe PM₁₀ na poziomie 58%. W celu potwierdzenia wysokości stężeń, konieczne jest uruchomienie w Myśliborzu pomiarów pyłu PM₁₀. Jednakże ze względów na brak środków finansowych, takie pomiary WIOŚ planuje uruchomić dopiero w 2014 roku. Dodatkowo możliwy jest także zakup pyłomierza przez władze samorządowe. Potencjalny obszar przekroczeń 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀ w Myśliborzu przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Potencjalny obszar przekroczeń 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀ w Myśliborzu

Źródło: Informacja o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

W latach 2010-2011 stwierdzono również przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu. Benzo(a)piren do powietrza dostaje się głównie w wyniku niepełnego spalania paliw stałych (węgla i drewna), przede wszystkim w paleniskach domowych. W mniejszym stopniu obecność benzo(a)pirenu w powietrzu jest wynikiem jego emisji z dużych źródeł energetycznych i przemysłowych. Niewielki udział w emisji benzo(a)pirenu mają także spaliny samochodowe. Z uwagi na fakt przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu w latach 2010-2011, który jest jednym z wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych o najbardziej rakotwórczych właściwościach, konieczne jest opracowanie Programu Ochrony Powietrza (POP) dla tego obszaru. Termin osiągnięcia docelowego poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu, określony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, wyznaczony jest na rok 2013.

W przypadku benzo(a)pirenu w Powiecie Myśliborskim w ocenie jakości powietrza za rok 2011 nie wskazano wprawdzie obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości powietrza dla tego zanieczyszczenia. Należy mieć jednak na uwadze, iż również lokalnie, na niewielkich obszarach zagrożenia takie mogą występować na obszarze powiatu. Obszarami potencjalnych przekroczeń poziomu docelowego przez średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu są głównie większe miasta w powiatach (Barlinek, Myślibórz, Dębno), w których istotny wpływ na jakość powietrza ma emisja powierzchniowa związana z indywidualnym ogrzewaniem mieszkań.

Ocenę jakości powietrza względem ochrony roślin prowadzi się dla zanieczyszczeń: SO₂ oraz NO_x. Dla tych zanieczyszczeń ocenę jakości powietrza pod względem ochrony roślin prowadzi się na terenie „strefy zachodniopomorskiej”, do której przypisany jest analizowany obszar Powiatu Myśliborskiego. Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego na terenie przedmiotowej strefy odniesione do kryterium pod względem ochrony roślin przedstawia tabela 48.

Tabela 48.

Ocena zanieczyszczeń pod kątem ochrony roślin

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie zachodniopomorskiej – ochrona roślin	
	SO ₂	NO _x
2010	A	A
2011	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2010 oraz 2011, WIOŚ Szczecin

W wyniku oceny wykonanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie za rok 2010 oraz za rok 2011 pod kątem stężeń dwutlenku siarki i tlenków azotu z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin strefę zachodniopomorską zaliczono do klasy A. Oznacza to, że w województwie nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu ww. substancji.

Ocena jakości powietrza względem ochrony zdrowia i roślin dla ozonu. Poważny problem w województwie zachodniopomorskim stwarza także zanieczyszczenie ozonem, występujące w sezonie letnim przy powierzchni ziemi (ozon troposferyczny). W przeciwieństwie do ozonu stratosferycznego pełniącego funkcję „ochronną”, ozon troposferyczny stanowi substancję zanieczyszczającą powietrze. Ocenę jakości powietrza pod kątem poziomów ozonu

proceedzi się pod względem dwóch kryteriów, którymi są poziomy docelowe (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin) oraz poziomy celu długoterminowego (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin). Ocena jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin dla zanieczyszczenia ozonem prowadzona jest dla „strefy zachodniopomorskiej”, na której zlokalizowany jest analizowany obszar powiatu.

Wyniki dotyczące jakości powietrza atmosferycznego pod względem zawartości ozonu, odniesione do kryterium względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin w latach 2010-2011 przedstawia tabela 49.

Tabela 49.

Ocena zanieczyszczenia ozonem pod kątem ochrony zdrowia i ochrony roślin

Rok	Pod kątem ochrony zdrowia		Pod kątem ochrony roślin	
	Poziomy docelowe	Poziomy celu długoterminowego	Poziomy docelowe	Poziomy celu długoterminowego
2010	A	D2	A	D2
2011	A	D2	A	D2

C - osiągnięcie klasy C dla poziomu docelowego – Sejmik Województwa w terminie 15 m-cy od dnia otrzymania wyników oceny i klasyfikacji stref, określa w drodze uchwały program ochrony powietrza (POP), mający na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu

D2 - osiągnięcie klasy D2 dla poziomu celu długoterminowego - ograniczenie emisji substancji przyczyniających się do powstawania ozonu jako jeden z wojewódzkich POŚ – osiągnięcie celu długoterminowego do 2020 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2010 oraz 2011, WIOŚ Szczecin

Prowadzone w latach 2010-2011 pomiary ozonu wykazały, iż mierzone w sposób automatyczny poziomy stężenie ozonu, nie wykazały przekroczeń obowiązujących ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin kryteriów – poziomów docelowych. Liczba dni dla strefy zachodniopomorskiej, ze stężeniami ośmiogodzinnymi wyższymi niż 120 µg/m³, uśredniona z 3 lat dla okresu 2009-2011, nie przekroczyła 25 dni, obowiązujących ze względu na zdrowie ludzi. Jednak konieczność podejmowania na obszarze województwa działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem zanieczyszczenia ozonem, zaistniała już w 2009 roku, jako wynik rocznej oceny za rok 2008. Opracowany przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej – „Program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej w zakresie ozonu” uchwalony został przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w marcu 2011 roku. W roku 2011, na żadnym ze stanowisk pomiarowych nie wystąpiły stężenia wyższe niż 180 µg/m³ (próg informowania społeczeństwa o ryzyku przekroczenia poziomu alarmowego). Natomiast na wszystkich stanowiskach pomiarowych wystąpiły stężenia ozonu wyższe od dodatkowego kryterium – poziomu celu długoterminowego. W związku z tym wszystkie strefy województwa, w tym także strefa zachodniopomorska do której należy teren Powiat Myśliborskiego opisano klasą D2. W przeciwieństwie do poziomów docelowych, których przekroczenie wymaga podejmowania decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w danej strefie (opracowania programów ochrony powietrza), poziom celu długoterminowego nie wymaga przygotowania POP. Wymagane jest jednak podjęcie działań związanych z ograniczeniem emisji prekursorów ozonu – tlenków azotu oraz lotnych związków organicznych. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego przez stężenia ozonu do 2020 roku powinno być jednym z celów wojewódzkich programów ochrony środowiska. Jak wynika z przeprowadzonych na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony

Środowiska „Obliczeń modelowych stężeń ozonu w skali kraju - rok 2011”, na stosunkowo dużym obszarze liczba dni z wartościami stężeń powyżej 120 µg/m³ nie przekracza 5-10 dni, natomiast lokalnie na południowo – zachodnim krańcu województwa (obszar Powiatu Myśliborskiego) oraz na pewnych obszarach rozmieszczonych nieregularnie w innych jego częściach, wzrasta nawet do 25 dni.

5.3.1. Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji zanieczyszczających, pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. Drugim źródłem emisji substancji zanieczyszczających do powietrza jest wykorzystanie paliw płynnych do napędzania silników spalinowych w pojazdach samochodowych, maszynach rolniczych, budowlanych, w kolejnictwie, gdzie podczas spalania paliw emitowanych jest wiele zanieczyszczeń. Istotnym elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie tymi paliwami, występująca głównie w czasie tankowania oraz przetadunku.

W 2011 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, wzorem lat ubiegłych, przeprowadził inwentaryzację wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza dla całego województwa zachodniopomorskiego. Dla obszaru Powiatu Myśliborskiego inwentaryzacja objęła:

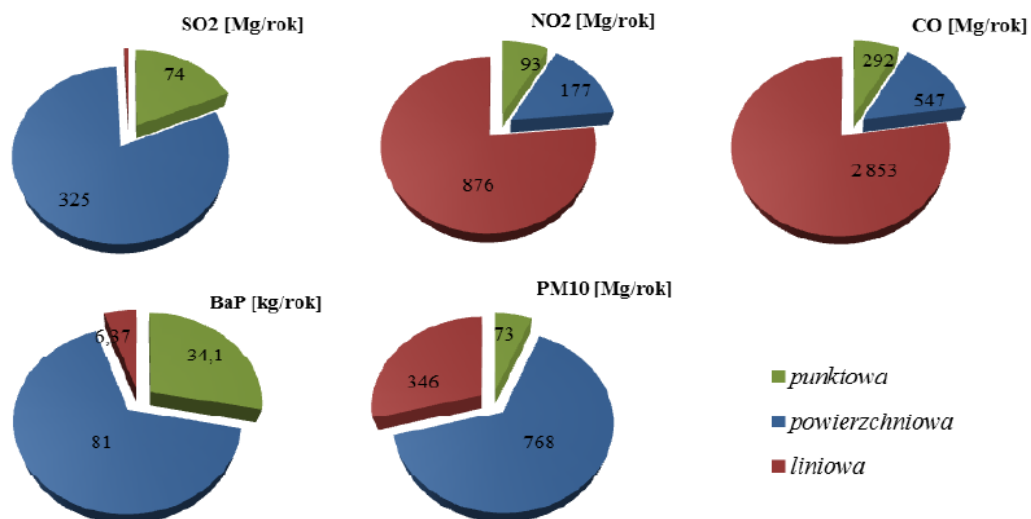
- ✓ emityory punktowe – na podstawie bazy Ekoinfonet,
- ✓ emisję powierzchniową z sektora komunalno – bytowego, obliczoną na podstawie danych pochodzących z projektów do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz z informacji statystycznej ze spisu powszechnego Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie,
- ✓ emisję liniową obliczoną na podstawie informacji o natężeniu ruchu na drogach krajowych przekazanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad oraz informacji o natężeniu ruchu na drogach wojewódzkich.

Do największych punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza na obszarze Powiatu Myśliborskiego należą:

- ✓ Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. Myślibórz,
- ✓ Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. Barlinek,
- ✓ Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. Dębno,
- ✓ Barlinek S.A. w Barlinku,
- ✓ Klaus Borne Fabryka Drzwi Sp. z o. o. Barlinek,
- ✓ Scanwood Sp. z o. o. Dębno,
- ✓ HaCon Sp. z o. o. Barlinek.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy w łącznej emisji dwutlenku siarki (SO₂) do powietrza największy wpływ mają emisje związane z sektorem komunalno – bytowym. W przypadku zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu (NO₂) oraz tlenkiem węgla (CO) widoczny jest dominujący wpływ emisji transportu. W łącznej emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartego w nim benzo(a)piranu, największy udział ma emisja niska z sektora komunalno – bytowego. W ograniczaniu zagrożeń pyłem PM₁₀ i benzo(a)pirenem istotne jest zwrócenie uwagi na problem niskiej emisji, wynikający z działalności człowieka, m.in. poprzez stosowanie w paleniskach domowych paliw złej jakości czy też spalanie odpadów typu PET. Ograniczenie tego typu zagrożeń wymaga ciągłej edukacji ekologicznej oraz stwarzania zachęt

ekonomicznych do stosowania paliw mniej szkodzących środowisku. Udziały emisji podstawowych zanieczyszczeń do powietrza w Powiecie Myśliborskim przedstawia rysunek 3.

Rysunek 3. Udziały emisji podstawowych zanieczyszczeń do powietrza w Powiecie Myśliborskim

Źródło: Informacja o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

Podstawowymi substancjami zanieczyszczającymi powietrze atmosferyczne na terenie powiatu są pyły, których źródłem jest energetyka przemysłowa i technologie przemysłowe; dwutlenek azotu (transport, komunikacja i energetyka zawodowa) oraz dwutlenek siarki (energetyka zawodowa i sektor komunalno – bytowy). Zanieczyszczenie powietrza spowodowane jest także przez tzw. niską emisję pochodzącą z małych kotłowni osiedlowych, lokalnych kotłowni sektora usługowego oraz palenisk domowych. Obecnie na terenie powiatu dominują indywidualne kotłownie opalane węglem lub koksem i węglowe paleniska domowe. Występują także (głównie w sektorze usługowym), kotłownie opalane olejem opałowym, gazem propan - butan oraz drewnem (zrębki).

Udział transportu w globalnym zanieczyszczaniu powietrza jest także dość znaczny. Spaliny z silników benzynowych zawierają tlenek węgla (CO) i tlenki azotu (NO_x), węglowodory (lotne związki organiczne), dwutlenek siarki (SO₂) i cząstki stałe. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od natężenia ruchu, rodzaju pojazdów oraz paliwa stosowanego do ich napędu. Średnie natężenie ruchu na drogach krajowych przechodzących przez teren Powiatu Myśliborskiego wg SDR w 2010 roku prezentuje tabela 50.

Tabela 50.

Średnie natężenie ruchu (pojazdów/dobę) na drogach krajowych w 2010 roku

Nazwa drogi	Osobowe	Dostawcze	Razem
Droga krajowa nr 23: Myślibórz - Barnówko (16,5 km)	2.301	640	2.941
Droga krajowa nr 23: Dębno/Przejście (0,7 km)	6.277	985	7.262
Droga krajowa nr 26: Myślibórz/Przejście (1,2 km)	9.745	2.086	11.831
Droga krajowa nr 26: Myślibórz - Renice (6,0 km)	3.069	992	4.061
Droga krajowa nr 31: Mieszkowice – Boleszkowice (5,5 km)	1.392	327	1.719

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, SDR 2010

Wielkość emitowanych zanieczyszczeń zależy od natężenia ruchu na drogach, od rodzaju pojazdów oraz od stosowanego przez nie paliwa do ich napędu. Do obliczania szacunkowych ilości zanieczyszczeń powstających w wyniku ruchu komunikacyjnego przyjęto następujące założenia:

- ✓ samochody osobowe jako paliwa używają benzyny, średnie spalanie na 100km – 8 l benzyny (5,76 kg),
- ✓ samochody ciężarowe jako paliwa używają oleju napędowego, średnie spalanie na 100km – 36 l oleju napędowego (29,52 kg).

Emisja poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania 1 kg oleju napędowego i benzyny przedstawia tabela 51.

Tabela 51.

Rodzaje i ilości zanieczyszczeń emitowanych przy spalaniu 1kg benzyny oraz 1kg oleju

Rodzaje zanieczyszczenia	Benzyna [g/kg paliwa]	Olej napędowy [g/kg paliwa]
Pyły	-	4,3
SO ₂	2,0	6,0
NO ₂	33,0	76,0
CO	240,0	23,0
węglowodory alifatyczne	30,0	13,0
węglowodory aromatyczne	13,0	6,0

Biorąc pod uwagę średnie natężenie ruchu na drogach krajowych przechodzących przez teren Powiatu Myśliborskiego przedstawione w tabeli 47, możemy obliczyć wielkość emisji spalin samochodowych podczas przejazdów samochodów osobowych oraz ciężarowych w 2010 roku. Wielkości szacunkowej obliczonej emisji prezentuje tabela 52.

Tabela 52.

Wielkość emisji spalin samochodowych na drogach krajowych

Rodzaje zanieczyszczenia	Wielkość emisji z pojazdów osobowych [Mg/rok]	Wielkość emisji z pojazdów ciężarowych [Mg/rok]
Droga krajowa nr 23: Myślibórz - Barnówko (16,5 km)		
Pyły	-	13,41
SO ₂	4,37	18,70
NO ₂	72,16	236,92
CO	524,84	71,70
Węglowodory alifatyczne	65,61	40,53
Węglowodory aromatyczne	28,43	18,70
Droga krajowa nr 23: Dębno/Przeście (0,7 km)		
Pyły	-	0,87
SO ₂	0,51	1,22
NO ₂	8,35	15,47
CO	60,74	4,68
Węglowodory alifatyczne	7,59	2,64
Węglowodory aromatyczne	3,29	1,22
Droga krajowa nr 26: Myślibórz/Przeście (1,2 km)		
Pyły	-	3,18
SO ₂	1,35	4,43
NO ₂	22,23	56,16
CO	161,66	16,99
Węglowodory alifatyczne	8,76	9,61
Węglowodory aromatyczne	8,76	4,43
Droga krajowa nr 26: Myślibórz - Renice (6,0 km)		
Pyły	-	7,56
SO ₂	2,12	10,54
NO ₂	35,00	133,54
CO	254,56	40,41
Węglowodory alifatyczne	31,82	22,84
Węglowodory aromatyczne	13,79	10,54
Droga krajowa nr 31: Mieszkowice – Boleszkowice (5,5 km)		
Pyły	-	2,28
SO ₂	0,88	3,19
NO ₂	14,55	40,35
CO	105,84	12,21
Węglowodory alifatyczne	13,23	6,90
Węglowodory aromatyczne	5,73	3,19
Suma zanieczyszczeń		
Pyły	-	27,3
SO ₂	9,23	38,08
NO ₂	152,29	482,44
CO	1107,64	145,99
Węglowodory alifatyczne	127,01	82,52
Węglowodory aromatyczne	60,00	38,08

Źródło: Obliczenia własne, na podstawie SDR 2010

Poprawę jakości powietrza można uzyskać przez ograniczenie szkodliwych dla środowiska technologii, zmniejszenie oddziaływania obszarów niskiej emisji (w tym stworzenie warunków rozwoju dla gazyfikacji powiatu i rozwoju odnawialnych źródeł energii, likwidację lub modernizację kotłowni węglowych na gazowe lub olejowe), poprawę nawierzchni dróg oraz budowę obwodnic.

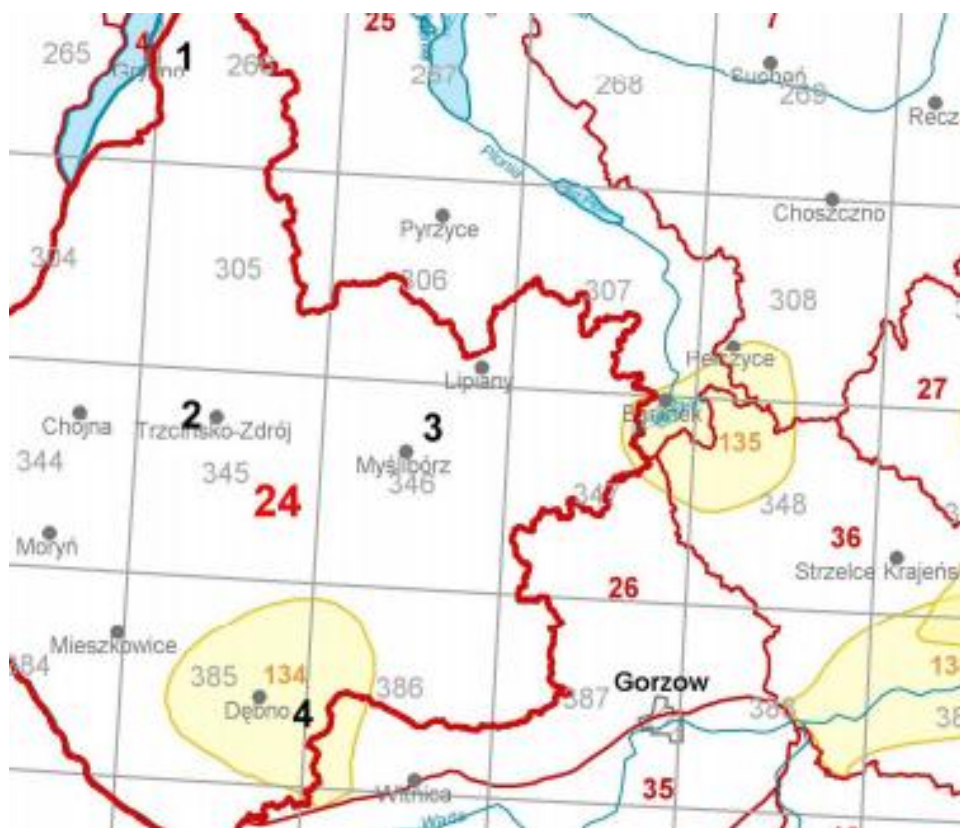
5.4. Wody podziemne

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania i izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz od lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone w na terenie powiatu, podobnie jak w całym kraju, są wody gruntowe w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Dobre właściwości filtracyjne skał słabo izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody wgłębne, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się dobrą jakością. Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny. Głównymi zagrożeniami dla jakości wód podziemnych w powiecie mogą być:

- zanieczyszczenia obszarowe, których źródłem jest rolnictwo (stosowanie gnojowicy, nawozów sztucznych, środków ochrony roślin),
- hodowla zwierząt - poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy,
- odprowadzanie ścieków do rowów, z gospodarstw nie posiadających zbiorników bezodpływowych,
- „dzikie” składowiska odpadów,
- awarie (transport substancji niebezpiecznych).

Ochrona wód podziemnych jako głównego źródła zaopatrzenia ludności w wodę jest ważnym elementem oceny tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego. W związku z tym wody te badane są z uwzględnieniem stopnia naturalnej izolacji, a zatem wrażliwości na wpływ zanieczyszczeń.

Dyrektywa 2000/60/WE powszechnie nazywana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW) ustanawia ramy działań na rzecz ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Perspektywicznym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej jest osiągnięcie do 2015 roku dobrego stanu wszystkich wód. Dla jednolitych części wód podziemnych określa osiągnięcie dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Wody podziemne tak jak i wody powierzchniowe zostały podzielone na jednolite części wód, tj. na jednostki, dla których będą prowadzone analizy presji antropogenicznych i opracowywane programy wodno - środowiskowe. Zasady ich wydzielenia oparte są na dokonanej podziale według typów wód oraz innych kryteriów, w tym podziale na obszary chronione. Podział ten został opracowany w celu dostosowania prawa krajowego do obowiązujących dyrektyw unijnych. Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej obszar Powiatu Myśliborskiego znajduje się w czterech JCWPd, tj. 24, 25, 26 oraz 36. Podane JCWPd położone są w granicach powiatu jedynie w części. Charakterystykę położenia zasięgu poszczególnych JCWPd na terenie Powiatu Myśliborskiego prezentuje rysunek 4.

Rysunek 4. Charakterystyka położenia Powiatu Myśliborskiego w granicach JCWPd

Źródło: www.psh.gov.pl

JCWPd nr 24 wydzielono w północno-zachodniej Polsce. Należy ona do regionu Dolnej Odry. Powierzchnia JCWPd nr 24 wynosi 2.007,2 km². Na obszarze JCWPd 24 znajduje się główny zbiornik wód podziemnych - Dębno (nr 134) i niewielki fragment zbiornika Barlinek (nr 135). Zbiorniki te związane są z występowaniem czwartorzędowych utworów międzymorenowych i utworów mioceńskich. Średnia głębokość ujęć w zbiornikach wynosi odpowiednio: 55 m i 50 m. JCWPd nr 24 obejmuje swym zasięgiem teren województwa zachodniopomorskiego i lubuskiego, tj. M. Szczecin, Powiat Gryfiński (Stare Czarnowo, Gryfino, Widuchowa, Banie, Chojna, Cedynia, Trzcianko-Zdrój, Moryń, Mieszkowice), Powiat Pyrzycki (Kozielice, Pyrzyce, Lipiany, Przelewice), Powiat Myśliborski (Barlinek, Nowogródek Pomorski, Myślibórz, Dębno, Boleszkowice) oraz Powiat Gorzowski (Kętrzyn nad Odrą, Witnica, Lubiszyn).

JCWPd nr 25 obejmuje obszar regionu Dolnej Odry, mający powierzchnię 1.412,07 km². Jest to obszar występowania wód podziemnych w utworach wodonośnych czwartorzędu i neogenu. Niżej leżące piętro kredy jest słabo rozpoznane. JCWPd nr 25 obejmuje swym zasięgiem teren województwa zachodniopomorskiego i lubuskiego, tj. Miasto Szczecin, Powiat Goleniowski (Goleniów), Powiat Gryfiński (Stare Czarnowo, Gryfino, Banie), Powiat Stargardzki (Kobylanka, Stargard Szczeciński, Dolice), Powiat Pyrzycki (Bielice, Kozielice, Pyrzyce, Warnice, Przelewice, Lipiany) oraz Powiat Myśliborski (Barlinek).

JCWPd nr 26 to jednostka o powierzchni 515,42 km², zlokalizowana w zachodniej części regionu Warty. Według regionalizacji zwykłych wód podziemnych położona jest w granicach regionu V pomorskiego. Na jej obszarze wody podziemne rozpoznano w osadach czwartorzędowych i mioceńskich. JCWPd nr 26 obejmuje swym zasięgiem teren województwa zachodniopomorskiego oraz lubuskiego, tj. Powiat Myśliborski (Dębno, Nowogródek Pomorski,

Barlinek), Powiat Gorzowski (Witnica, Bogdaniec, Lubiszyn, Santok, Kłodawa) oraz Miasto Gorzów.

JCWPD nr 36 znajduje się w dorzeczu Warty i zajmuje teren o powierzchni 5.037 km². Obejmuje głównie obszar wysoczyzn polodowcowych i rozcinającej ją równoleżnikowo pradliny toruńsko-eberswaldzkiej wykorzystywanej obecnie przez Noteć. Zwykłe wody podziemne występują tu powszechnie w obrębie czwartorzędowego i neogeńskiego piętra wodonośnego. Obydwa piętra mają znaczenie użytkowe, przy czym najczęściej eksploatowane są wody z utworów czwartorzędowych. JCWPD nr 36 obejmuje swym zasięgiem teren województwa zachodniopomorskiego, lubuskiego, wielkopolskiego, pomorskiego oraz kujawsko – pomorskiego, tj. Powiat Myśliborski (Barlinek), Powiat Choszczeński (Pełczyce), Powiat Wałecki (Czołpa, Wałcz), Powiat Strzelecko – Drezdenecki (Strzelce Krajeńskie, Zwierzyn, Stare Kurowo, Drezdenko), Powiat Gorzowski (Kłodawa, Santok), Powiat Międzychodzki (Sieraków), Powiat Czarnkowsko – Trzcianecki (Krzyż Wielkopolski, Drawsko, Wieleń, Trzcianka, Czarnków, Lubasz), Powiat Szamotuły (Wronki), Powiat Piliński (Szydłowo, Ujście, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Białośliwie, Wysoka, Wyrzysk, Łobżenica), Powiat Wągrowiecki (Gotańczę), Powiat Złotowski (Lipka, Zakrzewo), Powiat Cztuchowski (Debrzno), Powiat Sępoleński (Sępólno Krajeńskie, Więcbork, Sośno) oraz Powiat Nakielski (Mrocza, Sadki, Nakło nad Notecią, Kcynią).

Zgodnie z dokumentem pn. „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” przedstawiono informacje dot. oceny stanu ilościowego oraz chemicznego JCWPD. Dla JCWPD występujących na terenie Powiatu Myśliborskiego ich stan jest następujący:

- ✓ **JCWPD nr 24 (europejski kod JCW: PLGW690024):** Region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego – Ocena stanu ilościowego – dobry, Ocena stanu chemicznego – dobry, Ocena ryzyka- niezagrażona.
- ✓ **JCWPD nr 25 (europejski kod JCW: PLGW690025):** Region wodny Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego – Ocena stanu ilościowego – dobry, Ocena stanu chemicznego – dobry, Ocena ryzyka- niezagrażona.
- ✓ **JCWPD nr 26 (europejski kod JCW: PLGW650026):** Region wodny Warty – Ocena stanu ilościowego – dobry, Ocena stanu chemicznego – zły, Ocena ryzyka- zagrożona. Możliwość ryzyka nieosiągnięcia dobrej jakości wód związana jest bezpośrednio z faktem długiego okresu poprawy jakości wód podziemnych, od momentu wprowadzenia działań podstawowych na pow. terenu. Stan JCWPD jest bezpośrednio związany ze stanem SJCW i presją powierzchniową (skład. odpadów). Po zastosowaniu programu działań osiągnięcie dobrego stanu wód jest możliwe w 2012 r.
- ✓ **JCWPD nr 36 (europejski kod JCW: PLGW650036):** Region wodny Warty – Ocena stanu ilościowego – dobry, Ocena stanu chemicznego – zły, Ocena ryzyka- zagrożona. Możliwość ryzyka nieosiągnięcia dobrej jakości wód związana jest bezpośrednio z faktem długiego okresu poprawy jakości wód podziemnych, od momentu wprowadzenia działań podstawowych na pow. terenu. Stan JCWPD jest bezpośrednio związany ze stanem SJCW i presją powierzchniową (skład. odpadów, pod. ogniska zan.). Po zastosowaniu programu działań osiągnięcie dobrego stanu wód jest możliwe w 2012 r.; plan eksploatacji złoża (węgiel brunatny) „Trzcianka”.

Zgodnie z art. 4 RDW cele środowiskowe powinny zostać osiągnięte do 2015 roku. Dyrektywa przewiduje odstępstwa od założonych celów środowiskowych, jeżeli ich osiągnięcie dla danej części wód w ustalonym terminie nie będzie możliwe z określonych przyczyn. W myśl art. 4 odstępstwa zdefiniowane są następująco:

- ✓ odstępstwa czasowe – dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub najpóźniej do 2027 (art. 4.4 RDW),

- ✓ ustalenie celów mniej rygorystycznych (art. 4.5 RDW),
- ✓ czasowe pogorszenie stanu wód (art. 4.6 RDW),
- ✓ nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji (art. 4.7 RDW).

Odstępstwa czasowe, czyli przedłużenie terminu realizacji zadań RDW do 2021 lub 2027 roku, można wyznaczyć dla części wód ze względu na:

- ✓ brak możliwości technicznych wdrażania działań,
- ✓ dysproporcjonalne koszty wdrożenia działań,
- ✓ warunki naturalne niepozwalające na poprawę stanu części wód.

Od roku 2008 klasyfikację wód podziemnych przeprowadza się wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 143, poz. 896). Aktualnie monitoring jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych prowadzony jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U.2011.258.1550). Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie krajowym prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie regionalnym prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Obszar JCWPd nr 25, w granicach której wyznaczony został obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego w zlewni rzeki Płoni (OSN nr 18), objęty został dodatkowo monitoringiem operacyjnym. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi badania wód podziemnych na poziomie regionalnym w obszarze szczególnie narażonym na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego w zlewni rzeki Płoni (znajdującym się w granicach JCWPd nr 25). Badania wykonane przez WIOŚ w tym obszarze dotyczą monitorowania zmian stopnia zanieczyszczenia wód podziemnych związkami azotu. Na terenie powiatu brak jest punktów monitoringu regionalnego wód podziemnych badanych przez WIOŚ w obszarze OSN nr 18. W 2011 roku badania wód podziemnych na terenie powiatu wykonywane były przez PIG-PIB w ramach monitoringu operacyjnego w jednym punkcie pomiarowym w miejscowości Barlinek (punkt nr 949), położonym w obszarze OSN w zlewni rzeki Płoni. Badania przeprowadzono dwa razy w roku, w okresie wiosny i jesieni. Zakres badań obejmował oznaczenie 46 wskaźników fizykochemicznych. Dodatkowo wiosną wykonano oznaczenie zawartości 49 trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO), w tym wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych i pestycydów chloroorganicznych. Informacje na temat punktu pomiarowego i przedstawienie wyników klasyfikacji wód w punkcie wraz z oceną stanu chemicznego wód prezentuje tabela 53.

Tabela 53.

Zestawienie punktów pomiarowych i wyniki oceny jakości wód podziemnych badanych w ramach monitoringu krajowego na terenie Powiatu Myśliborskiego

Numer punktu wg MONBADA	Nazwa punktu	Miejscowość	Stratygrafia ujętego poziomu wodonośnego	Typ wód	Typ ośrodka	Użytkownik terenu	Numer JCWPd	Klasa jakości wód					Wskaźniki determinujące jakość wód w 2011 roku			Wskaźniki przekraczające normy dla wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi w 2011 roku	Zawartość azotanów w 2011 roku (mg/dm ³)	Ocena stanu chemicznego wód w 2011 roku
								2007	2008	2009	2010	2011	w III klasie	w IV klasie	w V klasie			
949	Barlinek -S7	Barlinek	Q	G	porowy	obszary zabudowane	25	III	II	III	b.d.	III	O ₂ , Fe			Fe, Mn, NH ₄	0,15	dobry

Źródło: Informacje o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

Badania i ocena stanu chemicznego wód w punkcie pomiarowym wykonana została przez PIG-PIB w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska w dnia 23 lipca 2008r. sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 143, poz. 896). Dodatkowo WIOŚ w Szczecinie dokonał oceny jakości wód pod względem ich przydatności do spożycia w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2010 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2010 Nr 72, poz. 466), a także oceny pod względem zanieczyszczenia wód azotanami w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska w dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093). W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono w punkcie występowanie wód zadowalającej jakości (III klasa) reprezentujących dobry stan chemiczny. Wskaźnikami, które miały wpływ na obniżenie przydatności badanych wód podziemnych do celów pitnych były związki żelaza i manganu stanowiące zanieczyszczenia pochodzenia geogenicznego oraz amoniak. Średnie stężenie metali ciężkich oraz stężenie pestycydów i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w badanych wodach podziemnych było niskie i kształtowało się poniżej granicy oznaczalności lub nieznacznie ją przekraczało. Ponadto w punkcie nie stwierdzono zanieczyszczenia wód azotanami (stężenie azotanów powyżej 50 mg NO₃ /l) i zagrożenia takim zanieczyszczeniem (stężenie azotanów od 40 do 50 mg NO₃ /l). Średnie stężenie azotanów kształtowało się na niskim poziomie, tj. poniżej tj. 10 mg/dm³ i odpowiadało I klasie (wody bardzo dobrej jakości).

5.5. Wody powierzchniowe

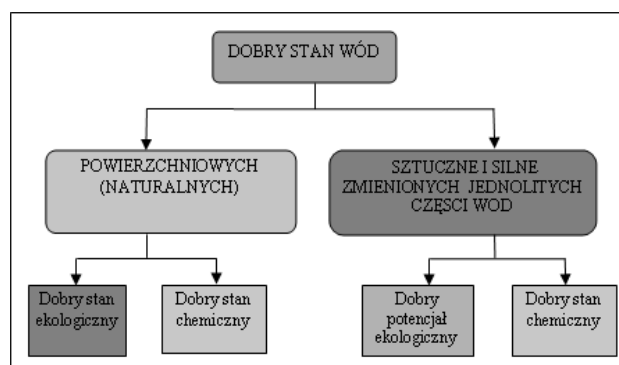
Na jakość wód powierzchniowych powiatu wpływają uwarunkowania naturalne, tj. warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach (tzw. zdolność samooczyszczania się wód) oraz presje antropogeniczne. Poważnym czynnikiem mogącym wpływać na obniżenie jakości wód mogą być:

- sptywy powierzchniowe z terenów wiejskich, rolniczych (nawozy sztuczne i naturalne, środki ochrony roślin),
- ścieki komunalne odprowadzane w sposób niekontrolowany,
- wody opadowe i roztopowe sptywające z dróg i placów.

Dyrektywa 2000/60/WE powszechnie nazywana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW) ustanawia ramy działań na rzecz ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Nadrzędnym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu wód na terenie całej Unii Europejskiej do roku 2015. Wody powierzchniowe, w tym silnie zmienione i sztuczne jednolite części wód, powinny do tego czasu osiągnąć dobry stan chemiczny, oraz odpowiednio, dobry stan ekologiczny lub dobry potencjał ekologiczny, gdzie:

- stan ekologiczny obowiązuje dla wód naturalnych,
- potencjał ekologiczny dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód.

Cele RDW w odniesieniu do jakości wód powierzchniowych najlepiej obrazuje rysunek 5.

Rysunek 5. Cele RDW w odniesieniu do jakości wód powierzchniowych

Ocena stanu wód powierzchniowych definiowana jest jako wypadkowa stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód, gdzie:

- stan ekologiczny – określany jest dla naturalnych jednolitych części wód. Stan ekologiczny może być: bardzo dobry, dobry, umiarkowany, słaby i zły.
- potencjał ekologiczny – określany jest dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód.

Na ocenę stanu/potencjału ekologicznego składa się:

- ocena elementów biologicznych, prowadzona w zakresie klas I–V,
- ocena elementów fizyczno-chemicznych:
 - dla rzek w zakresie klas: I; II; stan poniżej dobrego,
 - dla jezior - stan dobry i stan poniżej dobrego,
- ocena wskaźników jakości wód z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) – stan dobry i stan poniżej dobrego,
- ocena elementów hydromorfologicznych.

Ocenę jakości wód powierzchniowych reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545) (zwane dalej rozporządzeniem) oraz wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Rozporządzenie wymaga dokonania oceny stanu/potencjału ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód. Stan ekologiczny wyznacza się w jednolitych części wód w ciekach naturalnych, zaś potencjał ekologiczny w sztucznych i silnie zmienionych jednolitych częściach wód. Sposób klasyfikacji potencjału ekologicznego jest porównywalny z procedurą określania stanu ekologicznego.

W załącznikach 1, 2, 3, 4, 5, 6 do rozporządzenia zamieszczono wartości graniczne dla poszczególnych klas jakości. Wartości z załączników od 1 do 5 do rozporządzenia zróżnicowane są w zależności od kategorii wód i typów jednolitych części wód.

Stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych ocenia się na podstawie wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych i substancji szczególnie szkodliwych (załączniki 1, 2, 3, 4, 5, 6 do rozporządzenia). W ocenie należy uwzględnić także stan elementów hydromorfologicznych.

Jednolitej części wód wyznaczonej na podstawie przeglądu warunków hydromorfologicznych jako sztucznej lub silnie zmienionej, niebędącej zbiornikiem zaporowym, nadaje się:

- ✓ klasę I - w przypadku kanałów, strug, strumieni, potoków i rzek, w których zmiany hydromorfologiczne dotyczą jedynie zaburzeń SNQ (wahań przepływów) spowodowanych pracą małych elektrowni wodnych lub działaniem zapór przeciwpowodziowych oraz jezior lub innych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych (z wyłączeniem zbiorników zaporowych), wód przejściowych i przybrzeżnych będących drogami wodnymi,
- ✓ klasę II - w przypadku pozostałych silnie zmienionych lub sztucznych części wód.

Ocenę stanu/potencjału dla elementów biologicznych i fizykochemicznych przeprowadza się w oparciu o wyniki badań wskaźników wymienionych w załączniku 1, 2, 3, 4, 5 do rozporządzenia.

Oceniane elementy fizykochemiczne (wspierające elementy biologiczne) podzielone zostały na cztery grupy wskaźników charakteryzujących stan fizyczny, warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne, zakwaszenie oraz warunki biogenne. Rozporządzenie rozróżnia wartości graniczne dla klasy I i II, z wyłączeniem jezior, dla których ustalone są wartości graniczne jedynie dla klasy II. Jeśli wyniki badań nie spełniają kryteriów dla klasy II jakość wód ocenia się jako „poniżej stanu dobrego”.

Zgodnie z rozporządzeniem, w przypadku gdy stan/potencjał elementu biologicznego jakości wód jest umiarkowany (III klasa), słaby (IV klasa) lub zły (V klasa), wówczas nadaje się taki sam stan/potencjał ekologiczny wód. Natomiast, gdy stan/potencjał wskaźnika biologicznego jakości wód jest bardzo dobry (I klasa) lub dobry (II klasa) w ocenie stanu ekologicznego należy uwzględnić również stan wskaźników fizykochemicznych (załącznik 1, 2, 3 i 4 do rozporządzenia), wskaźników substancji szczególnie szkodliwych (załącznik 5 do rozporządzenia) oraz fakt uznania JCW za wody sztuczne lub silnie zmodyfikowane pod względem hydromorfologicznym.

Ocenę końcową stanu wód (stan dobry lub zły) przeprowadza się na podstawie oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego (załącznik 8 do rozporządzenia). W przypadku, gdy stan/potencjał ekologiczny jest umiarkowany, słaby lub zły lub też stan chemiczny sklasyfikowany został jako zły wówczas stan wód klasyfikuje się jako zły.

Jednolite części wód występujące na obszarach chronionych podlegają także ocenie pod względem oceny stopnia spełnienia dodatkowych wymagań określonych dla tych obszarów.

Jeśli te wymagania nie są spełnione, ocena stanu/potencjału ekologicznego musi być poniżej stanu/potencjału dobrego i wówczas stan takiej JCW przyjmuje się jako zły.

Na terenie Powiatu Myśliborskiego zlokalizowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych, tj.:

- Jednolite części wód powierzchniowych – rzeczne:
 - ✓ RW60001719114 – Dopływ spod Szumiłowa,
 - ✓ RW60002319148 – Dopływ spod Porzecza,
 - ✓ RW60002119199 – Odra od Warty do Odry Zachodniej,
 - ✓ RW60000191259 – Myśla od źródeł do wypływu z Jez. Myśliborskiego,
 - ✓ RW60000191272 – Pręga,
 - ✓ RW60000191276 – Dopływ z jez. Postnego,
 - ✓ RW60000191289 – Ścieniawica ze Zb. Buszowo (stawy hodowlane),
 - ✓ RW600018191292 – Kosa,
 - ✓ RW60000191296 – Dopływ z Cychr,
 - ✓ RW600018191298 – Dopływ z Boleszkowic,
 - ✓ RW600020191299 – Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia,
 - ✓ RW600023197651 – Płonia od Źródeł do Dopływu spod Myśliberek,
 - ✓ RW600001912789 – Olchowy Rów,
 - ✓ RW600001912944 – Kanał Sienicy,
 - ✓ RW6000181912949 – Sienica bez Kanału Sienica,
- Jednolite części wód powierzchniowych – jeziorne:
 - ✓ LW10954 – Sitno Wielkie (w zlewni Myśli),
 - ✓ LW10950 – Chłop (w zlewni Myśli),
 - ✓ LW10936 – Będzin,
 - ✓ LW10957 – Jezierzycza,
 - ✓ LW11025 – Barlińskie (Barlineckie),
 - ✓ LW10946 – Myśliborskie,
 - ✓ LW10944 – Łubie (Lubno, Glazowskie),
 - ✓ LW10943 – Sulimierskie,
 - ✓ LW10941 – Rokitno,
 - ✓ LW10958 – Dobropolskie z jeziorem Golenickim
 - ✓ LW10959 – Czernikowskie,
 - ✓ LW10945 – Renickie,
 - ✓ LW10937 – Karskie Wielkie,
 - ✓ LW10966 – Kozie (Kozin),
 - ✓ LW10972 – Ostrowieckie (Ostrowiec),
 - ✓ LW10967 – Postne (Śniegoszewo).

5.5.1. Ocena jakości wód rzecznych

Podstawą do prowadzenia badań jakości wód rzecznych na terenie Powiatu Myśliborskiego w 2011 roku był „Program państwowego monitoringu środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2010 – 2012”. Zgodnie z tym programem system oceny jakości jednolitych części wód realizowano poprzez badania i pomiary wykonywane w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. W trzyletnim okresie badaniami objęto 106 jednolitych części wód rzecznych. Na terenie Powiatu Myśliborskiego badane są 2 JCW w 3 punktach pomiarowo – kontrolnych. W roku 2011 prowadzono badania JCW „Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia”. Według wykazów KZGW, stanowiących zbiór danych

referencyjnych w gospodarowaniu wodami na lata 2010 – 2015, jest to silnie zmieniona jednolita część wód (mała retencja, gospodarka stawowa, magazynowanie wody dla celów energetycznych). W obrębie badanej w 2011 r. JCW zlokalizowano dwa punkty pomiarowe: poniżej Myśliborza, gdzie realizowano program monitoringu operacyjnego oraz przed ujściem do Odry (w Namyślinie) – program monitoringu diagnostycznego. Wyniki przeprowadzonej oceny w punktach pomiarowych i jednolitej części wód prowadzonej w 2011 roku prezentuje tabela 54.

Tabela 54.

Wyniki oceny w punktach pomiarowych i jednolitej części wód

Nazwa elementu jakości wód	Myśla - poniżej Myśliborza	Myśla - ujście do Odry (m. Namyślin)	OCENA JCW „Myśla od wpływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia”
Klasa elementów biologicznych	II	II	II
Klasa elementów hydromorfologicznych	II	II	II
Klasa elementów fizykochemicznych	PPD	PPD	PPD
POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY

Objaśnienia:

Klasa elementów biologicznych/potencjał ekologiczny

I	potencjał maksymalny
II	potencjał dobry
III	potencjał umiarkowany
IV	potencjał słaby
V	potencjał zły

Klasa elementów fizykochemicznych

I	potencjał maksymalny
II	potencjał dobry
PPD	poniżej potencjału dobrego

Źródło: Informacje o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

Badana w 2011 r. jednolita część wód należy do wód silnie zmienionych w związku z czym oceniano potencjał ekologiczny JCW (na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych). Ocena elementów biologicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań organizmów fitobentosowych i skład gatunkowy makrofitów. Jakość elementów biologicznych badanych przy ujściu Myśli do Odry oraz poniżej Myśliborza klasyfikuje JCW „Myśla od wpływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia” do klasy II (dobry potencjał ekologiczny). Ocena elementów hydromorfologicznych została wykonana zgodnie z wytycznymi GIOŚ oraz powyższym rozporządzeniem Ministra Środowiska. Jednolitej części wód wyznaczonej na podstawie przeglądu warunków hydromorfologicznych jako silnie zmienionej – przypisano II klasę. Ocena elementów fizykochemicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań wskaźników wymienionych w załącznikach 5 i 6 do rozporządzenia. W 2011 r. jakość oznaczanych elementów fizykochemicznych w poszczególnych punktach pomiarowych oraz w ocenianej JCW (na podstawie wartości uśrednionych ze stanowisk) oceniono poniżej potencjału dobrego. Wymagania określone dla dobrego potencjału (II klasa) nie były spełnione w przypadku ChZT_Mn oraz OWO (określających zawartość zanieczyszczeń organicznych).

W rezultacie na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych jednolitą część wód „Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia” zaliczono do klasy III oznaczającej umiarkowany potencjał ekologiczny.

Ponadto zgodnie z obowiązującymi od 2011 r. nowymi zasadami oceny, jednolite części wód występujące na obszarach chronionych bądź z nimi powiązanych podlegają także ocenie pod względem spełnienia dodatkowych wymagań określonych dla tych obszarów. Ocena spełnienia wymagań w punkcie pomiarowym ustanowionym dla danego celu jest oceną dla całej jednolitej części wód. W przypadku gdy jednolita część wód należy do kilku obszarów chronionych przyjmuje się, że jest ona w dobrym lub bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym jeśli spełnione są jednocześnie wszystkie warunki określone dla tych obszarów. Badana w 2011 r. JCW obejmuje następujące obszary chronione: obszary chronione wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych (cała Polska), obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do bytowania ryb w warunkach naturalnych.

Badania w zakresie wymaganym do oceny wymienionych obszarów chronionych wykazały, że w JCW „Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia” nie były spełnione wymagania dla obszaru ochrony gatunków ryb (wody przeznaczone do bytowania ryb). W wyniku przeprowadzonych ocen dla obszarów chronionych potencjał ekologiczny JCW zaliczono do umiarkowanego. Zestawienie wyników ocen jednolitych części wód badanych w roku 2011 przedstawia tabela 55.

Tabela 55.

Zestawienie wyników ocen jednolitych części wód badanych w 2011 roku

Nazwa JCW	Nazwa punktu	POTENCJAŁ EKOLOGICZNY (wg MD, MO)	Obszary ochrony gatunków ryb (wody przeznaczone do bytowania ryb)	Obszary chronione, będące jednolitymi częściami wód przeznaczonymi do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary chronione wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	STAN CHEMICZNY (wg MD, MO)	STAN JCW
Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia	Myśla - poniżej Myśliborza	UMIARKO-WANY	N	I	I	N	UMIARKO-WANY	Brak oceny	ZŁY
	Myśla - ujście do Odry (m. Namyslin)								

N – nie są spełnione wymagania dla obszaru chronionego

T – spełnione wymagania dla obszaru chronionego

Źródło: Informacje o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545) oraz wytycznymi GIOŚ stan

jednolitej części wód JCW „Myśla od wyływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia”, której potencjał ekologiczny został sklasyfikowany jako umiarkowany oraz nie zostały spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych, oceniono jako zły.

5.5.2. Ocena jakości wód jeziornych

Zbiorniki wodne są bardziej podatne na zanieczyszczenia głównie ze względu na położenie w zagłębieniach terenu. Podlegają one wpływom otaczającego obszaru związanym ze spływem wód powierzchniowych zawierających związki biogenne, a substancje zanieczyszczające mogą być trwale kumulowane w osadach dennych.

W roku 2011 nie prowadzono badań jakości wód jezior położonych na obszarze Powiatu Myśliborskiego. Ostatnie pomiary przeprowadzono w roku 2010. Badaniami monitoringowymi objęto jezioro Barlineckie. Badania tego jeziora zostały przeprowadzone w celu określenia aktualnego stanu wód, stopnia eutrofizacji oraz oceny przydatności jego wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych.

W celu określenia aktualnego stanu wód jeziora Barlineckiego wykonano badania na 2 stanowiskach – 4-krotnie w sezonie wegetacyjnym. Pobór próbek do analiz fizykochemicznych na jeziorze odbywał się z głębokości 1 metr pod powierzchnią, natomiast do badania fitoplanktonu pobierano próby zintegrowane – zlewane z kilku poziomów głębokości. Na podstawie badań przeprowadzonych w roku 2010 jezioro Barlineckie zostało zaliczone do III klasy stanu ekologicznego. Ocenę przeprowadzono w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. 2008 Nr 162). O ocenie zdecydował nieodpowiedni stan natlenienia wód. W kwietniu (w okresie mieszania wód) stwierdzono obecność tlenu do dna, ale w warstwach przydennych obserwowano deficyty tlenowe - nasycenie tlenem kształtowało się na poziomie 8 – 16%. W pozostałych miesiącach (w okresie stratyfikacji wód) w wodach hypolimnionu oraz w dolnych partiach metalimnionu stwierdzono brak tlenu. W lipcu i sierpniu odtlenienie wód jeziora obserwowano poniżej 7 m. głębokości, a we wrześniu poniżej 10 m. Pomimo urządzenia napowietrzającego od kilku lat ustawionego na jeziorze, w roku 2010 nie stwierdzono poprawy natlenienia wód w porównaniu do badań wykonanych w latach: 1994 i 2001. Pozostałe uwzględniane przy ocenie wskaźniki fizykochemiczne (substancje biogenne, przewodność elektrolityczna, widzialność krążka Secchiego) jak również wskaźniki rozwoju fitoplanktonu spełniały wartości graniczne dla stanu dobrego.

Ponadto w 2010 roku jakość wód jeziora Barlineckiego została przebadana w celu określenia przydatności wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 176, poz. 1455) podaje zakres badań oraz kryteria dla oceny jezior sielawowych oraz dla jezior będących środowiskiem dla ryb z rodziny karpowatych oraz gatunków takich jak szczupak, okoń lub węgorz. Przydatność wód jeziora Barlineckiego (zgodnie z wykazami RZGW w Szczecinie) była analizowana według kryteriów dla ryb sielawowych. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż zostały przekroczone wartości graniczne dla: fosforu ogólnego oraz azotynów.

Dodatkowo wody jeziora Barlineckiego zostały poddane ocenie eutrofizacji i przeprowadzono ją w oparciu o „Wytyczne do oceny eutrofizacji wód za lata 2007-2009” - GIOŚ sierpień 2010. Powyższe wytyczne oparte zostały o wartości graniczne z załącznika 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 w sprawie sposobu klasyfikacji stanu

jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008). Analizą zostały objęte następujące wskaźniki: średnia koncentracja chlorofilu „a”, fosfor ogólny, azot ogólny, przezroczystość wód. Zgodnie z „wytycznymi” jeżeli jeden z wymienionych wskaźników nie spełnia wartości granicznych dla klasy II jezioro należy uznać za zeutrofizowane. Zgodnie z analizą przeprowadzoną w 2010 roku Jezioro Barlineckie uznano za nieeutrofizowane.

W latach wcześniejszych jakość wód jeziornych Powiatu Myśliborskiego także był poddawany ocenie. W latach 2000-2006 badaniami monitoringowymi objęto 10 jezior zlokalizowanych na terenie powiatu. Badania prowadzono zgodnie z Systemem Oceny Jakości Jezior (SOJJ). Od roku 2003 jeziora w województwie zachodniopomorskim były również oceniane, ze względu na eutrofizację czyli nadmierną żyzność. Przeprowadzono dwukrotnie ocenę stanu użyźnienia jezior województwa zachodniopomorskiego za lata: 1998-2003 i 2004-2007. W celu wykonania tych ocen wykorzystane zostały wyniki badań monitoringowych prowadzonych według systemu SOJJ. W tabeli 56 zaprezentowano wykaz jezior na terenie powiatu, które były objęte badaniami monitoringowymi prowadzonymi przez WIOŚ w latach 2000 - 2006.

Tabela 56.

Wykaz jezior Powiatu Myśliborskiego objętych badaniami w latach 2000-2006

Nazwa	Powierzchnia [ha]	Średnia głębokość [m]	Głębokość maksymalna [m]	Stratyfikacja	Objętość wód [ml.m ³]	Klasa	Zlewnia	Rok badania
Barlineckie	259,1	7,1	18	pełna	18,6	II	Płoni	2001
Myśliborskie	617,7	8,4	22,3	pełna	51,9	III	Myśli	2001
Dobropolskie	109,3	3,0	12,1	niepełna	3,3	III	Myśli	2000
Sitno Wielkie	186,0	3,5	9,2	niepełna	6,5	III	Myśli	2000
Łubie	182,2	2,5	8,8	polimiksja	4,5	III	Myśli	2000
Jezierzyca	61,3	3,3	10,9	niepełna	2,0	poza klasą	Myśli	2000
Ostrowieckie	121,1	2,4	7,4	niepełna	4,0	III	Myśli	2001
Karskie Wlk.	178,8	10,5	16,6	pełna	18,7	II	Myśli	2001
Czenikowskie	67,2	5,9	11,2	stratyfikacja	3,9	III	Myśli	2006
Sulimierskie	91,9	1,2	2,4	polimiksja	1,1	poza klasą	Myśli	2006

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami jedynie dwa jeziora z 10 zaliczono do II klasy czystości. Wyniki badań bakteriologicznych (miano Coli typu kałowego) spełniały normatywy I klasy czystości, za wyjątkiem jeziora Sulimierskiego, gdzie spełnione zostały kryteria II klasy. Kryteria oceny eutrofizacji oparto na wartościach normatywnych azotu ogólnego, fosforu ogólnego, chlorofilu „a”, przezroczystości (widzialność krążka Secchiego). Podstawą do oceny były średnie wartości dla sezonu wegetacyjnego. Wyniki eutrofizacji jezior na terenie Powiatu Myśliborskiego przedstawiono w tabeli 57.

Tabela 57.

Wyniki oceny eutrofizacji jezior na terenie Powiatu Myśliborskiego w latach 2000-2006

Nazwa jeziora	Azot ogólny	Fosfor ogólny	Chlorofil aktywny	Widzialność krążka Secchiego	Natlenienie warstw przydennych latem
Normatywne wartości	<1,5 mg N/l	<0,1 mg P/l	<25 µg/l	>2,0 m	brak tlenu
Czernikowskie	1,59	0,130	43,3	1,5	>5m
Sulimierskie	2,69	0,090	61,3	0,6	Polimiksja
Barlineckie	0,71	0,042	2,9	3,8	>8m
Karskie Wlk.	1,44	0,065	4,0	2,9	>8m
Myśliborskie	1,23	0,056	23,9	1,4	>8m
Dobropolskie	2,32	0,047	21,3	1,3	>6m
Siłno Wielkie	2,01	0,055	20,7	0,9	>5m
Ostrowieckie	1,27	0,128	28,5	1,3	>4m
Łubie	2,62	0,125	62,0	0,5	Polimiksja
Jezierzyca	3,03	0,103	41,5	0,9	>4m

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Wyniki przeprowadzonych badań w latach 2000-2006 wskazują, iż jeziora położone w Powiecie Myśliborskim były zeutrofizowane. Przyczyny tego stanu to zarówno doptyw ścieków ze źródeł punktowych (obecnie praktycznie wyeliminowany), jak też działalność rolnicza prowadzona w zlewni. Zdecydowanie w najlepszej „kondycji” znajdowały się jeziora: Barlineckie i Karsko Wielkie.

5.6. Klimat akustyczny

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, oddziaływujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania. Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym.

Ustawa Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi, energie, takie jak hałas czy wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Wraz z dniem wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, na terytorium naszego kraju zaczęły obowiązywać wspólnotowe przepisy prawne. Hałas w środowisku, na który narażeni są ludzie, reguluje Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 25 czerwca 2002 roku, w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku 2002/49/WE. Powyższy dokument ma na celu wspólne dla wszystkich Państw Członkowskich unikanie, zapobieganie oraz zmniejszanie szkodliwych skutków narażenia ludzi na działanie hałasu.

Dyrektywa 2002/49/WE wprowadziła ujednoliczone i stosowane w krajach Unii wskaźniki oceny hałasu. Wskaźniki te będą stosowane do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem (L_N i L_{DWN}) oraz do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby (LA_{eqD} i LA_{eqN}). Wraz z wprowadzeniem nowych wskaźników oceny hałasu zmianie uległy rozporządzenia Ministra Środowiska, w których wartości wskaźników określały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku. Nowe kryteria oceny hałasu zróżnicowane w zależności od rodzajów terenu, rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu oraz w zależności od pory dnia lub nocy określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 Nr 120 poz. 826). Wskaźnikiem oceny hałasu jest zgodnie z ustawą równoważny poziom dźwięku [dB]. Poziom ten stanowi uśrednioną wartość w odniesieniu do pory doby (dzień od 6:00 do 22:00 lub noc od 22:00 do 6:00).

W 2012 roku weszło w życie nowe Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 r. 1109). Od 2012 roku pomiary poziomu hałasu oraz jego ocenę prowadzi się zgodnie z nowym rozporządzeniem. Wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby prezentuje tabela 58. Natomiast wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem prezentuje tabela 59.

Tabela 58.

Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LAeq D i LAeq N (mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby)

Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
	Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Strefa ochronna „A” uzdrowskowa b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domków opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo- usługowe	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

2) W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

3) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 r. 1109).

Tabela 59.

Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LDWN i LN, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
	Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom roku	LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom roku
a) Strefa ochronna „A” uzdrowskowa b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domków opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	70	65	55	45

Objaśnienia:

1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

2) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 r. 1109).

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją, uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LA_{eq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $LA_{eq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< LA_{eq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< LA_{eq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $LA_{eq} > 70$ dB

Ze względu na środowisko występowania, hałas dzieli się na trzy podstawowe grupy:

- hałas w przemyśle (przemysłowy),
- hałas od środków transportu (komunikacyjny),
- hałas w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej i na terenach wypoczynkowych (komunalny).

Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Na hałas przemysłowy wpływają wszelkie źródła hałasu znajdujące się na terenie zakładu przemysłowego, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu). Punktowymi źródłami hałasu są wentylatory, czerpnie, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków. Źródłem hałasu wtórnego są obiekty budowlane w tym produkcyjne, w których hałas pochodzący od pracy maszyn i urządzeń emitowany jest do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. cięcie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy stanowią dodatkowe źródło hałasu.

Wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w powiecie dominują podmioty działające w handlu hurtowym i detalicznym, budownictwie oraz w przetwórstwie przemysłowym, to one kształtują klimat akustyczny w bezpośrednim swoim otoczeniu. Głównymi emitorami na terenie powiatu myśliborskiego są zakłady: "HaCon" S.A., Klaus Borne Fabryka Drzwi Sp. z o.o., Maldrobud – Wytwórnia Mas Bitumicznych w Głazowie, "BARLINEK" Inwestycje Sp. z o.o., "METPOL" Holding – Zremb S.A., "SCANWOOD" Sp. z o.o., PPHU „ZNMR” Sp. z o.o., PHP Cedrus S.J. Dębno, KRUBET – betoniarnia Barlinek oraz Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziarnego. Oddziaływanie akustyczne tych zakładów ma charakter punktowy. O wpływie zakładu na klimat akustyczny środowiska decyduje jego lokalizacja. W przypadku zakładów zlokalizowanych w otoczeniu terenów, dla których rozporządzenie nie przewiduje dopuszczalnych poziomów dźwięku (tereny przemysłowe, aktywizacja gospodarcza, tereny rolne, lasy, itp.) problem hałasu nie występuje. Pojawia się on wówczas, gdy zakład sąsiaduje z obszarami zapisanymi w planach zagospodarowania przestrzennego, jako tereny wymagające ochrony przed hałasem (zabudowa mieszkaniowa, tereny oświaty, służby zdrowia, tereny rekreacyjne). Wówczas występują sytuacje, w których zakłady przekraczają obowiązujące wartości dopuszczalne poziomu równoważnego hałasu.

Ochrona przed hałasem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych wartości poziomu równoważnego hałasu. Aktualnie zgodnie z art. 115a ustawy Prawo ochrony środowiska w przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu zobowiązanego do ich prowadzenia, że poza zakładem w wyniku jego działalności przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, organ wydaje decyzję o dopuszczalnym

poziomie hałasu. W przypadku zakładów, dla których obowiązek wykonania raportu jest wymagany, wydaje się decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydaje stosowną decyzję dla przedsięwzięć z I grupy, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydaje taką decyzję dla terenów zamkniętych, natomiast w pozostałych przypadkach taką decyzję wydaje Starosta.

W 2011 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie prowadził działania kontrolne funkcjonujących przedsiębiorstw na terenie Powiatu Myśliborskiego pod względem oceny zachowania przepisów dotyczących hałasu. Wyniki prowadzonych działań kontrolnych w 2011 roku:

- ✓ Klaus Borne Fabryka Drzwi Sp. z o.o. Barlinek – brak naruszenia przepisów oraz przekroczenia warunków,
- ✓ Barlinek Inwestycje Sp. z o.o. – brak naruszenia przepisów oraz przekroczenia warunków,
- ✓ Zakład Kamieniarsko- Betoniarski – wystąpiło naruszenie przepisów, nałożono mandat,
- ✓ Zakład produkcyjny M+B Birke Sp. z o.o. Więctaw Nr 18 - naruszenia przepisów oraz przekroczenia warunków,
- ✓ Usługowy Zakład Kamieniarski w Myśliborzu - wystąpiło naruszenie przepisów,
- ✓ F.H.P. CEDRUS Sp. J. – Dębno - brak naruszenia przepisów oraz przekroczenia warunków.

Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Na terenie Powiatu Myśliborskiego hałas generowany przez pojazdy samochodowe jest dominującym źródłem, mogącym w znaczny sposób kształtować klimat akustyczny na analizowanym obszarze. Hałas wywołany ruchem drogowym, charakteryzowany jest przez takie czynniki jak: natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów oraz płynność ruchu. Ważny jest także stan nawierzchni poszczególnych dróg oraz odchylenie jezdni. Na terenie powiatu istnieje dość dobrze rozbudowana sieć dróg. Główne powiązania z województwem i krajem zapewnia sieć dróg krajowych oraz wojewódzkich. Przez powiat przebiega bezpośrednio droga krajowa nr 3 (E65) Świnoujście – Jakuszyce, droga krajowa nr 23 Myślibórz – Sarbinowo, droga krajowa nr 26 Renice – Myślibórz – Cedynia oraz droga krajowa nr 31 Szczecin – Słubice. Drogi wojewódzkie i powiatowe także mają wpływ na emisję hałasu, ale ze względu na mniejszą przepustowość i natężenie ruchu pojazdów stanowią mniejsze zagrożenie. Jedynym wyjątkiem są trasy przechodzące przez miasta, jak ma to miejsce w Myśliborzu, gdzie jedna z dróg „przelotowych” przechodzi centralnie przez tereny zabudowane.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, co 5 lat prowadzi badania dotyczące pomiaru natężenia ruchu na drogach województwa zachodniopomorskiego. Ostatni pomiar natężenia ruchu przeprowadzony był w 2010 roku, kolejny pomiar realizowany będzie w roku 2015. Zgodnie z danymi Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad natężenie ruchu na drodze krajowej Nr 23 kształtowało się na poziomie powyżej 7.000 pojazdów na dobę, np. na odcinku drogi krajowej relacji Dębno/Przejście o długości 0,7 km średnie natężenie ruchu wynosiło 7.262 pojazdy na dobę. Jeszcze większe natężenie ruchu kształtowało się na drodze krajowej Nr 26, gdzie natężenie ruchu kształtowało się na poziomie powyżej 11.000 pojazdów na dobę, np. na odcinku drogi krajowej relacji Myślibórz/Przejście o długości 1,2 km średnie natężenie ruchu wynosiło 11.831 pojazdów na dobę. Dodatkowo pomiary średniego natężenia ruchu prowadzono na drodze krajowej Nr 31, gdzie natężenie ruchu kształtowało się na poziomie powyżej 1.000 pojazdów na dobę, np. na odcinku drogi krajowej relacji

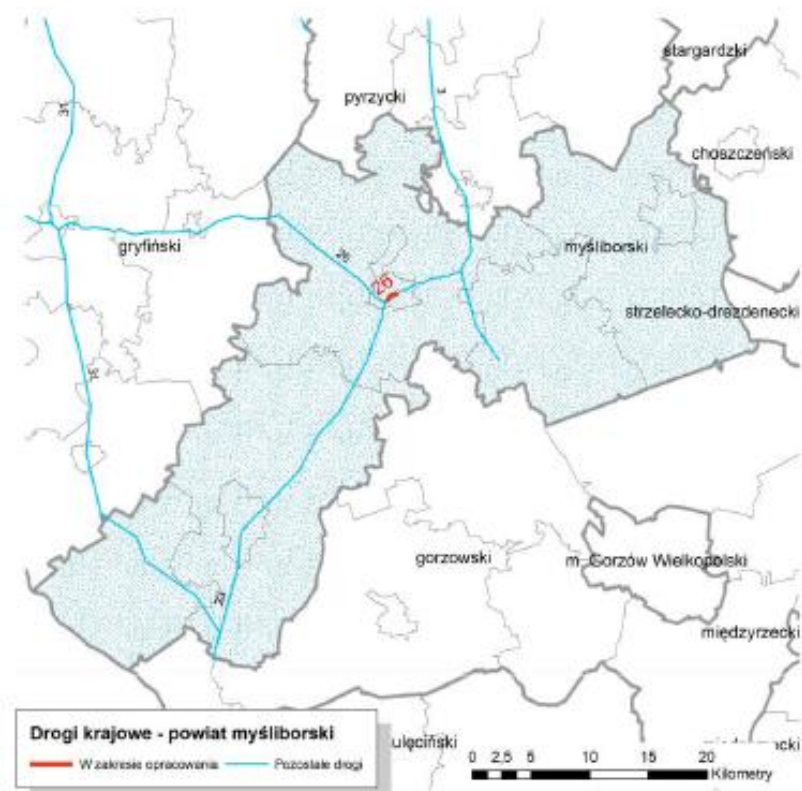
Mieszkowice – Boleszkowice o długości 5,5 km średnie natężenie ruchu wynosiło 1.719 pojazdów na dobę.

Samoloty, śmigłowce, motolotnie, charakteryzują się bardzo wysokim poziomem emitowanego dźwięku. Droga rozprzestrzeniania się fali dźwiękowej uniemożliwia zastosowanie skutecznych zabezpieczeń przed hałasem, stąd też emisja hałasu obejmuje stosunkowo duże powierzchnie terenu. Jednakże hałas lotniczy ma przede wszystkim znaczenie lokalne. Z uwagi na brak lotniska, nie występują tu problemy związane z oddziaływaniem hałasu lotniczego w środowisku. Utworzone w ostatnim dziesięcioleciu korytarze powietrzne dla krajowego i międzynarodowego lotniczego ruchu pasażerskiego nie wpływają na stan klimatu akustycznego na terenie powiatu.

W roku 2011 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Myśliborskiego. Ostatnie badania pomiarów hałasu komunikacyjnego były prowadzone na terenie Barlinka w 2009 roku. Dodatkowo w 2010 roku opracowana została mapa akustyczna miasta Barlinek w otoczeniu dróg wojewódzkich. Klimat akustyczny oceniony został na podstawie badań i obliczeń rozprzestrzeniania się hałasu w środowisku z transportu samochodowego. Ocena stanu warunków akustycznych określona została w oparciu o wskaźniki długookresowe: LDWN (długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczany w ciągu wszystkich dób w roku) i LN (długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczany w ciągu wszystkich pór nocy w roku). Stan klimatu akustycznego w otoczeniu głównych szlaków komunikacyjnych w Barlinku określony został jako niezadowolający. Na obszarze objętym analizą mieszka prawie 2,4 tys. mieszkańców zagrożonych ponadnormatywnym hałasem w porze dziennej i ponad 2,5 tys. osób zamieszkujących tereny, na których występują przekroczenia poziomów hałasu w porze nocnej. W niesprzyjających warunkach akustycznych mieszka około 17 % całej ludności miasta Barlinek. W celu ochrony przed hałasem należy zwrócić uwagę na fakt, iż zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) art. 119 ust. 1 „dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.” Zatem zasadne jest opracowanie takiego programu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 roku w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz. U. Nr 179, poz. 1498).

Natomiast pod koniec 2011 r., powstała dla obszaru Polski mapa akustyczna dla dróg, po których przejeżdża ponad 3.000.000 pojazdów rocznie, wykonana przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA). Mapa ta obejmuje swoim zasięgiem krótki odcinek drogi krajowej nr 26. Lokalizacja analizowanego odcinka drogi krajowej na terenie Powiatu Myśliborskiego przedstawia rysunek 6.

Dodatkowo w tabeli 60 i 61 przedstawiono szczegółowe informacje o stanie akustycznym obszaru, dla którego wykonana została mapa akustyczna. Zgodnie z art. 179 ust. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem przedkłada, niezwłocznie po wykonaniu, fragment mapy akustycznej obejmującej określony powiat – właściwemu marszałkowi województwa i staroście.

Rysunek 6. Lokalizacja analizowanego odcinka drogi krajowej na terenie Powiatu Myśliborskiego

Źródło: Informacje o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

Tabela 60.

Przekroczenie wartości dopuszczalnych wskaźnik L_{DWN}

Wskaźnik L_{DWN}	Powiat Myśliborski				
	< 5 dB	5-10 dB	10-15 dB	15-20dB	>20 dB
Przekroczenie wartości dopuszczalnych	Stan warunków akustycznych				
	niedobry		zły		bardzo zły
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,024	0,016	0,012	0,008	0,001
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,074	0,058	0,049	0,033	0,012
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	0,230	0,179	0,151	0,103	0,039
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	1	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane z punktu widzenia ochrony przed hałasem	0	0	0	0	0

Źródło: Informacje o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

Tabela 61.

Przekroczenie wartości dopuszczalnych wskaźnik L_N

Wskaźnik L_N	Powiat Myśliborski				
	< 5 dB	5-10 dB	10-15 dB	15-20dB	>20 dB
Przekroczenie wartości dopuszczalnych	Stan warunków akustycznych				
	nieдобry		zły		bardzo zły
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,023	0,014	0,011	0,005	0,0001
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,070	0,055	0,052	0,051	0,002
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	0,217	0,169	0,161	0,157	0,008
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane z punktu widzenia ochrony przed hałasem	0	0	0	0	0

Źródło: Informacje o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2011 roku

Zgodnie z wykonaną mapą akustyczną, dla krótkiego odcinka drogi krajowej nr 26, przechodzącej przez teren Powiatu Myśliborskiego oceniono, iż przekroczenia wartości dopuszczalnych wskaźnika L_{DWN} dla zakresu 10-15 dB określono jako zły w przypadku 0,012 km² powierzchni obszarów. Natomiast dla zakresu 15-20 dB określono jako zły w przypadku 0,008 km² powierzchni obszarów. Liczbę lokali mieszkalnych charakteryzujących się złym stanem akustycznym w danym zakresie 10-15 dB oszacowano na poziomie 0,049 tys., natomiast w badanym zakresie 15-20 dB na poziomie 0,033 tys. Przekroczenia wartości dopuszczalnych wskaźnika L_N dla zakresu 10-15 dB określono jako zły w przypadku 0,011 km² powierzchni obszarów. Natomiast dla zakresu 15-20 dB określono jako zły w przypadku 0,005 km² powierzchni obszarów. Liczbę lokali mieszkalnych charakteryzujących się złym stanem akustycznym w danym zakresie 10-15 dB oszacowano na poziomie 0,052 tys., natomiast w badanym zakresie 15-20 dB na poziomie 0,051 tys. Podsumowując na terenie Powiatu Myśliborskiego mamy do czynienia z obszarami, w których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny tych terenów. Racjonalnie prowadzona polityka rozwoju przestrzennego z jej podstawowymi funkcjami winna być prowadzona i ukierunkowana na powstrzymanie degradacji oraz przywracanie walorów środowiska naturalnego, w tym na poprawę i kształtowanie klimatu akustycznego.

5.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

Podstawą prawa krajowego w zakresie ochrony środowiska przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym jest ustawa Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Zgodnie z art. 121 ustawy Prawo ochrony środowiska, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych poziomów lub co najmniej na tych poziomach,

- zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy PEM w celu ochrony ludności przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustalone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1182 i 1183).

Wpływ promieniowania elektromagnetycznego zależy od jego wysokości natężenia oraz częstotliwości. Do głównych źródeł PEM można zaliczyć:

- elektroenergetyczne, takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110kV) i więcej),
- obiekty radiokomunikacyjne, czyli stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej,
- obiekty radiolokacyjne (wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji).

Największy wpływ na emisję promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Myśliborskiego mają nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowych, pracujących w paśmie 900MHz oraz 1800MHz i wyższych częstotliwościach. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny stacji w czasie jej pracy, a ich moc promieniowania jest różna w zależności od wielkości stacji bazowej (często również powyżej 100 W). Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30kHz do 300GHz. W przypadku tych urządzeń pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi. Wokół budowanych stacji bazowych telefonii komórkowych istnieje możliwość tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania. Na terenie powiatu do tej pory nie wystąpiła potrzeba tworzenia takich obszarów. Charakterystykę nadajników stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie powiatu prezentuje tabela 62.

Tabela 62.

Nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Powiatu Myśliborskiego

Operator	Lokalizacja	System telefonii komórkowej
Miasto i Gmina Myślibórz		
ORANGE	Myślibórz, ul. Gorzowska 4	GSM1800, GSM 900
PLUS	Myślibórz, ul. Gorzowska 4	GSM 900, GSM 900
T-MOBILE	Myślibórz, ul. Gorzowska 4	GSM 900
ORANGE	Myślibórz, ul. Gorzowska 4, dz. nr 90	GSM1800, GSM 900
T-MOBILE	Myślibórz, ul. Gorzowska 4, dz. nr 90	GSM1800, GSM 900
PLAY	Myślibórz, ul. Strzelecka 40	E-GSM 900
PLUS	Rościn, dz. nr 188/9	GSM 900
PLUS	Golenice, Kierzków 41	GSM 900
ORANGE	Rów 27, dz. nr 147	GSM1800, GSM 900, GSM 900
Miasto i Gmina Dębno		
T-MOBILE	Różańsko 53, dz. nr 70	GSM 900, GSM 900
PLUS	Dębno, dz. nr 412/2	GSM 900
ORANGE	Ostrowiec, dz. nr 86/6	GSM1800, GSM 900, GSM 900
PLUS	Barnówko, dz. nr 43/1, Nowe Warpno	GSM 900
T-MOBILE	Dębno, dz. nr 438	GSM 1800, GSM 900, GSM 900, GSM 900

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

PLAY	Dębno, ul. Tartaczna 4	E-GSM 900
PLUS	Dębno, ul. Tartaczna, wieża obserwacyjna	GSM 1800
PLUS	Dębno, wieża obserwacyjna	GSM 1800, GSM 900, GSM 900
T-MOBILE	Dębno, ul. Droga Zielona, dz. nr 20	GSM 1800, GSM 1800, GSM 900, GSM 900
ORANGE	Dębno, dz. nr 196/1	GSM 1800, GSM 900
PLUS	Dębno, ul. Słowackiego 23	GSM 1800
PLAY	Dębno, ul. Chojeńska 42, dz. nr 132/39 i 132/30	E-GSM 900
PLUS	Dębno, ul. Chojeńska 46	GSM 1800, GSM 1800, GSM 900
Miasto i Gmina Barlinek		
PLUS	Barlinek, ul. Fabryczna 6, HaCon Sp. z o. o.	GSM 900
PLUS	Barlinek, ul. Szosowa 5	GSM 900
ORANGE	Barlinek, ul. Szosowa 5	GSM 1800
ORANGE	Barlinek, ul. Szosowa 5	GSM 900
T-MOBILE	Barlinek, ul. Szosowa 5, dz. nr 194/1	GSM 900
PLAY	Barlinek, ul. Lipowa 21	E-GSM 900
T-MOBILE	Barlinek, ul. Kościelna 3	GSM 900
PLUS	Barlinek, ul. Kościelna 3	GSM 1800 GSM 900
ORANGE	Barlinek, ul. Kościelna 3	GSM 1800 GSM 900
PLAY	Barlinek, ul. Okrętowa 2	E-GSM 900
PLUS	Mostkowo, dz. nr 8/4	GSM 900
Gmina Boleszkowice		
PLUS	Boleszkowice, dz. nr 935/6	GSM 900
ORANGE	Boleszkowice, dz. nr 1650/3	GSM 1800 GSM 1800 GSM 900 GSM 900
T-MOBILE	Namyślin, dz. nr 448/2	GSM 900, GSM 900
T-MOBILE	Namyślin, wieża TPSA	GSM 900
Gmina Nowogródek Pomorski		
ORANGE	Łubianka 33	GSM 1800, GSM 900
ORANGE	Łubianka 33	GSM 900
ORANGE	Trzcinna, dz. nr 454/16	GSM 900, GSM 900
PLUS	Smolary 5, wieża Ery	GSM 900
T-MOBILE	Smolary 5, dz. nr 491/9	GSM 900, GSM 900
PLUS	Karsko, dz. nr 679	GSM 900
T-MOBILE	Karsko, ul. Polna, dz. nr 679	GSM 900, GSM 900
PLUS	Karsko, dz. nr 41, wieża PTK Centertel	GSM 900

Źródło: <http://mapa.btsearch.pl/>

Ponadto źródłem pól elektromagnetycznych są linie energetyczne i urządzenia elektroenergetyczne, tj. stacje transformatorowe 15/04 kV; stacje elektroenergetyczne (GPZ) – 110/15 kV (np. W Myśliborzu), w Barlinku, Dębnie, Mostkowie gm. Barlinek, Wierzbicy gm. Myślibórz należące do Grupy ENEA S.A.; elektroenergetyczne linie napowietrzne NN, WN, SN (np. linia 400kV z Krajnik do Plewisk, przechodząca przez gm. Myślibórz) oraz linia energetyczna 110 kV Bielin Dębno w gm. Dębno; cywilne stacje radiowe CB o mocy około 10W; urządzenia nadawcze, diagnostyczne i inne, będące w posiadaniu policji, straży pożarnej, pogotowia, wojska, placówek naukowo - badawczych i zakładów przemysłowych.

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne. Aby ograniczyć uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego należy podjąć niezbędne działania polegające na:

- analizie wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne,
- zobowiązaniu inwestorów do pomiaru emitowanego promieniowania i ewentualnego ograniczenia uciążliwości.

Ostatnie zmiany w ustawie Prawo ochrony środowiska zniósł obowiązek posiadania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych, jednak wprowadzają obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych na prowadzących instalacje i użytkowników urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne (przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko). Pomiary należy przeprowadzić bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie prowadzi pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. nr 221, poz. 1645). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w określonych punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa zachodnio-pomorskiego. Zakres prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3MHz do 3000MHz. Pomiary w każdym punkcie wykonywane są 1 raz w ciągu roku. Szczegółowe wartości dopuszczalnych natężeń pól promieniowania określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Zgodnie z rozporządzeniem dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych wyznaczone zostały dla „terenów przeznaczonych pod zabudowę jak i miejsc dostępnych dla ludności” i odnoszą się do różnych zakresów częstotliwości pól od 50Hz do 300GHz.

Pierwszy cykl pomiarowy poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie powiatu obejmował lata 2008 - 2010. Na terenie Powiatu Myśliborskiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie przeprowadził badania w dwóch miejscowościach. W 2009 roku pomiary PEM przeprowadzono w Myśliborzu przy ul. Żeromskiego, natomiast w 2010 roku pomiary przeprowadzono w miejscowości Barlinek (Rynek). Pomiary wykonane zostały w sposób nieprzerwany przez 2 godziny z częstotliwością próbkowania co najmniej jednej próbki co 10 sekund, pomiędzy godzinami 10:00 a 16:00 w dni robocze, w temperaturze nie niższej niż 0°C, przy wilgotności względnej nie większej niż 75%, bez opadów atmosferycznych. Dodatkowo WIOŚ w Szczecinie w 2011 r. przeprowadził pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Myśliborskiego w miejscowości Różańsko. Wyniki średniej arytmetycznej zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego (dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz) uzyskanych dla danego punktu pomiarowego przedstawiono w tabeli 63.

Tabela 63. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie Powiatu Myśliborskiego w latach 2009- 2011

Miejscowość	Rok pomiaru	Wynik składowej elektrycznej (V/m)
Myślibórz	2009	0,28
Barlinek	2010	0,34
Różańsko	2011	0,21

Źródło: Informacje o stanie środowiska w Powiecie Myśliborskim w 2010 oraz 2011 roku

Analiza wyników pomiarów wykonanych w latach 2009 – 2011 wykazuje brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (7 V/m), określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Dodatkowo na podstawie sprawozdań z pomiarów natężenia pól elektromagnetycznych emitowanych przez stacje bazowe telefonii komórkowej, przeprowadzonych przez inwestorów (operatorów sieci) i udostępnionych Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w Szczecinie, nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności.

Zgodnie z art. 124 ustawy Prawo ochrony Środowiska wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi, rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. Rejestr dostępny jest na stronie internetowej www.wios.szczecin.pl. W latach 2009-2011, na terenie Powiatu Myśliborskiego nie odnotowano przekroczeń.

5.8. Poważne awarie

Poważna awaria w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Poważną awarię przemysłową nazywamy poważną awarię, która wystąpiła w zakładzie. Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię, oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska.

Prowadzący zakład, który stwarza zagrożenie wystąpienia poważnej awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji są zobowiązani do ochrony środowiska przed awariami. Każdy, kto zauważy wystąpienie awarii jest zobowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym: osoby znajdujące się w strefie zagrożenia, jednostkę organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej, lub jednostkę organizacyjną Policji, albo Burmistrzów oraz Wójtów Miast i Gmin Powiatu Myśliborskiego.

Do źródeł stwarzających potencjalne zagrożenie poważnymi awariami na terenie powiatu należą między innymi: zagrożenia występujące w transporcie kolejowym, zagrożenia występujące w transporcie drogowym materiałów niebezpiecznych, gromadzenie przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po nich, zagrożenia w transporcie rurociągowym i gospodarce paliwowej, załadunek, transport i rozładunek odpadów niebezpiecznych, a także ich magazynowanie.

Zgodnie z danymi Komendy Wojewódzkiej Straży Pożarnej na terenie Powiatu Myśliborskiego zlokalizowane są dwa Zakłady Dużego Ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej, tj.:

- Zakład Dużego Ryzyka - Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego Dębno, 74-311 Różańsko. Zakład należący do Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa w Barnówku. Główne zagrożenia mogące wystąpić w zakładzie to: skażenie toksyczne gazami pożarowymi, skażenie ekologiczne, pożar oraz wybuch. W ostatnich latach nie zanotowano awarii na terenie ww. zakładu.
- Zakład Dużego Ryzyka - Rozlewnia Gazu LPG Barlinek, Region Zachodni GASPOL Sp. z o.o. ul. Okrętowa 1, 74-340 Barlinek. Zakład należący do przedsiębiorstwa GASPOL S.A. w Warszawie, ul. Jana Pawła II 80, 00-175 Warszawa. Główne zagrożenia mogące wystąpić w zakładzie to: skażenie toksyczne gazami pożarowymi, skażenie ekologiczne, pożar oraz wybuch. W ostatnich latach nie zanotowano awarii na terenie ww. zakładu.

Zgodnie z danymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w latach 2010-2011 na terenie Powiatu Myśliborskiego nie zanotowano żadnych poważnych awarii oraz zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

5.9. Przyroda ożywiona

5.9.1. Flora powiatu

Szata roślinna występująca na terenie powiatu spełnia następujące funkcje:

- sanitarno-higieniczną - polegającą przede wszystkim na wzbogaceniu powietrza w tlen i zmniejszeniu w atmosferze ilości dwutlenku węgla,
- ochronną - polegającą na ochronie gleb przed nadmierną erozją wietrzną, jak również stanowiącą ostoję i schronienie dla świata zwierzęcego,
- retencyjną - polegającą na retencjonowaniu zasobów wodnych (opadów atmosferycznych i wód podziemnych),
- dekoracyjną - wynikającą w dużej mierze z naturalnych cech roślinności (kształt, barwa),
- gospodarczą - polegającą na pozyskiwaniu naturalnych surowców - drewno, produkty runa leśnego.

Obszary leśne, jak również uprawy rolne poddawane są nadzwyczajnym zagrożeniom i degradacji. Najczęstszymi ich formami są:

- zanieczyszczenia pyłowe ze źródeł niskiej emisji,
- zanieczyszczenia związane z ruchem komunikacyjnym,
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- zanieczyszczenia odpadami komunalnymi (dzikie składowiska odpadów).

Obserwuje się również pozytywne zjawisko, jakie ma miejsce w ostatnich latach. Związane jest ono z zalesieniem terenów dawnych upraw lub terenów nieużytkowanych rolniczo. Jest to istotne, z uwagi na funkcję ochronną lasów. Ważnym elementem szaty roślinnej na terenach ubogich w lasy są zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, przydrożne, rosnące na placach, skwerach i nieruchomościach. Pieczę prawną nad utrzymaniem tej roślinności sprawują gminy Powiatu Myśliborskiego. Niemal każde wycięcie drzewa i krzewów wymaga zezwolenia, a także rekompensaty dla środowiska przyrodniczego w postaci nowych nasadzeń

w innych miejscach. Mimo zasady równoważenia strat w lokalnym środowisku przyrodniczym, nadal aktualna jest potrzeba zwiększenia zadrzewień i zakrzewień oraz zakładanie parków.

5.9.2. Fauna powiatu

Zasoby świata zwierzęcego na terenie Powiatu Myśliborskiego można uznać za bardzo bogate. Świat zwierzęcy jest typowy dla obszarów Województwa Zachodniopomorskiego i cechuje go duża różnorodność. Dużą grupę stanowią rzadkie gatunki dziko żyjących zwierząt wodnych, płazów, gadów, ssaków, ptaków i ryb. Dla tej grupy największym zagrożeniem ich egzystencji oraz dalszego rozwoju jest:

- nieprawidłowa gospodarka wodna, np. przedostawanie się ścieków bytowo – gospodarczych do wód powierzchniowych,
- kłusownictwo - mogące przyczynić się do niekontrolowanego zmniejszenia populacji,
- zmienność i niedobory stanu wód - wysuszenie terenów podmokłych może spowodować wyginiecie bytujących tam gatunków zwierząt,
- masowy ruch turystyczny.

5.9.3. Przyczyny degradacji szaty roślinnej i przeobrażeń fauny

Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze terenu, problemy ochrony środowiska przyrodniczego dotyczą wielu dziedzin życia gospodarczego człowieka. Do największych zagrożeń, które mogą mieć wpływ na kształtowanie środowiska przyrodniczego należą:

- niski poziom wód gruntowych i powierzchniowych,
- pogorszenie się jakości wód,
- zatrucia wód gruntowych i powierzchniowych ściekami bytowymi i gnojownicą,
- kłusownictwo,
- rosnąca liczba inwestycji w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo w sąsiedztwie jezior,
- zagrożenie drzewostanów owadami,
- występowanie grzybów pasożytniczych,
- zagrożenia pożarami.

Głównym objawem degradacji środowiska przyrodniczego może być przekształcanie ekosystemów wodnych. Jest to wynikiem systematycznego obniżania się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych na skutek zmian klimatycznych oraz niewłaściwego zmeliorowania terenu. W sytuacji obecnej najlepszym rozwiązaniem dla terenów gdzie występują wahania zwierciadła wody jest zastosowanie tak zwanej małej retencji oraz ograniczenie stosowania melioracji odwadniających w większych obszarach.

W ramach ochrony dzikich zwierząt należy zwrócić uwagę na potrzebę dokarmiania zwierząt w okresach długich i intensywnych opadów śnieżnych oraz utrzymujących się mrozów.

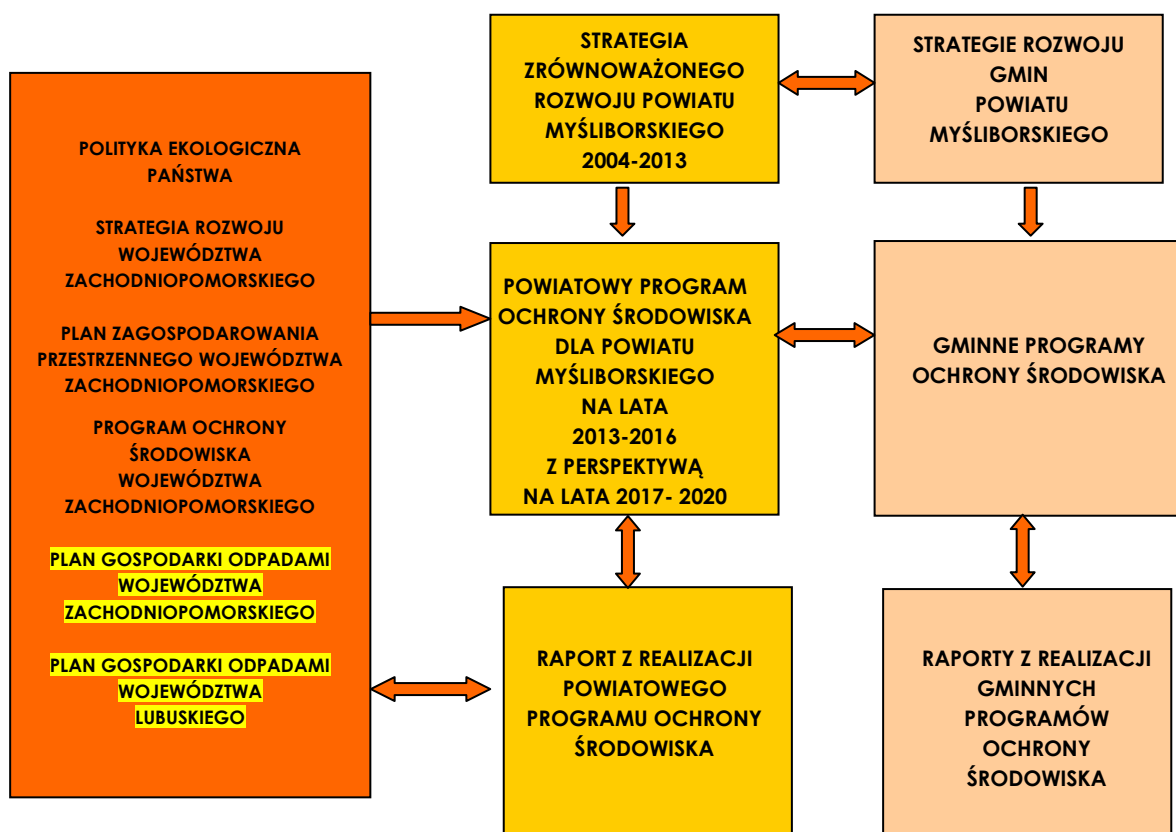
5.10. Krajobraz

Funkcjonowanie człowieka na ziemi związane jest z korzystaniem ze środowiska i jego wpływem na walory krajobrazowe. Nie powinno ono jednak wykluczać ochrony obecnego stanu środowiska. Należy podkreślić, że rozwój gospodarczy obszaru powiatu i potrzeby ochrony środowiska na tym terenie powinny być ze sobą powiązane, zachowując zasadę zrównoważonego rozwoju.

Pod względem walorów krajobrazowych teren powiatu jest bardzo bogaty i zróżnicowany. Za naruszenie naturalnego krajobrazu można uznać większe obiekty kubaturowe związane z działalnością człowieka. W mniejszych jednostkach osadniczych nie obserwuje się większych obiektów kubaturowych naruszających walory krajobrazowe. Występuje zabudowa zwarta, gdzie centrum wsi stanowi najczęściej jedna ulica, otoczona obszarami pól uprawnych i kompleksów leśnych. Na walory estetyczno - krajobrazowe oddziałują również maszty telefonii komórkowej rozstawione na terenie powiatu.

6. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE – POLITYKA EKOLOGICZNA

Zgodnie z art. 17 ust. 1, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) organ wykonawczy powiatu, w celu realizacji polityki ekologicznej Państwa, a także zapisów Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska oraz sporządza Powiatowy Program Ochrony Środowiska. Przy sporządzaniu Programu, uwzględniono niezbędne wymagania polityki ekologicznej Państwa określone w art. 14, ustawy Prawo ochrony środowiska. Relacje zachodzące pomiędzy Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego, a dokumentami wyższego i niższego szczebla prezentuje rysunek 7.

Rysunek 7. Relacje pomiędzy Programem Ochrony Środowiska a innymi dokumentami

Źródło: Opracowanie własne

6.1. Polityka ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna Państwa jest to najważniejszy dokument strategiczny, który poprzez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowiska naturalnego.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) stanowi, że wymagane jest sporządzanie polityki ekologicznej państwa na najbliższe 4 lata z perspektywą 4-letnią. W dniu 8 maja 2003 r. Sejm RP przyjął dokument „Polityka ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”.

W 2006 r. Rada Ministrów przedłożyła Sejmowi RP projekt następnej polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014, jednakże – ze względu na skrócenie kadencji - parlament nie zdążył jej uchwalić w 2007 r. Ponadto opracowany dokument był nazbyt ogólnikowy, a także zawierał wiele nieaktualnych elementów szczególnie w odniesieniu do prawodawstwa Unii Europejskiej. Konieczna była zatem jego aktualizacja, co jednak spowodowało nieuniknione opóźnienie w przygotowaniu polityki ekologicznej państwa i w konsekwencji konieczne było przyjęcie nowego horyzontu czasowego.

Dlatego też w 2008 roku opracowano nowy dokument pod nazwą „**Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**”. Dokument jest drugim z rzędu dokumentem strategicznym, którego opracowanie jest wymagane ustawą Prawo ochrony środowiska.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art.13 stwierdza, że polityka ekologiczna Państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej Państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów. Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej Państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna Państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej Państwa jest przyjęta w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

We wdrażaniu niniejszego programu **istotne znaczenie będą miały zasady uszczegółowiające zasadę nadrzędną**, a będą nimi zasady:

- **przezorności** (podwojenie działań, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo wystąpienia problemu),

- **integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi** (uwzględnienie celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi),
- **równego dostępu do środowiska przyrodniczego,**
- **uspołecznienia,**
- **„zanieczyszczający płaci”** (odpowiedzialność za skutki zanieczyszczenia i stwarzania zagrożeń ponosi jednostka użytkująca zasoby środowiska),
- **prewencji** (podejmowanie działań zabezpieczających na wszystkich etapach realizacji przedsięwzięć),
- **stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),**
- **subsydiarności** (stopniowe przekazywanie kompetencji i uprawnień na niższych szczeblach zarządzania środowiskiem),
- **skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** (minimalizacja nakładów na jednostkę uzyskanego efektu).

6.1.1. Cele i zadania Polityki ekologicznej Państwa

Ochrona zasobów naturalnych

Poprawa oraz ochrona zasobów naturalnych ma nastąpić na skutek następujących działań:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji, na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego,
- wyznaczenie obszarów cennych przyrodniczo (HNV – high nature value), które będą odgrywać istotną rolę w monitorowaniu realizacji instrumentów polityki ochrony bioróżnorodności biologicznej na obszarach rolnych i leśnych,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, tj. maksymalizacja oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniami,
- rozpowszechnienie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów wód podziemnych oraz otoczenie ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją,
- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin,
- wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.

Główne cele polityki ekologicznej Państwa to:

w zakresie ochrony przyrody:

- zakończenie prac nad pełną inwentaryzacją i waloryzacją różnorodności Polski i ustanowienie pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000,
- przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt, grzybów,
- przywrócenie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiającym przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju,
- wsparcie procesu opracowywania planów ochrony dla obszarów chronionych,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
- ciągły nadzór nad wdrażaniem sieci obszarów Natura 2000 i jej monitorowanie,
- egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska,
- wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni miejskiej,
- kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstawanie form i obiektów ochrony przyrody,
- opracowanie Krajowej Strategii Postępowania z Inwazjami Gatunkami Obcymi (wynikające z Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk),
- opracowanie Krajowej Strategii Ochrony Dużych Drapieżników,
- ratyfikacja porozumienia o ochronie afrykańsko – azjatyckich wędrownych ptaków wodnych, wynikająca z Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt,
- opracowanie nowej ustawy dotyczącej dopuszczenia organizmów GMO do środowiska – Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych,
- ścisła współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi,
- prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

- aktualizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości”,
- zalesienie do 2010 r. około 50 tys. ha, w tym 75% w sektorze prywatnym,
- tworzenie spójnych kompleksów leśnych połączonych korytarzami ekologicznymi oraz dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000,
- utrzymanie znacznej retencji wodnej i jej powiększenie poprzez przywracanie przesuszonych przez meliorację terenów wodno-błotnych,
- dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska,
- zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenozy leśnych,
- realizacja programu restytucji cisa w Polsce,
- rozbudowa funkcji leśnych banków genów,
- wprowadzenie alternatywnego systemu certyfikacji lasów.

w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi:

- wyodrębnienie w ramach gospodarowania wodami dwóch sektorów, tj. sektora zarządzania zasobami wodnymi oraz sektora administrowania majątkiem Skarbu Państwa,
- stopniowe wprowadzanie odpłatności przez użytkowników wód za korzystanie przez nich z zasobów wodnych, z uwzględnieniem oddziaływania na środowisko,
- pełne dostosowanie polskiego prawa do prawa UE,
- opracowanie i wdrożenie systemu informatycznego gospodarowania wodami spójnego z systemem informatycznym resortu „Środowisko”,
- przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która będzie wskazywała obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
- wyznaczenie obszarów zalewowych, tam gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
- realizacja zadań wynikających z ustawy – Prawo wodne, przez Państwową Służbę Hydrologiczno – Meteorologiczną i Państwową Służbę Hydrogeologiczną,
- realizacja projektów ze środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią,
- modernizacja systemów melioracyjnych poprzez zaopatrzenie ich w urządzenia podpiętrzające wodę, umożliwiające sterowanie odpływem,
- dokończenie systemu monitorowania terenów osuwiskowych,
- rozpoczęcie realizacji ochrony głównych zbiorników wód podziemnych,
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych).

w zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa zintegrowanego,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promowanie takiej żywności,
- rozwój monitoringu gleb,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- zakończenie opracowania systemu osłony przeciwosuwiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi:

- ułatwienie dla przedsiębiorstw prowadzących prace poszukiwawczo – rozpoznawcze przez uchwalenie nowego prawa geologiczno – górniczego,
- ułatwienie dostępu do map i danych geologicznych,
- uzupełnienie bazy danych geologiczno – inżynierskich dla aglomeracji miejskich,
- tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru,
- zakończenie prac nad systemem osłony przeciwosuwiskowej SOPO i utworzenie centralnego rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
- określenie obszarów zagrożonych naturalnymi mikrowstrząsami sejsmicznymi,
- prowadzenie polityki koncesyjnej mającej na celu zwiększenie udokumentowania złóż surowców energetycznych z jednoczesnym promowaniem nowych technologii

pozyskiwania energii ze złóż, zwłaszcza węgla, w celu minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko dotychczasowego sposobu eksploatacji,

- promowanie wykorzystania metanu z pokładów węgla.

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego ma nastąpić na skutek następujących działań:

- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia,
- zapewnienie odpowiedniej jakości powietrza atmosferycznego,
- całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową poprzez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski,
- ochrona wód poprzez realizację Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- redukcja całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych o 75% poprzez zakończenie krajowego programu budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2.000 RLM,
- utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Cel będzie realizowany poprzez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz programu wodno – ściekowego kraju,
- prowadzenie odpowiedniej gospodarki odpadami,
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodowych i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- ocena narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe,
- zabezpieczenie społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- stworzenia efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami REACH.

Główne cele polityki ekologicznej Państwa to:

w zakresie środowisko a zdrowie:

- zbieranie i udostępnianie informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa,
- opracowanie zasad analizy ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczeniem inwestycji do realizacji,
- poprawy funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska i monitoringu sanitarnego poprzez poprawę wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
- wspólne działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Środowiska w celu poprawy jakości wody pitnej,
- wspólne prowadzenie akcji edukacyjno – szkoleniowych dla służb zakładów przemysłowych i pracowników administracji publicznej w zakresie zapobiegania awariom oraz skażeniom środowiska,
- doposażenie Straży Pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno – ekologicznego,

- sporządzenie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii.

w zakresie jakości powietrza:

- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x oraz pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii (zadanie jest bardzo trudne ponieważ większość procesów przemysłowych w przemyśle oparta jest na spalaniu węgla),
- uchwalenie nowej Polityki energetycznej Polski do 2030r. w której zawarte będą mechanizmy stymulujące oszczędność energii oraz te które będą promowały rozwój odnawialnych źródeł energii,
- modernizacja systemu energetycznego,
- podjęcie działań w sprawie gazyfikacji węgla (w tym także gazyfikacji podziemnej) oraz podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- opracowanie i wdrożenie przez marszałka określonego województwa, programu naprawczego w 161 strefach miejskich, gdzie zanotowano przekroczenie standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5 zawartych w Dyrektywie CAFE.

w zakresie ochrony wód:

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów dla wszystkich aglomeracji powyżej 15.000 RLM oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnej wspierana dotacjami z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet I),
- uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce oraz w programie wodno – środowiskowym kraju,
- opracowanie programów działań specjalnych mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące ze wszystkich źródeł przemysłowych,
- realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
- wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
- wyposażenie jak największej liczby gospodarstw w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,
- ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,
- rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- wdrożenie praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków.

w zakresie gospodarki odpadami:

- zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddawać procesom odzysku,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie nowych technologii w tym zakresie,
- wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małoodpadowe),

- realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenie udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,

w zakresie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych:

- sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dróg krajowych i lotnisk, a także wynikających z nich programów ochrony przed hałasem,
- likwidacja źródeł hałasu przez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, a także budowę ekranów akustycznych,
- wykorzystanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkalnych,
- rozwój systemu monitoringu hałasu,
- zorganizowanie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól w ramach Inspekcji Ochrony Środowiska oraz szkolenie specjalistów w zakresie ich pomiaru,
- opracowanie przez Ministerstwo Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych,
- zobowiązanie operatorów telefonii komórkowej do zgłoszenia organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródło promieniowania.

w zakresie substancji chemicznych w środowisku:

- przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych,
- kontynuacja programów krajowych dotyczących usuwania PCB z transformatorów, kondensatorów i innych urządzeń zawierających te związki wraz z dekontaminacją tych urządzeń, usuwania azbestu, mogilników,
- szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).

6.1.2. Limity krajowe

W dokumencie „**Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**”, oraz w innych dokumentach krajowych zostały zawarte ważniejsze limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska. Najważniejsze z nich przedstawia tabela 64.

Tabela 64.
Limity krajowe

Termin osiągnięcia limitu	Limity
2013	zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, odpady komunalne ulegające biodegradacji nie będą składowane w ilości większej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
2014	osiągnięcie odzysku min. 60% i recyklingu 55% odpadów opakowaniowych
2015	wszystkie aglomeracje powyżej 2.000 RLM winny być wyposażone w oczyszczalnię ścieków oraz odpowiednio rozbudowaną sieć kanalizacyjną
	osiągnięcie przez wody powierzchniowe dobrego stanu chemicznego i ekologicznego, natomiast przez wody podziemne dobrego stanu chemicznego i ilościowego
	zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z obszaru kraju w celu ochrony wód powierzchniowych
2016	całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową poprzez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski
	zebranie 45% zużytych baterii i akumulatorów
2017	zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zaoszczędzenie 9% energii finalnej
2020	zmniejszenie łącznej emisji gazów cieplarnianych z terytorium Wspólnoty Europejskiej o 20% w porównaniu z rokiem 1990r.
	zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, tak aby udział tej energii wynosił nie mniej niż 14%

Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

6.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego

Równoległe z realizacją polityki ekologicznej Państwa są tworzone, aktualizowane i realizowane wojewódzkie programy ochrony środowiska określające cele i zadania realizowane w zakresie ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim. „Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016 – 2019” określa priorytety, cele operacyjne i działania w zakresie ochrony środowiska, które będą realizowane także na obszarze Powiatu Myśliborskiego. Naczelną zasadą przyjętą w wojewódzkim programie ochrony środowiska jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwi zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. W związku z tym nadrzędnym celem wojewódzkiego programu jest: **ROZWÓJ GOSPODARCZY REGIONU PRZY ZACHOWANIU I OCHRONIE WARTOŚCI PRZYRODNICZYCH ORAZ RACJONALNEJ GOSPODARCE ZASOBAMI.**

PRIORYTET I. Jakość powietrza (PA)- potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój OZE

Cel długoterminowy do roku 2019: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

PA 1. Opracowanie i realizacja programów służących ochronie powietrza

- ✓ wykonanie Rocznej Oceny Jakości Powietrza - wskazanie liczby stref w województwie wymagających programów naprawczych w zakresie ochrony powietrza,
- ✓ opracowanie i uchwalenie przez Sejmik Województwa programów ochrony powietrza dla stref, w których stwierdzono przekroczenia norm jakości powietrza,
- ✓ realizacja działań, zawartych w programach ochrony powietrza,

- ✓ ograniczenie liczby stref z przekroczeniami norm jakości powietrza poprzez sukcesywne ograniczenie emisji do powietrza ze wszystkich źródeł.

PA 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

- ✓ spadek emisji zanieczyszczeń gazowych SO₂, NO₂, CO₂ do powietrza, w tys. Mg ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych,
- ✓ spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza w tys. Mg ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych.

PA 3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

- ✓ wzrost zainstalowanej mocy elektrycznej ze źródeł odnawialnych w MW,
- ✓ % produkcji energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem - tendencja rosnąca,
- ✓ długość wybudowanej sieci gazowej [km] – tendencja rosnąca,
- ✓ długość wybudowanych i zmodernizowanych ciepłociągów [km]- tendencja rosnąca,
- ✓ wzrost liczby zmodernizowanych źródeł energii,
- ✓ wzrost liczby zlikwidowanych kotłowni opalanych paliwem stałym.

PRIORYTET II. Wody powierzchniowe i podziemne (W): zagrożenia jakości wód; jakość wód powierzchniowych; jakość wód podziemnych

Cel długoterminowy do roku 2019: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

W 1. Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

- ✓ wdrożenie sprawnego systemu planowania w gospodarce wodnej, opartego na zlewniowym podejściu do zarządzania wodami - opracowanie i wdrożenie warunków korzystania z wód regionu wodnego, warunków korzystania z wód zlewni,
- ✓ poprawa wskaźników związanych ze zbiorowym odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych, w szczególności na obszarach wiejskich,
- ✓ osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód rzecznych, jeziornych, przejściowych i przybrzeżnych,
- ✓ osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych,
- ✓ spełnienie wymagań jakościowych w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych,
- ✓ poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i jezior,
- ✓ zmniejszenie eutrofizacji wód powierzchniowych.

W 2. Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych

- ✓ sukcesywna realizacja obiektów służących retencji wodnej,
- ✓ utrzymanie infrastruktury wodnej w należytym stanie technicznym,
- ✓ opracowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia i map ryzyka powodziowego oraz opracowanie i wdrożenie planów zarządzania ryzykiem powodziowym,
- ✓ opracowanie i wdrożenie planów przeciwdziałania skutkom suszy.

W 3. Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystywanie

- ✓ osiągnięcie przez wody użytkowe obowiązujących standardów jakościowych w zakresie spełnienia warunków przydatności do picia, kąpieli oraz do bytowania ryb w warunkach naturalnych,
- ✓ kontynuacja działań zmierzających do racjonalizacji zużycia pobranej wody,

- ✓ kontynuacja działań zmierzających do ograniczania wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych,
- ✓ zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystywanie.

W 4. Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek

- ✓ podjęcie działań mających na celu udroźnienie rzek, w szczególności rzek dla poprawy warunków bytowania ryb dwuśrodowiskowych,
- ✓ liczba zmodernizowanych urządzeń piętrzących, wybudowanych przepławek,
- ✓ ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych, związanych z wodami i od wód zależnych, oraz introdukcja rodzimych gatunków ryb.

PRIORYTET IV: Gospodarka odpadami (GO)

Cel długoterminowy do roku 2019: Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

GO 1. Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB .

GO 2. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.

GO 3. Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów.

GO 4. Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Cele w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wraz z miarami realizacji celów:

- ✓ objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 r.,
- ✓ objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.,
- ✓ zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych: w 2013r. więcej niż 50%, w 2020r. więcej niż 35%, masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.,
- ✓ zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.
- ✓ przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50 % ich masy do 2020 roku.

Cele w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi wraz z miarami realizacji :

Odpady zawierające PCB:

- ✓ w okresie od 2011 r. należy dokonywać likwidacji odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm.

Oleje odpadowe:

- ✓ utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%. Dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych instalacji do regeneracji olejów odpadowych.

Odpady medyczne i weterynaryjne:

- ✓ w okresie do 2022 r. celem będzie podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła

powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

Zużyte baterie i akumulatory:

- ✓ rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, który pozwoli na osiągnięcie następujących poziomów zbierania:
 - do 2012 r. - poziom zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w wysokości 25%,
 - do 2016 r. i w latach następnych - poziom zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych,
- ✓ osiągnięcie poziomów wydajności recyklingu:
 - do 26 września 2011 r.- zużytych baterii niklowo-kadmowych i zużytych akumulatorów niklowo- kadmowych- co najmniej 75% ich masy,
 - do 26 września 2011 r.- pozostałych zużytych baterii i zużytych akumulatorów - co najmniej 50% ich masy.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny:

- ✓ utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu:
 - dla zużytego sprzętu powstałego z wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego: poziomu odzysku w wysokości 80% masy zużytego sprzętu, poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75% masy zużytego sprzętu,
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu teleinformatycznego, telekomunikacyjnego i audiowizualnego: poziomu odzysku w wysokości 75% masy zużytego sprzętu, poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 65% masy zużytego sprzętu,
 - dla zużytego sprzętu powstałego z małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego, sprzętu oświetleniowego, narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych, zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli: poziomu odzysku w wysokości 70% masy zużytego sprzętu, poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 50% masy zużytego sprzętu,
 - dla zużytych gazowych lamp wyładowczych - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości co najmniej 80% masy tych zużytych lamp, osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok.

Pojazdy wycofane z eksploatacji:

- ✓ wyznacza się następujące minimalne poziomy odzysku i recyklingu odniesione do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku: 85% i 80% do końca 2014 r., 95% i 85% od dnia 1 stycznia 2015 r.

Odpady zawierające azbest:

- ✓ w okresie od 2011 r. do 2022 r. zakłada się sukcesywne osiąganie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.

Zbędne środki bojowe i odpady materiałów wybuchowych:

- ✓ w okresie od 2011 r. do 2022 r. zakłada się sukcesywne zagospodarowanie materiałów odpadów wybuchowych poprzez kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania zbędnych środków bojowych.

Odpady pozostałe:

Zużyte opony:

- ✓ w perspektywie do 2022 r. podstawowym celem jest utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:

- ✓ do 2020 r. poziom przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych powinien wynosić minimum 70% wagowo.

Komunalne osady ściekowe:

- ✓ w perspektywie do 2022 r. podstawowe cele w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi są następujące:
 - ograniczenie składowania osadów ściekowych,
 - zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształcanych metodami termicznymi,
 - maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego oraz środowiskowego.

PRIORYTET V: Zasoby przyrodnicze województwa (OP)

Priorytet V.I. Prawne formy ochrony przyrody

Cel długoterminowy do roku 2019: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

OP 1. Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa

- ✓ liczba przeprowadzonych inwentaryzacji przyrodniczych,
- ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu ochrony przyrody.

OP 2. Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody

- ✓ liczba opracowanych i uchwalonych planów ochrony/zadań ochronnych,
- ✓ liczba utworzonych form ochrony przyrody.

OP 3. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych

- ✓ liczba zrealizowanych projektów dotyczących ochrony siedlisk i gatunków,
- ✓ właściwy stan gatunków i siedlisk będących przedmiotem ochrony na obszarach Natura 2000 zgodnie z wytycznymi Dyrektywy Siedliskowej oraz Konwencji Narodowej,
- ✓ liczba wdrożonych programów rolno-środowiskowych.

OP 4. Ochrona walorów krajobrazowych i ładu przestrzennego w strefie brzegowej Morza Bałtyckiego

- ✓ liczba opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich.

Priorytet V.II. Lasy

OP 5. Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu ochrony środowiska

- ✓ wskazanie powierzchni zalesionej,

- ✓ wskazanie powierzchni, na której prowadzono waloryzację przyrodniczą obszarów leśnych,
- ✓ wykonanie przebudowy drzewostanów i odnowień po rębni,
- ✓ wskazanie terenów poddanych rekultywacji,
- ✓ realizacja zadań zwiększających retencję,
- ✓ realizacja zadań służących ochronie przed skutkami suszy i powodzi.

OP 6. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych

- ✓ właściwy stan terenów leśnych, określonych w planach urządzenia lasów.

OP 7. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych

- ✓ prowadzenie przez leśników edukacji przyrodniczej,
- ✓ liczba szkoleń mających na celu możliwości pozyskania funduszy unijnych dla działań związanych z leśnictwem,
- ✓ liczba obiektów udostępnionych do korzystania z lasu w celach rekreacyjnych (pola biwakowe, parkingi leśne, szlaki turystyczne, zadaszania i miejsca wypoczynku)

OP 8. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobiegania ich skutkom

- ✓ działania mające na celu ograniczenie występowania szkodników owadzych w lasach,
- ✓ liczba podjętych działań dotyczących ograniczenia zagrożeń pożarowych w lasach,
- ✓ liczba zmodernizowanych dróg leśnych uznanych za drogi pożarowe,
- ✓ liczba wykonanych sztucznych zbiorników na potrzeby gaśnicze na terenach leśnych, gdzie nie występują naturalne źródła poboru wody,
- ✓ działania mające na celu zwalczanie kłusownictwa, zaśmiecania i dewastacji terenów leśnych.

PRIORYTET VI: Turystyka (T)

Cel długoterminowy do roku 2019: Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

T 1. Wdrożenie zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych

- ✓ ilość obszarów chronionych, na których podjęto działania związane z wdrażaniem zasad turystyki zrównoważonej.

T 2. Promocja przyrodniczych walorów turystycznych województwa

- ✓ liczba zrealizowanych projektów dotyczących przyrodniczych walorów turystycznych.

PRIORYTET VII: Klimat akustyczny (H)

Cel długoterminowy do roku 2019: Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

H 1. Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas

- ✓ opracowanie map akustycznych dla aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców, dróg, linii kolejowych i lotnisk (jeśli są wymagane),
- ✓ opracowanie i realizacja programów ochrony przed hałasem,
- ✓ rozpoznanie zagrożenia hałasem lotniczym.

H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

- ✓ obniżenie oddziaływania hałasu na środowisko do poziomów dopuszczalnych w miejscach przekroczeń.

PRIORYTET VIII: Pola elektromagnetyczne (PEM)

Cel długoterminowy do roku 2019: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Cel krótkoterminowy do roku 2015:

PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

- ✓ utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- ✓ zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są dotrzymane.

PRIORYTET IX: Zapobieganie poważnym awariom (PAP)

Cel długoterminowy do roku 2019: Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz ograniczenie ryzyka ich wystąpienia

Cel krótkoterminowy do roku 2015:

PAP 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

- ✓ zmniejszona liczba awarii na obszarze województwa,
- ✓ przeprowadzona likwidacja skutków awarii.

PAP 2. Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych

- ✓ wzrost liczby kontroli w transporcie substancji niebezpiecznych.

PAP 3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

- ✓ prowadzenie szkoleń z zakresu zachowania zasad bezpieczeństwa w przypadku wystąpienia awarii w gminach województwa.

PRIORYTET X: Kopaliny (SM)

Cel długoterminowy do roku 2019: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cel krótkoterminowy do roku 2015:

SM 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

- ✓ wprowadzenie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących na terenie województwa,
- ✓ prowadzenie eksploatacji złóż zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz przy zastosowaniu norm dotyczących techniki górniczej,
- ✓ ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni poprzez zwiększenie zastosowania nowoczesnych technologii wydobywczych w województwie.

PRIORYTET XI: Jakość gleb (GL)

Cel długoterminowy do roku 2019: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

GL 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej

- ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń rolników,
- ✓ zinventaryzowanie gleb zanieczyszczonych i zdegradowanych w województwie zachodniopomorskim.

GL 2. Opracowanie strategii zagospodarowania urobków z prac pogłębiarskich w ramach rozbudowy i modernizacji infrastruktury portowej

- ✓ liczba wyznaczonych miejsc składowania urobku na polach refulacyjnych lub przedstawienie innego sposobu zagospodarowania,

- ✓ wskazanie zakładu separującego urobek pochodzący z pogłębiania dna na zanieczyszczony i niezanieczyszczony.

GL 3. Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych

- ✓ liczba terenów poddanych rekultywacji,
- ✓ liczba składowisk odpadów poddanych rekultywacji,
- ✓ liczba obszarów rozminowanych po poligonach,
- ✓ przedstawienie prowadzonego monitoringu zanieczyszczeń gleb.

PRIORYTET XII: Edukacja ekologiczna (EE)

Cel długoterminowy do roku 2019: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa oraz wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

EE 1. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami

- ✓ liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych,
- ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu zmian w prawie odpadowym.

EE 2. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa w zakresie zużycia wody oraz jej zanieczyszczeń

- ✓ liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych oraz spotkań, konferencji itp.

EE 3. Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów środowiska

- ✓ liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych i spotkań,
- ✓ liczba przeprowadzonych warsztatów i zajęć dla dzieci i młodzieży,
- ✓ liczba złożonych wniosków i zrealizowanych projektów na działania z edukacji ekologicznej

EE 4. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem

- ✓ utrzymanie internetowego systemu informacji o środowisku dla mieszkańców województwa poprzez integrację rozproszonych informacji i danych,
- ✓ utworzenie programu do prezentowania danych o stanie środowiska na platformie internetowej.

6.3. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego

Naczelną zasadą przyjętą w dokumencie pn. „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023 ” jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwi zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny, zgodny z przyjętym Prawem ochrony środowiska. W związku z tym, nadrzędnym celem Planu jest: *Stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi.*

Cele i kierunki określono na podstawie analizy stanu aktualnego oraz prognozowanych zmian gospodarki odpadami w województwie zachodniopomorskim w oparciu o obowiązujące wymagania prawne, a także plany i programy rządowe w zakresie gospodarki odpadami.

Odpady komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji:

Cel 1. Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do lipca 2013 r.

Cel 2. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów:

w 2013 r. nie więcej niż 50%,

w 2020 r. nie więcej niż 35%,

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Cel 3. Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do maks. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Cel 4. Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu odpadów (papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło) z gospodarstw domowych oraz odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów powstających w gospodarstwach domowych na poziomie min. 50% ich masy do 2020 r.

Osiągnięcie zakładanych celów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji wymaga realizacji następujących działań:

- prowadzenia odpowiedniego systemu selektywnego zbierania i odbierania co najmniej następujących frakcji odpadów komunalnych:
 - ✓ odpady zielone z ogrodów i parków,
 - ✓ papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma, itd.),
 - ✓ odpady opakowaniowe ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe,
 - ✓ tworzywa sztuczne i metale,
 - ✓ zużyte baterie i akumulatory,
 - ✓ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - ✓ przeterminowane leki,
 - ✓ chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itd.),
 - ✓ meble i inne odpady wielkogabarytowe,
 - ✓ odpady budowlano-remontowe,
- zapobiegania mieszanemu selektywnie zebranych odpadów szczególnie w czasie ich gromadzenia i transportu,
- propagowania trendów zagospodarowywania odpadów zielonych na terenach wiejskich oraz terenach miejskich z zabudową jednorodzinną we własnym zakresie, między innymi w kompostowniach przydomowych lub biogazowniach rolniczych,
- redukcji strumienia odpadów komunalnych kierowanych do składowania poprzez zintensyfikowanie i zastosowanie metod odzysku odpadów:
 - ✓ zapewnienia dostępności odpowiedniej przepustowości instalacji, w celu przetworzenia wszystkich selektywnie zebranych odpadów poprzez odpowiednie monitorowanie zrealizowanych i planowanych inwestycji,
 - ✓ stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne poprzez wspieranie współpracy organizacji odzysku, przemysłu i samorządu terytorialnego oraz konsekwentne egzekwowanie obowiązków w zakresie odzysku i recyklingu,
 - ✓ promowania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne, jak również zamówienia publiczne,
 - ✓ wydawania decyzji związanych z realizacją celów spełniających założenia planu gospodarki odpadami,
- zachęcania inwestorów publicznych i prywatnych do udziału w realizacji inwestycji strategicznych zgodnie z planem gospodarki odpadami,
- ograniczania składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez budowę linii technologicznych do ich przetwarzania, a mianowicie:

- ✓ kompostowni odpadów zielonych,
- ✓ instalacji fermentacji odpadów organicznych,
- ✓ instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
- ✓ zakładów termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych.

Szczegółowe zadania w zakresie gospodarki odpadami wyznaczone w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023 ”, tj.:

Zadania ogólne:

- Wprowadzanie danych dotyczących wytwarzania i zagospodarowywania odpadów do Wojewódzkiej Bazy Danych o odpadach, weryfikacja oraz kontrola danych,
- Prowadzenie edukacji ekologicznej, która informować będzie społeczeństwo o nowym systemie gospodarki odpadami komunalnymi, która będzie promować właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- Uwzględnianie w przetargach kryteriów związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów. Świadome włączanie do procedur zamówień publicznych zakupów, wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów,
- Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów, niespełniających wymagań ochrony środowiska. Termin zamknięcia składowisk odpadów – 2012 r.,
- Monitorowanie przepływu strumieni odpadów komunalnych zgodnie z opracowanym systemem gospodarki odpadami,
- Modernizacja instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów tak, aby spełniały wymogi Prawa ochrony środowiska,
- Zapewnienie, budowa, utrzymanie i eksploatacja własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- Utworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi zapewniających zagospodarowanie odpadów komunalnych powstających w regionach gospodarki odpadami,
- Umieszczanie na listach zadań, przedsięwzięć priorytetowych mających na celu budowę lub modernizację instalacji do zagospodarowania odpadów oraz zadań związanych z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych,
- Łatwy dostęp wszystkich mieszkańców gminy do tworzonych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Wskazanie mieszkańcom miejsc, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- Przeprowadzenie kontroli składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne. Kontrola wymogów dyrektywy Rady 1999/31 /WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów,
- Ustanowienie selektywnego sposobu zbierania odpadów komunalnych, w którym selektywne zbieranie będzie obejmować m.in.; papier, metal, tworzywa sztuczne, szkła i opakowania wielomateriałowe. Selektywne zbieranie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji zapewniającego utrzymanie wymaganych prawem poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów,

- Tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazanie miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytych baterii i akumulatorów pochodzącego z gospodarstw domowych, a także przeterminowanych lekarstw i odpadów wielkogabarytowych,
- Przejęcie obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych w zamian za uiszczoną opłatę na rzecz gminy,
- Organizowanie przetargów na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy lub na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne,
- Kierowanie się i ujmowanie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
- Zadania w zakresie gospodarki odpadami, które podlegają odrębnym przepisom prawnym, w tym niebezpiecznymi,
- Aktualizacja inwentaryzacji budynków i urządzeń zawierających azbest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
- Umieszczenie na listach przedsięwzięć priorytetowych zadań związanych z usuwaniem azbestu celem zapewnienia finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest,
- Kontrole prac związanych z usuwaniem azbestu, kontrole zinwentaryzowanych budynków,
- Budowa lub rozbudowa składowisk przyjmujących do składowania odpady zawierające azbest, celem zapewnienia wystarczającej pojemności składowisk do składowania odpadów zawierających azbest,
- Prowadzenie kontroli przedsiębiorców w celu oceny zaprzestania użytkowania instalacji i urządzeń zawierających PCB,
- Rozbudowa systemów zbierania olejów odpadowych poprzez utrzymanie wysokiego poziomu odzysku i recyklingu olejów odpadowych. Prowadzenie działań informacyjnych wśród mieszkańców oraz przedsiębiorców o szkodliwości olejów usuwanych do środowiska,
- Budowa lub rozbudowa spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych,
- Prowadzenie kontroli stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- Zwiększanie poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz prowadzenie ewidencji danych dot. pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także eliminowanie tzw. szarej strefy ich demontażu poprzez kontrole WIOS,
- Doskonalenie i rozwój systemu zbierania zużytych opon prowadzący do wzrostu odzysku oraz wykorzystanie zużytych opon w technologiach związanych z budową infrastruktury drogowej,
- Udział w doskonaleniu funkcjonowania systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych, celem osiągnięcia wzrostu poziomu odzysku i recyklingu oraz poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
- Budowa systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin,
- Kontynuowanie dotychczasowych działań związanych z zagospodarowaniem odpadów materiałów wybuchowych,

- Prowadzenie kontroli terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych składowaniem niebezpiecznych odpadów przemysłowych,
- Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi,
- Prowadzenie kontroli organizacji odzysku, podmiotów zbierających oraz zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- Upowszechnienie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych (w tym selektywnego) z gospodarstw domowych na obszarze województwa zachodniopomorskiego

Zadania w zakresie gospodarki pozostałymi rodzajami odpadów:

- Zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, w celu minimalizacji ilości odpadów poddawanych unieszkodliwianiu na składowiskach,
- Monitoring ilości powstających odpadów oraz systemu gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym,
- Prowadzenie działań doskonalących systemem gospodarki osadami ściekowymi, (m.in. wykorzystanie metod termicznych przy przekształcaniu, wykorzystanie do rekultywacji, nawożenia), które ograniczą ilość składowanych osadów ściekowych,
- Prowadzenie kontroli obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, zagospodarowania osadów ściekowych.

Zadania inwestycyjne planowane do realizacji na terenie powiatu w zakresie Gospodarki Odpadami dla Regionu Szczecińskiego:

- Budowa przez Eko-Mysł Sp. z o.o. w Dalsze instalacji do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych; moc przerobowa 190 000 Mg/rok,
- Budowa kompostowni pryzmowej na terenie zakładu Eko-Mysł Sp. z o.o.,
- Budowa stacji przetłokowej odpadów na terenie rekultywowanego składowiska w Barlinku.

Szczegółowe informacje dot. wyznaczonych celów i kierunków dot. gospodarki odpadami prezentuje dokument pn. „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023”, który został przyjęty uchwałą Nr XVI/218/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2012 roku. Dokument znajduje się na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, tj.:

http://www.wzp.pl/wos/biuro_oplat_srodowiskowych_i_gospodarki_odpadami/wojewodzki_plan_gospodarki_odpadami.htm.

7. GŁÓWNE USTALENIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1. Cele ekologiczne dla Powiatu Myśliborskiego

W celu realizacji przyjętych założeń ustalono główne zasady polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

- **szczegółowych celów ekologicznych** - celów, po osiągnięciu, których ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska, stanowiących ostateczny efekt podejmowanych działań,
- **kierunków działań** - kierunków służących do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych,
- **zadań ekologicznych** - konkretnych przedsięwzięć, prowadzących do realizacji wyznaczonych kierunków, a tym samym celów ekologicznych. Działania te mają charakter długookresowy, aż do osiągnięcia założonego celu.

Uwzględniając założenia wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska, dla Powiatu Myśliborskiego wyznaczono priorytety, cele operacyjne oraz działania ekologiczne, których realizacja przyczyni się do poprawy poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego. Ogólną charakterystykę priorytetów oraz wyznaczonych celów operacyjnych dla Powiatu Myśliborskiego przedstawiono poniżej:

PRIORYTET I. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ORAZ WZROST WYKORZYSTANIA ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ

- Cel operacyjny: Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych,
- Cel operacyjny: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

PRIORYTET II. OSIĄGNIĘCIE I UTRZYMANIE DOBREGO STANU WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OCHRONA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

- Cel operacyjny: Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel operacyjny: Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych,
- Cel operacyjny: Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie,
- Cel operacyjny: Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek.

PRIORYTET III. STWORZENIE SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI, ZGODNEGO Z ZASADĄ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

- Cel operacyjny: Budowa systemu gospodarki odpadami zgodnego z wymaganiami KPGO 2014,
- Cel operacyjny: Prawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi,
- Cel operacyjny: Prawidłowa gospodarka odpadami niebezpiecznymi.

PRIORYTET IV. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

- Cel operacyjny: Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych,
- Cel operacyjny: Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody,

- Cel operacyjny: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych,
- Cel operacyjny: Ochrona różnorodności leśnej,
- Cel operacyjny: Wdrożenie zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych oraz promocja przyrodniczych walorów turystycznych.

PRIORYTET V. POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO POPRZEZ OBNIŻENIE NATĘŻENIA HAŁASU DO POZIOMU OBOWIĄZUJĄCYCH STANDARDÓW

- Cel operacyjny: Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas,
- Cel operacyjny: Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

PRIORYTET VI. OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

- Cel operacyjny: Ochrona mieszkańców przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- Cel operacyjny: Monitoring pól elektromagnetycznych.

PRIORYTET VII. MINIMALIZACJA SKUTKÓW WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH ORAZ OGRANICZENIE RYZYKA ICH WYSTĄPIENIA

- Cel operacyjny: Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii,
- Cel operacyjny: Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych,
- Cel operacyjny: Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

PRIORYTET VIII. ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA ZASOBAMI NATURALNYMI

- Cel operacyjny: Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

PRIORYTET IX. OCHRONA GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH

- Cel operacyjny: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej,
- Cel operacyjny: Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych.

PRIORYTET X. WZROST ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW

- Cel operacyjny: Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Cel operacyjny: Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów,
- Cel operacyjny: Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem.

Realizacja poszczególnych priorytetów będzie się odbywała poprzez wyznaczenie poszczególnych celów operacyjnych i przypisanie im odpowiednich działań ekologicznych w okresach:

- krótkookresowym (lata 2013-2016),
- długoterminowym (lata 2017-2020).

7.1.1. Cele i zadania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Myśliborskiego

PRIORYTET I. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ORAZ WZROST WYKORZYSTANIA ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ

Mając na względzie ochronę zdrowia ludzkiego i środowiska jako całości, szczególnie ważna jest walka z emisjami zanieczyszczeń powietrza u źródła oraz identyfikacja i wdrażanie na szczeblu lokalnym, krajowym i wspólnotowym najskuteczniejszych środków mających na celu redukcję emisji. Z tego względu powinno się zapobiegać lub ograniczać emisję szkodliwych zanieczyszczeń powietrza oraz ustanowić właściwe cele dotyczące jakości powietrza, z uwzględnieniem odpowiednich norm, wytycznych i programów Światowej Organizacji Zdrowia. W celu polepszenia poprawy jakości powietrza na terenie Powiatu Myśliborskiego wyznaczono następujące cele operacyjne, tj.:

- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Cel operacyjny: Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

Koordynowane działania ekologiczne:

- Ograniczenie niskiej emisji z sektora komunalnego, poprzez działania termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych,
- Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne,
- Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych,
- Promocja korzystania z publicznych środków transportu oraz zakup pojazdów transportu publicznego o niskiej emisji spalin,
- Zintensyfikowanie ruchu rowerowego poprzez likwidację barier technicznych i tworzenie nowych ścieżek rowerowych,
- Podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej,
- Niezbędne prace sieciowe wynikające z planów oraz zamierzeń inwestycyjnych w obszarze sieci przesyłowych, w tym kontynuowanie modernizacji istniejącej sieci dystrybucyjnej, rozbudowa sieci dystrybucyjnej dla potrzeb nowych odbiorców oraz OZE, inwestycje w zakresie linii 110 kV pod kątem nowych odbiorców i OZE
- Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych,
- Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze,
- Kontrola dotrzymywania przez podmioty korzystające ze środowiska standardów emisyjnych oraz wzmocnienie i prowadzenie systemu monitoringu powietrza.
- Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza zakładów wymienianych w monitoringu WIOŚ jako szczególnie uciążliwych dla środowiska,
- Spełnienie wymagań prawnych przez zakłady w zakresie jakości powietrza, spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania,
- Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia,

- Modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz ich automatyzacja,
- Wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT - Best Available Techniques – Najlepsze Dostępne Techniki).

Cel operacyjny: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Koordynowane działania ekologiczne:

- Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł),
- Promocja i wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, tj.:
 - ✓ biogazu , tj. budowa elektrociepłowni biogazowej oraz wzrost wykorzystania biomasy na cele produkcji biogazu rolniczego,
 - ✓ energii słonecznej poprzez wzrost wykorzystania kolektorów słonecznych do wytwarzania ciepła, głównie w obiektach użyteczności publicznej i indywidualnych gospodarstwach domowych,
 - ✓ energii wiatru oraz energii spadku wód,
 - ✓ wód geotermalnych- utrzymanie stanu aktualnego wykorzystania wód geotermalnych na potrzeby produkcji ciepła sieciowego,
- Upowszechnienie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystywania potencjału energetycznego i poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii.

PRIORYTET II. OSIĄGNIĘCIE I UTRZYMANIE DOBREGO STANU WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OCHRONA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) ustalająca ramy działań w dziedzinie polityki wodnej za jeden z podstawowych celów stawia wdrożenie zintegrowanej polityki wodnej obejmującej całość wód śródlądowych oraz powiązanych z nimi ekosystemów (Dyrektywa 2000/60/WE). Operacyjnym elementem Dyrektywy jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich części wód poprzez określenie i wdrożenie koniecznych działań w ramach zintegrowanych programów działań w Państwach członkowskich do 2015 roku. W celu osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Powiatu Myśliborskiego wyznaczono następujące cele operacyjne, tj.

- Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych ,
- Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie,
- Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek.

Cel operacyjny: Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Koordynowane działania ekologiczne:

- Rozwój systemów kanalizacyjnych oraz modernizacja istniejącej już sieci ogólnospławnej na sieć rozdzielczą, tj. deszczową oraz sanitarną,
- Budowa i modernizacja systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich,
- Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód poprzez modernizację istniejących i budowę nowych oczyszczalni ścieków,

- Wspieranie rozwoju — tam, gdzie jest to uzasadnione pod względami środowiskowymi i ekonomicznymi — lokalnych systemów oczyszczania ścieków bytowych poprzez wyposażanie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- Budowa szczelnych zbiorników na gnojowicę/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt
- Prowadzenie ewidencji wszystkich zbiorników bezodpływowych wraz z ich opisem technicznym oraz przeprowadzaniem kontroli częstotliwości ich opróżniania,
- Budowa kanalizacji deszczowej, modernizacja kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników,
- Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych,
- Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych,
- Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych,
- Intensyfikacja działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do wód oraz przeciwdziałanie nieprawidłowościom w odprowadzaniu ścieków przemysłowych, w tym weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych,
- Rewitalizacja jezior oraz zagospodarowywanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem,
- Promowanie i rozpowszechnianie stosowania tzw. dobrych praktyk rolniczych, które zapewniają lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin,
- Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni, wyznaczonych w Planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i Ücker oraz ogłoszenie ich w drodze aktu prawa miejscowego – na obszarze działania RZGW w Szczecinie i RZGW w Poznaniu.

Cel operacyjny: Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych

Koordynowane działania ekologiczne:

- Opracowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożeń i map ryzyka powodziowego, planów zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarach dorzeczy oraz w regionach wodnych,
- Utrzymywanie koryt cieków, kanałów i obwałowań w należyłym stanie technicznym, remonty budowli wodnych, w tym regulacyjnych, zapewnienie drożności koryt cieków i kanałów, poprawa warunków przepływu wód powodziowych,
- Budowa zbiorników retencyjnych, w tym realizacja Programu małej retencji wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, budowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych zbiorników retencyjnych, tj.:
 - ✓ Melioracje szczegółowe użytków rolnych – Boleszkowice Etap I,
 - ✓ Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa - Jezioro Renice - Jaz z przepławką ,
 - ✓ Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa - Jezioro Ostrowiec - Jaz z przepławką,
 - ✓ Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa – Jezioro Warnickie (Promień) - Jaz z przepławką,
 - ✓ Odbudowa koryta rzeki Myśli od km 94+845 do km 104+670,
 - ✓ Prace regulacyjne na rz. Myśla 0+000 -19+000,

- ✓ Melioracje szczegółowe użytków rolnych - Boleszkowice Etap II,
- Uwzględnienie granic obszarów przedstawionych na mapach zagrożenia i mapach ryzyka powodziowego oraz w Studium ochrony przeciwpowodziowej w dokumentach planistycznych, takich jak plany zagospodarowania przestrzennego szczebla wojewódzkiego oraz mpzp.

Cel operacyjny: Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie

Własne działania ekologiczne:

- Doskonalenie nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zwartych w rozporządzeniach dotyczących ustanawiania stref ochronnych ujęć,

Koordinowane działania ekologiczne:

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody,
- Przywrócenie i utrzymanie wymaganych standardów wodom powierzchniowym podlegającym ochronie ze względu na ich wykorzystanie do celów pitnych,
- Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
- Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrona przed zanieczyszczeniem,
- Gromadzenie i przekazywanie mieszkańcom aktualnych informacji na temat jakości wody przeznaczonej do picia oraz jakości wody w kąpieliskach
- Przywrócenie i utrzymanie wymaganych standardów wodom śródlądowym będącym środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych,
- Przywrócenie właściwych standardów, w szczególności w zakresie kryterium sanitarnego, wodom wykorzystywanym jako kąpieliska,
- racjonalizacja produkcji zwierzęcej, która uwzględnia istniejące oraz potencjalne oddziaływanie na środowisko.

Cel operacyjny: Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek

Koordinowane działania ekologiczne:

- Modernizacja istniejących urządzeń piętrzących poprzez wyposażenie ich w przepławki, budowa nowych przepławek, w tym przedsięwzięcia w ramach kontynuacji Programu budowy przepławek dla ryb na terenie Powiatu Myśliborskiego,
- Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych, w tym działania na rzecz retencji na obszarach cennych przyrodniczo i ochrona siedlisk wodnych i od wód zależnych,
- Renaturyzacja koryt i dolin rzecznych, w tym ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów oraz naturalnych siedlisk przyrodniczych wodnych i od wód zależnych oraz inprodukcja rodzimych gatunków ryb.

PRIORYET III. STWORZENIE SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI, ZGODNEGO Z ZASADĄ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Odpady stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń środowiska przyrodniczego oraz stwarzają potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi. W powiecie należy zadbać o dobrze funkcjonujący system gospodarowania odpadami oraz rozwinąć selektywną zbiórkę odpadów, w szczególności zbiórkę odpadów biodegradowalnych, wielkogabarytowych i niebezpiecznych. W celu minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenia nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów w powiecie wyznaczono następujące cele operacyjne, tj.:

- Budowa systemu gospodarki odpadami zgodnego z wymaganiami KPGO 2014,
- Prawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi,
- Prawidłowa gospodarka odpadami niebezpiecznymi.

Cel operacyjny: Budowa systemu gospodarki odpadami zgodnego z wymaganiami KPGO 2014

Koordynowane działania ekologiczne:

- Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie,
- Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach, w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania,
- Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów dla zapewnienia skutecznego egzekwowania prawa,
- Wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów,
- Zapewnienie dostępności odpowiedniej przepustowości instalacji do przetwarzania odpadów,
- Stymulowanie rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne poprzez wspieranie współpracy organizacji odzysku, przemysłu i samorządu terytorialnego oraz konsekwentne egzekwowanie obowiązków w zakresie odzysku i recyklingu,
- Rozbudowa i budowa zakładów zagospodarowania odpadów obejmujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, które będą zapewniać następujący zakres usług:
 - ✓ mechaniczno-biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
 - ✓ składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych,
 - ✓ kompostowanie odpadów zielonych oraz opcjonalnie - sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie,
 - ✓ zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych,
 - ✓ zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- Budowa prawidłowego systemu gospodarki odpadami na terenie gmin Regionu Szczecińskiego, tj.:
 - ✓ Budowa instalacji mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych o mocy przerobowej 190 000 Mg/rok w m. Dalsze,
 - ✓ Budowa kompostowni przyzłomowej odpadów ulegających biodegradacji w m. Dalsze,
 - ✓ Budowa stacji przetłokowej odpadów na terenie rekultywowanego składowiska w Barlinku,

- Budowa prawidłowego systemu gospodarki odpadami na terenie gmin Regionu Centralnego – woj. lubuskie (Gmina Dębno):
 - ✓ Budowa części biologicznego przetwarzania w ramach instalacji MBP zmieszanych odpadów komunalnych,
 - ✓ Budowa zakładu do termicznego przekształcania odpadów w skojarzeniu z produkcją energii elektrycznej i ciepła technologicznego,
 - ✓ Rekultywacja kwatery 1A składowiska odpadów innych niż niebezpieczne lub obojętne w Długoszynie,
 - ✓ Zamknięcie i rekultywacja składowiska Bledzewie,
 - ✓ Instalacja do oczyszczania odcieków składowiskowych,
 - ✓ Budowa baz magazynowo-transportowych (stacji przeładunkowych),
- Wydawanie decyzji związanych z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

Cel operacyjny: Prawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi

Koordynowane działania ekologiczne:

- Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 r.,
- Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.,
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych: w 2013 r. więcej niż 50%, w 2020 r. więcej niż 35%, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,
- Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 roku,
- Monitoring dzikich składowisk.

Cel operacyjny: Prawidłowa gospodarka odpadami niebezpiecznymi

Koordynowane działania ekologiczne:

- Przekazywanie informacji do Marszałka Województwa o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (np. PCB – Polichlorowane bifenyle),
- Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych oraz standaryzacji urzędzeń,
- Monitoring prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi (w pierwszej kolejności odzysk poprzez regenerację, a jeśli jest niemożliwy ze względu na stopień zanieczyszczenia poddanie olejów odpadowych innym procesom odzysku),
- Ukształtowanie systemu unieszkodliwiania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych, obejmującego docelowo alternatywnie spalanie tych odpadów w spalarniach przystosowanych do przyjmowania tego typu odpadów lub spalanie odpadów w spalarniach odpadów po autoklawowaniu, dezynfekcji termicznej, działaniu mikrofalami (docelowo należy odejść od budowy i eksploatacji małych spalarni odpadów przeznaczonych wyłącznie do przetwarzania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych),

- Zwiększenie nadzoru nad prowadzeniem gospodarki odpadami przez małych wytwórców odpadów medycznych i weterynaryjnych w małej ilości (źródła rozproszone),
- Opracowanie i wdrażanie innowacyjnych technologii przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów, w szczególności alkalicznych,
- Rozbudowa lub modernizacja infrastruktury technicznej w zakresie zbierania i przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- Prowadzenie cyklicznych kontroli poszczególnych podmiotów wprowadzających pojazdy, punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu prowadzących strzępiarki, w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- Opracowanie i realizacja działań Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Myśliborskiego na lata 2013 – 2032 oraz gminnych Programach usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- Rozbudowa infrastruktury technicznej zbierania zużytych opon, szczególnie w zakresie odbierania od małych i średnich przedsiębiorstw,
- Rozbudowa infrastruktury technicznej selektywnego zbierania, przetwarzania oraz ponownego wykorzystania odzysku, w tym recyklingu odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej,
- Zwiększenie wykorzystania osadów ściekowych w trakcie prowadzenia inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków,
- Monitoring terenu po zlikwidowanych mogiłnikach.

PRIORYTET IV. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

Zachowanie równowagi ekologicznej związane jest z ochroną wszystkich zasobów przyrodniczych. Ma to prowadzić do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz ma stwarzać warunki do jak najlepszego jej rozwoju. W celu ochrony dziedzictwa przyrodniczego Powiatu Myśliborskiego oraz zachowania równowagi ekologicznej, wyznaczono następujące cele operacyjne, tj.:

- Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych,
- Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody,
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych,
- Ochrona różnorodności leśnej,
- Wdrożenie zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych oraz promocja przyrodniczych walorów turystycznych.

Cel operacyjny: Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych

Koordynowane działania ekologiczne:

- Kontynuowanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 (inwentaryzacja pod kątem tworzonych obecnie Planów Zadań Ochronnych),
- Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa ekologicznego.

Cel operacyjny: Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody

Koordynowane działania ekologiczne:

- Opracowanie planów ochrony dla istniejących parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, a także planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000,
- Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej.

Cel operacyjny: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych

Koordynowane działania ekologiczne:

- Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000 i pozostałych obszarach cennych przyrodniczo oraz przeciwdziałanie pogorszeniu się tego stanu,
- Czynna ochrona siedlisk cennych przyrodniczo (np. terenów podmokłych, łąk i pastwisk, wrzosowisk),
- Przebudowa drzewostanów pod kątem zgodności z siedliskiem, w szczególności na terenach obszarów chronionych,
- Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych,
- Opracowanie i wdrażanie kompleksowych systemów zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo wraz z tworzeniem infrastruktury edukacyjnej, informacyjnej, turystycznej oraz służącej ochronie przyrody,
- Wsparcie ochrony bioróżnorodności na obszarach wiejskich poprzez szkolenie i wsparcie rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych.

Cel operacyjny: Ochrona różnorodności leśnej

Koordynowane działania ekologiczne:

- Realizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości”,
- Zalesianie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo – krajobrazowych,
- Prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych,
- Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów,
- Zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym:
 - ✓ odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych – budowa, przebudowa i modernizacja dróg leśnych, wyznaczonych w planach urządzenia lasu jako drogi pożarowe,
- Renaturalizacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodnych – błotnych, obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych w tym zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych - budowa obiektów wodno-melioracyjnych,
- Realizacja planów urządzenia lasów,
- Realizacja uproszczonych planów urządzenia lasów,
- Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, udostępnienie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozszerzaniu bazy do edukacji ekologicznej, partycypacji w inwestycjach wspólnych z samorządami w zakresie rozwoju turystyki na obszarach leśnych i przyleśnych,

- Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem,
- Promocja turystyki związanej z gospodarką leśną, łowiectwem, turystyki ekologicznej i rowerowej,
- Monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach,
- Monitorowanie oraz ograniczanie zagrożenia pożarowego w lasach, w tym:
 - ✓ modernizacja sprzętu przeciwpożarowego oraz systemu wczesnego wykrywania pożarów lasu,
 - ✓ modernizacja systemu obserwacji lasu, zakup kamer TV umożliwiającym monitoring lasów,
 - ✓ zakup i wymiana sprzętu patrolowo-gaśniczego,
- Budowa lub przebudowa dróg leśnych uznanych za drogi pożarowe,
- Wykonanie sztucznych zbiorników na potrzeby gaśnicze na terenach leśnych gdzie nie występują naturalne źródła poboru wody,
- Retencjonowanie wody na obszarach leśnych,
- Wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych).

Cel operacyjny: Wdrożenie zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych oraz promocja przyrodniczych walorów turystycznych

Koordynowane działania ekologiczne:

- Określenie pojemności i chłonności turystycznej miejsc szczególnie cennych przyrodniczo,
- Dostosowanie infrastruktury turystycznej oraz zasad zarządzania ruchem turystycznym do oszacowanych poziomów chłonności i pojemności turystycznej,
- Opracowanie koncepcji najkorzystniejszego wykorzystania przyrodniczych zasobów regionu wraz z planem podziału obszarów cennych przyrodniczo na strefy (o różnym stopniu dostępności i zagospodarowania), z uwzględnieniem bogactwa siedlisk i ich odporności na presję turystyczną oraz włączenie tej strategii do wojewódzkiej strategii rozwoju turystyki,
- Opracowanie i wdrożenie systemów informacyjnych o przyrodniczych walorach turystycznych województwa spójnych z zintegrowanymi systemami zarządzania obszarami chronionymi,
- Podkreślanie znaczenia walorów przyrodniczych i ich ochrony w kampaniach promocyjnych poszczególnych regionów.

PRIORYTET V. POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO POPRZEZ OBNIŻENIE NATĘŻENIA HAŁASU DO POZIOMU OBOWIAZUJĄCYCH STANDARDÓW

Dominującym źródłem hałasu na terenie powiatu jest ruch drogowy, który charakteryzuje się takimi czynnikami jak natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów, płynność ruchu oraz jego organizacja. Najwyższe poziomy hałasu występują zazwyczaj przy ulicach o dużym natężeniu ruchu, o złym stanie nawierzchni, z zabudową położoną w niewielkiej odległości od jezdni. W celu zmniejszenia zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem wyznaczono następujące cele operacyjne, tj.:

- Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas,
- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

Cel operacyjny: Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas

Koordynowane działania ekologiczne:

- Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem,
- Kontrola jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu.

Cel operacyjny: Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Koordynowane działania ekologiczne:

- Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem poprzez:
 - ✓ budowę obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (wraz ze skutecznymi zabezpieczeniami akustycznymi),
 - ✓ przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg,
 - ✓ zastosowanie zmniejszenia prędkości pojazdów,
- Opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska oraz utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku innych technicznych możliwości),
- Ograniczenie uciążliwości akustycznej w miejscach występowania szczególnych uciążliwości akustycznych dla mieszkańców (szczególnie w okolicach takich budynków jak: szpitale, szkoły, przedszkola, internaty, domy opieki społecznej itp.) poprzez:
 - ✓ budowę ekranów akustycznych,
 - ✓ stosowanie mat antywibracyjnych, wykopów, tuneli,
 - ✓ tworzenie pasów zieleni przy głównych trasach komunikacyjnych,
 - ✓ zwiększenie izolacyjności akustycznej budynków,
- Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy) m.in. poprzez ich modernizację, naprawę trakcji,
- Zapewnienie przestrzegania zasady strefowania (rozgraniczania terenów o zróżnicowanej funkcji) w planowaniu przestrzennym, oraz wprowadzenie zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów,
- Przeprowadzenie edukacji ekologicznej oraz promowanie komunikacji zbiorowej, transportu rowerowego oraz proekologicznego korzystania z samochodów: Carpooling (jazda z sąsiadem), Eco-driving (ekologiczny, oszczędny styl jazdy).

PRIORYTET VI. OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

Ilość źródeł promieniowania elektromagnetycznego w ostatnich latach znacznie wzrosła. Słuszne, zatem będzie ograniczenie oddziaływania promieniowania poprzez odpowiednie działania techniczne oraz administracyjne. W celu zmniejszenia wystąpienia negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców proponuje się realizować następujące cele operacyjne, tj.:

- Ochrona mieszkańców przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- Monitoring pól elektromagnetycznych.

Cel operacyjny: Ochrona mieszkańców przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Koordynowane działania ekologiczne:

- Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi (w tym zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne z uwzględnieniem walorów krajobrazowych),
- Prowadzenie kontroli przez organy i inspekcje ochrony środowiska w zakresie przestrzegania obowiązujących pomiarów prawem dotyczącym ochrony środowiska,

- Skuteczne uniemożliwienie dostępu do strefy o podwyższonym poziomie emisji pól elektromagnetycznych oraz informowanie o jej szkodliwości,
- Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć,
- Ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska poprzez preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego.
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Cel operacyjny: Monitoring pól elektromagnetycznych

Koordinowane działania ekologiczne:

- Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych emitowanych na terenach zurbanizowanych i w miejscach przebywania ludzi,
- Wykonywanie pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zgodnie z wymogami przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska.

PRIORYTET VII. MINIMALIZACJA SKUTKÓW WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH ORAZ OGRANICZENIE RYZYKA ICH WYSTĄPIENIA

W brzmieniu ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150) poważną awarię nazywamy zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. W celu zapobiegania występowaniu poważnych awarii wyznaczono następujący cele operacyjne, tj.:

- Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii,
- Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych,
- Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

Cel operacyjny: Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

Koordinowane działania ekologiczne:

- Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych, w tym zakładów dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej (Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziarnego Dębno oraz Rozlewnia Gazu LPG Barlinek),
- Wzmocnienie kadr pracowniczych monitoringu środowiska (straży pożarnej, WIOŚ),
- Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof.

Cel operacyjny: Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych

Koordinowane działania ekologiczne:

- Wspieranie działalności jednostek reagowania kryzysowego,

Cel operacyjny: Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

Koordinowane działania ekologiczne:

- Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców.

PRIORYTET VIII. ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA ZASOBAMI NATURALNYMI

W myśl przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, złoża kopalin podlegają ochronie, której wyrazem jest m. in. zabezpieczenie warunków do ich eksploatacji (obecnie lub w przyszłości). Aby przedsięwzięcia mające na celu ochronę, były skuteczne powinny uwzględniać specyficzne wymagania poszczególnych rodzajów metod wydobywczych. Przykładowo, jednym z czynników o istotnym znaczeniu dla wydobywania kopalin metodą odkrywkową, niekiedy wręcz przesądzającym o takiej możliwości, jest stan i sposób zagospodarowania powierzchni terenu w granicach udokumentowanego złoża. W celu ochrony złóż kopalin oraz właściwego sposobu gospodarowania zasobami geologicznymi wyznaczono następujący cel operacyjny, tj.:

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego.

Cel operacyjny: Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

Własne działania ekologiczne:

- Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego ich wydobywania.

Koordynowane działania ekologiczne:

- Ochrona obszarów występowania złóż kopalin poprzez sporządzanie wytycznych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- Uwzględnienie w planach zagospodarowanie przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałą zainwestowaniem,
- Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych,
- Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin,
- Współdziałanie organów administracji publicznej w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałą zainwestowaniem nie górniczym,
- Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.

PRIORYTET IX. OCHRONA GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa rekultywacja to nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie własności fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi, dla realizacji ww. priorytetu wyznaczono następujące cele operacyjne, tj.:

- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej,
- Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych

Cel operacyjny: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej

Koordynowane działania ekologiczne:

- Promocja rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego, poprzez szkolenia rolników (zgodnych z wymogami ochrony środowiska i przyrody),

- Finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi,
- Ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem, ograniczenie zjawisk nadmiernej eksploatacji i zanieczyszczenia gleb również w innych sektorach gospodarki,
- Ochrona gleb przed zakwaszeniem oraz działania zmierzające do odkwaszenia gleb.

Cel operacyjny: Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych

Koordinowane działania ekologiczne:

- Rozwój systemu identyfikacji i monitoringu terenów zdegradowanych, w tym:
 - ✓ prowadzenie monitoringu azotu mineralnego w glebie,
 - ✓ prowadzenie monitoringu azotu i fosforu w wodach do głębokości 90 cm pod powierzchnią gleby,
 - ✓ prowadzenie monitoringu siarki siarczanowej i ogólnej w glebie,
- Rekultywacja terenów uznanych za zdegradowane.

PRIORYTET X. WZROST ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW

Koncepcja kształcenia i wychowywania mieszkańców w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego jest znaczącym punktem w zapewnieniu odpowiedniego stanu środowiska przyrodniczego. Dzięki działaniom edukacyjnym propagowane są konkretne zachowania korzystne dla środowiska naturalnego. W celu podniesienia świadomości ekologicznej oraz wzmocnienia systemu zarządzania środowiskiem, na terenie Powiatu Myśliborskiego realizowane będą następujące cele operacyjne, tj.:

- Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów,
- Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem.

Cel operacyjny: Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców

Koordinowane działania ekologiczne:

- Prowadzenie działań dotyczących możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz poszanowania energii (np. kampanii, szkoleń, konferencji. itp.),
- Prowadzenie działań podnoszących wiedzę z zakresu właściwej gospodarki odpadami (np. szkolenia, konferencje, kampanie),
- Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne,
- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych (np. spotkania, prelekcje, szkolenia),
- Organizowanie szkoleń dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk rolniczych i ochrony gleb.

Cel operacyjny: Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów

Koordinowane działania ekologiczne:

- Przeprowadzenie działań mających na celu rozwiązanie aktualnych problemów środowiskowych (np. przez prowadzenie projektów, akcji, kampanii, szkoleń itp.)
- Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,

- Działania promujące i podnoszące poziom wiedzy dot. walorów środowiska przyrodniczego.

Cel operacyjny: Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem

Koordynowane działania ekologiczne:

- Utworzenie i utrzymanie systemu do zarządzania informacjami o stanie środowiska,
- Utworzenie platformy internetowej do prezentowania danych o stanie środowiska.

7.1.2. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych dla Powiatu Myśliborskiego

Wyznaczone priorytety i cele operacyjne, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska, stanowią podstawę do realizacji konkretnych zadań w okresie do 2020 roku. Spośród szeregu zadań koniecznych do osiągnięcia wybrano zadania priorytetowe, do realizacji w okresie 2013-2016. Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów należy wymienić:

- wymogi wynikające z aktualnego prawa (ustawy: Prawo ochrony środowiska, o odpadach, Prawo wodne, o ochronie przyrody itd.),
- priorytetowy wymiar przedsięwzięcia w skali powiatowej i gminnej,
- ponadlokalny wymiar przedsięwzięcia,
- zgodność przedsięwzięcia z zapisami „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego 2004-2013”,
- zgodność przedsięwzięcia z zapisami „Wieloletniej prognozy finansowej Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2027”,
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- obecne zaawansowanie inwestycji.

Przedsięwzięcia priorytetowe są działaniami krótkoterminowymi, które będą realizowane na przełomie lat 2013 – 2016. Natomiast przedsięwzięcia które mają być wykonywane w kolejnych latach zostały ujęte w przedziale czasowym 2017-2020 i są nazwane działaniami długoterminowymi. Harmonogram działań krótkoterminowych na lata 2013-2016 oraz działań długoterminowych na lata 2017–2020 jest przedstawiony w postaci planu operacyjnego, który został ujęty w tabeli 65. Spośród określonych działań, występują te o charakterze ciągłym, które będą realizowane jako działania krótkookresowe (priorytetowe) oraz zadania o charakterze długoterminowym, a więc obejmą horyzont czasowy od 2013 roku do 2020.

W harmonogramie program zadaniowy ujęto z podziałem na **zadania własne** (przedsięwzięcia), zadania realizowane na terenie powiatu, które są własnymi zadaniami i będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych powiatu, oraz **zadania koordynowane** – zadania realizowane na terenie powiatu, które są zadaniami gmin lub innych jednostek, które powiat może wspierać lub brać w nich udział i są one finansowane z gminnych, wojewódzkich oraz krajowych środków budżetowych, ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla gminnego, wojewódzkiego i centralnego.

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Tabela 65.

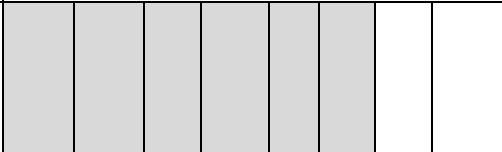
Krótkoterminowy i długoterminowy harmonogram – plan operacyjny Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013 - 2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020

Cel operacyjny	Działania ekologiczne	Jednostka realizująca	Okres realizacji							Źródła finansowania
			2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
PRIORYTET I. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ORAZ WZROST WYKORZYSTANIA ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ										
Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Ograniczenie niskiej emisji z sektora komunalnego, poprzez działania termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych	Zarządcy nieruchomości, Gminy, Powiat	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, Fundusze unijne
	2. Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne	Gminy, Powiat, Przedsiębiorstwa								
	3. Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych	Zarządcy Dróg, Powiat, Gmina	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	3.1. Przebudowa dróg powiatowych 2130Z i 2146Z w m. Różańsko	Powiat								

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	4. Promocja korzystania z publicznych środków transportu oraz zakup pojazdów transportu publicznego o niskiej emisji spalin	Gminy, Zarządcy dróg, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	5. Zintensyfikowanie ruchu rowerowego poprzez likwidację barier technicznych i tworzenie nowych ścieżek rowerowych	Gminy, Powiat, Zarządcy dróg	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	6. Podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	Gminy, Powiat, Przedsiębiorstwa energetyczne, administratorzy i właściciele budynków								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	7. Niezbędne prace sieciowe wynikające z planów oraz zamierzeń inwestycyjnych w obszarze sieci przesyłowych, w tym kontynuowanie modernizacji istniejącej sieci dystrybucyjnej, rozbudowa sieci dystrybucyjnej dla potrzeb nowych odbiorców oraz OZE, inwestycje w zakresie linii 110 kV pod kątem nowych odbiorców i OZE	Przedsiębiorstwa energetyczne								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	8. Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych	Przedsiębiorstwa								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	9. Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze	Gminy, Powiat	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	10. Kontrola dotrzymywania przez podmioty korzystające ze środowiska standardów emisyjnych oraz wzmocnienie i prowadzenie systemu monitoringu powietrza	WIOŚ	Zadanie ciągłe	Budżet Państwa, Fundusze unijne
	11. Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza zakładów wymienianych w monitoringu WIOŚ jako szczególnie uciążliwych dla środowiska	WIOŚ	Zadanie ciągłe	Budżet Państwa, Fundusze unijne
	12. Spełnienie wymagań prawnych przez zakłady w zakresie jakości powietrza, spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa	Podmioty gospodarcze		Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	13. Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania	Przedsiębiorcy	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	14. Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia	Przedsiębiorcy	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	15. Modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz ich automatyzacja	Przedsiębiorcy	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	16. Wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT - Best Available Techniques – Najlepsze Dostępne Techniki)	Przedsiębiorcy	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u>			
	1. Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł)	Zarządcy nieruchomości, Gminy, Powiat	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2. Promocja i wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Marszałek, Wojewoda, Gminy, Powiat, Prywatni inwestorzy, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2.1. Biogazu , tj. budowa elektrociepłowni biogazowej oraz wzrost wykorzystania biomasy na cele produkcji biogazu rolniczego	Gminy, Powiat, Prywatni inwestorzy, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2.2. Energii słonecznej poprzez wzrost wykorzystania kolektorów słonecznych do wytwarzania ciepła, głównie w obiektach użyteczności publicznej i indywidualnych gospodarstwach domowych	Gminy, Powiat, Prywatni inwestorzy, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	2.3. Energii wiatru oraz energii spadku wód	Gminy, Powiat, Prywatni inwestorzy, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2.4. Wód geotermalnych- utrzymanie stanu aktualnego wykorzystania wód geotermalnych na potrzeby produkcji ciepła sieciowego	Gminy, Powiat, Prywatni inwestorzy, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	3. Upowszechnienie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego i poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii	Gminy, Powiat, Prywatni inwestorzy	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
PRIORYTET II. OSIĄGNIĘCIE I UTRZYMANIE DOBREGO STANU WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OCHRONA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH				
Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u>			
	1. Rozwój systemów kanalizacyjnych oraz modernizacja istniejącej już sieci ogólnospławnej na sieć rozdzielczą, tj. deszczową oraz sanitarną	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżety Gmin, Fundusze unijne, Pożyczki i kredyty, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2. Budowa i modernizacja systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na obszarach wiejskich	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe	Środki własne jednostek realizujących zadanie, Budżet Gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne
	3. Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód poprzez modernizację istniejących i budowę nowych oczyszczalni ścieków	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	4. Wspieranie rozwoju — tam, gdzie jest to uzasadnione pod względami środowiskowymi i ekonomicznymi — lokalnych systemów oczyszczania ścieków bytowych poprzez wyposażanie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków	Gminy, Właściciele nieruchomości	Zadanie ciągłe	Środki własne jednostek realizujących zadanie, Budżet Gmin, Fundusze unijne, WFOŚiGW
	5. Budowa szczelnych zbiorników na gnojowicę/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt	Podmioty gospodarcze, Właściciele nieruchomości	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gmin
	6. Prowadzenie ewidencji wszystkich zbiorników bezodpływowych wraz z ich opisem technicznym oraz przeprowadzaniem kontroli częstotliwości ich opróżniania	Gminy	Zadanie ciągłe	Budżet Gmin
	7. Budowa kanalizacji deszczowej, modernizacja kanalizacji w celu wydzielenia kanalizacji deszczowej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej do odbiorników	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe	Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżety Gmin, Fundusze unijne, Pożyczki i kredyty, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	8. Weryfikacja obszarów zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych	Okręgowe Stacje Chemiczno –Rolnicze, Dyrektor RZGW	Zadanie ciągłe	Budżet Państwa
	9. Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych	ODR, WIOŚ, Gminy	Zadanie ciągłe	Budżet Państwa
	10. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	Zadanie ciągłe	Budżet Państwa

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	11. Intensyfikacja działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do wód oraz przeciwdziałanie nieprawidłowościom w odprowadzaniu ścieków przemysłowych, w tym weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych	Powiat, Gminy, WIOŚ, Organizacje pozarządowe								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gmin, Budżet Powiatu, Budżet Państwa Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	12. Rewitalizacja jezior oraz zagospodarowywanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem	Gminy, Właściciele ośrodków wypoczynkowych								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	13. Promowanie i rozpowszechnianie stosowania tzw. dobrych praktyk rolniczych, które zapewniają lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin	ODR, Gminy, Powiat	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	14. Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni, wyznaczonych w Planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i Ücker oraz ogłoszenie ich w drodze aktu prawa miejscowego – na obszarze działania RZGW w Szczecinie i RZGW w Poznaniu	RZGW								Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	3.3. Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa - Jezioro Ostrowiec - Jaz z przepławką	ZZMiUW									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Fundusze unijne, WFOŚiGW
	3.4. Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa – Jezioro Warnickie (Promień) - Jaz z przepławką	ZZMiUW									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Fundusze unijne, WFOŚiGW
	3.5. Odbudowa koryta rzeki Myśli od km 94+845 do km 104+670	ZZMiUW									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Fundusze unijne, WFOŚiGW
	3.6. Prace regulacyjne na rz. Myśla 0+000 -19+000	ZZMiUW									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Fundusze unijne, WFOŚiGW
	3.7. Melioracje szczegółowe użytków rolnych - Boleszkowice Etap II	ZZMiUW									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Państwa, Fundusze unijne, WFOŚiGW
	4. Uwzględnienie granic obszarów przedstawionych na mapach zagrożenia i mapach ryzyka powodziowego oraz w Studium ochrony przeciwpowodziowej w dokumentach planistycznych, takich jak plany zagospodarowania przestrzennego szczebla wojewódzkiego oraz mpzp	Wojewoda, Samorzady gminne									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystanie	<u>DZIAŁANIA WŁASNE</u> 1. Doskonalenie nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zwartych w rozporządzeniach dotyczących ustanawiania stref ochronnych ujęć	Powiat											Budżet Powiatu
	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżety Gmin, Fundusze unijne, Pożyczki i kredyty, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	2. Przywrócenie i utrzymanie wymaganych standardów wodom powierzchniowym podlegającym ochronie ze względu na ich wykorzystanie do celów pitnych	Gminy, Powiat, właściciele ośrodków wypoczynkowych, Przedsiębiorstwa wodno – kanalizacyjne, WIOŚ, PIS (w ramach prowadzonych kontroli)											Budżet Państwa, Budżet Gmin, Budżet Powiatu, Środki własne jednostek realizujących zadanie
	3. Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody	Organizacje pozarządowe, Gminy, Zainteresowane podmioty	Zadanie ciągłe										Własne środki finansowe organizacji pozarządowych
	4. Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrona przed zanieczyszczeniem	Powiat, Gminy, WIOŚ, Organizacje pozarządowe											Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet Gmin, Powiatu, Państwa Fundusze unijne, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	5. Gromadzenie i przekazywanie mieszkańcom aktualnych informacji na temat jakości wody przeznaczonej do picia oraz jakości wody w kąpieliskach	Zarządcy ujęć, PSSE	Zadanie ciągłe							Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	6. Przywrócenie i utrzymanie wymaganych standardów wodom śródlądowym będącym środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych	Gminy, Powiat, Przedsiębiorstwa wodno – kanalizacyjne, WIOŚ								Budżet państwa, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie WFOŚiGW
	7. Przywrócenie właściwych standardów, w szczególności w zakresie kryterium sanitarnego, wodom wykorzystywanym jako kąpieliska	JST, właściciele ośrodków wypoczynkowych, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, WIOŚ, PIS (w ramach prowadzonych czynności kontrolnych)								Budżet państwa, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	8. Racjonalizacja produkcji zwierzęcej, która uwzględnia istniejące oraz potencjalne oddziaływanie na środowisko	Hodowcy								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Modernizacja istniejących urządzeń piętrzących poprzez wyposażenie ich w przepławki, budowa nowych przepławek, w tym przedsięwzięcia w ramach kontynuacji Programu budowy przepławek dla ryb na terenie Powiatu Myśliborskiego	ZZMiUW, Gminy, Powiat, podmioty korzystające z wód								Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne, WFOŚiGW

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	2. Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych, w tym działania na rzecz retencji na obszarach cennych przyrodniczo i ochrona siedlisk wodnych i od wód zależnych	Lasy Państwowe										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	3. Renaturyzacja koryt i dolin rzecznych, w tym ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów oraz naturalnych siedlisk przyrodniczych wodnych i od wód zależnych oraz inprodukcja rodzimych gatunków ryb	RZGW, ZZMiUW, Gminy, Powiat, Lasy Państwowe, organizacje pożytku publicznego	Zadanie ciągłe									Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze europejskie
PRIORYTET III. STWORZENIE SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI, ZGODNEGO Z ZASADĄ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU												
Budowa systemu gospodarki odpadami zgodnego z wymaganiami KPGO 2014	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe									Budżet Państwa, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	2. Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach, w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda										Budżet Państwa, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	3. Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów dla zapewnienia skutecznego egzekwowania prawa	Gminy, Związki Międzygminne, WIOŚ									Budżet Państwa, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	4. Wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów	Marszałek	Zadanie ciągłe							Budżet Państwa, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW	
	5. Zapewnienie dostępności odpowiedniej przepustowości instalacji do przetwarzania odpadów	Gminy, Związki Międzygminne Zarządcy instalacji									Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	6. Stymulowanie rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne poprzez wspieranie współpracy organizacji odzysku, przemysłu i samorządu terytorialnego oraz konsekwentne egzekwowanie obowiązków w zakresie odzysku i recyklingu	Gminy, Związki Międzygminne									Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	<p>7. Rozbudowa i budowa zakładów zagospodarowania odpadów obejmujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, które będą zapewniać następujący zakres usług:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ mechaniczno-biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni, ✓ składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych, ✓ kompostowanie odpadów zielonych oraz opcjonalnie - sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie, ✓ zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych, ✓ zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego 	<p>Gminy, Związki Międzygminne,</p>									<p>Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW</p>
	<p>8. Budowa prawidłowego systemu gospodarki odpadami na terenie gmin Regionu Szczecińskiego</p>	<p>Gminy, Związki międzygminne, inwestorzy prywatni</p>									<p>Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne</p>
	<p>8.1. Budowa instalacji mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych o mocy przerobowej 190 000 Mg/rok w m. Dalsze</p>	<p>Gminy, Związki międzygminne, inwestorzy prywatni</p>									<p>Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne</p>

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	8.2. Budowa kompostowni przyzłmowej odpadów ulegających biodegradacji w m. Dalsze	Gminy, Związki międzygminne, inwestorzy prywatni								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne
	8.3. Budowa stacji przeładunkowej odpadów na terenie rekultywowanego składowiska w Barlinku	Gminy, Związki międzygminne, inwestorzy prywatni								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne
	<p>9. Budowa prawidłowego systemu gospodarki odpadami na terenie gmin Regionu Centralnego – woj. lubuskie (Gmina Dębno), tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Budowa części biologicznego przetwarzania w ramach instalacji MBP zmieszanych odpadów komunalnych, ✓ Budowa zakładu do termicznego przekształcania odpadów w skojarzeniu z produkcją energii elektrycznej i ciepła technologicznego, ✓ Rekultywacja kwatery 1A składowiska odpadów innych niż niebezpieczne lub obojętne w Długoszynie, ✓ Zamknięcie i rekultywacja składowiska Bledzewie, ✓ Instalacja do oczyszczania odcieków składowiskowych, ✓ Budowa baz magazynowo-transportowych (stacji przeładunkowych) 	Celowy Związek Gmin CZG-12								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	10. Wydawanie decyzji związanych z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami	Gminy, Powiat, Związki Międzygminne, Marszałek	Zadanie ciągłe							Budżet JST, WFOŚiGW, NFOŚiGW
Prawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 r.	Gminy, Związki Międzygminne								Budżety Gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne
	2. Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.	Gminy, Związki Międzygminne								Budżety Gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne
	3. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych: w 2013 r. więcej niż 50%, w 2020 r. więcej niż 35%, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	Gminy, Związki Międzygminne								Budżety Gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne
	4. Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.	Gminy, Związki Międzygminne								Budżety Gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	5. Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 roku	Gminy, Związki Międzygminne											Budżety Gmin, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze unijne	
	6. Monitoring dzikich składowisk	Gminy	Zadanie ciągłe										Budżety Gmin, Fundusze unijne	
Prawidłowa gospodarka odpadami niebezpiecznymi	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Przekazywanie informacji do Marszałka Województwa o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (np. PCB – Polichlorowane bifenyle)	Wójt Burmistrz	Zadanie ciągłe										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie	
	2. Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych oraz standaryzacji urzędzeń	Organizacje odzysku, producenci i wytwórcy olejów odpadowych												Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	3. Monitoring prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi (w pierwszej kolejności odzysk poprzez regenerację, a jeśli jest niemożliwy ze względu na stopień zanieczyszczenia poddanie olejów odpadowych innym procesom odzysku)	WIOŚ	Zadanie ciągłe										Budżet Państwa	

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	<p>4. Ukształtowanie systemu unieszkodliwiania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych, obejmującego docelowo alternatywnie spalanie tych odpadów w spalarniach przystosowanych do przyjmowania tego typu odpadów lub spalanie odpadów w spalarniach odpadów po autoklawowaniu, dezynfekcji termicznej, działaniu mikrofalami (docelowo należy odejść od budowy i eksploatacji małych spalarni odpadów przeznaczonych wyłącznie do przetwarzania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych)</p>	<p>Przedsiębiorcy, właściciele instalacji unieszkodliwiania tych odpadów</p>								<p>Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie</p>
	<p>5. Zwiększenie nadzoru nad prowadzeniem gospodarki odpadami przez małych wytwórców odpadów medycznych i weterynaryjnych w małej ilości (źródła rozproszone)</p>	<p>WIOŚ, PIS (dla wytwórców odpadów medycznych)</p>	<p>Zadanie ciągłe</p>							<p>Budżet Państwa</p>
	<p>6. Opracowanie i wdrażanie innowacyjnych technologii przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów, w szczególności alkalicznych</p>	<p>Przedsiębiorcy, Właściciele instalacji unieszkodliwiania tych odpadów</p>								<p>Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie</p>

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	7. Rozbudowa lub modernizacja infrastruktury technicznej w zakresie zbierania i przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	Przedsiębiorcy, Właściciele instalacji unieszkodliwiania tych odpadów										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie
	8. Prowadzenie cyklicznych kontroli poszczególnych podmiotów wprowadzających pojazdy, punktów zbierania pojazdów, stacji demontażu prowadzących strzępiarki, w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	WIOŚ	Zadanie ciągłe									Budżet Państwa
	9. Opracowanie i realizacja działań Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Myśliborskiego na lata 2013 – 2032 oraz gminnych Programach usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Powiat, Gminy	2032									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie
	10. Rozbudowa infrastruktury technicznej zbierania zużytych opon, szczególnie w zakresie odbierania od małych i średnich przedsiębiorstw	Przedsiębiorcy, Właściciele instalacji unieszkodliwiania tych odpadów										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie
	11. Rozbudowa infrastruktury technicznej selektywnego zbierania, przetwarzania oraz ponownego wykorzystania odzysku, w tym recyklingu odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej	Przedsiębiorcy, Właściciele instalacji unieszkodliwiania tych odpadów										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie
	12. Zwiększenie wykorzystania osadów ściekowych w trakcie prowadzenia inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków	Zarządcy oczyszczalni ścieków	Zadanie ciągłe									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	13. Monitoring terenu po zlikwidowanych mogiłnikach	GIS	Zadanie ciągłe						Fundusze europejskie
PRIORYTET IV. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH									
Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Kontynuowanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 (inwentaryzacja pod kątem tworzonych obecnie Planów Zadań Ochronnych	RDOŚ, RDLP, ZPK, organizacje pozarządowe, instytucje naukowe, Gminy, Powiat							Budżet Państwa, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie
	2. Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa ekologicznego	Gminy, Powiat, RDOŚ, ZPK, organizacje pozarządowe							Budżet Państwa, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie
Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Opracowanie planów ochrony dla istniejących parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, a także planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000	RDOŚ							Budżet Państwa, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Fundusze europejskie
	2. Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej	Gminy, RDOŚ	Zadanie ciągłe						Budżet Państwa, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	6. Renaturalizacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodnych – błotnych, obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych w tym zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych - budowa obiektów wodno-melioracyjnych	Lasy Państwowe										Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	7. Realizacja planów urządzenia lasów	Lasy Państwowe	Zadanie ciągłe									Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	8. Realizacja uproszczonych planów urządzenia lasów	Lasy Państwowe, Właściciele lasów prywatnych	Zadanie ciągłe									Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	9. Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, udostępnienie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozszerzaniu bazy do edukacji ekologicznej, partycypacji w inwestycjach wspólnych z samorządami w zakresie rozwoju turystyki na obszarach leśnych i przyleśnych	Lasy Państwowe										Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	10. Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem	Lasy Państwowe										Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	11. Promocja turystyki związanej z gospodarką leśną, łowiectwem, turystyki ekologicznej i rowerowej	Lasy Państwowe										Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	12. Monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach	Lasy Państwowe, Właściciele lasów prywatnych									Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie NFOŚiGW, WFOŚiGW
	13. Monitorowanie oraz ograniczanie zagrożenia pożarowego w lasach, w tym: modernizacja sprzętu przeciwpożarowego oraz systemu wczesnego wykrywania pożarów lasu; modernizacja systemu obserwacji lasu, zakup kamer TV umożliwiających monitoring lasów; zakup i wymiana sprzętu patrolowo-gaśniczego	Lasy Państwowe, Właściciele lasów prywatnych									Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie NFOŚiGW, WFOŚiGW
	14. Budowa lub przebudowa dróg leśnych uznanych za drogi pożarowe	Lasy Państwowe, Właściciele lasów prywatnych									Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie NFOŚiGW, WFOŚiGW
	15. Wykonanie sztucznych zbiorników na potrzeby gaśnicze na terenach leśnych gdzie nie występują naturalne źródła poboru wody	Lasy Państwowe, Właściciele lasów prywatnych									Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie NFOŚiGW, WFOŚiGW
	16. Retencjonowanie wody na obszarach leśnych	Lasy Państwowe, Właściciele lasów prywatnych									Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie NFOŚiGW, WFOŚiGW
	17. Wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych)	Lasy Państwowe									Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

PRIORYTET V. POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO POPRZEZ OBNIŻENIE NATĘŻENIA HAŁASU DO POZIOMU OBOWIĄZUJĄCYCH STANDARDÓW										
Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem	Gminy, Marszałek, Wojewoda								Budżet JST, Fundusze unijne
	2. Kontrola jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	WIOŚ								Budżet Państwa
Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem poprzez: budowę obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (wraz ze skutecznymi zabezpieczeniami akustycznymi), przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg, zastosowanie zmniejszenia prędkości pojazdów	Gminy, Zarządcy dróg, Policja								Budżet JST, Budżet Państwa, WFOŚiGW, Fundusze unijne
	2. Opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska oraz utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku innych technicznych możliwości)	Gminy, Zarządcy dróg								Budżet JST, Fundusze unijne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	<p>3. Ograniczenie uciążliwości akustycznej w miejscach występowania szczególnych uciążliwości akustycznych dla mieszkańców (szczególnie w okolicach takich budynków jak: szpitale, szkoły, przedszkola, internaty, domy opieki społecznej itp.) poprzez: budowę ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, wykopów, tuneli, tworzenie pasów zieleni przy głównych trasach komunikacyjnych, zwiększenie izolacyjności akustycznej budynków</p>	<p>Gminy, Zarządcy dróg, linii kolejowych oraz budynków</p>									<p>Budżet JST, WFOŚiGW, Fundusze unijne</p>
	<p>4. Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy) m.in. poprzez ich modernizację, naprawę trakcji</p>	<p>Gminy, PKP, PKM</p>									<p>Budżet JST, WFOŚiGW, Fundusze unijne</p>
	<p>5. Zapewnienie przestrzegania zasady strefowania (rozgraniczania terenów o różnicowanej funkcji) w planowaniu przestrzennym, oraz wprowadzenie zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów</p>	<p>Gminy</p>									<p>Budżet JST</p>
	<p>6. Przeprowadzenie edukacji ekologicznej oraz promowanie komunikacji zbiorowej, transportu rowerowego oraz proekologicznego korzystania z samochodów: Carpooling (jazda z sąsiadem), Eco-driving (ekologiczny, oszczędny styl jazdy)</p>	<p>Gmina, Powiat, Zarządcy dróg</p>									<p>Budżet JST, WFOŚiGW, Fundusze unijne</p>

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

PRIORYTET VI. OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI										
Ochrona mieszkańców przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u>									
	1. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi (w tym zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne z uwzględnieniem walorów krajobrazowych)	Gminy								Budżet Gmin
	2. Prowadzenie kontroli przez organy i inspekcje ochrony środowiska w zakresie przestrzegania obowiązujących pomiarów prawem dotyczącym ochrony środowiska	WIOŚ, Inne organy kontrolne								Budżet Państwa, Fundusze unijne
	3. Skuteczne uniemożliwianie dostępu do strefy o podwyższonym poziomie emisji pól elektromagnetycznych oraz informowanie o jej szkodliwości	Podmioty gospodarcze								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	4. Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć	Gminy, RDOŚ								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	5. Ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska poprzez preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	Gminy, Powiat, Zarządcy nieruchomości								Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	6. Podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych	WIOŚ, Wojewoda Marszałek, Powiat, Gmina								Budżet Państwa, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska, Fundusze pomocowe UE, Programy operacyjne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

Monitoring pól elektromagnetycznych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych emitowanych na terenach zurbanizowanych i w miejscach przebywania ludzi	WIOŚ										Budżet Państwa, Fundusze unijne
	2. Wykonywanie pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zgodnie z wymogami przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska	WIOŚ										Budżet Państwa, Fundusze unijne
PRIORYTET VII. MINIMALIZACJA SKUTKÓW WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH ORAZ OGRANICZENIE RYZYKA ICH WYSTĄPIENIA												
Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych, w tym zakładów dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej (Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziarnego Dębno oraz Rozlewnia Gazu LPG Barlinek)	WIOŚ										Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	2. Wzmocnienie kadr pracowniczych monitoringu środowiska (straży pożarnej, WIOŚ)	JST, Służby interwencyjne, WIOŚ										Budżet Państwa, Budżet JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	3. Wyposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof	JST, Służby interwencyjne, WIOŚ										Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Wspieranie działalności jednostek reagowania kryzysowego	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda									Budżet JST, Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze unijne
Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda, Służby interwencyjne, WIOŚ									Budżet JST, Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze unijne
PRIORYTET VIII. ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA ZASOBAMI NATURALNYMI											
Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego	<u>DZIAŁANIA WŁASNE</u> 1. Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego ich wydobywania	Okręgowy Urząd Górniczy, Geolog Wojewódzki, Powiat									Zadanie ciągłe Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie
	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Ochrona obszarów występowania złóż kopalin poprzez sporządzanie wytycznych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Gminy									Zadanie ciągłe Budżet Gmin, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	2. Uwzględnienie w planach zagospodarowanie przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem	Gminy	Zadanie ciągłe							Budżet Gmin, Środki z Funduszy Ochrony Środowiska
	3. Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych	WUG, PIG, Kopalnie, Ośrodki naukowo - badawcze								Budżet Państwa, Fundusze unijne
	4. Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Organy koncesyjne, Gminy, OUG								Budżet JST
	5. Współdziałanie organów administracji publicznej w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górnictwem	Gminy, Organy koncesyjne, OUG								Budżet JST
	6. Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Organy koncesyjne, Gminy, OUG								Budżet JST
PRIORYTET IX. OCHRONA GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH										
Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u>									
	1. Promocja rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego, poprzez szkolenia rolników (zgodnych z wymogami ochrony środowiska i przyrody)	ZODR								Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	2. Finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych	ZODR								Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	3. Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	ZODR, Właściciele gospodarstw rolnych										Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	4. Ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem, ograniczenie zjawisk nadmiernej eksploatacji i zanieczyszczenia gleb również w innych sektorach gospodarki	ZODR, Właściciele gospodarstw rolnych										Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	5. Ochrona gleb przed zakwaszeniem oraz działania zmierzające do odkwaszenia gleb	ZODR, Właściciele i dzierżawcy gospodarstw rolnych										Budżet Państwa, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Rozwój systemu identyfikacji i monitoringu terenów zdegradowanych, w tym: prowadzenie monitoringu azotu mineralnego w glebie, prowadzenie monitoringu azotu i fosforu w wodach do głębokości 90 cm pod powierzchnią gleby, prowadzenie monitoringu siarki siarczanowej i ogólnej w glebie	Okręgowe Stacje Chemiczno - Rolnicze	Zadanie ciągłe									Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze unijne
	2. Rekultywacja terenów uznanych za zdegradowane	Właściciel terenu										Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
PRIORYTET X. WZROST ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW												
Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Prowadzenie działań dotyczących możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz poszanowania energii (np. kampanii, szkoleń, konferencji itp.)	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda, Organizacje pozarządowe, media										Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	2. Prowadzenie działań podnoszących wiedzę z zakresu właściwej gospodarki odpadami (np. szkolenia, konferencje, kampanie)	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda, Organizacje pozarządowe, media								Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	3. Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda, Organizacje pozarządowe, media								Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	4. Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych (np. spotkania, prelekcje, szkolenia)	Gminy, Powiat, Marszałek, Wojewoda, Organizacje pozarządowe, media								Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	5. Organizowanie szkoleń dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk rolniczych i ochrony gleb	ZODR, Zarządy Powiatu, media, organizacje pozarządowe								Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Przeprowadzenie działań mających na celu rozwiązanie aktualnych problemów środowiskowych (np. przez prowadzenie projektów, akcji, kampanii, szkoleń itp.)	JST, media, organizacje pozarządowe								Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

	2. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska	JST, media, organizacje pozarządowe									Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
	3. Działania promujące i podnoszące poziom wiedzy dot. walorów środowiska przyrodniczego	JST, media, organizacje pozarządowe									Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet JST, Własne środki finansowe jednostek realizujących zadanie, Fundusze unijne
Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem	<u>DZIAŁANIA KOORDYNOWANE</u> 1. Utworzenie i utrzymanie systemu do zarządzania informacjami o stanie środowiska	Marszałek, RDOŚ, WIOŚ									Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze unijne
	2. Utworzenie platformy internetowej do prezentowania danych o stanie środowiska.	Marszałek, RDOŚ, WIOŚ									Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze unijne

Źródło: Opracowanie własne

8. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Realizacja zadań wytyczonych w Programie wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi. Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska (gospodarki odpadami, gospodarki wodnościekowej) wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęła swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców. Dlatego w przypadku powiatu należy dążyć aby podejmowane działania obejmowały swym zasięgiem kilka gmin (np. międzygminne działania na rzecz ochrony środowiska, związkowy model gospodarki odpadami).

Wspólne działanie kilku gmin nie tylko ma wpływ na finansowanie inwestycji (obniży koszty, które będzie musiała ponieść pojedyncza gmina), ale również obniży koszty eksploatacyjne. Oznacza to, że przedsięwzięcie winno być realizowane wspólnie.

Należy zaznaczyć, że wszystkie instytucje udzielające pomocy finansowej w dziedzinie ochrony środowiska wymagają od inwestora nie tylko wypełnienia odpowiedniego formularza, ale również przedstawienia szeregu opracowań i dokumentacji planującej czy opisującej dane przedsięwzięcie. Są to między innymi:

- Plan zagospodarowania przestrzennego i strategię rozwoju powiatu lub gminy,
- Program ochrony środowiska, Plan gospodarki odpadami, Koncepcje gospodarki wodnościekowej, Plan zalesiania itp.,
- projekt budowlany i wykonawczy wraz ze źródłową dokumentacją ekonomiczną, finansową i przetargową,
- Studium wykonalności (lub biznes plan w przypadku przedsięwzięć komercyjnych),
- wymagane przez prawo zezwolenia na realizację projektu.

Poniżej przedstawiono źródła pozyskiwania środków na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska.

8.1. Fundusze krajowe

8.1.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady funkcjonowania funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, tj. narodowego i wojewódzkich zostały określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska. Stanowią one jedno z najpoważniejszych źródeł dotacji i preferencyjnych kredytów dla pomiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Fundusze ochrony środowiska mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nie inwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: celem jego działalności jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona powierzchni ziemi, ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, geologia i górnictwo, edukacja ekologiczna,

Państwowy Monitoring Środowiska, programy międzydziedzinowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska oraz prowadzenie ekspertyz i prac badawczych.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy, szkoły wyższe i uczelnie, jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), administracja państwowa oraz osoby fizyczne. Wszyscy wnioskodawcy powinni posiadać status prawny umożliwiający im zawarcie umowy cywilno-prawnej.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: udziela dofinansowania na realizację przedsięwzięć i zadań zgodnych z obowiązującymi w danym roku kryteriami i zasadami oraz listą przedsięwzięć priorytetowych w zależności od możliwości finansowych Funduszu. Jako priorytetowe traktuje się te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wynikających z członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Pomoc finansowa Funduszu może przyjmować następujące formy: pożyczki, dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, przekazania środków jednostkom budżetowym, umorzenia części udzielonej pożyczki, nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.

Maksymalny udział środków Funduszu w finansowaniu zadań w odniesieniu do kosztów całkowitych wynosi: do 75% - przy dofinansowaniu w formie pożyczki, za wyjątkiem zadań współfinansowanych ze środków zagranicznych, dla których wysokość dofinansowania ustala się z uwzględnieniem wymogów i zasad zawartych w odpowiednich programach i mechanizmach finansowych, do 50% - przy dofinansowaniu w formie dotacji lub przekazania środków jednostkom budżetowym.

8.1.2. Emisja obligacji komunalnych

Emisja obligacji komunalnych jest to jeden ze sposobów gromadzenia środków finansowych, pozwala ona na pozyskanie środków w zamian za zapłatę niższego oprocentowania. Emisje obligacji komunalnych przeznaczone są do finansowania wydatków (bieżących i inwestycyjnych) jednostek samorządu terytorialnego oraz refinansowanie spłat dotychczasowego zadłużenia. Istnieje możliwość emisji obligacji na inwestycje służące ochronie środowiska. W przypadku podmiotów szczególnie uciążliwych dla otoczenia obligacje mogą być odpowiednio uatrakcyjnione zobowiązaniem do radykalnego ograniczenia tej uciążliwości.

Podmiotowe obligacje mogą być nabywane z budżetu terenowego, z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz kupowane przez inne podmioty, odczuwające ekologiczną uciążliwość emitenta. Obligacja jest wyrazem zobowiązań przedmiotu emitującego i jednocześnie praw nabywców obligacji do otrzymywania ich spłaty wraz z odsetkami i innych świadczeń o charakterze rzeczowym. Jest zatem zbliżona do transakcji kredytowej w banku.

Przez emisję obligacji realizuje się przepływ kapitału. Kredyt uzyskany w drodze emisji obligacji nie jest łatwy ani tani, gdyż zysk zamierzonego przedsięwzięcia musi być na tyle wysoki, aby pokrył związane z obligacją zobowiązania. Można przewidywać, że zainteresowanie obligacjami - dotąd znikome - będzie wzrastać w miarę wykształcenia się myślenia kategoriami majątkowymi (kapitałowymi).

Emisje obligacji komunalnych niosą za sobą wiele korzyści, tj.:

- dysponowanie elastycznym źródłem finansowania wydatków - samorząd określa strukturę emisji, maksymalne terminy wykupu, okres karencji, możliwość rolowania zadłużenia,
- niskie koszty emisji i atrakcyjne oprocentowanie - konkurencyjne do kredytów bankowych,
- brak konieczności ustanawiania zabezpieczeń,
- swoboda w dysponowaniu środkami z emisji - maksymalnie uproszczone rozliczanie,
- ze środków z emisji obligacji komunalnych, jednostka samorządu terytorialnego może sfinansować realizację inwestycji współfinansowanej ze środków UE.

8.1.3. Finansowanie ochrony środowiska z Budżetu Powiatowego i Gminnego

Zadania powiatów i gmin w zakresie ochrony środowiska zostały określone w ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150). Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie:

- przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska,
- wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym dotyczących instalacji i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji,
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami,
- przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku,
- prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy,
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
- wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspomaganie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- wspomaganie ekologicznych form transportu,

- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- profilaktykę zdrowotną dzieci zamieszkałych na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- edukacje ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi,
- przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi,
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej,
- współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008r. o partnerstwie publiczno – prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100),
- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.

Finansowanie ww. zadań określa art. 402 ust. 4-6 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150), tj.:

- wpływy z tytułu opłat i kar stanowią w 20% dochód budżetu gminy, a w 10% - dochód budżetu powiatu, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6,
- wpływy z tytułu opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów stanowią w całości dochód budżetu gminy, z której terenu usunięto drzewa lub krzewy,
- wpływy z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów stanowią w 50% dochód budżetu gminy, a w 10% - dochód budżetu powiatu, na których obszarze składowane są odpady. Jeżeli składowisko odpadów jest zlokalizowane na obszarze więcej niż jednego powiatu lub więcej niż jednej gminy, dochód podlega podziałowi proporcjonalnie do powierzchni zajmowanych przez składowisko na obszarze tych powiatów i gmin.

8.1.4. EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Finansów, dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. ekokonwersja długu). Zadaniem Fundacji jest finansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju,

ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych w skali europejskiej, a nawet światowej uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową.

W EkoFunduszu pięć sektorów uznanych zostało za dziedziny priorytetowe. Są nimi:

- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji (ochrona powietrza),
- ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej (ochrona wód),
- ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (ochrona klimatu),
- ochrona różnorodności biologicznej (ochrona przyrody),
- racjonalizacja gospodarki odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

Dofinansowanie ze środków EkoFunduszu uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska, a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne. Środki EkoFunduszu mają charakter bezzwrotnej pomocy zagranicznej i stosują się do nich preferencje wynikające z obowiązujących przepisów. EkoFundusz nie dofinansowuje projektów dotyczących prowadzenia badań naukowych, akcji monitoringowych, konferencji i sympozjów oraz innych form działalności edukacyjnej. Wyjątkami od tej reguły są zadania edukacyjne i szkoleniowe stanowiące integralną część projektów innowacyjnych oraz projektów w dziedzinie ochrony przyrody.

8.1.5. Kredyty bankowe

Finansowanie działań dot. ochrony środowiska jest możliwe za pomocą preferencyjnych kredytów i pożyczek udzielanych przez banki (komercyjne, BOŚ). Bank Ochrony Środowiska udziela kredytów ze środków własnych oraz środków NFOŚiGW i WFOŚiGW z przeznaczeniem na inwestycje służące likwidacji degradacji i ochronę środowiska. Na bazie wieloletniego doświadczenia Bank realizuje zadania związane z jego proekologiczną misją, współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacją Polska Wieś 2000 im. M. Rataja, Europejskim Funduszem Rozwoju Wsi Polskiej oraz innymi funduszami pomocowymi.

Bank udziela na cele proekologiczne następujących instrumentów:

- Kredyty z dopłatami NFOŚiGW,
- Kredyty na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska,
- Kredyty termomodernizacyjne i remontowe,
- Kredyty w formule „trzeciej strony”,
- Kredyty na zaopatrzenie wsi w wodę,
- Kredyty we współpracy z WFOŚiGW,
- Kredyty z 5 linii KfW na długoterminowe inwestycje.

8.2. Fundusze unijne

8.2.1. Fundusze strukturalne

W latach 2007-2013, w wyniku reformy polityki spójności, liczba Funduszy strukturalnych została ograniczona do dwóch: **Europejski Fundusz Społeczny** oraz **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**. Do głównego nurtu programowania został włączony również **Fundusz Spójności**, który w latach 2007-2013 będzie podlegał podobnym zasadom, jak Fundusze strukturalne.

Fundusz Spójności jest instrumentem finansowym UE, nienależącym do Funduszy strukturalnych i wdrażany jest na poziomie wybranych państw a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę sieci transportowych oraz obiektów ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym. Fundusz Spójności wspiera dwa sektory: środowisko i transport. Od daty akcesji Polska stała się największym beneficjentem środków z Funduszu Spójności spośród wszystkich krajów członkowskich UE. Środki z Funduszu Spójności pomogą Polsce wywiązać się ze zobowiązań akcesyjnych związanych z dostosowaniem do norm UE w najtrudniejszych i wymagających największych nakładów finansowych obszarach, w których Polska uzyskała najdłuższe okresy przejściowe. Wsparcie na duże projekty inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska mogą uzyskać jednostki samorządu terytorialnego, tworzone przez nie związki gmin lub inne podmioty publiczne, np. przedsiębiorstwa komunalne będące własnością gminy. Współfinansowanie z Funduszu Spójności mogą uzyskać inwestycje z takich dziedzin jak: poprawa jakości wód powierzchniowych, polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do picia, racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi, poprawa jakości powietrza oraz zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

8.2.2. Programy pomocowe-operacyjne

Programy pomocowe (tzw. programy operacyjne) stanowią narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności. NSS jest dokumentem strategicznym, który określa priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013. Celem strategicznym NSS jest **tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej**.

Regionalne programy operacyjne są zarządzane przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Infrastruktura i Środowisko – **EFRR i FS**,
- Program Innowacyjna Gospodarka – **EFRR**,
- Program Kapitał Ludzki – **EFS**,
- 16 programów regionalnych – **EFRR**,
- Program Rozwój Polski Wschodniej – **EFRR**,
- Program Pomoc Techniczna – **EFRR**,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – **EFRR**.

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację Narodowej Strategii Spójności wyniesie około 85,6 mld euro, z tej sumy 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE. Szczegółowy podział funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce w układzie poszczególnych programów operacyjnych kształtuje się w następujący sposób:

- Program Infrastruktura i Środowisko – 27,9 mld euro,
- 16 programów regionalnych – 16,6 mld euro,
- Program Kapitał Ludzki – 9,7 mld euro,
- Program Innowacyjna Gospodarka – 8,3 mld euro,
- Program Rozwój Polski Wschodniej – 2,3 mld euro,
- Program Pomoc Techniczna - 0,5 mld euro,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej - 0,7 mld euro.

Pozostałe środki finansowe w ramach obu funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności zostaną przeznaczone na utworzenie krajowej rezerwy wykonania - 1,3 mld euro.

PROGRAM INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

W ramach programu realizuje się duże inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego. Celem programu jest przede wszystkim poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wynosi 37,6 mld euro, z czego wkład unijny to 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro. Podział środków UE dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pomiędzy poszczególne sektory przedstawia się następująco:

- transport – 19,4 mld euro,
- środowisko – 4,8 mld euro,
- energetyka – 1,7 mld euro
- szkolnictwo wyższe – 500,0 mln euro,
- kultura – 490,0 mln euro,
- zdrowie – 350,0 mln euro.

W ramach programu realizowanych jest 15 priorytetów w zakresie ochrony środowiska, tj.:

- I. Gospodarka wodno-ściekowa – 3.275,2 mln euro,
- II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1.430,3 mln euro,
- III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro,
- IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro,
- V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro,
- VI. Drogową i lotniczą sieć TEN-T – 10.548,3 mln euro,
- VII. Transport przyjazny środowisku – 12.062,0 mln euro,
- VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe – 3.465,3 mln euro,
- IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna – 1.403,0 mln euro,

- X. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii – 1.693,2 mln euro ,
- XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe – 576,4 mln euro,
- XII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia – 411,8 mln euro,
- XIII. Infrastruktura szkolnictwa wyższego – 588,2 mln euro,
- XIV. Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – 220,9 mln euro,
- XV. Pomoc techniczna - Fundusz Spójności – 462,9 mln euro,

Institucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Instytucjami Pośredniczącymi) są:

- Ministerstwo Środowiska (priorytety I-V),
- Ministerstwo Infrastruktury (priorytety VI-VIII),
- Ministerstwo Gospodarki (priorytety IX-X),
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (priorytet XI),
- Ministerstwo Zdrowia (priorytet XII),
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (priorytet XIII).

16 PROGRAMÓW REGIONALNYCH

Każde z 16 polskich województw posiada własny regionalny program rozwoju (tzw. regionalny program operacyjny), w ramach, którego o dotacje Unii Europejskiej mogą ubiegać się podmioty z danego województwa. Regionalny Program Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013 jest narzędziem realizacji postulatów Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia i Strategicznych Wytycznych Wspólnoty dla okresu 2007-2013. Stanowi on dokument strategiczny, określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania środków unijnych – tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w Województwie Zachodniopomorskim w latach 2007 – 2013. RPO WZ został oficjalnie zatwierdzony przez Komisję Europejską 11 października 2007 roku.

Celem głównym programu jest rozwój województwa zmierzający do zwiększenia konkurencyjności gospodarki, spójności przestrzennej, społecznej oraz wzrostu poziomu życia mieszkańców. Cel główny osiągany jest poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania,
2. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i spójności terytorialnej województwa,
3. Poprawa warunków życia poprzez zachowanie i ochronę środowiska naturalnego oraz zwiększenie bazy społecznej województwa.

RPO WZ określają ustanowione dla programu następujące osie priorytetowe:

- I. Gospodarka – Innowacje – Technologie,
- II. Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej,
- III. Rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- IV. Infrastruktura ochrony środowiska,
- V. Turystyka, kultura i rewitalizacja,
- VI. Rozwój funkcji metropolitalny
- VII. Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia
- VIII. Pomoc techniczna.

PROGRAM INNOWACYJNA GOSPODARKA

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, zarządzany przez Ministra Rozwoju Regionalnego, ma doprowadzić do zwiększenia spójności interwencji w ramach zakresu odpowiedzialności ministrów właściwych do spraw gospodarki, nauki i informatyzacji. Dzięki temu powstanie możliwość dostosowania oferty sektora nauki do potrzeb przedsiębiorstw, co przyczyni się do zwiększenia transferu nowoczesnych rozwiązań do gospodarki. W efekcie uzyskanej synergii powstanie dodatkowy impuls pozwalający przyspieszyć tempo wzrostu gospodarczego oraz stworzyć stabilne podstawy długotrwałej konkurencyjności polskiej gospodarki.

W ramach funkcjonowania Programu operacyjnego Innowacyjna Gospodarka określono następujące priorytety:

- Priorytet 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii,
- Priorytet 2. Infrastruktura strefy B+R,
- Priorytet 3. Kapitał dla innowacji,
- Priorytet 4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia,
- Priorytet 5. Dyfuzja innowacji,
- Priorytet 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym,
- Priorytet 7. Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji,
- Priorytet 8. Społeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności,
- Priorytet 9. Pomoc techniczna.

PROGRAM EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ

W latach 2007-2013 przewiduje się realizację następujących programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski:

1. Współpraca transgraniczna:

- Polska (Województwo Zachodniopomorskie) - Niemcy (Meklemburgia/Pomorze Wschodnie-Brandenburgia),
- Polska (Województwo Lubuskie) - Niemcy (Brandenburgia),
- Polska (Województwo Lubuskie i Województwo Dolnośląskie) - Niemcy (Saksonia),
- Polska – Republika Czeska,
- Polska – Republika Słowacka,
- Polska – Litwa, Polska – Szwecja – Dania - Litwa - Niemcy (Południowy Bałtyk).

2. Współpraca transnarodowa:

- Region Morza Bałtyckiego - oprócz Polski w tym programie uczestniczą: Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy (wybrane regiony), Szwecja oraz 3 państwa spoza Unii Europejskiej: Białoruś (wybrane regiony), Norwegia i Rosja (wybrane regiony),
- Europa Środkowa- oprócz Polski w tym programie uczestniczą: Austria, Czechy, Niemcy (wybrane regiony), Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy (wybrane regiony), Ukraina (wybrane regiony).

3. Program współpracy międzyregionalnej obejmujący całe terytorium UE

W latach 2007-2013 na rozwój współpracy terytorialnej z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych zostanie łącznie 7,75 mld euro. Polska alokacja na realizację programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej wyniesie 557,8 mln euro. Dodatkowo 173,3 mln euro zostanie przeznaczonych przez Polskę na współpracę transgraniczną

z państwami nie należącymi do Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP). Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa zastąpią przedsięwzięcia realizowane w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006. Komponentom INTERREG-u III będą odpowiadały trzy typy programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej:

- programy współpracy transgranicznej zastąpią INTERREG III A,
- programy współpracy transnarodowej zastąpią INTERREG III B,
- programy współpracy międzyregionalnej (INTERREG IV C) zastąpią INTERREG III C.

8.2.3. Inne instrumenty finansowe unijne wspomagające ochronę środowiska

FUNDUSZ LIFE+

Program wnosi wkład w realizację, rozwijanie i doskonalenie wspólnotowej polityki i prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska oraz we włączanie kwestii ochrony środowiska do innych polityk UE. W ramach programu wspierane jest opracowanie nowych rozwiązań dla problemów środowiska naturalnego, w obliczu których stoi UE, oraz podejmowanie wysiłków zmierzających do realizacji polityki Wspólnoty określonej w szóstym wspólnotowym programie działań w zakresie środowiska naturalnego.

Do otrzymania dofinansowania z Programu LIFE + kwalifikują się następujące działania:

- działania operacyjne organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę i poprawę jakości środowiska na poziomie europejskim oraz w tworzenie i wdrażanie ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska unii europejskiej,
- tworzenie i utrzymywanie sieci, baz danych i systemów komputerowych związanych bezpośrednio z wdrażaniem ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska UE, w szczególności gdy działania te poprawiają publiczny dostęp do informacji o środowisku,
- analizy, badania, modelowanie i tworzenie scenariuszy,
- monitorowanie stanu siedlisk i gatunków, w tym monitorowanie lasów,
- pomoc w budowaniu potencjału instytucjonalnego,
- szkolenia, warsztaty i spotkania, w tym szkolenia podmiotów uczestniczących w inicjatywach dotyczących zapobiegania pożarom lasów,
- platformy nawiązywania kontaktów zawodowych i wymiany najlepszych praktyk,
- działania informacyjne i komunikacyjne, w tym kampanie na rzecz zwiększania świadomości społecznej, a w szczególności kampanie zwiększające świadomość społeczną na temat pożarów lasów,
- demonstracja innowacyjnych podejść, technologii, metod i instrumentów dotyczących kierunków polityki,
- specjalnie w odniesieniu do komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”:
 - a. zarządzanie gatunkami i obszarami oraz planowanie ochrony obszarów, w tym zwiększenie ekologicznej spójności sieci Natura 2000,
 - b. monitorowanie stanu ochrony, w szczególności ustalenie procedur i struktur monitorowania stanu ochrony,

- c. rozwój i realizacja planów działania na rzecz ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych,
- d. zwiększenie zasięgu sieci Natura 2000 na obszarach morskich,
- e. nabywanie gruntów pod następującymi warunkami:
 - o nabycie to przyczyniłoby się do utrzymania lub przywrócenia integralności obszarów objętych siecią Natura 2000,
 - o nabycie gruntu jest jedynym lub najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia pożądanego skutku w zakresie ochrony przyrody,
 - o nabywany grunt jest długookresowo przeznaczony na wykorzystanie w sposób zgodny z celami szczegółowymi komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”, oraz
 - o dane państwo członkowskie zapewnia długookresowe wyłączenie przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

INICJATYWA LEADER+

Inicjatywa LEADER+ stanowi kontynuację i rozwinięcie programu LEADER II z lat 1994-1999. Inicjatywa ta wspomaga wdrażanie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich. Program jest finansowany przez Sekcję Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Z inicjatywy LEADER+ mogą korzystać wszystkie tereny wiejskie Unii Europejskiej. Beneficjentami pomocy są przede wszystkim „Lokalne Grupy Działania”, czyli związki partnerów publicznych i prywatnych wspólnie podejmujących innowacyjne działania związane z rozwojem obszaru wiejskiego. Aby skorzystać ze środków LEADER+, lokalna grupa działania, sformalizowane ciało odpowiedzialne za realizację konkretnego projektu, winna przedłożyć strategię dotyczącą jednego z tematów :

- wykorzystanie nowych sposobów i nowych technologii, aby produkty i usługi stały się bardziej konkurencyjne,
- poprawa jakości życia na obszarach wiejskich; ten temat jest skoncentrowany na innowacjach związanych z dostępem do usług,
- promocja lokalnych produktów, w szczególności wspieranie wspólnych działań; poprawa dostępu do rynku dla małych podmiotów produkcyjnych,
- waloryzacja zasobów naturalnych i kulturalnych,
- tworzenie i przyciąganie nowych podmiotów lokalnych i przedsiębiorstw,
- projekty dla młodzieży lub kobiet.

INICJATYWA JASPERS

Inicjatywa JASPERS dotyczy wsparcia dużych projektów od 25 mln euro w sektorze środowiska oraz od 50 mln w sektorze transportu i innych sektorach, które kwalifikują się do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. Wsparcie nie ma charakteru finansowego, ale doradczy. Przedmiotem wsparcia JASPERS jest pomoc techniczna w przygotowaniu dużych projektów inwestycyjnych w zakresie:

- weryfikacji przygotowanej dokumentacji (studium wykonalności, sposób wyliczenia poziomu dofinansowania, dokumentacja środowiskowa),
- analizy wybranych kwestii problemowych,
- doradztwa i wsparcia w rozwiązaniu kwestii istotnych dla przygotowania projektu (np. pomoc publiczna),
- wsparcia o charakterze horyzontalnym związanym z przygotowaniem dużych projektów (wytyczne dla projektów generujących dochód, programy pomocy publicznej),

- polepszenia jakości wniosków o dofinansowanie zatwierdzanych przez Komisję Europejską,
- wsparcia przy określaniu warunków dla konsultantów przygotowujących dokumentację (Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia),
- wsparcia na etapie koncepcyjnym przygotowania projektów (analiza optymalnych rozwiązań instytucjonalnych, niezależna ocena przy wyborze wariantu realizacji, weryfikacja przyjętych założeń),
- identyfikacja pominiętych lub niedostatecznie uwzględnionych elementów krytycznych, weryfikacja na wczesnym etapie kwalifikowalności.

PROGRAM INTERACT II

INTERACT II jest programem wsparcia technicznego, który ma na celu ulepszenie zarządzania i wdrażania programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Budżet tego programu na lata 2007-2013 wynosi 34 033 512 euro, w tym wkład Polski - 449 376 euro. Misją INTERACT II jest wspieranie Europejskiej Współpracy Terytorialnej, współfinansowanej przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w okresie programowania 2007–2013 w zapewnianiu usług dla grup docelowych. Usługi te mają na celu:

- zabezpieczanie i zwiększanie wydajności i efektywności programów i projektów Współpracy Terytorialnej, odnoszących się do konkretnych obszarów geograficznych lub dziedzin tematycznych,
- dążenie do poprawy jakości i know-how w wymianie transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej w Państwach Członkowskich UE i krajach stowarzyszonych Norwegii i Szwajcarii.

W programie uczestniczą wszystkie państwa Wspólnoty zaangażowane w zarządzanie i wdrażanie programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w tym nowe kraje członkowskie: Rumunia i Bułgaria oraz państwa sąsiadujące z UE, w tym Norwegia i Szwajcaria. Program INTERACT II składa się z dwóch priorytetów:

Priorytet 1: Rozwój i dostarczanie usług

Priorytet ten dotyczy generowania treści, dostarczania i rozpowszechniania usług i produktów w oparciu o najlepsze praktyki i zwiększoną wiedzę oraz w oparciu o doświadczenia podmiotów, uczestniczących we współpracy terytorialnej.

Priorytet 2: Pomoc Techniczna

Zgodnie z artykułem 46 rozporządzenia WE 1083/06 pomoc techniczna powinna dotyczyć działań z zakresu: przygotowania, zarządzania, oceny, informacji i kontroli działalności programów operacyjnych oraz zawierać działania, które mają na celu zwiększenie zdolności administracyjnych do wdrażania funduszy. Dostępny budżet jest ograniczony do 6% całkowitej kwoty alokowanej w ramach EFRR. W ramach tego priorytetu realizowane będą następujące kategorie działań:

- działania zarządzające,
- działania monitorujące i oceniające,
- działania informacyjne,
- audyt.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG)

Główne cele Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014 obejmują przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy Państwami - Darczyńcami a Państwami - Pomoc finansowa jest dostępna w następujących obszarach priorytetowych: ochrona i zarządzanie środowiskiem, zmiany klimatyczne i odnawialne źródła energii, społeczeństwo obywatelskie, rozwój społeczny i zasobów ludzkich oraz ochrona dziedzictwa kulturowego. Badania naukowe mogą kwalifikować się do wsparcia finansowego w zakresie, w jakim ukierunkowane są na jeden lub więcej obszarów priorytetowych.

Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich (PO Ryby)

Celem programu jest stworzenie konkurencyjnego, nowoczesnego i dynamicznego sektora rybackiego poprzez zrównoważoną eksploatację zasobów.

Cele szczegółowe:

- ✓ poprawa konkurencyjności i zrównoważenia podstawowego sektora rybackiego,
- ✓ zwiększenie i rozwój potencjału rynkowego sektora rybackiego,
- ✓ propagowanie zrównoważonego rozwoju oraz poprawa jakości życia i stanu środowiska na obszarach rybackich,
- ✓ wdrożenie skutecznego sposobu zarządzania i kontroli programu oraz poprawa ogólnego potencjału administracyjnego do wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej

Priorytety:

- ✓ Środki na rzecz dostosowania krajowej floty rybackiej,
- ✓ Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, Przetwarzanie i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury,
- ✓ Środki służące wspólnemu interesowi,
- ✓ Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa,
- ✓ Pomoc techniczna.

Organizacje pozarządowe są wymieniane wśród beneficjentów PO RYBY. Instytucją Zarządzającą programem jest minister właściwy ds. rybołówstwa, reprezentowany przez Dyrektora Departamentu Rybołówstwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy

Kredyty międzynarodowych instytucji finansowych na inwestycje związane z ochroną środowiska.

8.2.4. Perspektywa finansowa na lata 2014-2020

Po opublikowaniu projektów rozporządzeń przez Komisję Europejską w październiku 2011 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego podjęło prace nad przygotowaniem procesu programowania dokumentów na perspektywę finansową UE na lata 2014-2020. W maju 2012 r. Rada Ministrów przyjęła dokument "Sposób organizacji prac nad dokumentami programowymi związanymi z perspektywą finansową UE 2014-2020", w którym Prezes Rady Ministrów powierzył ministrowi rozwoju regionalnego koordynację przygotowania

dokumentów programowych oraz rozwiązań wdrożeniowych i instytucjonalnych. Harmonogram prac nad przygotowaniem dokumentów strategicznych na nową perspektywę finansową UE zakłada, że Ministerstwo Rozwoju Regionalnego do września 2012 r. przygotuje "Założenia Umowy Partnerstwa" oraz "System programowania i wdrażania dokumentów programowych związanych perspektywą finansową 2014-2020". "Założenia Umowy Partnerstwa" dotyczą między innymi liczby i zakresu programów operacyjnych, ram instytucjonalnych systemu wdrażania, kluczowych kierunków interwencji, koncentracji tematycznej, warunkowości ex-ante, podziału interwencji pomiędzy kraj i region oraz stopnia uzupełniania się interwencji finansowanych z Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Rybackiej. Z kolei "System programowania i wdrażania dokumentów programowych związanych z perspektywą finansową 2014-2020" zawiera m.in.: wskazówki i rekomendacje dotyczące przygotowania programów operacyjnych, sposobu wyboru celów i kierunków rozwoju wspieranych w ramach 3 polityk unijnych (PS, WPR i WPRyb), zasady podziału środków oraz mechanizmy zapewnienia koordynacji i komplementarności interwencji z różnych programów, podstawowe zasady wdrażania w ramach perspektywy finansowej UE 2014-2020, założenia systemu monitorowania i kontroli, rozwiązania w zakresie układu instytucjonalnego.

Po zatwierdzeniu przez Radę Ministrów "Założeń Umowy Partnerstwa" oraz "Systemu programowania i wdrażania", Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przystąpi do opracowania projektu "Umowy Partnerstwa". Równoległe do procesu przygotowania projektu "Umowy Partnerstwa" opracowane zostaną projekty programów operacyjnych. Negocjacje z Komisją Europejską Umowy Partnerstwa oraz programów operacyjnych planowane są w okresie październik-grudzień 2013 roku. Ponadto, równoległe do prac nad Umową Partnerstwa oraz programami operacyjnymi prowadzone będą prace nad przygotowaniem zmian prawnych, które będą dostosowane do zapisów rozporządzeń przyjętych przez Komisję Europejską.

W opracowanym dokumencie pn. „Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020” zaproponowano podstawowe założenia proponowanego podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny, tj. zwiększenie przejrzystości zarządzania środkami unijnymi oraz wyeliminowanie znacznej części błędów systemu na lata 2007-2013. Najważniejsze zasady nowego podziału interwencji między poziom krajowy i regionalny:

- ✓ tam gdzie to możliwe, dążenie do określenia jednego poziomu interwencji dla danego priorytetu inwestycyjnego ewentualnie typu działań,
- ✓ odejście od stosowania kryterium kwotowego (które narażało wiele problemów w perspektywie 2007-2013),
- ✓ zastosowanie nie więcej niż dwu kryteriów podziału jednocześnie.

Najważniejsze kryteria podziału to: zasięg geograficzny wsparcia; beneficjent (typ beneficjenta/masowość beneficjenta/zdolność instytucjonalna); skala oddziaływania interwencji (znaczenie) oraz oczywiście kryteria charakterystyczne dla konkretnego typu interwencji. W związku z powyższym, w okresie 2014-2020 zakres decentralizacji funduszy WRS w Polsce będzie większy niż w obecnym zakresie. Nie oznacza to jednak całkowitej decentralizacji, ponieważ nadal istnieje uzasadnienie dla interwencji z poziomu krajowego, dotyczy to m.in. reform systemowych czy infrastruktury o znaczeniu lub zasięgu krajowym.

W latach 2014-2020 mocniejszy akcent zostanie położony na rozwój szeroko rozumianej innowacyjności, wzmocnione powinny zostać również działania związane z rozwojem kapitału ludzkiego (w szczególności z poprawą jakości edukacji na wszystkich

poziomach i przygotowywaniem kadr dla B+R). Cele tematyczne w pakiecie legislacyjnym UE na lata 2014-2020:

- ✓ Cel tematyczny 1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji,
- ✓ Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- ✓ Cel tematyczny 3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury,
- ✓ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- ✓ Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem,
- ✓ Cel tematyczny 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów,
- ✓ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych,
- ✓ Cel tematyczny 8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników,
- ✓ Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- ✓ Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- ✓ Cel tematyczny 11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

Proponowane kierunki interwencji w ramach poszczególnych celów tematycznych związanych pośrednio lub bezpośrednio z ochroną środowiska:

1. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury: w obszarze tym szczególnie ważne jest wzmocnienie otoczenia biznesu - rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie dla rozwoju firm; parki przemysłowe, technologiczno-naukowe. Konieczne jest jednak rozszerzenie i lepsze dostosowanie do potrzeb przedsiębiorców usług świadczonych przez IOB. Pomocą bezpośrednią będą objęte jedynie te przedsięwzięcia, które nie zostałyby zrealizowane bez wsparcia publicznego (minimalizacja efektu „jałowej straty”). Zastosowanie dotacji bezzwrotnych będzie stopniowo ograniczane i kierowane do tych beneficjentów, którzy mają utrudniony dostęp do instrumentów finansowych ze względu na stopień rozwoju przedsiębiorstwa (np. tworzące się mikroprzedsiębiorstwo), charakter lub miejsce jego działalności (np. obszary problemowe, przygraniczne, peryferyjne), beneficjent (długotrwale bezrobotni, niepełnosprawni itd.). Wsparcie bezzwrotne będzie również kierunkowane na wysoce innowacyjne projekty przed fazą komercjalizacji realizowane przez małe i średnie przedsiębiorstwa. Forma pomocy powinna być m.in. uzależniona od fazy projektu (np. wsparcie bezzwrotne w fazie badawczo- rozwojowej, wsparcie zwrotne w fazie wdrożeniowej lub bezzwrotne w przypadku wysoce innowacyjnych projektów).

2. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach: podstawowymi barierami w tym obszarze jest słaba dywersyfikacja zarówno źródeł energii (przewaga węgla) jak i kierunków dostaw (kierunek wschodni). Nadal niewystarczające są zdolności magazynowania gazu ziemnego. W zakresie efektywności energetycznej problemem jest przestarzała – wymagająca wymiany – infrastruktura. Na wysoki poziom zanieczyszczeń wpływa również dominujący transport drogowy. Dotychczasowe trudności

w sprawnej realizacji projektów w sektorze energetyki wynikają przede wszystkim ze złożoności procesu przygotowania inwestycji. Opóźnienia związane są z występującymi problemami z pomocą publiczną (konieczność notyfikacji oddzielnych projektów) oraz przepisami środowiskowymi (m.in. inwestycje przebiegające przez obszary chronione, konieczność ponownego przygotowania inwestycji zgodnie z nowymi przepisami środowiskowymi). Występują również problemy związane z uwarunkowaniami prawnymi związanymi z pozyskiwaniem gruntów pod inwestycje. W obszarze tym nacisk zostanie położony być na działania związane z ograniczeniem emisji we wszystkich sektorach gospodarki. Wiąże się to przede wszystkim ze zmianami struktury nośników energii (wzrost udziału OZE - identyfikacja, kompleksowa inwentaryzacja i wybór lokalizacji kluczowych), poprawą sprawności energetycznej procesów wytwarzania oraz przesyłu (modernizacja regionalnej i lokalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, w tym umożliwiającą wykorzystanie energii z OZE, rozwój energetyki rozproszonej poza istniejącą siecią energetyczną z wykorzystaniem lokalnych odnawialnych źródeł), ograniczeniem zużycia energii i paliw przez poszczególne sektory gospodarki (głównie transport, mieszkalnictwo, przemysł), jak również zwiększenie wykorzystania urządzeń i technologii energooszczędnych (wprowadzeni tzw. białych certyfikatów, wsparcie i wdrożenie zintegrowanych systemów zarządzania popytem na energię i ciepło). Na niższą emisyjność gospodarki wpływać będzie budowa instalacji przy wykorzystaniu „technologii czystego węgla”.

3. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem: trudności z wdrażaniem interwencji w sektorze zapobiegania zagrożeniom naturalnym wiążą się z przygotowaniem projektów do poziomu gotowości do realizacji. Głównymi przyczynami takiego stanu rzeczy są trudne kwestie środowiskowe i społeczne, problemy w dostępności gruntów, jak również pojawiające się problemy związane ze zdolnością instytucjonalną beneficjentów. Wsparcie koncentrować się będzie na wyspecjalizowanych inwestycjach służących dostosowaniu do zmiany klimatu - działania adaptacyjne w rolnictwie, leśnictwie, budownictwie, transporcie drogowym i infrastrukturze miejskiej (m.in. programy zarządzania wodami opadowymi, budowa/modernizacja sieci kanalizacji deszczowej i burzowej o odpowiedniej przepustowości, wymiana nawierzchni na ażurową, budowa zbiorników z przepiękłym dnem i ścianami na wody opadowe z powierzchni szczelnych oraz przeciwdziałanie antropogenicznemu uszczelnianiu gruntów). Promowane będą inwestycje ukierunkowane na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniające odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi - kompleksowe projekty związane z oceną ryzyka powodziowego i zarządzaniem tym ryzykiem, ochroną przed suszą, budową i rozwojem efektywnych systemów ostrzegania i reagowania w ów sytuacji zjawisk ekstremalnych (system ostrzegania i ewakuacji poniżej zapory na wypadek jej katastrofy oraz osłona hydrologiczna powiązana z systemem prognozowania przepływów w zlewni zbiornika i sterowania falą powodziową); wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów), rozbiórki obiektów, których żywotność techniczna dobiegła końca; działania infrastrukturalne mające wpływ na zwiększenie naturalnej retencji dolin rzecznych, zapobieganie suszy i zmniejszenie emisji z przesuszonych torfowisk; prowadzenie kampanii edukacyjnych. Wsparcie uzyska organizacja systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych.

4. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów: istotne problemy występują z podażą projektów gotowych do realizacji, głównie ze względu na problemy środowiskowe i społeczne, związane z inwestycjami dotyczącymi

termicznej utylizacji odpadów (tzw. spalarniami). W przypadku tego typu przedsięwzięć występuje ponadto kwestia tzw. „luki finansowej” – ze względu na dochodowość utylizacji odpadów trudno jest udowodnić zasadność uzyskania wsparcia wspólnotowego. Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, w tym: rozwój kanalizacji (w tym kanalizacja deszczowa), podniesienie efektywności procesu oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych, wspieranie gospodarki osadami ściekowymi, przeciwdziałanie sptywowi powierzchniowemu zanieczyszczeń. Wsparcie gospodarki odpadami - poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi, zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych przy zastosowaniu zaawansowanej technologii, działania umożliwiające kierowanie większej ilości odpadów ze składowisk do dalszej obróbki (budowa instalacji do odzysku, recyklingu i utylizacji odpadów), szczególnie w zakresie wykorzystania technologii związanych z zagospodarowaniem komunalnych osadów ściekowych (w tym spalarni). Ochrona różnorodności biologicznej, z uwzględnieniem rozwoju zielonej infrastruktury, w tym: tworzenie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację fauny i flory w układach regionalnych, krajowym i międzynarodowym, ochrona gleby. Wspierane powinno być tworzenie tzw. zielonej infrastruktury na terenach poza systemem obszarów objętych ochroną, przyrodnicza rewaloryzacja niekorzystnie przekształconych ekosystemów. Szczególne wsparcie dla rekultywacji terenów przemysłowych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery w obszarach miejskich. Wsparcie dla kultury powinno opierać się przede wszystkim na wzmacnianiu jej roli jako katalizatora kreatywności i innowacyjności społeczeństwa i gospodarki. W tym kontekście istotne jest wsparcie dla potencjału kulturowego przede wszystkim o znaczeniu światowym i europejskim, wykorzystującego nowoczesne osiągnięcia nauki i technologii, które zmieniają kanały dotarcia do kultury i sposobu uczestnictwa w niej z pasywnego odbioru na świadomą selekcję i wybór (cyfryzacja zbiorów, dostęp zdalny i multimedialny). Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Dostępność transportowa jest kluczowym czynnikiem konkurencyjności gospodarki. Podstawowe bariery, to przede wszystkim brak spójnej sieci dróg i kolei. Inwestycje prowadzone są punktowo. Dodatkowo problemem jest jakość zarządzania w sektorze transportu – szczególnie na kolei. Główną przeszkodą w realizacji projektów mających na celu modernizację infrastruktury kolejowej jest niedostatek przygotowanych inwestycji liniowych. Przyczyną takiego stanu jest m.in. poziom złożoności inwestycji, kwestie środowiskowe, jak również zdolność instytucjonalna beneficjenta (PKP PLK S.A.). Dostępność międzynarodową i międzyregionalną zapewnią inwestycje w modernizację dróg głównie w ramach sieci TEN-T. Przede wszystkim wspierane będą inwestycje łączące Warszawę z miastami wojewódzkimi. Uzupełniająco prowadzone będą inwestycje modernizujące drogi drugo- i trzeciorzędne włączające w TEN-T. Prowadzone będą działania na rzecz usprawnienia połączeń kolejowych między głównymi miastami i dostosowanie ich do wysokich standardów, w tym dostosowanie CMK do prędkości min. 200 km/h. Uzupełniająco realizowane będą duże projekty modernizacyjne głównych linii kolejowych oraz infrastruktury uzupełniającej. Jednocześnie rozwijana będzie infrastruktura portów lotniczych (przede wszystkim w sieci TEN) i ich powiązania z innymi środkami transportu (drogi, a przede wszystkim kolej). Wzmacniana będzie infrastruktura i dostęp do portów morskich. Zapewnienie dostępności komunikacyjnej najważniejszych ośrodków miejskich oraz ich przepustowości wymaga inwestycji przede wszystkim na drogach krajowych w miastach na prawach powiatu oraz drogach wojewódzkich (budowa obwodnic miast). Zwiększenie przepustowości komunikacyjnej miast, przy jednoczesnym zmniejszeniu presji transportu samochodowego na środowisko

przyrodnicze, możliwe będzie poprzez ukierunkowanie wsparcia na zwiększenie udziału transportu publicznego. Priorytetem w tym zakresie powinna być integracja obszarów funkcjonalnych miast poprzez wprowadzenie usprawnień z zakresu multimodalnego transportu zbiorowego (kolej, tramwaj, metro i inny transport publiczny, lotniska, systemy kierowania ruchem, obiekty „parkuj i jedź”).

Proponowany podział w ramach poszczególnych funduszy

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego: zwiększenie kompetencji regionów w zakresie działań właściwych dla EFRR dotyczyć powinno tych działań, których zasięg nie wykracza poza terytorium województwa. Szczególnie dotyczy to tych sfer, które wymagają uwzględnienia różnicowań terytorialnych. Na poziomie krajowym powinny pozostać głównie:

- ✓ wzmocnianie infrastruktury B+R, centrów kompetencji o największym znaczeniu itd., tylko najważniejsze klastry i wspieranie przedsiębiorstw wysoko innowacyjnych - ewentualnie kilku kluczowych branż (cel tematyczny 1.),
- ✓ e-administracja i sieci szerokopasmowe (cel tematyczny 2.),
- ✓ internacjonalizacja MSP (cel tematyczny 3.),
- ✓ energetyka o znaczeniu/zasięgu ponadregionalnym (cel tematyczny 4.),
- ✓ horyzontalne rozwiązania dotyczące dostosowania do zmian klimatu i odporności na ryzyka - projekty przeciwpowodziowe (cel tematyczny 5.),
- ✓ ochrona bioróżnorodności, ekosystemów -NATURA 2000, najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego – lista UNESCO (cel tematyczny 6.),
- ✓ sieci komunikacyjne - TEN-T, SETA, kolej (cel tematyczny 7.).

Z poziomu regionalnego powinny być, zatem wspierane głównie:

- ✓ regionalna i lokalna infrastruktura naukowa, transfer technologii, regionalne badania i innowacje (cel tematyczny 1.),
- ✓ wspieranie przedsiębiorczości (cel tematyczny 3.),
- ✓ lokalne inwestycje energetyczne, strategie niskoemisyjne dla miast (cel tematyczny 4.),
- ✓ regionalna i lokalna infrastruktura środowiskowa, kultura, (cel tematyczny 6.),
- ✓ regionalna i lokalna infrastruktura transportowa (cel tematyczny 7.), transport publiczny w miastach,
- ✓ regionalna i lokalna infrastruktura edukacyjna, społeczna, rewitalizacja, lokalne strategie rozwoju, dostępność do usług (cel 9., cel 10.).

Europejski Fundusz Społeczny: rozwiązania systemowe i reformy będą wspierane na szczeblu krajowym, a na poziomie regionalnym prowadzona będzie pozostałe wsparcie (70 - 80% środków EFS). Kierunkiem zmian będzie unikanie stosowanych w obecnym okresie wyjątków od tej reguły, które wynikały z wcześniejszej praktyki, jak również z faktu istnienia na poziomie krajowym instytucji powołanych do realizacji zadań na rzecz indywidualnych osób i instytucji, jednak nie były to rozwiązania efektywne w stosunku do analogicznych funkcjonujących na poziomie regionów. Działania EFS realizowane na szczeblu krajowym będą dotyczyć:

- ✓ zwalczania różnego typu dyskryminacji (cel tematyczny 9.),
- ✓ poprawy jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć (cel tematyczny 10.),

- ✓ aktywnego i zdrowego starzenia się społeczeństwa, modernizacji i wzmocnienia instytucji rynku pracy (cel tematyczny 8.),
- ✓ inwestycji w zdolności instytucjonalne oraz efektywność administracji publicznej mając na względzie reformy, poprawę regulacji i dobre rządzenie, budowania potencjału dla instytucji związanych z zatrudnieniem, edukacją, usługami socjalnymi (cel tematyczny 11.).

Natomiast na szczeblu regionalnym działania EFS będą dotyczyć:

- ✓ zapewniania dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowania lokalnych inicjatyw, trwałej integracji na rynku pracy ludzi młodych, samozatrudnienia, przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy; wspierania zdolności przystosowania się przedsiębiorstw i pracowników do zmian oraz zwiększenia inwestycji w kapitał ludzki (cel tematyczny 8.),
- ✓ aktywnej integracji; integracji społeczności marginalizowanych; lokalnych strategii rozwoju, zwiększania dostępności, wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych przez rozwój kultury informatycznej, inwestycji w e-integrację (cel tematyczny 9.).

W niektórych działaniach (np. dotyczących ekonomii społecznej, zmian klimatu, wspierania dostępu do uczenia się przez całe życie oraz edukacji na różnych poziomach) działania będą realizowane jednocześnie na poziomie krajowym i regionalnym, w odniesieniu do zasięgu i typów działań (kraj – rozwiązania systemowe, region – konkretne indywidualne projekty). Europejski Fundusz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Morski i Rybacki Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) przyczynia się do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w całej Unii w sposób uzupełniający inne instrumenty Wspólnej Polityki Rolnej, natomiast Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) realizuje cele nowej wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) oraz zintegrowanej polityki morskiej (IMP). Oba fundusze wspierać będą, podobnie jak obecnie, nie tylko sektor rolny i rybacki, lecz również działania środowiskowe oraz szeroko pojęty rozwój lokalny na obszarach wiejskich i zależnych od rybactwa, obejmujący – dywersyfikację gospodarczą, przedsiębiorczość, ograniczenie ubóstwa, zwiększenie dostępności itd. Ponieważ elementy te są wspierane w szerszym stopniu przez politykę spójności, dla zachowania komplementarności, harmonizacji wsparcia i zapobiegania nakładania się lub przeciwstawnych interwencji, nastąpi zwiększenie dopasowania terytorialnego tych działań poprzez zapewnienie wpływu władz regionalnych na programowanie i wdrażanie tych działań. Z poziomu krajowego zasadniczo będą realizowane działania dotyczące bezpośrednio sektora rolnego i rybackiego.

Fundusz Spójności: pomaga państwom członkowskim dokonywać inwestycji w zakresie sieci transportowych i środowiska naturalnego. Dotyczy to inwestycji o znaczeniu dla spójności całej Wspólnoty, zatem działania w zakresie transportu (sieci transeuropejskie) oraz środowiska współfinansowane z Funduszu Spójności stanowią najważniejsze i największe projekty w całym systemie wdrażania polityki spójności w kraju. Stąd, podobnie jak w obecnym okresie, całość działań współfinansowanych z Funduszu Spójności będzie wdrażana na poziomie krajowym.

9. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Niniejszy Program stworzono w oparciu o kluczowe dokumenty dotyczące ochrony środowiska, tj.:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016 – 2019,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku,
- Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego 2004-2013,
- Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2016,
- Wieloletnia prognoza finansowa Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2027.

9.1. Koncepcja systemu zarządzania Programem ochrony środowiska

Warunkiem realizacji Programu ochrony środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do powiatowego Programu ochrony środowiska jednostką, na której będą spoczywały główne zadania zarządzania tym programem będzie Powiat Myśliborski. Jednak całościowe zarządzanie środowiskiem w powiecie będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla powiatowego jest jeszcze szczebel wojewódzki oraz gminny, obejmujący działania podejmowane w skali województwa i gmin należących do Powiatu Myśliborskiego, a także szczebel jednostek organizacyjnych, obejmujący działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne (czasami zbieżne) obowiązki.

Na trochę innych zasadach odbywa się zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej choć od jakiegoś czasu uwzględniają one także głos opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację stosowanych technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonanie środowiska i egzekwowanie prawa, mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Instrumenty służące do zarządzania programem ochrony środowiska wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. Prawo ochrony środowiska, o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

9.1.1. Instrumenty prawne

Program realizowany będzie w oparciu o polskie prawo kompatybilne z przepisami UE. Realizacja Programu odbywać się będzie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w oparciu o kompetencje organów zarządzających środowiskiem. Składają się na nie w szczególności:

- decyzje reglamentacyjne - pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- zezwolenie na gospodarowanie odpadami,
- pozwolenia wodno-prawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,
- zezwolenia - koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- uzgadnianie w zakresie przestrzegania standardów ekologicznych decyzji o warunkach zabudowy oraz o pozwoleniu na budowę, rozbiórkę obiektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,
- decyzje „naprawcze” dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu,
- kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji.

Szczególnym instrumentem prawnym jest monitoring czyli pomiar stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym. Wymienione instrumenty prawne będą stosowane przez: Wojewodę

Zachodniopomorskiego, Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Starostę Myśliborskiego, Burmistrzów i Wójtów Miast i Gmin powiatu, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, zgodnie z kompetencjami wymienionych organów.

Bardzo istotne są przepisy prawa miejscowego ustalone w szczególności:

- przez Wojewodę Zachodniopomorskiego, dotyczące ochrony cennych obiektów przyrodniczych,
- przez Rady Gmin, dotyczące miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zasad utrzymania czystości i porządku w gminach, zasad zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, ochronę niektórych obiektów cennych przyrodniczo.

Na każdym stopniu samorządu terytorialnego funkcjonować będą programy ochrony środowiska, będące politykami ekologicznymi: Województwa Zachodniopomorskiego, Powiatu Myśliborskiego oraz poszczególnych gmin. Będą one kompatybilne z polityką ekologiczną Państwa. Wówczas, kiedy będą przekraczane standardy jakości środowiska, tworzone będą programy naprawcze (programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem, program działań mających na celu ograniczenie odpływu związków azotu ze źródeł rolniczych).

Wymienione instrumenty prawne pomogą w terminowej realizacji Programu ochrony środowiska pod warunkiem, iż wszystkie ww. organy ochrony środowiska i podmioty korzystające ze środowiska będą wywiązywać się ze swoich zadań.

9.1.2. Instrumenty finansowe

Do zarządzania Programem konieczne są instrumenty finansowe, do których zaliczamy:

- opłaty za korzystanie ze środowiska (za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wód, za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za składowanie odpadów, za wycięcie drzew i krzewów), realizowane zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”,
- opłaty podwyższone - płacone wówczas, kiedy podmioty funkcjonują bez stosownych pozwoleń ekologicznych,
- administracyjne kary pieniężne wymierzone za niedopełnianie standardów określonych decyzjami administracyjnymi,
- opłata eksploatacyjna za wydobytkę kopaliny,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska.

9.1.3. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne wspomagają realizację programu ochrony środowiska. Wiążą się one z realizacją zasady współdziałania, której służą uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne. Instrumenty społeczne są to narzędzia służące usprawnieniu współpracy i budowania partnerstwa, tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów, a narzędziami są przede wszystkim działania edukacyjne, druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem, gdzie podstawą jest komunikacja

społeczna: systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne).

Edukacja ekologiczna jest istotnym elementem instrumentów społecznych. Są to różnorodne działania zmierzające do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków. Podstawą prowadzenia prawidłowych działań edukacyjnych jest rzetelne i ciągłe przekazywanie wiedzy na tematy związane z ochroną środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych inwestycji.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy lokalnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Powinny to być relacje partnerskie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. I tak pozarządowe organizacje ekologiczne mogą zajmować się zarówno działaniami planistycznymi (np. przygotowywać plany ochrony rezerwatów i parków narodowych, opracowywać operaty ochrony przyrody dla nadleśnictw), prowadzić konstruktywne (i jak najbardziej fachowe) programy ochrony różnych gatunków czy typów siedlisk, realizować prośrodowiskowe inwestycje (np. związane z alternatywnymi źródłami energii) itp. Tradycyjną rolą organizacji jest też prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska i monitoringu.

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęta swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni (np. mieszkańców przez tereny których posesji będzie przebiegać wodociąg). Nie może dojść do sytuacji, że o planowanych zamierzeniach mieszkańcy dowiedzą się z „innych” źródeł, np. z prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną w stosunku do planowanej inwestycji. Jak uczy doświadczenie wydłuża to lub nawet czasami uniemożliwia realizację planowanych celów.

Należy jednak pamiętać, że głównym celem prowadzonej edukacji ekologicznej będzie zmiana postaw (nawyków) społeczeństwa w odniesieniu do poszczególnych dziedzin życia tak, aby były one zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Z uwagi na specyfikę tego zagadnienia trzeba mieć świadomość, że będzie to proces wieloletni co nie oznacza, że nie należy go prowadzić.

Działania edukacyjne powinny być realizowane w różnych dziedzinach, różnych formach oraz na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni, a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. W szczególności szkolenia ekologiczne powinny być organizowane dla:

- pracowników administracji,
- samorządów mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,
- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

9.1.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem jest strategia rozwoju, która wytycza główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

W programach ochrony środowiska uwzględniono z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczono pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska.

Ochrona środowiska na terenie powiatu wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki jak i codziennego życia jej mieszkańców.

10. WDROŻENIE I MONITORING PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

10.1. Struktura organizacyjna zarządzania Programem

Nadzór nad realizacją Programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. „Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020” jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument realizacji prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodnościekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych. Władze samorządowe stają się świadome faktu, iż będąc kluczową stroną w działaniach dotyczących ochrony środowiska, mogą wpływać na jakość środowiska terenów przez siebie administrowanych. Realizacja szeregu zadań wymaga udziału administracji rządowej i samorządowej, tj. szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz gminnego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji.

Ponadto Starosta Powiatu Myśliborskiego współdziała z Burmistrzami Miasta i Gmin oraz Wójtami Gmin zlokalizowanych na terenie powiatu. Dodatkowo współdziała także z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji, których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (WIOŚ Szczecin, WSSE w Szczecinie i Powiatowa SSE w Myśliborzu), prowadzą monitoring wód. Realizacja Programu wymaga także udziału przedsiębiorców zakładów usługowych, podmiotów gospodarczych oraz szerokiego wsparcia społecznego, w tym pozarządowych organizacji ekologicznych.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 Prawa ochrony środowiska, Zarząd Powiatu Myśliborskiego jest odpowiedzialny za opracowanie raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Raport z realizacji ww. dokumentu przygotowuje się raz na dwa lata i zostaje on przedstawiony Radzie Powiatu Myśliborskiego. Zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) pierwszy raport z realizacji „Powiatowego Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata

2013-2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020" winien być przygotowany do 31 grudnia 2015 roku, natomiast kolejny sporządzony zostanie z końcem 2017 roku.

Program ochrony środowiska powinien zostać rozpowszechniony wśród społeczeństwa poprzez jego publikację i umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej powiatu. Jednym z ważnych elementów procesu wdrożenia programu jest jego monitorowanie polegające na ciągłym systemie obserwacji i kontroli realizacji zadań Programu.

10.2. Monitorowanie Programu ochrony środowiska

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska. Oznacza to konieczność monitorowania zachodzących zmian, poprzez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem. Ostatnim elementem tej analizy jest ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności. Cykliczność oceny zakłada okres dwóch lat. Niezależnie od tego, monitorowanie Programu odbywać się będzie poprzez roczną ocenę wykonania założonego na wskazane działania budżetu. Należy przyjąć, że aktualizacja polityki długookresowej odbywać się będzie co cztery lata. Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- **monitoring środowiska** - system kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiar poziomu emisji i imisji, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, IMGW, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych, użytków ekologicznych) znany jest instytucjom takim, jak np. Urzędy Gmin, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych.
- **monitoring programu** - najważniejszy wskaźnik monitorowania realizacji poszczególnych zadań, które powinno się odbywać np. co roku, na podstawie zestawienia planu działań przewidzianych do realizacji z postępem ich wdrożenia. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, pieniędzy, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych,
- **monitoring odczuć społecznych** - jest on sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów Programu, między innymi przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do powiatowych władz środowiskowych.

Harmonogram monitoringu realizacji „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020” przedstawiono w tabeli 66.

Tabela 66.
Monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska

Monitoring	2014	2015	2016	2017	ltd.
Monitoring stanu środowiska					
Mierniki efektywności Programu					
Ocena realizacji listy przedsięwzięć					
Raporty z realizacji Programu					
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska					

obszar zaznaczony określa czas realizacji monitoringu

10.2.1. Mierniki realizacji Programu

Podstawą dobrego systemu oceny realizacji programu jest odpowiedni system sprawozdawczości oparty na miernikach (wskaźnikach) ekonomicznych, stanu środowiska i zmianach presji na środowisko, a także na wskaźniku świadomości społecznej. Proponuje się, zatem następujące wskaźniki (mierniki):

- **mierniki ekonomiczne** - związane są z procesem finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne. Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie. Grupa mierników ekonomicznych będzie dostępna w instytucjach finansujących lub wspomagających finansowanie inwestycji związanych z ochroną środowiska. Konieczne będzie także śledzenie cen usług na rynku inwestycji oraz przegląd kosztów eksploatacji urządzeń ochrony środowiska,
- **mierniki ekologiczne** – w tej grupie znajdują się mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji. Mierniki ekologiczne są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i imisji są wykonywane w ramach działalności WIOŚ, IMGW. Przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych) znany jest instytucjom takim jak RDLP, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, organy wykonawcze gmin. Istotnym elementem jest monitoring zagospodarowania terenów przemysłowych, dla którego niezbędne będzie utworzenie katastru tych terenów oraz zestawu norm oceny terenów zanieczyszczonych i przemysłowych. Miernikami mogą być:
 - ✓ jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
 - ✓ długość sieci kanalizacyjnej,
 - ✓ wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych,
 - ✓ wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych,
 - ✓ wielkość lesistości powierzchni lasów na 1 mieszkańca,

- ✓ powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
 - ✓ powierzchnia terenów zdegradowanych,
 - ✓ nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska.
- **społeczne (świadomości społecznej)** – mierniki społecznych efektów programu są wielkościami wolnozmiennymi. Są wynikiem badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów programu przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do wojewody. Mierniki społeczne to:
 - ✓ udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska,
 - ✓ stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (ilość i rodzaje interwencji społecznej),
 - ✓ ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej (akcje, kampanie, udział mediów lokalnych, zaangażowanie różnych grup społeczności),
 - ✓ ilość działań prawnych (procesów) odszkodowawczych związanych ze zniszczeniami środowiska.

Decyzja o przyjęciu liczby i rodzajach wskaźników jest decyzją ustalającą określony system oceny przyjętej polityki ochrony środowiska na terenie Powiatu Myśliborskiego. Oprócz ich doboru konieczne jest ustalenie sposobu ich agregacji, a następnie interpretacji. Propozycje wskaźników obrazujących efektywność wykorzystanych zasobów naturalnych powiatu oraz tendencje zmian w nawiązaniu do kryteriów zrównoważonego rozwoju przedstawiono w tabeli 67.

Tabela 67.

Wskaźniki proponowane do oceny powiatowego programu ochrony środowiska

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Rok			
			2013	2014	2015	2016
1.	Ilość mieszkańców	szt.				
2.	Ilość instalacji wytwarzających energię ciepłą ze źródeł odnawialnych	szt.				
3.	Zużycie wody do celów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca	m ³ /m/rok				
4.	Ilość ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach komunalnych na 1 mieszkańca	m ³ /m/rok				
5.	Ilość gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej	%				
6.	Udział ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach komunalnych do całkowitej ilości powstałych ścieków komunalnych	%				
7.	Proporcja długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	-				
8.	Wydajność ujęć wody	m ³ /d				
9.	Liczba ujęć wody	szt.				
10.	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.				
11.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.				
12.	Liczba przyłączy wodociągowych	szt.				
13.	Procent zwodociągowania	%				
14.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.				
15.	Procent skanalizowania	%				

**Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla POWIATU MYŚLIBORSKIEGO
na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020**

16.	Ilość drzew posadzonych w stosunku do ilości drzew wyciętych	szt.				
17.	Powierzchnia objęta ochroną przyrody	ha				
18.	Wskaźnik lesistości	%				
19.	Tereny zmeliorowane	ha				
20.	Długość ścieżek rowerowych	km				
21.	Ilość odpadów komunalnych wytworzonych	Mg				
22.	Ilość odpadów odzyskanych (szkło, tworzywa)	Mg				
23.	Ilość organizacji pozarządowych	szt.				

Źródło: Opracowanie własne

11. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.) obligują organ wykonawczy gminy do sporządzania gminnych programów ochrony środowiska. Obowiązek ten został nałożony w celu realizacji polityki ekologicznej Państwa. Okres na jaki powinny być sporządzone aktualne poramy ochrony środowiska winien obejmować lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020.

Dla ujednoczenia formy gminnych programów ochrony środowiska oraz ich zbieżności z opracowanym dokumentem pn. „Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Myśliborskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” poniżej przedstawiono zakres wymagań, który winien być uwzględniony przy opracowywaniu dokumentacji na szczeblu gminnym.

Gminny Program Ochrony Środowiska powinien zawierać następujące rozdziały:

1. WPROWADZENIE – rozdział powinien charakteryzować formalno – prawne podstawy do wykonania gminnego programu ochrony środowiska, powinien określać ogólny cel oraz zakres Programu. W rozdziale wino się także ująć metodykę przy sporządzaniu Programu określającą wybrane dokumenty strategiczne do jakich odnosi się opracowywany dokument. W rozdziale należy także zdefiniować ramy czasowe obowiązywania opracowywanego Programu.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY - w rozdziale powinny być zawarte podstawowe dane dot. analizowanego obszaru, tj. położenie fizyczno – geograficzne, użytkowanie terenu, ogólna demografia gminy, uwarunkowania gospodarcze, dziedzictwo kulturowe oraz opis prowadzonej edukacji ekologicznej na terenie gminy.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA GMINY – w rozdziale należy ująć aktualne uwarunkowania gospodarcze i środowiskowe, w tym dane dot. infrastruktury technicznej zlokalizowanej na terenie danej gminy, której eksploatacja może oddziaływać na środowisko przyrodnicze gminy (ujęcia wody, sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków, gazownictwo, ciepłownictwo, elektroenergetyka, telefonizacja, komunikacja, odnawialne źródła energii, gospodarka odpadami).

4. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO GMINY – w rozdziale należy uwzględnić szczegółowy opis poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego gminy, tj. rzeźby terenu oraz geologii, pokrywy glebowej, zasobów wodnych gminy (wody podziemne i powierzchniowe), warunków klimatycznych, walorów przyrodniczych (charakterystyka szaty roślinnej, lasy, charakterystyka świata zwierzęcego), charakterystyki istniejących form ochrony przyrody.

5. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA ORAZ JEGO ŹRÓDŁA PRZEOBRAŻENÍ – w rozdziale zamieścić szczegółową ocenę jakości stanu środowiska na terenie gminy z uwzględnieniem poszczególnych komponentów:

- ✓ Rzeźba terenu i przypowierzchniowa warstwa skorupy ziemskiej ,
- ✓ Gleby,
- ✓ Powietrze atmosferyczne,
- ✓ Wody podziemne,
- ✓ Wody Powierzchniowe (rzeczne i jeziorne),
- ✓ Klimat akustyczny,
- ✓ Promieniowanie elektromagnetyczne,
- ✓ Poważne awarie,
- ✓ Przyroda ożywiona (flora i fauna gminy),
- ✓ Krajobraz.

6. UWARUNKOWANIA ZAWNĘTRZNE - w rozdziale zdefiniować cele krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz lokalnych dokumentów strategicznych i ich głównych założeń, które winny być uwzględnione przy definiowaniu głównych priorytetów, celów operacyjnych oraz działań ekologicznych dla gminy.

7. GŁÓWNE USTALENIA GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA – rozdział powinien zawierać główne priorytety, cele operacyjne oraz działania ekologiczne gminy. Dodatkowo w postaci tabelarycznej należy uwzględnić szczegółowy harmonogram (plan operacyjny) dla gminnego Programu ochrony środowiska obejmującego działania krótkoterminowe (lata 2013-2016) oraz długoterminowe (2017-2020). Plan operacyjny powinien uwzględniać działania zapisane w powiatowym Programie ochrony środowiska.

8. INSTRUMENTY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA – w rozdziale winny być zwarte informacje o możliwościach pozyskania środków krajowych oraz unijnych na realizację działań ekologicznych zapisanych w gminnym Programie ochrony środowiska.

9. SYSTEM ZARZĄDZANIA I MONITORING PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA – w rozdziale należy zaprezentować ogólną koncepcję dot. sposobu zarządzania gminnym Programem ochrony środowiska oraz scharakteryzować sposoby monitorowania wdrażania poszczególnych działań zapisanych w dokumencie. Sposób monitorowania powinien być oparty na wskaźnikach (miernikach) realizacji Programu

10. STRZESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Opracowanie powiatowego Programu Ochrony Środowiska wynika z przepisów Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, z późn. zm.). Niniejszy Program został przygotowany zgodnie z ww. ustawą, aktualną Polityką ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, a także z Programem Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016 – 2019.

Powiatowy Program ochrony środowiska jest opracowaniem, które ma na celu umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska na terenie powiatu. Jego przyjęcie pozwala na rozwiązywanie zaistniałych problemów

w zakresie efektywnego zarządzania ochroną środowiska, ale także wskazuje niezbędne kierunki działań mające poprawić stan środowiska przyrodniczego na terenach gmin powiatu. Program ten przeciwdziała także zagrożeniom, które mogą pojawić się w przyszłości na terenie całego powiatu.

W opracowanym programie uwzględniono zagadnienia związane z ochroną środowiska oraz dziedzinami bezpośrednio z nią powiązanymi, co może ukierunkować powiat w obraniu właściwych działań mogących przyczynić się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Program zawiera diagnozę stanu obecnego środowiska, która obejmuje charakterystykę:

- rzeźby terenu i powierzchniowej warstwy skorupy ziemskiej,
- gleby,
- powietrza atmosferycznego,
- wód podziemnych,
- wód powierzchniowych,
- klimatu akustycznego,
- promieniowania elektromagnetycznego,
- form ochrony przyrody,
- gospodarki odpadami.

Z przeprowadzonej diagnozy środowiska wynika, że:

- jakość powietrza na terenie Powiatu Myśliborskiego jest zadawalająca, a istniejące zanieczyszczenie emitowane jest głównie przez lokalne kotłownie oraz transport drogowy,
- z dostępnych informacji wynika, że pomimo lokalizacji w powiecie masztów telefonii komórkowej oraz linii energetycznych średniego i niskiego napięcia, natężenie pól elektromagnetycznych nie przekracza dopuszczalnych norm,
- hałas nie jest istotnym problemem, zaś hałas motoryzacyjny jest ponadnormatywny i kwalifikujący klimat akustyczny jako uciążliwy dla ludzi, jedynie na terenach wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,
- zgodnie z badaniami jakości gleb przeprowadzonymi w 2012 roku na terenie Powiatu Myśliborskiego wykazano, iż 37% gleb charakteryzowało się odczynem kwaśnym i lekko kwaśnym. Potrzeby przeprowadzenia procesu wapnowania gleb tylko w 12% były konieczne oraz potrzebne. Proces wapnowania jest ograniczony w przypadku 12% gleb znajdujących się na terenie powiatu. Najwyższą kwasowość zanotowano na terenie Gminy Nowogródek Pomorski, gdzie gleby charakteryzowały się odczynem bardzo kwaśnym w 32%. Dodatkowo gleby Miasta i Gminy Dębno charakteryzowały się podwyższoną kwasowością. Odczynem bardzo kwaśnym oraz kwaśnym charakteryzowało się 33% gleb. Najniższą kwasowością wg badań prowadzonych w 2012 roku charakteryzowały się gleby Miasta i Gminy Myślibórz, gdzie gleby o odczynie obojętnym oraz zasadowym stanowiły 66% wszystkich gleb gminy. Badania gleb prowadzone w 2012 roku wykazały, iż w przypadku 67% gleb powiatu potrzeba przeprowadzenia procesu wapnowania była zbędna w 67%.

Zasoby gleby do produkcji rolnej są ograniczone i nieodnawialne i powinny one podlegać szczególnej ochronie. Zgodnie z badaniami jakości gleb prowadzonymi w 2012 roku 58% gleb powiatu wykazuje średnią oraz wysoką zawartość fosforu. Natomiast niską oraz bardzo niską zawartością fosforu charakteryzuje się około 22% powierzchni gleb analizowanego obszaru. Bardzo niską i niską zawartością potasu (K_2O) cechuje się około 22% badanych gleb powiatu, a 32% wykazuje

wysoką i bardzo wysoką zasobność w potas. Wysoką i bardzo wysoką zawartością magnezu charakteryzuje się 22% gleb, natomiast niską i średnią zawartością 69% powierzchni przebadanych gleb analizowanego obszaru.

- W 2011 roku badania wód podziemnych na terenie powiatu wykonywane były przez PIG -PIB w ramach monitoringu operacyjnego w jednym punkcie pomiarowym w miejscowości Barlinek (punkt nr 949), położonym w obszarze OSN w zlewni rzeki Płoni. Badania przeprowadzono dwa razy w roku, w okresie wiosny i jesieni. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono w punkcie występowanie wód zadowalającej jakości (III klasa) reprezentujących dobry stan chemiczny. Wskaźnikami, które miały wpływ na obniżenie przydatności badanych wód podziemnych do celów pitnych były związki żelaza i manganu stanowiące zanieczyszczenia pochodzenia geogenicznego oraz amoniak. Średnie stężenie metali ciężkich oraz stężenie pestycydów i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w badanych wodach podziemnych było niskie i kształtowało się poniżej granicy oznaczalności lub nieznacznie ją przekraczało. Ponadto w punkcie nie stwierdzono zanieczyszczenia wód azotanami (stężenie azotanów powyżej 50 mg NO₃ /l) i zagrożenia takim zanieczyszczeniem (stężenie azotanów od 40 do 50 mg NO₃ /l). Średnie stężenie azotanów kształtowało się na niskim poziomie, tj. poniżej tj. 10 mg/dm³ i odpowiadało I klasie (wody bardzo dobrej jakości).
- W 2011 jakość wód powierzchniowych na terenie Powiatu Myśliborskiego bada była w JCW „Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia”. W obrębie badanej w 2011 r. JCW zlokalizowano dwa punkty pomiarowe: poniżej Myśliborza, gdzie realizowano program monitoringu operacyjnego oraz przed ujściem do Odry (w Namysłinie) – program monitoringu diagnostycznego. Badana w 2011 r. jednolita część wód należy do wód silnie zmienionych w związku z czym oceniano potencjał ekologiczny JCW (na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych). Ocena elementów biologicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań organizmów fitobentosowych i skład gatunkowy makrofitów. Jakość elementów biologicznych badanych przy ujściu Myśli do Odry oraz poniżej Myśliborza klasyfikuje JCW „Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia” do klasy II (dobry potencjał ekologiczny). Ocena elementów hydromorfologicznych została wykonana zgodnie z wytycznymi GIOŚ oraz powyższym rozporządzeniem Ministra Środowiska. Jednolitej części wód wyznaczonej na podstawie przeglądu warunków hydromorfologicznych jako silnie zmienionej – przypisano II klasę. W 2011 r. jakość oznaczanych elementów fizykochemicznych w poszczególnych punktach pomiarowych oraz w ocenianej JCW (na podstawie wartości uśrednionych ze stanowisk) oceniono poniżej potencjału dobrego. Wymagania określone dla dobrego potencjału (II klasa) nie były spełnione w przypadku ChZT_Mn oraz OWO (określających zawartość zanieczyszczeń organicznych). W rezultacie na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizyko-chemicznych jednolitą część wód „Myśla od wypływu z Jez. Myśliborskiego do ujścia” zaliczono do klasy III oznaczającej umiarkowany potencjał ekologiczny.

W roku 2011 nie prowadzono badań jakości wód jezior położonych na obszarze Powiatu Myśliborskiego. Ostatnie pomiary przeprowadzono w roku 2010. Badaniami monitoringowymi objęto jezioro Barlineckie. Badania tego jeziora zostały przeprowadzone w celu określenia aktualnego stanu wód, stopnia eutrofizacji oraz oceny przydatności jego wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych.

Na podstawie badań przeprowadzonych w roku 2010 jezioro Barlineckie zostało zaliczone do III klasy stanu ekologicznego.

Określone priorytety, cele operacyjne i kierunki działań ekologicznych planowanych do realizacji w okresie krótkoterminowym obejmującym lata 2013-2016 oraz w okresie długoterminowym obejmującym lata 2017 – 2020 nazwane Planem operacyjnym dla Powiatu Myśliborskiego zaprezentowano w tabeli 65.

W Programie zostały także określone metody finansowania realizacji poszczególnych zadań związanych z poprawą stanu środowiska, tj.:

- Środków budżetowych,
- Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Funduszy unijnych,
- Innych instrumentów finansowych,
- Instytucji finansujących (Banki).

Monitorowanie wdrażania programu odbywać się będzie przez Zarząd Powiatu Myśliborskiego, przy stałej współpracy z gminami oraz Marszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewodą Zachodniopomorskim, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Wdrażanie Programu powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie określenia stopnia wykonania działań lub przedsięwzięć, określenia stopnia realizacji przyjętych celów, oceny rozbieżności pomiędzy przyjętym, a wykonanym programem i analizie tych rozbieżności. Z wykonania Programu, Zarząd Powiatu Myśliborskiego co dwa lata sporządza raporty, które przedstawia Radzie Powiatu Myśliborskiego.

